C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 06 - Soudné sestry.pdb

PDB Name: Pratchett - UZ 06 - Soudne sest
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 20.10.2005
Modification Date: 20.10.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA 06

Soudné sestry

(Vystupují tři čarodějnice, také králové,
dýky, královské koruny, bouře, trpaslíci,
kočky, duchové, zjevení, opice, bandité
démoni, pralesy, dědicové, šašci, kati,
skřeti, divadelní technika,
všeobecné odpuštění
a přemnozí jiní
efektové.)

Vítr skučel. Blesk bil do země jako šílený vrah. Nad pahorky bičovanými větrem se s temným duněním převaloval hrom.

Noc byla temná jako útroby černé kočky. Člověk by byl ochoten uvěřit, že v takové noci pohybují bohové lidmi, jako by byli pouhými figurkami na šachovnici osudu. A uprostřed té strašlivé bouře plál na vřesovišti, v nitru hustých hlodášových křovin oheň, jehož plameny se v dešti leskly jako šílenství v oku lasičky. Oheň osvětloval tři nahrbené postavy. Do bublání kole zaskřípal tajemný hlas: "Kdy my tři se zas sejdem v vichřici, v hromobití a plískanici?"

Zavládlo ticho.

Po chvíli se ozval jiný hlas, který pojal roli mnohem civilněji: "No, mně by se to docela hodilo příští úterý."

Nezměrnými hloubkami vesmíru pluje kosmická želva, Velká A'Tuin, která na svých zádech nese čtyři gigantické slony a ti vlastními rameny podpírají celou hmotu Zeměplochy. V komplikovaných oběžných drahách kolem nich obíhají maličké slunce a maličký měsíc, a tak vytvářejí noc, den a roční období. Nikde jinde ve vesmíru pravděpodobně neexistuje podobný systém, kde by musel slon uhýbat nohou, aby mohlo slunce proletět.

Proč to tak je, nikdo neví. Možná že už Stvořitele okolního vesmíru nudilo to věčné vymýšlení nelogických sklonů planetárních os, albeda a rotačních rychlostí a že se rozhodl, že si udělá něco jen tak, pro vlastní potěšení.

Člověk by pravděpodobně příliš neriskoval, kdyby se vsadil, že bohové podobné planety, jako je Zeměplocha, nehrají šachy, naopak, byl by vyhrál. Ve skutečnosti nehrají šachy žádní bohové. Nemají na to dost představivosti. Bohové dávají přednost jednodušším a svižnějším zábavám, kde nezískáte život věčný, ale vypaříte se přímo do Zapomnění. Z toho jasně vyplývá, že nejoblíbenější hra bohů je "Člověče, nezlob se", kde se sice vyhazuje, ale už se nedá znovu nasadit.

Zeměplocha drží pohromadě jen díky magii - magii stvořené otáčením toho podivného světa, magii spřádané jako hedvábí ze základní matérie bytí, kterého má být použito k vyspravení občas poškozené skutečnosti.

Velké množství jí končí nahoře v horách Beraní hlavy, které se táhnou od věčně zmrzlých krajin kolem Středu, přes Rozvleklý archipel až do teplých moří, jejichž vody padají a navěky budou padat přes Okraj do vesmíru.

Syrová magie přeskakuje v neviditelných výbojích od vrcholku k vrcholku a uzemňuje se v horách. Jsou to také hory Beraní hlavy, které dodávají světu většinu jeho mágů a čarodějek. V horách Beraní hlavy se hýbe listí i tehdy, když je úplné bezvětří. Kameny tam večer chodí na procházku.

Jsou chvíle, kdy se zdá, že ožila sama zem...

A někdy i samo nebe.

Bouře do toho vkládala skutečně všechno. Byla to její životní příležitost. Strávila roky na nebi nad provinciemi a dělala húlavy všeho druhu, sbírala zkušenosti, navazovala známosti, občas se vrhla na nic netušícího pasáka nebo

vyvrátila nějaký ten menší doubek. Teď objevila malou skulinu v počasí, uvědomila si, že udeřila její hodina, a bouře začala rychle růst a sílit v naději, že si jí všimne některá z velkých klimatických poruch.

Byla to opravdu skvělá bouře. Dokázal se do své role cele promítnout, vložit do ní skutečnou vášeň, na tom se shodli všichni kritikové, a kdyby dokázala lépe kontrolovat hrom, bylo by se o ní mluvilo ještě celá dlouhá léta.

Lesy řvaly v nadšeném obdivu a plnily se mlhou a poletujícím listím.

Jak už bylo řečeno, v noci, jako je tato, nehrají bohové šachy, hrají hry s osudy smrtelníků a s trůny králů. Je důležité si ovšem navíc pamatovat, že vždycky švindlují od začátku až do konce...

Po nerovné lesní cestě uháněl kočár, kola narážela do kamenů a vystouplých kořenů a jeho tělo se nebezpečně kývalo a naklánělo. Kočí nešetřil ranami a třaskavé rány biče vytvářely podivný kontrast k dunivým úderům hromu, které se valily nebem.

Cestou za kočárem, ale jen malý kousek za ním, se hnali tři jezdci zahalení v kápích, kteří se mu pomalu přibližovali.

Noci, jako je tato, jsou stvořeny k páchání zlých skutků. Občas i dobrých. Ale staticky vzato především zlých.

Za nocí, jako je tahle, se vydávají na cesty i čarodějnice.

Je třeba upřesnit, že ne na cesty, jaké by si mohl běžný čtenář představit. Žádné zahraničí, žádná cizina. Tak především nemají rády cizí kuchyni, a čert věř vodě, že ano? a cizí šamané pokaždé nějakým způsobem očarují opalovací lehátka. Ale potrhanými mraky prorážel úplněk a proudící vzduch byl plný tajemného šepotu a magického chvění.

A na pasece ukryté v hloubi lesů vedly čarodějky následující rozhovor:

"Já musím v úterý hlídat malý," řekla ta bez klobouku, jejíž bílé vlasy byly srolovány do drdůlku tak pevného, že by jí mohl posloužit místo helmy. "Jasonovo nejmladší. Mohla bych v pátek. Pospěš si s tím čajem, milunko. Jsem celá vyprahlá!"

Nejmladší z celého tria si povzdechla a nalila z kotle několik sběraček vařící vody do čajové konvice.

Třetí čarodějka ji přátelsky popleskala po ruce.

"Bylo to opravdu moc dobré," prohlásila. "jen si musíš dát trochu víc záležet na tom ječení. Nemám pravdu, Stařenko Oggová?"

"Jo, jo, to je moc užitečná věc, tenhlecten jekot, řekla bych," pospíšila si Stařenka Oggová. "A jak vidím, naučila tě Dobračka Sejkonopná, budižjízemělehká, skvěle šilhat a vrhat kradmé pohledy."

"Šilhá dokonale," přikývla Bábi Zlopočasná.

Nejmladší čarodějka, která se jmenovala Magráta Česneková, se viditelně uvolnila. Bábi Zlopočasná v ní vzbuzovala zbožný strach. Téměř ve celých horách Beraní hlavy bylo známo, že pí Zlopočasná se hned tak s něčím nespokojí. Když ona řekla, že to šilhání bylo dokonalé, pak si musela Magráta nahlížet přinejmenším do nosních dírek.

Oproti mágům, kteří nemají nic raději než složitou organizační hierarchii, čarodějky nijak zvlášť nestojí o systemizované zařazení do nějaké hodnostní struktury. Je na každé čarodějce, zda chce přijmout do učení nějakou dívku, která by, až čarodějka zemře, převzala její oblast působnosti. Čarodějky nejsou od přírody družné, alespoň ne mezi sebou, a v žádném případě už nemají žádné náčelnice.

Bábi Zlopočasná byla ze všech těch neexistujících náčelnic ta nejuznávanější.

Magráta zalévala čaj a ruce s jí mírně třásly. Všechno zatím bylo dobré, lepší, než čekala, ale stejně to bylo strašlivé nervové vypětí, začínat jako vesnická čarodějka mezi Bábi Zlopočasnou a Stařenkou Oggovou na druhé straně. Byl to její nápad uspořádat takové malé táčky. K jejímu vlastnímu překvapení ty dvě ostatní souhlasily, přesněji řečeno nebyly příliš proti.

"V lese?" zeptala se Stařenka Oggová. "Nebylo by lepší ten tác sníst hezky doma v teple?"

"Ona myslí sabat, Gyto," vysvětlovala Bábi Zlopočasná. "Vzpomeň si, jako za starých časů. Setkání."

"Myslíš, jak jsme vždycky vyhazovaly nohama?" obrátila se k ní Stařenka a v hlase jí zaznělo něco jako naděje.

"Ne, žádné bláznivé tancování," varovala ji hned Bábi. "Myslím si, že tancování není nic pro nás. Ani různé ty odrhovačky, které jsme prozpěvovaly, žádné rozčilování a žádné ty hlouposti s kouzelnými mastmi a létáním za úplňku."

"Myslím, že by nám všem prospělo vyrazit si trochu do přírody," zabroukala Stařenka se šťastným výrazem.

Magráta byla zklamaná tím, že se nebude tančit, a byla docela ráda, že nenavrhla ještě ty další dvě tři věci, co měla na mysli. Chvilku se přehrabovala v balíčku, který přinesla s sebou. Byl to vlastně její první sabat a ona chtěla, by všechno bylo, jak má být.

"Měly byste chuť na koláček k čaji?"

Bábi si na ten svůj velmi pečlivě prohlédla a teprve pak se do něj zakousla. Magráta koláčky vyzdobila vzorem netopýrů, kterým dokonce udělala oči z hrozinek.

Kočár skřípěl mezi stromy na kraji pralesa, narazil na kámen, chvilku jel po dvou kolech, proti všem zákonů přitažlivosti a rovnováhy se znovu narovnal a duněl mokrou temnotou dál. Bylo vidět, že zpomalil. Cesta vedla do svahu a zvířata do kopce táhla mnohem pomaleji.

Kočí, který stál na kozlíku, podobný kočímu závodního nebo válečného vozu, si odhrnul vlasy z očí a pokoušel se pohledem proniknout neproniknutelnou temnotu. Tady, v drsném klínu hor Beraní hlavy nikdo nežil, a přece se mu zdálo, že v dálce před sebou vidí světélko. Stačil ještě kousek cesty a byl si jistý. Při všem milosrdenství, v lese před ním hořel oheň!

Do střechy kočáru těsně za jeho hlavou se zarazil šíp.

Zatím král Verence, vládce království Lancre, udělal velký objev.

Jako většina lidí - tedy alespoň většina lidí, kterým ještě nebylo šedesát - si ani Verence nezatěžoval hlavu zbytečnými úvahami, co se s člověkem stane, když zemře. Když na něj přišly podobné úvahy, tak si jako téměř každý člověk od úsvitu lidstva v duchu pomyslel, že se to nakonec jistě nějak vyvrbí samo.

A - stejně jako téměř každý člověk od úsvitu lidstva - byl najednou mrtev.

Přesněji řečeno ležel na úpatí jednoho ze schodišť, kterých bylo v jeho hradu Lancre bezpočet, a ze zad mu trčela dýka.

Posadil se a velmi ho udivilo, že zatímco si jedno jeho já myslelo, že si sedlo, a taky to udělalo jeho druhé já v podobě těla zůstalo ležet na zemi.

Náhodou to bylo velmi pěkné tělo, pomyslel si, když si ho teď poprvé v životě prohlížel zvenčí. Vždycky k němu byl svým způsobem připoután, připustil si v duchu, i když v tomhle okamžiku už to tak zdaleka nevypadalo.

Bylo velké a svalnaté. Taky na ně celý život dbal. Povolil mu knírek a dlouhé vlnité lokny. Dopřál mu spoustu procházek, jízdy na koni a zábav pod širým nebem a taky pěkné množství tmavého masa. A teď, když mu mohlo být užitečné, ho jeho vlastní tělo nechalo padnout. Nebo vypadnout.

A co víc, ještě se musel vyrovnat s tou vysokou hubenou postavou, která stála hned vedle něj. Byla zahalena do širokého černého pláště s kápí, která jí kryla prakticky celou tvář. Ruka, která vyčnívala ze záhybů pláště a svírala obrovskou kosu, byla jen kost bez kůže.

Když je jeden mrtev, jsou věci, které pozná okamžitě, ač je nikdy předtím neviděl.

UCTIVOST.

Verence se narovnal do celé své výše, nebo přesněji řečeno do toho, co by bylo bývalo jeho celou výší, kdyby ta jeho část, na niž se to vztahovalo, pomalu netuhla na zemi v očekávání budoucnosti, která se dala popsat dvěma slovy. Neperspektivně chladná.

"Já jsem král, pokud ti to nevadí," prohlásil.

BYL JSTE, VAŠE VELIČENSTVO.

"Cože?" vyštěkl Verence.

ŘEKL JSEM, ŽE JSTE BYL. TO JE MINULÝ ČAS. ALE NA TO SI BRZO ZVYKNETE.

Vysoká postava poklepala kostěným prstem na držadlo kosy. Zdálo se, že ji něco rozčiluje.

Když už je o tom řeč, pomyslel si Verence, to mě taky. Ale i silnou vrstvou sebevědomé hlouposti, mnohokrát hraničící s naivní odvahou vlastní určitému druhu pomazaných hlav, k němu za současné situace pomalu pronikalo určité poznání. Docházelo mu, že ať je to království, ve kterém se ocitl, kdekoliv, on tam králem nebude.

"Ty jsi Smrť, člověče?" zkusil hádat.

MÁM MNOHO JMEN.

"A které z nich užíváš právě teď?" prohlásil Verence a v jeho hlase se objevil slabý náznak uctivosti. Všude kolem se hemžili lidé, přesněji řečeno několik z nich se hemžilo přímo králem a Smrtěm, procházeli jimi jako duchové.

"Aha, takže to byl Felmet," prohlásil najednou král s mírným zájmem a upřel pohled na postavu, která s obscénní radostí přihlížela celé scéně z vrcholku schodiště. "Otec mi vždycky říkal, abych si ho nikdy nepouštěl za záda. Proč necítím vztek?"

ŽLÁZY, odpověděl Smrť krátce. ADRENALIN A TAK. A TAKY EMOCE. UŽ JE NEMÁTE. JEDINÉ, CO VÁM TEĎ ZBÝVÁ, JE MYŠLENÍ.

Zdálo se, že vysoká postava došla k jakémusi rozhodnutí.

TOHLE JE VELMI NEZVYKLÉ, pokračoval Smrť očividně pro sebe. ALE KDO JSEM JÁ, ABYCH SE TO POKOUŠEL ZMĚNIT?

"Jasně, kdo?"

COŽE?

"Řekl jsem, jasně, kdo?'"

SKLAPNI.

Smrť stál s lebkou nakloněnou k jedné straně, jako by naslouchal jakémusi vnitřnímu hlasu. Kápě se mu svezla z hlavy a bývalý král viděl, že až na jedinou výjimku připomíná navoskovanou a vyleštěnou lebku. V temných očních důlcích mu blýskaly modré plamínky. Verence to nijak nepoděsilo. Nejen proto, že všechny ty věcičky, kterými se normálně bojíte, ležely v jeho případě několik metrů od něj, ale také proto, že se v životě ničeho nebál a nehodlal s tím na stará kolena začínat. Bylo to způsobeno jednak tím, že neměl žádnou představivost, a pak tím, že král patřil k lidem přesně zaostřeným v čase.

To totiž většina lidí není. Velká část lidí žije v jakési časové šmouze, která je rozmáznutá kolem bodu, kde se právě nachází jejich tělo - buď se o chloupek předbíhají do budoucnosti, nebo se maličko zdržují v minulosti. Obvykle se tak úpěnlivě zabývají myšlenkami na to, co se stane, že to, co se děje teď, zjistí, ž když na to vzpomínají. Většina lidí je bohužel taková. Bojí se proto, že dokážou podvědomě vytušit nebo předpovědět, co se stane v nejbližší budoucnosti. A bác ho, už se jim to děje!

Jenže Verence vždycky žil jen v současnosti a pro ni. Až dosud, samozřejmě.

Smrť si povzdechl.

PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE TOBĚ NIKDO NIC NEŘEKL, CO?

"Prosím?"

ŽÁDNÉ PŘEDTUCHY? PŘEDPOVĚDI? ŠÍLENÝ STARÝ VĚŠTEC, KTERÝ NA TEBE VYKŘIKOVAL NEPOCHOPITELNÉ VĚCI NA ULICI?

"O čem? Že umřu?"

NE, ZŘEJMĚ NE. TO BYCH TOHO CHTĚL ASI OPRAVDU PŘÍLIŠ MNOHO, prohlásil Smrť kysele. ZASE TO VŠECHNO HODILI NA MĚ.

"Kdo, že to?" zajímal se nic nechápající Verence.

PŘEDURČENÍ. OSUD. A VŠICHNI TI OSTATNÍ. Smrť položil králi ruku na rameno. VÍŠ, OBÁVÁMSE, ŽE SE Z TEBE MÁ STÁT DUCH.

"Cože?" Král se podíval na své nové... tělo, které mu připadalo dostatečně hmotné. Pak jím někdo prošel.

NENECH SE TÍM ZNERVÓZNIT.

Verence pozoroval vlastní tuhnoucí mrtvolu, kterou několik sloužících odnášelo ze sálu.

"Pokusím se."

CHLAPÍK.

"Nemyslím si ale, že bych měl nějaký zvláštní zájem o celou tu šaškárnu s bílými prostěradly a chřestícími řetězy," pokračoval král. "Budu při tom muset chodit sem a tam a sténat a kvílet?"

Smrť pokrčil rameny. CHTĚL BYS?

"Nechtěl."

TAK BYCH SI S TÍM NA TVÉM MÍSTĚ NELÁMAL HLAVU. Smrť vytáhl z bezedných záhybů svého pláště přesýpací hodiny a zblízka se na ně zahleděl.

TEĎ UŽ ALE VÁŽNĚ MUSÍM JÍT, prohlásil. Obrátil sena podpatku, přehodil si kosu přes rameno a vyšel zdí ze sálu.

"Hej, povídám! Počkej, ty tam!" vykřikl Verence a rozběhl se za ním.

Smrť se ani neohlédl. Verence ho následoval zdí; bylo to jako projít mlhou.

"A to je všechno?" naléhal. "Zajímalo by mě, jak dlouho budu tím duchem? A proč jsem se jím stal? Nemůžeš jen tak odejít a nechat mě tady!" Zůstal stát a velitelsky pozvedl napůl průsvitný prst. "Stůj, já ti to přikazuju!"

Smrť zachmuřeně zavrtěl hlavou a prošel další stěnou. Král pospíchal za ním a snažil se poklusávat tak důstojně, jak mu to spěch dovoloval. Zastihl Smrtě, který právě upravoval postroj velkému bílému koni stojícímu na hradbách. Kůň měl u čenichu připnutý pytel se senem.

"Nemůžeš jen tak odejít a nechat mě tady!" opakoval král tváří v tvář skutečnosti.

Smrť se k němu obrátil.

MŮŽU, prohlásil. JSI NEMRTVÝ, VÍŠ, DUCHOVÉ OBÝVAJÍ SVĚT MEZI SVĚTEM MRTVÝCH A ŽIVÝCH A ZA TEN JÁ NEZODPOVÍDÁM. Pak poklepal krále po rameni. NEMĚJ STARCH, NENÍ TO NAVĚKY.

"Výborně!"

JEN TI TO JAKO VĚČNOST MŮŽE PŘIPADAT.

"Jak dlouho to bude opravdu trvat?"

NEŽ SE NAPLNÍ TVÉ POSLÁNÍ, ŘEKL BYCH.

"A jak pozná, že se mé poslání naplnilo?"

TO NEVÍM, LITUJI.

"Jak to tedy zjistím?"

POKUD TOMU DOBŘE ROZUMÍM, TAK SE TYHLE VĚCI V PRAVÝ ČAS VYJASNÍ SAMY OD SEBE, řekl Smrť a vyhoupl se do sedla.

"A do té doby tady musím strašit." Král Verence se rozhlédl po pochmurném cimbuří. "A sám, předpokládám. A to mě nikdo neuvidí?"

JEN TI, KTEŘÍK TOMU MAJÍ PSYCHICKÉ PŘEDPOKLADY. BLÍZCÍ PŘÍBUZNÍ. A SAMOZŘEJMĚ TAKÉ KOČKY.

"Nenávidím kočky."

Smrťova tvář ještě o něco víc ztuhla, pokud to bylo vůbec možné. Modré jiskřičky v prázdných důlcích na okamžik zaplály rudě.

AHA. Hlas naznačoval, že Smrť se považuje pro lidi, kteří nenávidí kočky, za příliš dobrého. MÁŠ RÁD VELKÉ SILNÉ PSY, ŽE?

"Abych řekl pravdu, tak ano." Král se zachmuřeně rozhlížel po východním obzoru, který začínal blednout. Jeho psi. Jeho psi mu budou opravdu chybět. A jak se zdá, byl by dnešek skvělý dne na lov.

Napadlo ho, jestli duchové také pořádají hony. Byl si skoro jistý, že ne. Ale oni asi také ani nepijí, ani nejedí a tohle pomyšlení bylo velmi smutné. Miloval hlučné a veselé bankety, vylemtal mnoho pint skvělého piva. A když na to přijde ještě víc toho špatného. Obvykle poznal ten rozdíl až ráno.

Kopl otráveně do kamene a zachmuřeně si všiml, že mu jím projela noha. Takže žádné pití, žádný lov, žádné hýření, žádné oslavy, žádné sokolničení... Rychle mu začínalo docházet, že potěšení těla bez těla lze provozovat velmi těžko. Najedou se mu zdálo, že život nestojí za to, aby ho žil. A to, že vlastně už nežije, ho v té chvíli nijak neobveselilo.

NĚKTEŘÍ LIDÉ JSOU RÁDI DUCHY, prohlásil Smrť.

"Hmm?" zabručel Verence zachmuřeně.

MYSLÍM, ŽE TO ZASE NENÍ TAK STRAŠNĚ BOLESTIVÉ. TAK NAPŘÍKLAD MOHOU POZOROVAT, JAK SI VEDOU JEJICH POTOMCI. PARDON? DĚJE SE NĚCO?

Ale Verence mezitím zmizel ve zdi.

NO, MĚ SI NEVŠÍMEJ, prohlásil Smrť rozmrzele. Rozhlédl se kolem sebe tím pohledem, kterým dokázal nahlédnout do času, prostoru i lidských duší, a všiml si obrovského sesuvu půdy ve vzdáleném Klači, hurikánu v Jakazačistanu a chorobné nákazy v Hergenu.

PRÁCE, SAMÁ PRÁCE, zabručel a pobídl koně vzhůru k nebi.

Verence pádil stěnami vlastního paláce. Nohama se sotva dotýkal země - abychom řekli pravdu, dláždění už bylo tak vyšlapané, že se místy nedotýkal země vůbec.

Jako král byl zvyklý chovat se ke sloužícím, jako by neexistovali, a probíhat jejich těly v podobě ducha bylo skoro totéž. Jediný rozdíl byl v tom, že mu neustupovali stranou.

Verence doběhl k dětskému pokoji, uviděl vylomené dveře, rozházená prostěradla...

Zaslechl dunění kopyt. Když dorazil k oknu, zahlédl vlastní koně, kteří plným tryskem vybíhali z nádvoří a za sebou táhli malý kočár pro dva. Několik minut po něm vyrazili z brány tři jezdci. Zvuk podkov se chvíli chvěl nad dlážděním z kočičích hlav a pak utichl.

Král udeřil do okenního parapetu a pěst mu zajela několik centimetrů do kamene.

Pak prošel stěnou ven, a aniž si všímal pádu z výše skoro deseti metrů, a půl letem, napůl během se pustil přes nádvoří ke stájím.

Trvalo mu celých dvacet vteřin, než se přesvědčil, že k tomu velkému počtu věcí, které duchové nedokáží, patří i to, že nejsou schopni jízdy na koni. Podařilo se mu dostat se do sedla, nebo přesněji řečeno obkročit sedlo ve vzduchu těsně nad ním, ale když kůň nakonec vyrazil, k smrti vyděšený tajemnými věcmi, které se mu odehrávaly těsně za ušima, zůstal Verence sedět obkročmo na necelých dvou metrech čerstvého povětří.

Pokusil se běžet, ale dostal se jen k bráně a pak vzduch kolem něj zhoustl do konzistence roztopeného dehtu.

"To nejde," ozval se najednou vedle něj starý a smutný hlas. "Musíš zůstat tam, kde jsi byl zabit. Tak už to ve strašení chodí. Dej na mě. Já to vím líp než kdo jiný."

Bábi Zlopočasné se ruka, kterou nesla k ústům druhý koláček, zastavila na půli cesty.

"Něco se blíží," prohlásila.

"Poznáte to podle toho, že vás svrbí palce?" zeptala se dychtivě Magráta. Magráta znala větší část magie z knih.

"Ne, podle toho, že mi hučí v uších," odpověděla Bábi. Podívala se na Stařenku Oggovou a pozvedla významně obočí. Stará Dobračka Sejkonopná byla svým způsobem skvělá čarodějka, ale zbytečně moc romantická. Příliš mnoho květin, fantastických nápadů, tajemných efektů a tak dál.

Blesky, které tu a tam vzplály, osvětlovaly močály táhnoucí se k okraji pralesa, ale velmi nezřetelně. Déšť, dopadající na zem vyhřátou přes den letním sluncem, se změnil v mlhu, jejíž cáry pomalu plnily les.

"Jsou to kopyta?" podivila se Stařenka Oggová. "V téhle noční době by se sem nikdo neodvážil."

Magráta se ustrašeně rozhlížela kolem. Na blatech se tu a tam črtaly obrovské menhiry, jejichž původ už dávno nenávratně zmizel v propadlišti času. Říkalo se o nich, že vedou velmi pestrý a tajemný soukromý život. Při tom pomyšlení se Magráta otřásla.

"Je tady snad něco, čeho by se měl člověk bát?" vypravila ze sebe nakonec stísněným hlasem.

"My," odtušila jí klidně Bábi Zlopočasná a zatvářila se lišácky.

Zvuk podkov se přiblížil a zpomalil. Pak se v nízkém borovém porostu objevil menší kočár, jehož koně se tak tak drželi na nohou. Kočí seskočil z kozlíku, rozeběhl sek přihlížející trojici.

Byl asi v půli mokré mýtiny, když se zastavil a upřel na Bábi Zlopočasnou pohled plný hrůzy.

"to je v pořádku," zašeptala a šepot zazněl hlukem bouře stejně čistě jako zvuk zvonu.

Postoupila několik kroků kupředu a další blesk jí umožnil pohlédnout muži přímo do očí. Byly zaostřeny tím zvláštním způsobem, ze kterého poznal každý, kdo Ví, že ten člověk už se dívá do jiného světa.

Posledním nejistým pohybem vložil uzlíček do bábiných rukou a pomalu přepadl kupředu. Ležel na zemi a ze zad mu trčela střela z kuše.

V okruhu světla z ohně se objevily tři postavy. Bábi se setkala s pohledem dalšího páru očí, které byly mrazivé jako úbočí ledového pekla.

Jejich vlastník právě odhodil stranou samostříl. Ladným pohybem vytáhl meč a při tom se mu pod širokým pláštěm zablýskla kroužková zbroj.

Nesnažil se nic předstírat.. oči, které se nespouštěly z Bábiny tváře, nepatřily někomu, kdo by chtěl věci zdobit. Patřily muži, který přesně věděl, k čemu slouží meč. Natáhl ruku.

"Tak. Teď mi to dejte," prohlásil.

Bábi rozhrnula přikrývku, do které byl uzlíček zabalen, a podívala se na malou tvářičku pokrčenou spánkem.

Zvedla hlavu.

"ne," prohlásila už ze zásady.

Voják sklouzl pohledem z její tvářek Magrátě a Stařence Oggové, které stály stejně nehybně jako menhiry na blatech.

"Vy jste čarodějnice?" spíš prohlásil než se zeptal. Bábi přikývla. Z nebe sjel blesk a křoví nějakých třicet metrů od nich vzplálo jako pochodeň. Dva vojáci, kteří stáli za svým vůdcem, něco zamumlali, ale on se usmál a pozvedl ruku v železné rukavici.

"Že by kůže čarodějnice dokázala vzdorovat nabroušené oceli?" ušklíbl se.

"Pokud já vím, tak ne," odpověděla klidně Bábi. "Máš skvělou příležitost to zkusit."

Jeden z vojáků postoupil kupředu a opatrně se dotkl vůdcovy paže.

"Pane, odpusťte, ale když dovolíte, to není právě nejlepší nápad -"

"Mlč."

"Ale to přináší strašlivou smůlu, když se -"

"Mám ti to opakovat znovu?"

"Sire," pokusil se zaprosit voják. Jeho pohled se na okamžik střetl s Bábinýma očima a odrazila se mu v něm beznadějná hrůza.

Vůdce se znovu ušklíbl na Bábi, která se ani nepohnula.

"Ty vaše venkovské čáry jsou dobré právě jen pro hlupáky, matko noci. Já sám tě mohu srazit k zemina místě, kde stojíš."

"Pak udeř, člověče," odpověděla Bábi Zlopočasná a ohlédla se přes rameno. "Jestliže ti to dovolí srdce, udeř tak silně, jak se odvážíš!"

Ozbrojenec pozvedl meč. Opět se zaklikatil blesk, rozdrtil kámen o dva metry dál a vzduch se naplnil kouřem a pachem spáleného křemene.

"Vedle," utrousil jízlivě a Bábi viděla, že se mu napjaly všechny svaly, jak se připravoval udeřit těžkým mečem.

Pak se mu na tváři objevil výraz nesmírného úžasu. Naklonil hlavu k jedné straně a pootevřel ústa, jako by se chystal vyrovnat s nějakým novým nápadem. Meč mu vypadl z ruky a zabodl se do rašeliny. Hlasitě vydechl, předklonil se a pomalu, neuvěřitelně pomalu se složil na zem, k nohám Bábi Zlopočasné.

Mírně do něj strčila nohou. "Tak to vypadá, že sis neuvědomil, co mám za lubem," zašeptala. "Já ti dám matku noci!"

Voják, který se předtím svého vůdce pokoušel zadržet zíral s hrůzou na krvavou dýku ve své ruce a pomalu ustupoval.

"Já..., já..., já... to opravdu nechtěl. Neměl to udělat. Nebylo - nebylo to správné," vypravil ze sebe pracně.

"Ty jsi místní, mladý muži?" zeptala se ho Bábi.

Padl na kolena. "Divoký vlk, k vašim službám, paní," odpověděl. Vrhl rychlý pohled k mrtvému kapitánovi. "Teď mě určitě zabijou!" zakvílel.

"Udělal jsi jen to, co jsi považoval za správné," utěšovala ho Bábi.

"Kvůli něčemu takovému jsem do armády nevstupoval. Nemyslel jsem si, že se budu potulovat po kraji a zabíjet lidi."

"Tak to máš svatou pravdu, synu. Kdybych byla já na tvém místě, stala bych se námořníkem," přikývla zamyšleně Bábi. "To je ono, kariéra na moři! A začala bych hned. Dej se na útěk. Uprchni na moře, kde po tobě nezůstanou žádné stopy. Prožiješ dlouhý a úspěšný život, to ti slibuju."

Zvedl se ze země, vrhl na ni pohled, který byl směsicí vděčnosti a obdivu, a zmizel v mlze.

"Tak a teď doufám, že nám konečně někdo vysvětlí, o co tady jde," obrátila se Bábi k třetímu muži. Přesněji řečeno k místu, kde měl třetí muž stát.

Zaslechla už jen vzdálené dunění kopyt na rašelině a pak ticho.

To už se k ní přibelhala Stařenka Oggová.

"Mohla bych ho chytit, co říkáš?" navrhla. "Mám?"

Bábi zavrtěla hlavou. Sedla si na velký kámen a prohlížela si dítě, které měla v náručí. Byl to chlapec, necelé dva roky starý a pod peřinkou úplně nahý. Pomalu ho kolébala a zírala do prázdna.

Stařenka Oggová si zatím prohlédla oba mrtvé s výrazem někoho, pro koho jsou prohlídky mrtvol denním chlebem.

"Co když to byli lupiči?" ozvala se Magráta roztřeseným hlasem.

Stařenka zavrtěla hlavou.

"Zvláštní věc," prohlásila po chvilce. "Oba mají stejný erb. Dva medvědi ve stříbrně a zlatě půleném štítě. Ví některá z vás, co to znamená?"

"To je znak krále Verence," přikývla Magráta.

"Co je to za chlapa?" zeptala se Bábi Zlopočasná.

"On je v téhle zemi vládcem," vysvětlovala jí Magráta.

"Jo tak, ty myslíš toho krále," zavrtěla hlavou Bábi, jako kdyby ta skutečnost vlastně ani nestála za zmínku.

"Vojáci, kteří bojují mezi sebou. To nedává smysl," zabručela Stařenka Oggová. "Magráto, mrkni do toho kočáru."

Nejmladší čarodějka vstrčila otevřenými dvířky hlavu dovnitř a vrátila se s pytlem. Obrátila ho vzhůru nohama a něco se slabým zaduněním vypadlo na trávu.

Bouře se mezitím přesunula na druhou stranu hor a bledý měsíc vrhal na mokrá blata slabou záři. Stejnou záři vrhal kupodivu i na to, co se lesklo v trávě a vypadalo jako neobyčejně důležitá koruna.

"Je to koruna," ozvala se Magráta. "Nahoře má kolem dokola takové ty špičaté ozdoby."

"No nazdar!" prohlásila nevrlým tónem Bábi.

Dítě zavrnělo ze spaní. Bábi Zlopočasná jen velmi nerada nahlížela do budoucnosti, ale teď měla dojem, že budoucnost pohlíží na ni.

A její výraz se jí ani za mák nelíbil.

Král Verence se díval na minulost a jeho dojem byl naprosto stejný.

"Ty mě vidíš?" zeptal se.

"Jistě. Naprosto jasně," přikývl nově příchozí.

Verence nakrčil obočí. Zdálo se, že být duchem vyžaduje mnohem větší duševní vypětí než být naživu. V minulých čtyřiceti letech v životě vystačil s tím, když myslel jednou dvakrát denně, a teď to musel dělat neustále.

"Aha," řekl nakonec, "ty jsi taky duch."

"Přesná úvaha."

"To ta hlava, co si neseš pod paží," řekl Verence, pyšný sám na sebe. "Ta mě přivedla na správnou myšlenku."

"Vadí ti? Jestli ano, klidně si ji nasadím," navrhoval starý duch přátelsky. Natáhl volnou ruku. "jsem rád, že tě poznávám. Champohár, král Lancre."

"Verence, totéž." Verence se zadíval do tváře starého krále a dodal: "Víš, nějak si nevzpomínám, že bych tvou tvář zahlédl v obrazové galerii velké síně."

"Tu založili až po mé smrti," vysvětlil Champohár téměř pohrdlivě.

"A jak jsi tady vlastně dlouho?"

Champohár zvedl ruku a přemítavě se poškrabal na nose. "Asi tisíc let," řekl nakonec a v hlase se mu skvěla pýcha. "Když počítám i těch pár let, co jsem tady žil jako člověk."

"Tisíc let!"

"Já tohle místo založil. Právě jsme dokončili vnitřní výzdobu, když mi jeden nevděčný synovec usekl ve spánku hlavu. Nemusím ti povídat, jak mě to namíchlo!"

"Ale... tisíc let..." opakoval Verence roztřeseným hlasem.

Champohár ho vzal za ruku. "Není to tak hrozné," uklidňoval ho a vedl neodporujícího krále přes nádvoří. "Mnoha způsoby je to lepší než být naživu."

"Tak to musí být pěkně pitomé způsoby!" vykřikl Verence. "Mně se líbilo být naživu!"

Champohár se na něj přátelsky ušklíbl. "Na to si zvykneš," ujistil ho.

"Já si na to nechci zvyknout!"

"Máš velmi silnou morfogenickou auru," přikývl Champohár. "Já to poznám. Na tyhle věci jsem velmi citlivý. Ano. Velmi silnou, řekl bych."

"Co to je?"

"Jak bych ti to řekl," zamyslel se Champohár, "nikdy jsem nebyl moc dobrý řečník. Vždycky se mi zdálo jednodušší někoho praštit než mu něco vysvětlovat. Ale tak nějak bych řekl, že to vyplývá z toho, jak moc jsi byl živý. Když jsi byl živý. Říká se tomu -" zamyslel se "- životní vitalita. Jo, to je ono. Životní vitalita. Čím víc jsi jí měl, tím víc zůstáváš sám sebou, když se staneš duchem. Řekl bych, že když jsi byl živý, žil jsi na sto procent," dodal.

Proti své vůli cítil Verence něco jako vnitřní uspokojení. "no, pravda je, že jsem se snažil," přikývl. Prošli stěnou do velké síně, která teď byla prázdná. Pohled na obrovské stoly vzbudil v králi automatickou reakci.

"A kde bychom si tedy mohli dát něco pořádného ke snídani?" zeptal se.

Champohár se zatvářil udiveně.

"My přece nejíme," zavrtěl hlavou. "Jsme duchové."

"Ale já mám hlad!"

"Nemáš. To si jenom přestavuješ."

Z kuchyně bylo slyšet cinkot nádobí. Kuchaři už byli vzhůru, a protože nedostali žádné nové příkazy, připravovali normální snídani, jaká se v paláci denně podávala. Z temného oblouku, kterým se vstupovalo do kuchyně, se nesly známé vůně.

Verence začichal.

"Klobásy," zasnil se. "Slanina. Vajíčka. Uzená ryba." Upřel pohled na Champohára. "Masová paštika," zašeptal.

"Vždyť ani nemáš žaludek," upozornil ho starý duch. ""to všechno máš jenom v hlavě. Obyčejná síla zvyku. Prostě si jenom myslíš, že máš hlad."

"Já myslím, že když něco nesním, umřu hlady."

"Sám si odporuješ, a uvědom si navíc, že se nemůžeš ničeho dotknout," vysvětloval mu trpělivě Champohár. "Vůbec ničeho."

Verence se posadil na lavici, velmi opatrně, aby jí nepropadl na zem, a sevřel si hlavu do dlaní. Slyšel, že smrt může být ošklivá věc, ale nikdy si neuvědomil, jak ošklivá.

Původně se chtěl pomstít. Chtěl utéct z paláce, který mu najednou připadal odporný, a hledat svého syna. Teď se zděsil, když si uvědomil, že jediná věc, po které v téhle chvíli opravdu touží, je talíř zadělávaných ledvinek.

Krajinou se nenápadně plížilo vlhké ráno, pomalu vyšplhalo na hradby paláce Lancre, zdolalo pevnostní věž a nakonec proniklo až do oken.

Vévoda Felmet upíral zachmuřený pohled na mokrý prales. Byl tak odporně rozlehlý. Došel k názoru, že to není tím, že by měl něco proti jednotlivým stromům, ale pohled na tolik stromů pohromadě na něj působil silně depresivně. Přemáhal touhu spočítat je.

"Jistě, má drahá," řekl.

Vévoda v duchu považoval stromy, se kterými se setkával, za něco jako ještěry. Přirovnával je k těm druhům, které žijí na sopečných ostrovech, pohnou se jednou za den, mají zakrnělé třetí oko a četnost jejich mrknutí se počítá v měsících. Sám sebe pak měl za civilizovaného člověka, který je předurčen žít v suchém prostředí a na slunci, v krajině, kde je podnebí pořádně zorganizováno.

Na druhé straně, pomyslel si, nemuselo by to být tak špatné být stromem. Stromy nemají uši, tím si byl skoro jist. A jak se zdá, obejdou se bez posvátného stavu manželství. Takový samčí dubový strom - to si bude muset vévoda ještě ověřit -, takový dubový strom prostě rozpráší svůj pyl do větru a všechny ty ostatní věci s žaludy..., nebo jsou to

snad duběnky? Ne, byl si skoro jistý, že jsou to žaludy, to všechno už se odehraje někde jinde...

"Ovšemže, poklade," přikývl.

Ano, stromy to mají skvěle vymyšleno. Vévoda zvedl pohled k hustým korunám. Ti sobečtí prevíti.

"Samozřejmě, miláčku," prohlásil.

"Cože?" vyštěkla na něj vévodkyně.

Vévoda zaváhal a zoufale se pokusil zopakovat si monolog, který se posledních pět minut řinul vévodkyni z úst jako vodopád. Zaslechl něco o tom, že je sotva poloviční muž a že ze sebe úmyslně dělá většího chudáka, než je zapotřebí. A taky si určitě stěžovala na to, že je v paláci neustále chladno. Ano, to by mohlo být ono. Dobrá, takže teď by mohly ty mizerné stromy konečně jednou odvést svůj díl práce.

"Dám jich okamžitě pár pokácet a odvézt na hrad, drahoušku," řekl.

Lady Felmetová na okamžik ztratila řeč. Mimochodem, něco takového se jí stávalo tak zřídka, že by stálo za to zaznačit to do stoletého kalendáře. Byla to mohutná, panovačná žena a v lidech, kteří se s ní setkali poprvé, vzbuzovala představu galeony pod plnými plachtami. Celý dojem byl ještě umocněn jejím přesvědčením, že jí ze všeho nejvíc sluší rudý samet. Pravda, jejímu obličeji ta barva nijak neškodila, naopak, ladila s ním dokonale.

Vévoda občas přemýšlel o tom, jaké měl štěstí, když si vzal právě ji. Kdyby nebylo hnacího motoru jejích ambicí, byl by z něj jen další obyčejný venkovský šlechtic, který neměl a práci nic jiného než lovit, opíjet se a pěstovat svůj droit de seigneur. Místo toho měl teď na dosah královský trůn a podle toho, jak to vypadalo, více než naději stát se králem.

Zhluboka si povzdechl.

"Pokácet co?" zeptala se lady Felmetová ledově.

"No přece stromy," řek vévoda.

"A co s tím mají stromy společného?"

"No... je jich tady tolik," prohlásil vévoda procítěně.

"Neutíkej od věci!"

"Promiň, drahá."

"Ptala jsem se tě, jak jsi mohl být tak hloupý a nechat je uprchnout? Říkala jsem ti, že ten služebník je příliš věrný. Nikomu takovému se nedá věřit."

"Jistěže ne, zlato."

"Nenapadlo tě náhodu někoho za ním poslat, že?"

"Bentzena, drahoušku. A dva vojáky."

"Aha." Vévodkyně se odmlčela. Bentzen, kapitán vévodovy osobní gardy, byl výkonný zabiják, dokonalejší než vzteklý mungo. Vybrala by ho sama. Cítila se poněkud sražena v rozletu, protože nemohla manžela dál peskovat, ale snadno se s tím vyrovnala.

"Nemusel vůbec nikam jezdit, kdybys mě poslouchal. Ale ty mě nikdy neposloucháš. Nikdy."

"Co nikdy, má nejdražší?"

Vévoda zívl. Byla to dlouhá noc. Nejdřív ta bouře, která nebyla nevídané síly, a pak celá ta ošklivá záležitost s dýkami.

Jak už jsme se zmínili, chyběl vévodovi k trůnu jen jediný krůček. Ten krůček, o kterém se mluví, byl na vrcholku schodiště vedoucího do velké síně. Právě toho schodiště, ze kterého po tmě spadl král Verence a proti všem zákonům pravděpodobnosti padl přímo na svou vlastní dýku.

Králův vlastní lékař alespoň celou tu událost prohlásil za nešťastnou náhodu. Pravda, že až potom, kdy ho navštívil Bentzen a vysvětlil mu, že pád ze schodů s vlastní dýkou v zádech může být nakažlivou chorobou zapříčiněnou tím, že někdo nevhodně otevře ústa.

Tu chorobu už ostatně chytilo několik členů královské gardy, kteří byli poněkud nedoslýchaví. Vypadalo to jako malá epidemie.

Vévoda se otřásl. Některé podrobnosti uplynulé noci mu připadaly mlhavé a hrozné.

Pokusil se ujistit sám sebe, že všechny nepříjemnosti už má za sebou a království je jeho. Nebylo to nic moc, hlavně samé stromy, ale království bylo a patřila k němu i královská koruna.

Jenom kdyby ji už konečně našli.

Hrad Lancre byl vybudován na vysokém skalisku architektem, který sice slyšel o Gormenghastu, ale jemuž poněkud zkrátili rozpočet. I tak ze sebe vydal to nejlepší a obdařil hrad celou řadou věží a věžiček, ochozů, ochranných zdí, opěrných pilířů, cimbuří, chrličů, nádvoří a hladomoren; jedním slovem vším, co takový hrad potřebuje, s výjimkou dostatečně hlubokých základů a malty, která se při dešti nerozpouští a nevyplavuje ze spár.

Hrad se poněkud nejistě nakláněl nad prudkými a zpěněnými vodami řeky Lancre, která se hnala svým korytem roklinou v hloubi tři sta metrů pod hradem. Tu a tam se ze skály vydrolil nějaký balvan a padl do vln.

I když hrad nebyl nijak veliký, bylo vněm tisíce míst, kam by se dala ukrýt koruna.

Vévodkyně vyplula z komnaty, aby si našla nějakou další oběť, a nechala vévodu Felmeta s jeho neutěšeným výhledem do kraje. Začalo pršet.

A přesně v té chvíli se ozvalo naléhavé zabušení na hradní bránu. Naprosto nevhodně vyrušilo hlavního kličníka, který hrál v teplé kuchyni s kuchařem a hradním šaškem Mordýřovou sudou.

Zabručel a vstal. "Venku někdo tluče," prohlásil otráveně.

"Kmotře, co by tam tloukl?" zeptal se šašek.

"Tluče na bráně, idiote!"

Šašek na něj vrhl starostlivý pohled. "Na bráně? A jak na ni vylezl?" dodal podezřívavě. "Věřímť, že to není

nějaký druh učení Zen, že ne?"

Když se klíčním s tichým sakrováním vydal směrem ke strážnici u brány, přistrčil kuchař do banku další šesták a vrhl na šaška ostrý pohled.

"Co je to ten Zen?"

Šašek probral svoje karty a rolničky se mu při tom hlasitě rozcinkaly. Bez zaváhání odpověděl: "To je jedna z vedlejších sekt filozofického směru, rozšířeného především v pootočném Klači. Jmenuje se sumtin a je proslulý svou jednoduchou strohostí, z níž vyplývá nárůst osobního klidu, vyrovnanosti a naplnění osobnosti docílené prostřednictvím meditací a zvláštní techniky dýchání. Jedním z nejzajímavějších aspektů této filozofie je kladení na první pohled nesmyslných otázek za účelem rozšíření bran celkového vnímání."

"Co jsi to řekl?" zvýšil kuchař podezřívavě hlas. Byl dnes poněkud nedůtklivý. Když nesl snídani do velké síně, měl celou cestou pocit, že se mu něco pokouší sebrat podnos z rukou. A jako by to nestačilo, poslal ho ten nový vévoda pro ... Otřásl se. Pro ovesnou kaši! A vajíčka na měkko! Na takové věci byl už náš kuchař příliš starý. By zvyklý na své. Vařil v pravém feudálním stylu. Když to nemělo v hubě jablko a nedalo se to upéct, nestálo to za servírování.

Šašek zaváhal s kartou v ruce, potlačil strach a rychle se snažil zvládnout situaci.

"Jen tolik, kmotře, přisám bůh," zakvičel kozím hlasem, "žes otázek plný jako kravinec much."

Kuchař se poněkud uklidnil.

"No dobrá," zabručel, i když nebyl tak docela spokojen. Šašek z bezpečnostních důvodů pro jistotu prohrál další tři hry.

Klíčník zatím došel k bráně, otevřel špehýrku a vyhlédl ven.

"Kdo tluče?" zavrčel.

"Zbrojnoš, promočený a vyděšený, zaváhal. "Kdo tluče co?"

"Jestli si chceš tropit šprýmy, můžeš si pro mě za mě zůstat venku třeba celý den," utrhl se na něj klíčník.

"Ne! Musím okamžitě mluvit s vévodou!" vykřikl zbrojnoš. "Čarodějky mají slet!"

Klíčník se mu už už chystal odpovědět něco jako "když se tam všichni čerti žení, proč by se nemohly čarodějnice houfovat", ale pak se podíval muži před branou do obličeje a rozmyslel si to.

Nezdálo se, že by ten člověk dovedl ocenit nějaký vtípek. Ve tváři měl výraz někoho, kdo viděl věci, o kterých slušný člověk ani neslyšel...

"Čarodějky?" zavrtěl hlavou lord Felmet.

"Čarodějky!" prohlásila vévodkyně.

A v dlouhých chodbách, kterými protahoval průvan, se ozval hlas podobný kvílení větru ve vzdálené klíčové dírce: "Čarodějky!" Chvěl se v něm slabý náznak naděje.

Lidi se slabší povahou by to možná vyděsilo...

"Je to vměšování se do něčeho, do čeho nám nic není, nic víc," prohlásila vehementně Bábi Zlopočasná. "A nic dobrého z toho nevzejde."

"Je to strašně romantické," ozvala se Magráta a povzdechla si.

"Kuči, kuči!" vmísil se do hovoru hlas Stařenky Oggové.

"Vždyť jste sama toho hrozného člověka zabila!"

"To tedy ne. Jenom jsem tak trochu postrčila... věci, aby se braly tím žádoucím směrem." Bábi se zamračila. "Neměl v sobě špetku úcty. Jak jednou lidé ztratí úctu, bác ho! máš malér na krku."

"Budliky, budliky, ťu, ťu, ťu!"

"Ten vozka ho sem přivezl, aby ho zachránil!" vykřikla rozčilená Magráta. "Chtěl, abychom se ho ujaly! To je jasné! Je to osud!"

"Jo tak jasné?" prohlásila nevrle Bábi Zlopočasná. "Věřím, že tobě je to jasné. Potíž je, děvenko, v tom, že když jsou věci jasné, neznamená to, že jsou taky pravdivé!"

Zvedla korunu. Cítila, jak jí v rukou těžkne, a věděla, že její váha nespočívá ve zlatě a drahém kamení, že se nedá změřit na pouhá kila a deka.

"No ano, ale důležité je -"

"Důležité je to," vskočila jí bábi do řeči, "že se brzo objeví lidé, kteří budou čmuchat široko daleko a hledat. Vážní lidé. A budou hledat velmi vážně a důkladně. Způsobem ‚tamten dům zbořte a tuhle stodolu podpalte'. A -"

"Ňu, ňu, ňu, chlapešek!"

"- A, Gyto, myslím si, že bychom byly všechny mnohem spokojenější, kdybys na něj přestala konečně šišlat!" štěkla Bábi přes rameno. Cítila, jak jí povolují nervy. Vždycky, když si nebyla něčím jistá, tak jí povolovaly nervy. Kromě toho se mezitím přesunuly do Magrátina domku a jeho výzdoba ji iritovala. Magráta totiž věřila v moudrost přírody, elfy, léčivou moc barev a magii ročních období a ještě na spoustu dalších věcí, na které Bábi nedala, ani co by se za nehet vešlo.

"Nechceš mi snad radit, jak mám zacházet s dítětem," ohradila se odvážně Stařenka Oggová. "Mně, která jsem vychovala patnáct vlastních?"

"Já jenom říkám, že bychom si to měly pořádně rozmyslet," ustupovala Bábi.

Ostatní dvě ji chvíli mlčky pozorovaly.

"Takže?" nadhodila nakonec netrpělivá Magráta. Bábiny prsty vyklepávaly pomalé staccato do okraje koruny a na čele jí naskočily starostlivé vrásky.

"Ze všeho nejdřív ho musíme odvézt odsud," prohlásila a pozvedla ruku. "Ne, Gyto, já věřím, že tvůj domek je ideální a já nevím co ještě, ale bezpečný není. Musíme ho ukrýt jinde než tady v okolí, někde daleko, kde by nikoho ani

nenapadlo, kdo by to mohl být. A pak je tady ještě tohle." Přehodila si korunu z ruky do ruky s dovedností pouťového žongléra.

"To? To je snadné," usmála se Magráta. "Ta se dá přece schovat pod nějaký kámen nebo tak. To nic není. Co je to proti dítěti!"

"Tak to se mýlíš," odtušila klidně Bábi. "Uvědom si laskavě, že celá země je plná dětí a všechny vypadají skoro stejně, ale pochybuju o tom, že by v okolí bylo víc královských korun. Královské koruny už mají takovou vlastnost, že se skoro vždycky nakonec nějakým způsobem objeví. Ony totiž tak nějak přitahují lidské myšlenky. Kdybychom ji teď zahrabaly pod kámen na nejpustějším místě hor, nejpozději do týdne by ji někdo ‚náhodou' objevil. Věř mi."

"Tak, tak, to má pravdu," souhlasila Stařenka Oggová. "Kolikrát už člověk hodil kouzelný prsten do nejhlubšího místa oceánu a pak, když se vrátil domů do tepla a dal si k čaji na svačinku kus uzené kambaly - co tam nenašel? Aha!"

Chvilku o tom mlčky hloubaly.

"Já tedy ani jednou," prohlásila pevně Bábi. "A ty taky ne. Koneckonců, mohl by tu korunu chtít nazpět. Má na ni právoplatný nárok. Králové si na korunách velmi zakládají. Vážně, Gyto, ty někdy vykládáš ty nej -"

"Já uvařím kapku čaje, co říkáte?" vskočila jim rychle do řeči Magráta a odběhla do kuchyně.

Obě starší čarodějky seděly proti sobě u velkého stolu a zachovávaly způsobné, nicméně poněkud pichlavé mlčení. Nakonec to Stařenka Oggová nevydržela. "Má to tady docela hezké, co říkáš? Ty květiny a tak. Co to je támhle na té stěně?"

"Astrologická znamení," odpověděla Bábi kysele, "nebo něco takového."

"Nádhera," pokývala Stařenka hlavou. "A ta roucha a magické proutky a všechny ty věci, viď?"

"Samá moderna," povzdechla si spíš pro sebe Bábi. "Když já byla děvčetem, měly jsme akorát hroudu vosku a pár špendlíků a taky nám to stačilo. V těch dnech jsme si musely vlastní kouzla připravovat."

"To je pravda, ale od té doby už uteklo hodně vody," přikývla Stařenka Oggová s výrazem filozofa. Pak zkušeným pohybem pohoupala dítě.

Bábi Zlopočasná si povzdechla. Stařenka Oggová byla třikrát vdaná a vládla kmeni dětí a vnoučat rozběhlých po celém království. Samozřejmě, čarodějky neměly zakázáno se vdávat. To musela Bábi připustit, i když nerada. Velmi nerada. Znovu si zhluboka nesouhlasně povzdechla a to byla chyba.

"Co to tady smrdí?" vyskočila.

"No jo," zabručela Stařenka Oggová a opatrně si přesunula dítě na ruce. "myslím, že se raději skočím podívat, jestli tady má Magráta nějaké čisté hadříky, co?"

Bábi Zlopočasná osaměla. Cítila se maličko nesvá, jako skoro každý, kdo zůstane sám v cizím pokoji, a zaháněla nutkání vstát a prohlédnout si knihy na polici nad příborníkem nebo zkontrolovat, zda na krbové římse není prach. Začala otáčet korunou v rukou. A znovu měla ten dojem, že je mnohem těžší a větší, než jak vypadala.

Všimla si velkého zrcadla nad krbem a oči jí znovu sklouzly ke koruně. Bylo to velmi lákavé. Ta věc ji prakticky prosila, aby si ji vyzkoušela. No, a nakonec proč ne? Znovu se přesvědčila, že hlasy obou čarodějek se ozývají z kuchyně, stáhla si z hlavy klobouk a nasadila si korunu.

Zdálo se, že je jí akorát. Bábi se pyšně narovnala panovačným gestem máchla všeobecným směrem ke krbu.

"Toť bystře udělejte, co pravím," prohlásila. Pak se arogantně naklonila ke starým kukačkám, které tikaly na stěně. "V téže chvíli hlavu jemu mžikem setněte," přikazovala a k tomu se pochmurně usmála.

Náhle ale ztuhla, protože zaslechla zoufalé výkřiky, dunění koňských kopyt, děsivý šepot letících šípů a vlhké nárazy hrotů oštěpů zabodávajících se do masa. Lebkou se jí valil útok za útokem. Meče neustále dopadaly na štíty, jiné meče nelidské svaly a kosti. Mozkem jí prolétla ve zlomku vteřiny celá léta. Zažila chvíle, kdy ležela mezi umírajícími nebo ji věšeli na větev nějakého stromu, ale pokaždé se nakonec objevily ruce, které ji zvedly a znovu posadily na sametové potahy...

Bábi velmi opatrně sundala korunu z hlavy - stálo jí to dost námahy a koruně se to očividně nelíbilo - a položila ji na stůl.

"Takže takhle to podle tebe vypadá, když je někdo králem, co?" řekla tichým hlasem. "V tom případě by mě zajímalo, proč o to zaměstnání všichni tolik stojí?"

"Dáte si cukr?" ozval se jí za zády Magrátin hlas.

"To by se jeden musel narodit jako naprostý idiot, aby chtěl být králem," pokračovala polohlasem Bábi ve svých úvahách.

"Prosím?"

Bábi se otočila. "Nevšimla jsem si, že už jsi tady. Co jsi říkala?"

"Sladíte čaj?"

"Tři lžičky," odpověděla Bábi bez zaváhání. To byla jedna z velkých bolestí, které Bábi v životě potkaly. Navzdory všem snahám dospěla na vrchol své kariéry s tvářemi jako míšeňská jablíčka a kompletní sadou vlastních zubů. Žádná kouzla ani zaříkání nedokázala zošklivit její hezkou, i když mírně koňskou tvář a neuvěřitelné množství konzumovaného cukru jí dodávalo nevyčerpatelnou energii, aniž zanechalo nejmenší následky na jejím běloskvoucím chrupu. Jeden mág, se kterým svůj problém konzultovala, jí vysvětlil, že je to způsobeno jejím skvělým metabolismem. To jí alespoň umožnilo cítit se mírně nadřazeně i ve společnosti Stařenky Oggová, která podle Bábina přesvědčení metabolismus v životě ani nezahlédla.

Magráta jí uctivě nasypala do šálku tři vrchovaté lžičky cukru. Přitom si pomyslela, že by bylo docela příjemné, kdyby jí někdo aspoň občas řekl nějaké to "děkuji".

Najednou měla pocit, že na korunu zírá.

"Taky to cítíš, co?" naklonila se Bábi na židli kupředu. "Copak jsem to neříkala? Volání koruny!"

"To je strašné!"

"Ne, ne. Snaží se jen být tím, čím být má. Ona si nepomůže."

"Ale to je magie!"

"Snaží se jen být tím, čím být má," opakovala Bábi.

"Pokouší se mě přinutit, abych si ji dala na hlavu," zasténala Magráta a ruce se jí roztřásly.

"Jo, přesně o to se pokouší."

"Ale já budu silná," rozhodla se Magráta, "a nenasadím si ji."

"Bodejť by jo!" prohlásila Bábi a obličej jí najednou podivně zdřevěněl. "Co dělá Gyta?"

"Koupe dítě ve škopku na nádobí," odpověděla jí nepřítomně Magráta. "Jak něco takového schováme? Co by se stalo, kdybychom ji někde zakopaly opravdu hodně hluboko?"

"Vyhrabal by ji jezevec," odpověděla jí Bábi. "Nebo by na tom místě někdo hledal zlato, co já vím? Nebo by ji obrostl kořeny nějaký strom a ten by vzápětí potom vyvrátila vichřice i s kořeny, pak by ji někdo našel, dal si ji na hlavu a..."

"Pokud by ovšem neměl tak silnou vůli jako my," zdůraznila Magráta.

"Samozřejmě, pokud by ovšem to..." souhlasila Bábi a s neobyčejným zájmem si prohlížela vlastní nehty. "I když u královských korun nespočívá ten hlavní problém v tom, že si je člověk nasadí, víš? Potíž nastane ve chvíli, kdy si ji má sundat."

Magráta korunu zvedla a začala ji otáčet v prstech.

"Tak se mi zdá, že ani moc nevypadá jako královská koruna," ozvala se po chvilce.

"No ano, tys jich jistě viděla celou řadu, předpokládám," zvedla Bábi obočí. "Soudím, že jsi expert na královské koruny."

"No, viděla jsem jich opravdu dost. Byly ale o moc zdobnější, měly víc drahých kamenů a uvnitř takovou čepičku z vínového nebo tmavomodrého sametu," bránila se Magráta. "Tohle je jen taková obyčejná tenká věcička -"

"Magráto Česneková!"

"Já je opravdu viděla! Když mě ještě učila Dobračka Sejkonopná -"

"- budižjízemělehká -"

"- budižjízemělehká, brávala mě s sebou do Ostrohřbetu nebo do Lancre pokaždé, když tam účinkovala kočovná společnost. Hrozně si potrpěla na divadlo. Ti mívali královských korun jako máku, i když -" Magráta se na chvilku odmlčela, "- Dobračka vždycky říkala, že jsou jen z cínu, mosazi, papíru a takových věcí. A místo drahokamů jsou tam prý barevná sklíčka. Všechny vypadaly mnohem skutečnější než tahle. Není to divné?"

"Určité věci, které se snaží vypadat jako určité věcí, často vypadají pravěji než ty pravé. To je známá věc," pokývala Bábi hlavou. "Ale nelíbí se mi, když to někdo podporuje. A na co si to vlastně ti lidé hrají, když si nasadí ty falešné koruny?"

"Znáte divadlo?" zeptala se Magráta.

Bábi Zlopočasná, která v životě nepřiznala, že něco nezná, nezaváhala. "Samozřejmě," přikývla sebevědomě. "Je to jedna z těch věcí, kterým se říká, že jsou v módě, co?"

"Dobračka Sejkonopná vždycky tvrdila, že divadlo nastavuje zrcadlo životu," pokračovala Magráta. "Tvrdila, že ji pokaždé nesmírně povzbudí a obveselí."

"Věřím, že je to možné," postupovala Bábi po tenkém ledě. "Když se to ovšem hraje pořádně. Jsou to dobří lidé, co, tihle divadelní herci?"

"Myslím, že ano."

"A říkáš, že jezdí po kraji?" zeptala se zamyšleně Bábi a upřela oči na kuchyňské dveře.

"Po celé zemi. Právě teď je v Lancre jedna herecká společnost, jak jsem slyšela. Ani jsem se na ně nebyla podívat, protože, víte, není to správné, aby žena šla na takové místo sama."

Bábi přisvědčila. Vždycky souhlasila s takovým chováním a společenskými konvencemi, ovšem považovala za samozřejmé, že se nevztahují na její osobu.

Tiše zabubnovala prsty na bílý Magrátin ubrus.

"Správně," prohlásila najednou. "A proč ne? Běž a řekni Gytě, aby to dítě pořádně zabalila. Už je to dlouho, co jsem slyšela pořádně hrát divadlo.

Magráta byla okouzlena, jako ostatně pokaždé. Divadlo nebylo víc než pár kusů pomalované pytloviny, jeviště z prken položených na několika sudech a půl tucet lavic postavených na venkovské návsi. Ale současně dokázalo být i hradem, jinou částí hradu, toutéž komnatou o chvíli později, bitevním polem a právě teď cestou za městem. Mohlo to být skvělé odpoledne, kdyby nebylo Bábi Zlopočasné.

Po několika pronikavých pohledech, které vrhla na tříčlenný divadelní orchestr v domnění, že zjistí, který z nástrojů se jmenuje divadlo, věnovala nakonec stará čarodějka pozornost jevišti. Vzápětí začalo být Magrátě jasné, že určité základní aspekty divadelního představení Bábi zatím ani zdaleka nepochopila.

Neustále na svém místě divoce poskakovala.

"On ho zabil," zasyčela. "Proč s tím někdo něco nedělá? Vždyť ho zabil! A ke všemu ještě tady, přede všemi!"

Když se Bábi začala odhodlaně zvedat, chytila Magráta křečovitě svou starší kolegyni za ruku.

"To je v pořádku," zašeptala, "on není mrtvý!"

"Chceš snad říct, že lžu, děvče?" utrhla se na ni Bábi. "Viděla jsem to na vlastní oči!"

"Koukněte se, Bábi, to není doopravdy, víte?"

Bábi Zlopočasná se trochu uklidnila, ale nepřestávala si brumlat sama pro sebe. Začínala mít pocit, že se tady někdo pokouší udělat z ní blázna.

Zatím na jevišti vedl jakýsi muž zahalený do prostěradla dlouhý oduševnělý monolog. Bábi ho několik minut pozorně poslouchala a pak strčila Magrátu loktem do žeber.

"Co to vlastně vykládá?" zeptala se.

"Říká, jak je mu líto, že ten druhý muž umřel," odpověděla jí Magráta a v pokusu co nejrychleji změnit téma hovoru dodala: "Mají pěknou řadu korun, co?"

Jenže Bábi se nedala. "Tak proč tam předtím lezl a zabíjel ho, co?" zavrčela.

"No, ono je to tak trochu složité -" pokusila se Magráta chabě.

"Jaké složité!" vřískla Bábi. "Je to jednoduše ostuda. A to tam ten chudák pořád ještě leží!"

Magráta vrhla úpěnlivý pohled na Stařenku Oggovou, která žužlala jablko a studovala jeviště s výrazem přednosty výzkumného ústavu.

"No, já myslím," začala nakonec zeširoka, "že je to všechno jenom jako. Koukni, on pořád dýchá."

Zbytek publika mezitím došel k závěru, že poznámky, které si mezi sebou naše trojice vyměňuje, jsou součástí představení. Při té poslední tedy všichni diváci soustředili svou pozornost na mrtvolu, která se začala okamžitě červenat.

"A taky se mu podívej na boty," pokračovala Stařenka sžíravou kritikou. "Opravdový král by se za takové boty musel stydět."

Mrtvola se pokusila ukrýt nohy za lepenkové křoví.

Bábi, která jakýmsi zvláštním způsobem vycítila, že nad těmi provozovateli šalby a úskoků zaznamenaly malé, ale přece jen vítězství, zašmátrala v sáčku s jablky, do jednoho se zakousla a začala hru sledovat s obnoveným zájmem.

Magrátiny nervy se pomalu uklidňovaly, takže se pohodlně usadila a začala konečně vychutnávat hru. Jak se ukázalo, ne na dlouho. Právě propadala kouzlu děje a spolu s jedním z hlavních hrdinů se zmítala v pochybnostech, když její idylu narušil hlas, který říkal:

"A o čem je zase tohle?"

Magráta si povzdechla. "No," pokusila se, "on si myslí, že ten druhý je ve skutečnosti králova dcera převlečená za muže."

Bábi podrobila zmíněného herce dlouhému pátravému pohledu.

"Je to muž," ujistila vzápětí Magrátu. "Má paruku ze slámy. A když mluví, tak kvičí."

Magráta se otřásla. Nevěděla toho o divadle moc a neznala jeho pravidla a zákonitosti. Něčeho takového se právě bála. Bábi Zlopočasná se rozhodla podniknout Tažení.

"Ano, ale," odpověděla zničeně, "to už je divadlo. Všechny ženské role tady hrají muži."

"Proč?"

"Ženy na jeviště nesmějí," řekla Magráta docela potichoučku a zavřela oči.

Jenže na sedadle po její levici k žádnému výbuchu nedošlo. Riskovala jeden rychlý pohled tím směrem.

Bábi neustále přežvykovala první sousto jablka a oči nespouštěla ze scény.

"No tak, Esme, nedělej z toho tragédii," naklonila se k Bábi Stařenka, která o Bábiných Taženích taky věděla své. "Je to prima kus. Právě mi to všechno začíná docházet."

Někdo poklepal Bábina rameno a nějaký hlas řekl:

"Mohla byste si sundat ten klobouk, paní?"

Bábi se na sedadle velmi pomalu otočila, jako by ji hnal nějaký skrytý motor, a vrhla na člověka, který ji obtěžoval, pohled o intenzitě stokilowattového reflektoru s modrým filtrem. Muž se zachvěl a rychle si sedl zpět na své místo, přičemž ho Bábi pohledem upřeně sledovala.

"Ne," odpověděla.

Nezdálo se, že by příliš zvažoval jiné možnosti. "Tak ne," řekl nakonec.

Bábi se otočila nazpět a kývla na herce, kteří se odmlčeli a pozorovali, co se děje.

"Nevím, co je tady k vidění," zachmuřila se. "Tak, jedeme dál."

Stařenka Oggová jí podala další sáček.

"Vezmi si větrový bonbon," nabízela.

Na provizorní hliediště se znovu sneslo ticho rušené jen váhavými hlasy herců, kteří chvíli co chvíli vrhali nejisté pohledy k důstojné postavě Bábi Zlopočasné a pak mlaskáním dvou úst, která ocumlávala větrové pokroutky a s bublavým zvukem je tu tam přehazovala za druhou tvář.

Pak najednou Bábi prohlásila hlasem, při jehož zvuku jeden z herců upustil dřevěný meč: "Támhle na té straně je nějaký chlap a ten jim pořád něco našeptává!"

"To je nápověda, napovídá jim, co mají říkat."

"Oni to nevědí?"

"Většinou vědí, ale občas zapomenout," zněla Magrátina kyselá odpověď. "Proč, to nevím."

Bábi strčila do Stařenky.

"Co se to tam děje teď? proč se tam všichni sešli - ti králové a lidi a tak?"

"To je hostina, copak to nevidíš," utrhla se na ni Stařenka s převahou zkušeného diváka. "Kvůlivá tomu králi, co měl ty špatné boty, no víš! Jenže teď, kdyby ses pořádně podívala, tak bys viděla, že on teď dělá, jako že je voják, a stojí támhle v koutě. A všichni mluví o tom, jak byl skvělý, a mudrujou, kdo ho mohl zabít."

"Vážně?" prohlásila Bábi zachmuřeně. Pak vrhla na herce supí pohled a začala hledat vraha.

Chvilku se rozhodovala.

Pak vstala.

Černý šál kolem ní zavlál jako křídlo anděla pomsty, který přiletěl zbavit svět veškeré přetvářky, šalby a klamu. Přihlížejícím se zdálo, že Bábi najednou vyrostla do nadlidské velikosti. Pak stará čarodějka pozvedla nesmiřitelný prst a ukázala do skupinky herců.

"Ten to udělal!" vykřikla nakonec vítězoslavně. "Viděli jsme to všichni! vrazil do něj dýku!"

Obecenstvo se pomalu a spokojeně rozcházelo. Celkově vzato, byla to dobrá hra, říkali si lidé, i když bylo místy poněkud obtížné sledovat děj. Ale ta scéna, jak se všichni králové rozprchli a ta vysoká herečka v černém, co ji měli v hledišti, vyskočila a začala na ně křičet, ta byla vážně k popukání! Sama jediná stála za tu půlkorunu vstupného.

Trojice čarodějek seděla osamoceně na okraji jeviště.

"Tak by mě zajímalo," přemítala nahlas Bábi Zlopočasná, nedotčená minulými událostmi, "jak se jim podařilo dostat sem všechny ty krále a hrabata a přinutit je, aby tady vystupovali. "Člověk by si myslel, že mají plné ruce práce. Jako s vládou a zákony a tak."

"Ale ne," chopila se Magráta unaveně slova. "Bojím se, že tomu pořád ještě tak docela nerozumíte, Bábi."

"Jen se neboj, já tomu přijdu na kloub!" odsekla jí Bábi. Vylezla na jeviště a odtáhla stranou oponu z pytloviny.

"Hej, vy tam!" vykřikla najednou. "Vy jste přece mrtvý!"

Nešťastná bývalá mrtvola, která se cpala šunkovým chlebíčkem, kterým si chtěla uklidnit nervy, se vyděsila tak, že spadla naznak ze stoličky, na které seděla.

Bábi kopla do křoví a noha jí projela skrz.

"Vidíš?" prohlásila jen tak všeobecně k celému světu velmi spokojeným hlasem. "Nic není skutečné! Všechno je to jen barva, papír a pod tím latě."

"Mohu vám být nějakým způsobem nápomocen, mé dámy?"

Byl to úžasný, bohatý hlas, každá hláska na svém místě, zvučná "ř", dokonalé sykavky a bezchybné délky samohlásek. Ten hlas byl hřejivě nazlátlý. Kdyby měl Stvořitel všehomíra hlas, musel to být tenhle. Pokud měl nějakou chybu, pak snad jen tu, že to nebyl hlas, jímž byste mohli objednat například, uhlí. Uhlí objednané takovým hlasem by se změnilo v diamanty.

Bylo jasné, že patří velkému otylému muži, který byl postižen velmi ošklivým knírem. Načervenalé žilky mu vytvořily na růžových tvářích plánek středně velké metropole a jeho nos by se dokonale ukryl v míse přezrálých zahradních jahod. Měl na sobě potrhanou vestu a děravé přiléhavé kalhoty, ale oboje nesl s okázalou grácií. Člověk by skoro uvěřil, že jeho sametové šaty a hermelínové pláště jsou momentálně v prádle. V jedné ruce držel ručník, kterým si z mastné tváře stíral šminky.

"Tebe znám," uskřípla Bábi. "Tys ho zamordoval." Pak vrhla koutkem oka rychlý pohled na Magrátu a neochotně dodala: "Alespoň to tak vypadalo."

"Potěšení na mé straně. Je vždycky radost setkat se s opravdovým connoisseurem. Žeňa Vínozpěv, k vašim službám. Principál téhle smečky vagabundů," prohlásil muž, smekl moly prožraný klobouk a obdařil Bábi hlubokou poklonou. Přesněji řečeno ona to ani tak nebyla poklona jako spíš cvičení v pokročilé topologii.

Klobouk proletěl vzduchem v sérii složitých oblouků a skončil na konci ruky, která teď směřovala k nebesům. Jedna z mužových nohou mezitím odcestovala někam za něj. Zbytek těla klesal tak dlouho, dokud se hlava neocitla v úrovni Bábiných kolen.

"Hm, no dobrá," zahučela Bábi. Cítila, že jí začíná být poněkud teplo.

"I já si myslím, že jste byli výborní," přidala se Stařenka Oggová. "Ten dokonalý způsob, jakým jste vykřikoval všechna ta slova. Hned se poznalo, že jste král."

"Doufám, že jsme příliš nevyrušovaly," pípla Magráta.

"Má drahá," usmál se na ni Vínozpěv, "mám vám snad vyprávět, jak nádherný pocit má prostý herec, když zjistí, že jeho publikum dokáže proniknout pod slupku tvořenou líčidly a odhalit skutečného ducha hry, který se pod ní ukrývá?"

"Možná, že byste mohl," řekla Bábi. "Myslím, že můžete vyprávět cokoli, pane Vínozpěve."

Muž si nasadil klobouk a jejich oči se setkaly v dlouhém a zkoumavém pohledu dvou profesionálů, kteří se navzájem odhadují. Vínozpěv sklopil oči první a pokusil se předstírat, že on nesoutěžil.

"A teď," začal rychle, "čemu vděčím za návštěvu tří tak okouzlujících dam?"

Tím vlastně zvítězil. Bábi Zlopočasné poklesla dolní čelist. Nikdy by sama sebe nepopsala nadšenějším výrazem, než bylo "s určitými výhradami celkem pohledná". Stařenka byla boubelatá jako děcko a její tvář se podobala malé sušené rozince. Co se týkalo Magráty, o té se dalo v nejlepším případě říci, že je průměrně hezká, inklinuje spíše k té obyčejné polovině, je umytá a plochá jako žehlicí prkno, na kterém někdo zapomněl dva hrášky, i když co se týká účesů, potrpí si na větší projekty. Bábi cítila, že se tady dala do pohybu nějaká magie, ale byla to magie, na kterou nebyla zvyklá.

Byl to ten Vínozpěvův hlas. Obyčejným procesem vyslovení měnil všechno, o čem mluvil.

Podívej se na ty dvě - natřásají se jako dvě krůty, pomyslela si Bábi. Tak tak zarazila vlastní ruku, která jí mířila k hlavě, aby přihladila ocelově šedý drdol, a významně si odkašlala.

"Rády bychom si s vámi promluvily, pane Vínozpěve." Pak ukázala na ostatní herce, kteří rozebírali jeviště a přitom se snažili držet se od Bábi co nejdál, a dodala spikleneckým šeptem: "Někde v soukromí."

"Ale samozřejmě, drahé dámy," přikývl, jako by ani nic jiného nečekal. "Mám dočasné bydliště v támhletom proslulém napajedle."

Čarodějky se ohlédly. Nakonec se Magráta odvážila: "Myslíte ten hostinec?"

Ve velké síni hradu Lancre bylo neútulno a chladno a močový měchýř nového kancléře už dávno nebyl nejmladší. Kancléř stál a kroutil se pod pohledem lady Felmetové.

"Ó ano," řekl. "Žijí tady. Spousta."

"A lidé to nechají jen tak? Nic proti tomu nedělají?" zatvářila se znechuceně vévodkyně.

Kancléř zamrkal. "Promiňte, asi jsem vám nerozuměl."

"Lidé je mezi sebou trpí?"

"Zajisté, milosti," odpověděl kancléř spokojeně. "Lidé považují za velké štěstí, když se ve vesnici usadí čarodějka. A přísahám, že mají pravdu."

"Proč?"

Kancléř zaváhal. Když se naposled uchýlil k čarodějce o pomoc, měl určité potíže se spodním vyústěním zažívacího traktu, které působily, že se mu záchod denně měnil na mučící kobku, a teprve kelímek masti, kterou mu připravila čarodějka, přeměnil svět na snesitelné místo.

"Dokážou uhladit různé vypukliny a praskliny každodenního života," odpověděl nakonec diplomaticky.

"U nás žádné čarodějky netrpíme," prohlásila vévodkyně škrobeně. "A tady je taky nesmíme trpět. Seženeš nám jejich adresy."

"Adresy, madam?"

"Místa, kde žijí. Předpokládám, že výběrčí daní budou vědět, kde je hledat, nebo ne?"

"Aha," přikývl nešťastně kancléř.

Vévoda se nahnul na trůnu kupředu.

"Doufám," upřel oči na kancléře, "že platí daně?"

"Ne tak docela, vaše lordstvo," zasmušil se kancléř.

Nastalo ticho. Nakonec ho vévoda pobídl: "No tak pokračujte, člověče!"

"Jak bych vám to... ony prostě daně neplatí, víte? Nikdy nás nenapadlo... tedy... starý král vždycky říkal, že... No, prostě čarodějky daně neplatí."

Vévoda položil ruku na předloktí své ženy.

"Aha," pronesl chladně. "Dobrá, můžete jít."

Kancléř se mu krátce a s viditelnou úlevou uklonil a pomalu vyšel ze síně.

"No tohle!" prohlásila po chvíli vévodkyně.

"Máš pravdu, poklade."

"Tak takhle si vaše rodina představovala vládu? Takhle se podle vás kraluje? Teď je jasné, že jsi měl přímo povinnost svého bratrance zabít! Bylo to v zájmu očištění druhu! Slabí nemají právo přežít."

Vévoda se otřásl. Neodpustí si, aby mu to neustále nepřipomínala. Zabíjení lidí mu v zásadě nevadilo, rozhodně ne to, když nějaké takové zabití osobně přikázal a pak mu dokonce přihlížel. Ale zabití příbuzného - to se mu přece jen trochu příčilo.

"To jsi řekla moc hezky, drahá," vypravil ze sebe. "Jenže obávám se, že těch čarodějek bude víc a nebude tak jednoduché objevit právě ty tři, které byly venku na blatech."

"Na tom nezáleží."

"Jak myslíš, miláčku."

"Musíš to vzít pořádně do rukou!"

"Samozřejmě, má jediná."

Musí vzít věci do rukou. Vzal je do rukou, jen co je pravda. Když zavřel oči, zjevilo se mu to tělo padající ze schodů. Zdálo se mu to, nebo opravdu zaslechl dole v temné hale poděšené nadechnutí? Byl si jistý, že byli sami. Vzít věci do rukou! Jen kdyby si pak mohl z těch rukou umýt krev! Když se mi podaří umýt krev z rukou, tak se nic nestalo, přesvědčoval sám sebe. Myl si je a drhnul. Drhnul a dřel tak, že křičel bolestí.

Bábi se v hospodách vždycky cítila nesvá. Seděla vzpřímeně za svým portským s citronem, ze kterého sotva upila, jako kdyby ta malá sklenička představovala štít, jenž ji ochrání před svody světa.

Na druhé straně taková Stařenka Oggová už do sebe s nadšením lila třetí sklenku. Bábi si nevrle pomyslela, že Stařenka je zase na nejlepší cestě skončit jako obyčejně, což znamenalo, že bude tančit na stole, ukazovat spodničky a zpívat svou oblíbenou: "Ač je hezká, ženu ježka nikdo nepřefikne!"

Stůl byl pokryt měděnými mincemi. Vínozpěv a jeho žena seděli každý na jedné straně a počítali. Bylo to něco jako závod.

Bábi v duchu odhadovala paní Vínozpěvovou, která vyškrabala poslední šestáky zpod manželových prstů. Byla to žena inteligentního vzhledu, která se podle všeho o manžela starala stejně, jak se dobrý ovčácký pes stará o svou oblíbenou ovečku. Složitosti manželského soužití znala Bábi jen z vyprávění, stejně jako zná astronom povrch vzdálené a cizí planety, ale už ji napadlo, že paní Vínozpěvová musí být žena s nevyčerpatelnými zásobami trpělivosti, dokonalými organizačními schopnostmi a velmi hbitými prsty.

"Paní Vínozpěvová," začala Bábi konečně, "mohla bych být natolik důvěrná a zeptat se vás, zda bylo vaše spojení požehnáno nějakým plodem?"

Manželé se zatvářili nechápavě.

"Ona se chce zeptat -" začala Stařenka Oggová.

"Není třeba, už chápu," řekla tiše paní Vínozpěvová. "Ne. Měli jsme jedno děvčátko, ale umřelo maličké."

Nad stolem se najednou rozprostřel neviditelný mráček. Na několik vteřin vypadal pan Vínozpěv jako obyčejný a mnohem starší člověk. Tiše upíral oči na malou hromádku mincí před sebou.

"Víte, ono je tady tohle dítě," pokračovala opatrně Bábi a ukázala na raneček ve Stařenčině náručí. "A to by potřebovalo péči a domov."

Manželé Vínozpěvovi udiveně zvedli hlavy. Pak si muž vzdychl.

"To není pro dítě žádný život. Pořád někde na cestách. Pokaždé v jiném městě. Žádný čas na školu a na učení. Říká se, že vzdělání je čím dál tím důležitější." Ale oči z dítěte nespustil.

Paní Vínozpěvová se naklonila k Bábi: "Proč vlastně potřebuje domov?"

"Protože žádný nemá," odpověděla klidně Bábi. "Alespoň ne takový, kde by byl vítán."

Zavládlo ticho. Pak se znovu ozvala paní Vínozpěvová. "A vy tři, co s tím máte společného, že se o ně tak staráte? Jste jeho příbuzné?"

"Kmotřičky," nezaváhala Stařenka ani na okamžik. To Bábi mírně zaskočilo, protože něco takového by ji vůbec nenapadlo.

Vínozpěv si nepřítomně hrál s mincemi před sebou. Jeho žena se natáhla přes stůl, dotkla se jeho ruky a v té chvíli mezi nimi došlo k jakémusi tichému spojení. Bábi se zadívala stranou. Dokonale ovládala umění číst v lidských tvářích, ale byly chvíle, kdy se tomu raději vyhýbala.

"Jenže peněz není nijak nazbyt -" začal Vínozpěv.

"Vždyť si nějak poradíme," řekla jeho žena pevně.

"No jo, asi jo. Moc rádi se o ně postaráme."

Bábi přikývla a zalovila v nejtemnějších záhybech svých černých šatů. Nakonec vytáhla malý kožený váček, který vysypala na stůl. Byl plný stříbrných mincí a tu a tam se mezi nimi dokonce zalesklo zlato.

"Tohle by mělo zatím stačit na -" zadrhla se a rychle zapátrala po tom správném slově, "- plenky a tak. Na šatičky a další věci, které malé dítě potřebuje."

"To je přinejmenším stokrát víc, než bude nutné, řekl bych," vypravil ze sebe Vínozpěv ochromeně. "Proč jste to neřekla hned?"

"Kdybych vás musela kupovat, nestál byste za to."

"Ale vždyť o nás vůbec nic nevíte!" namítala paní Vínozpěvová.

"Myslíte?" odpověděla jí klidně bábi. "Samozřejmě bychom rády věděly, jak se mu daří. Měli byste nám sem tam poslat dopis nebo aspoň pár řádků. Ale pokud vám můžu radit, nebylo by moudré o té věci mluvit, víte? Už kvůli tomu dítěti."

Paní Vínozpěvová se podívala na obě starší ženy.

"Vy jste nám neřekly všechno, že?" naklonila hlavu ke straně. "Je za tím něco hodně zvláštního a důležitého?"

Bábi zaváhala, ale pak krátce přikývla.

"Ale pro nás bude lepší, když o tom budeme vědět co nejméně, že?"

Další přikývnutí.

Do místnosti vešlo několik herců, kouzlo okamžiku pominulo a Bábi vstala. Herci mají tu vlastnost, že vyplní veškerý okolní prostor.

"Mám na starosti ještě spoustu dalších věcí," řekla Bábi. "Nezlobte se, ale musím jít."

"Jak se jmenuje?" zeptal se Vínozpěv.

"Tom," řekla Bábi po kratičkém zaváhání.

"Jan," prohlásila ve stejném okamžiku Stařenka. Obě čarodějky si vyměnily upřené pohledy a Bábi vyhrála.

"Tom Jan," řekla pevně a vyšla z místnosti.

Venku na ni čekala udýchaná Magráta.

"Našla jsem takovou proutěnou bednu, byla plná korun, mečů a takových krámů. Tak jsem ji tam přidala, jak jste mi řekla, strčila jsem ji až na dno."

"Výborně!" pochválila ji Bábi.

"Ta naše koruna v porovnání s těmi jejich vypadala jako chudinka."

"No, to se časem ukáže," usmála se Bábi. "Viděl tě při tom někdo?"

"Ne, všichni byli hrozně zaměstnaní, ale -" Magráta zaváhala a začervenala se.

"Tak ven s tím, děvče!"

"Potom tam přišel nějaký mužský a štípnul mě do... do zadku." Magráta zrudla a přitiskla si provinile ruku na ústa.

"Ano?" usekla Bábi. "A co bylo dál?"

"No a potom... potom..."

"No?"

"Potom on... potom řekl..."

"Tak to vysyp!"

"On řekl: ‚Nazdar krasavice, copak děláš dneska večer?'"

Bábi chvilku v duchu přemítala a pak se obrátila k Magrátě. "Stará Dobračka Sejkonopná nechodila často ven a do společnosti, co?"

"Měla tu bolavou nohu, vždyť víte."

"Ale naučila tě babicí povinnosti a všechny ty věci kolem, že?"

"Vy myslíte tohle? Samozřejmě. Byla jsem s ní u mnoha porodů."

"Ale -" Bábi zaváhala a opatrně hledala cestičku v neznámých vodách, "- ale asi s tebou nikdy nemluvila o tom, co tomu všemu předchází?"

"Já... já vám nějak nerozumím."

"No, jak bych ti to..." začala Bábi a v hlase se jí objevil náznak paniky. "Mužští a tak."

Magráta se na ni vyděšeně podívala. "A co s tím mají společného mužští?"

Bábi byla schopná provést neuvěřitelné věci a mnoho jich už také provedla, a to už muselo být, když odmítla nějakou výzvu. Tentokrát se však vzdala bez boje.

"Myslím," skládala zbraně, "že by nebylo špatné, kdyby sis jednoho krásného dne sedla se Střenkou Oggovou a hezky jste si o tom spolu popovídaly. A čím dřív, tím líp."

Z okna hostince za nimi se ozvala salva smíchu, zvonění sklenic a pak známý nakřáplý hlásek, který notoval písničku:

"- a ze židle ve světnici, dostanete žirafici. Ale paní ježková, i když se vám neschová -"

Bábi přestala poslouchat. "Ale ne teď," dodala.

Herecká společnost se vydala na cestu zhruba hodinu před západem slunce a její čtyři vozy drkotaly po nerovné cestě směřující ke Stoským pláním a velkým městům. V Lancre platilo nařízení, že všichni herci, kejklíři, mastičkáři a jiní potenciální zločinci musí být do západu slunce za branami města. To nikomu nevadilo, protože město nemělo hradby, které by stály za řeč, a nikdo se nestaral o to, že většina se zmíněných lidí vrátí hned po setmění nazpět do města. Důležité bylo, že zákon platil.

Čarodějky herce pozorovaly z Magrátina domku a používaly k tomu Stařenčinu prastarou kouli ze zeleného křišťálu.

"Už je načase, aby ses naučila, jak z téhle věci dostat zvuk," zabručela Bábi. Strčila prstem do koule a obraz uvnitř se zvlnil jako vodní hladina.

"Bylo to tak zvláštní," zasnila se Magráta. "Ty vozy a všechny ty věci! Papírové stromy, hromady šatů a -" nadšeně zamávala rukama, "- pak ty velké plochy, co dávají jako pozadí, samý hrad a chrám a všechno srolované jako koberce. Nádhera!"

Bábi zabručela.

"Mně se zdá, že to bylo nádherné, jak se ti lidé měnili na krále a vévody a tak, nemyslíte? Bylo to kouzelné!"

"Magráto Česneková, co to žvaníš? Byla to jen barva a papír, to přece viděl každý."

Magráta otevřela ústa, aby něco řekla, pak se v hlavě porozhlédla po nějakém vhodném argumentu a ústa zase zavřela.

"Kde je Stařenka?" zeptala se nakonec.

"Leží venku na trávníku," sdělila jí Bábi. "Nějak se necítí dobře." Zvenčí se ozvala břeskná píseň, kterou Stařenka Oggová Bábino tvrzení naprosto popírala.

Magráta si vzdechla.

"Víte, tak mě napadlo, že když jsme jeho kmotřičky, měly jsme mu dát tři dary. Tak se to dělává."

"O čem to mluvíš, děvče:!

"No, podle tradic mají dát tři čarodějky dítěti tři dary. No, víte přece, jako krásu, moudrost a štěstí na celý život," nedala se tentokrát Magráta odbýt. "Alespoň tak se to dělalo za starých časů."

"Aha, ty máš na mysli perníkové chaloupky a takové ty věci," pozvedla Bábi pohrdavě obočí. "Zlatý kolovrat, kočáry z dýně a prsty popíchané o růžový trn? Tak na to jsem si nikdy nepotrpěla."

Podvědomě přeleštila kouli.

"No jo, ale -" začala Magráta. Bábi na ni vrhla zvláštní pohled. Tak to je celá Magráta, pomyslela si. Hlavu plnou dýně. Kmotřička pro nic a nadarmo. Ale pod tím vším holka dobrotisko. Hodná na malá zvířátka. Ochotná postarat se i o písklata vypadlá z hnízda.

"No, jestli myslíš, že ti to udělá radost," zabručela a žasla sama nad sebou. Máchal rukama nad obrazem mizících vozů. "Tak cože by to mělo být? Bohatství, krása?"

"No, peníze taky nejsou všecko, a když bude po otci, hezký bude taky dost," zamyslela se Magráta, která náhle zvážněla. "Co takhle moudrost?"

"Té se bude muset naučit sám," zavrtěla hlavou Bábi.

"Skvělý zrak? Dokonalý hudební sluch a hlas?"

Na trávníku před domem se znovu ozval nadšený hlas Stařenky Oggové, který sděloval celému světu, že: "Hole mágů, to nejsou přeludy, bývají na konci zdobeny žaludy."

"To není důležité," prohlásila spěšně zvýšeným hlasem Bábi. "Musíme používat hlavologii, co? Krása a bohatství nesou důležité."

Obrátila se zpět ke kouli a nepříliš nadšeně mávla na Magrátu. Když máme být tři, tak běž a přiveď Stařenku."

Magrátě se nakonec podařilo dostat Stařenku dovnitř a vysvětlit jí, o co jde. "Tak tři dary, povídáš?" něčeho takového jsem se naposled účastnila jako mladá holka. Co to děláš?"

Magráta pobíhala po místnosti a zapalovala svíce.

"Musíme přece vytvořit tu správnou magickou atmosféru," vysvětlovala. Bábi pokrčila rameny, ale neřekla nic, i když jí to připadalo tak trochu jako provokace. Každá čarodějka prováděla čáry podle svého a tohle byl Magrátin dům.

"A co mu to vlastně dáme?" ozvala se Stařenka.

"To jsme právě probíraly," vysvětlovala jí Bábi.

"Já vím, coby si určitě přál," prohlásila Stařenka. Pak předložila návrh, který ostatní dvě čarodějky vyslechly s mrazivým mlčením.

"Jenom nechápu, k čemu by mu bylo něco takového," řekla nakonec Magráta. "A muselo by to být hrozně nepohodlné!"

"Až by dospěl, určitě by nám poděkoval, to mi tedy věřte," trvala na svém Stařenka. "Můj první muž vždycky říkal, že když má chlap -"

"Myslím, že stylu věci by odpovídalo spíš něco méně tělesného," přerušila ji Bábi a vrhla na ni ošklivý pohled. "Copak je třeba vždycky všechno pokazit, Gyto? Proč ty pokaždé -"

"No počkej, alespoň já sama za sebe můžu říct, že mně se to -" začala Stařenka.

Oba hlasy zmlkly. Zavládlo dlouhé nevrlé ticho.

"Já si myslím," ozvala se po chvíli Magráta s náhlým nápadem, "že by bylo možná nejlepší, kdybychom se všechny vrátily domů a udělaly to po svém. Každá sama za sebe. Byl to dlouhý den a všechny už jsme hodně unavené."

"Skvělý nápad," prohlásila Bábi pevně a vstala. "Tak pojď, Stařenko," sykla. "Byl to dlouhý den a všechny jsme hodně unavené."

Magráta slyšela, jak se vzdalují po cestičce a hašteří se při tom.

Pak si skoro smutně sedla mezi barevné svíce a v ruce svírala malou lahvičku výjimečně silného vonného koření, které si objednala v obchodě s magickými pomůckami až v dalekém Ankh-Morporku. Už dlouho se těšila, jak ho poprvé vyzkouší. Pomyslela si, jak by to bylo hezké, kdyby na sebe dokázali být lidé aspoň trochu hodnější...

Upřela oči na kouli.

"Bude si dělat snadno dobré přátele," zašeptala. Věděla, že to není nic moc, ale bylo to něco, co jí celý život chybělo.

Stařenka Oggová, seděla ve své kuchyni u stolu, na klíně jí předl velký kocour a před sebou měla skleničku na dobrou noc, nebo jak s oblibou říkala "šláftruňk". V mlze, která jí plnila hlavu, se marně pokoušela objevit sedmnáctou sloku Ježčí písně. Bylo v ní něco o kozlech..., nebo snad o kozách? Nebyla schopna si vybavit podrobnosti. Pomyslela si, jak ten čas člověku ničí paměť.

Pozvedla skleničku a připila neviditelným hostům.

"Dokonalá paměť, to by byla věc!" Najednou se rozzářila. "Vždycky si bude všechno pamatovat!"

Bábi Zlopočasná, která kráčela nočním pralesem k domovu, si obtočila šál kolem ramen a uvažovala. Byl to dlouhý a dost náročný den. Nejtěžší ze všeho bylo to divadlo. Kdekdo tam předstíral, že je někdo jiný, děly se věci, které se ve skutečnosti ani stát nemůžou, člověk narazil na kusy krajiny, které mohl prokopnout nohou... Bábi měla vždycky ráda jasno, a teď nevěděla, jestli se jí divadlo líbilo, nebo ne. Zdálo se, že se svět neustále mění.

Kdysi to tak nebylo. Svět se měnil mnohem pomaleji. Trochu ji to mátlo. Procházela temnotou klidným, rychlým krokem někoho, kdo ví, že prales v takové vlhké a větrné noci ukrývá nepředstavitelně strašlivé věci a ona že je jednou z nich.

"Ať je opravdu tím, kým si myslí, že je," řekla najednou. "Co víc by si mohl člověk na tomhle světě přát?"

Jako většina lidí i čarodějky jsou většinou nezaostřené v čase. Rozdíl je ovšem v tom, že ony si to uvědomují a využívají toho. Opatrují minulost, protože v ní pořád ještě zčásti žijí, a jsou schopny zahlédnout stíny, které vrhá budoucnost.

Bábi právě zahlédla tvar budoucnosti a ten byl plný nožů.

Začalo to příští ráno v pět hodin. Pralesem k Bábině chalupě projeli čtyři jezdci, uvázali koně tak daleko, aby byli z doslechu, a začali se neobyčejně opatrně plazit mlhou.

Velícímu seržantovi se jeho úkol ani trochu nezamlouval. Pocházel sám z hor Beraní hlavy a vůbec si nedovedl představit, jak se to dělá, když se zatýká čarodějka. Na druhé straně si velmi jasně dovedl představit, že se takový nápad čarodějce nebude líbit. A jemu se nelíbilo to, že bude mít co do činění s čarodějkou, které se něco nezamlouvá.

Jeho muži byli také horalé z okolí. Drželi se mu těsně za zády, připraveni padnout k zemi v okamžiku, kdyby se objevilo něco méně obvyklého, než je strom.

Bábina chalupa na sebe vzala v husté mlze podobu velké houby. Zdálo se, že se rostliny v nepříliš spořádané zahradě pohybují, i když bylo naprosté bezvětří. V zahradě rostly květy a byliny, které člověk nikde jinde v horách nezahlédl, protože jejich oddenky a semena sem častokrát putovaly přes polovinu Zeměplochy. Seržant by byl přísahal, že několik květů se k němu otočilo. Otřásl se.

"Co teď, seržo?"

"Teď - teď se rozvineme," řekl. "Jo, to bude ono. Rozvineme se. To uděláme."

Pomalu postupovali kapradím. Seržant se nakonec přikrčil za velký padlý kmen a řekl: "Dobrá. To bylo skvělé. Takže je to každému jasné, ano? Teď se rozvineme ještě jednou a tentokrát každý zvlášť."

Muži sice trochu reptali, ale nakonec přece jen jeden po druhém zmizeli v mlze. Seržant jim dal pět minut, aby stačili zaujmout svá postavení, a řekl: "Dobrá. Teď -"

Odmlčel se.

Přemýšlel, jestli si může dovolit vykřiknout, ale pak ten nápad zamítl.

Vstal. Stáhl si helmici, aby ukázal, že je dobře vychovaný, a pomalu se přesunul po trávníku k zadním dveřím. Pak velice opatrně zaklepal.

Čekal několik vteřin, pak si narazil helmu zpátky na hlavu, zabručel: "Nikdo není doma, k sakru!" a obracel se k

odchodu.

V tom se dveře otevřely. Otvíraly se velmi pomalu a se strašlivým skřípotem. Obyčejné zanedbané dveře by nikdy tak skvěle nezaskřípaly - museli jste se jim věnovat, chtělo to celé týdny pečlivé a přesné práce s horkou vodou tu a nahřátými kameny tam. Seržant, který už byl k domku obrácen zády, zůstal stát a pak se začal velice pomalu otáčet, přičemž se snažil pohnout opravdu jen těmi nejnutnějšími svaly.

Poněkud ho mátlo, že dveře zůstávaly prázdné. Podle toho, co věděl, tak dveře se samy od sebe neotvíraly.

Nervózně si odkašlal.

A v té chvíli se mu přímo za uchem ozval hlas Bábi Zlopočasné. "Ty máš ale opravdu velice ošklivý kašel, mladíku! Dobře jsi udělal, že jsi ke mně přišel!"

Seržant zvedl hlavu a na tváři měl výraz šílené vděčnosti. "Ano, prosím."

"Cože udělala?" vytřeštil na něj oči vévoda.

Seržant tvrdohlavě upíral pohled do místa zhruba dvacet centimetrů vpravo za vévodou.

"Uvařila mi šálek čaje, pane."

"A co vaši muži?"

"Těm ho uvařila taky, pane."

Vévoda vstal z křesla a položil desátníkovi ruku kolem ramen, takže kroužková košile tiše zacinkala. Byl ve velmi špatné náladě. Polovinu noci strávil mytím rukou. Měl neustále dojem, že mu někdo něco šeptá do ucha. Ranní ovesná kaše byla přesolená, z neznámého důvodu v ní bylo rozpečené jablko a kuchař dostal v kuchyni hysterický záchvat. Dalo by se říci, že vévoda byl v této chvíli velmi nedůtklivý. Patřil k lidem, jejichž řeč s poklesem nálady nabývá na mírnosti a spisovnosti. Nakonec se dostával do stavu, kdy jste zjistili, že současně se slovy "mnohokrát vám děkuji" se vám nad hlavou vznáší ostří guillotiny.

"Seržante," naklonil se ke zmatenému vojákovi a pomalu s ním vykročil sálem.

"Pane?"

"Tak si nejsem jistý, jestli byly mé příkazy dostatečně jasné," sykl vévoda hlasem, za který by se nemusela stydět rozzuřená kobra.

"Pane?"

"Chtěl jsem říci, že vás možná moje rozkazy nějak zmátly. Myslel jsem, že vám přikazuji ‚přiveďte mi tu čarodějnici a třeba v řetězech, když to nepůjde jinak', ale možná, že jsem vám opravdu řekl, běžte a dejte si s ní šálek čaje'. Mohlo se to stát?"

Seržant zamyšleně nakrčil čelo. Sarkasmus ho celý život neškodně míjel. Jeho zkušenost s lidmi, kteří s ním nebyli spokojeni, zahrnovala převážně křik a tu a tam i nějakou tu ránu.

"Ne, pane."

"Pak by mě zajímalo, proč jste neudělali to, co jsem vám přikázal."

"Pane?"

"Předpokládám, že řekla nějaká kouzelná slova, nebo ne? Už jsem o čarodějnicích něco slyšel," řekl vévoda, který si o zmíněném objektu četl včera večer tak dlouho, až se mu z toho roztřásly zavázané ruce. "Nabídla vám výměnou za svou svobodu vidinu nadpozemských radostí? Nebo vám předvedla obrazy -" vévoda se otřásl, "- temných vášní a nezřízených sexuálních radovánek, o jakých by se smrtelný muž neodvážil ani snít, ďábelská tajemství, která vyburcovala vaše temné pudy?"

Vévoda usedl a začal se ovívat kapesníkem.

"Není vám něco, pane?" zeptal se zmatený seržant.

"Cože? Ne, všechno je v pořádku."

"Celý jste zčervenal."

"Neutíkej od věci, chlape!" vyštěkl na něj vévoda a trochu se uklidnil. "Přiznej to - nabídla vám lascivní, nemorální a oplzlé slasti, známé jen těm, kteří se vyznají v tajemství sexuální magie, co?"

Seržant stál v pozoru a zíral přímo před sebe.

"Ne, pane," odpověděl tónem člověka rozhodnutého mluvit pravdu, děj se co děj. "Nabídla mi bochánek."

"Bochánek?"

"Ano, pane. S hrozinkami."

Felmet seděl na svém místě a v duchu se snažil co nejrychleji nabýt duševní rovnováhy. Nakonec ze sebe vypravil: "A co při tom dělali vaši muži?"

"Jim dala taky bochánek. Vzali si všichni kromě mladého Rogera. On totiž nesmí ovoce, protože má ty své potíže."

Vévoda se těžce opřel v sedadle u okna a zakryl si oči rukama. Byl jsem zrozen k tomu, vládnout dole na pláních, pomyslel si, kde je samá rovina, kde není takové hnusné počasí a hnusné všechno a kde žijí lidé, kteří nevypadají, jako když je někdo uplácal z těsta. Tak a teď mi ještě určitě řekne, co si dal Roger.

"Roger si dal sušenku, pane."

Vévoda vyhlédl z okna na vrcholky stromů. Zuřil. Nesmírně zuřil. Jenže dvacet let manželství s lady Felmetovou ho naučilo nejen dokonale kontrolovat vlastní emoce, ale i své instinkty, a proto se jeho duševní pochody navenek neodrazily byť by jediným pohybem. Kromě toho odněkud z temných hlubin jeho mysli vystrčila hlavu emoce, na kterou už dávno neměl čas. Jako žraločí ploutev rozřízla hladinou jeho běžných myšlenek zvědavost.

Vévoda se celých padesát let bez zvědavosti celkem dobře obešel. Nebyla to vlastnost, která by se mezi aristokraty právě nosila. Teď ho však napadlo, že by mohl zvědavosti pro jednou využít.

Seržant stál uprostřed místnosti a tvářil se jako člověk, který očekává rozkazy a je odhodlán na ně čekat, dokud ho neodstrčí postupující ledovec. Sloužil v nenáročné službě u krále Lancre mnoho let a bylo to na něm vidět. Jeho tělo stálo v pozoru, ale jeho břicho si udělalo - přes veškeré snahy - pohov.

Vévodův pohled padl na šaška, který seděl na své stoličce u trůnu. Nahrbená postavička zvedla rozpačitě hlavu a neochotně zatřásla rolničkami.

Vévoda se rozhodl. Stoupati vzhůru znamenalo nacházet slabá místa. Pokusil se zahnat myšlenku, že slabá místa zahrnují i takové věci, jako jsou třeba královské ledviny na vrcholku temného schodiště, a soustředil se na problém, který mu osud přihrál do rukou.

... do rukou. Drhnul je a drhnul, ale nepomáhalo to. Nakonec sešel dolů do sklepení a půjčil si od kata drátěný kartáč a drhnul jím a drhnul. Ani to nepomohlo, naopak bylo to ještě horší. Čím víc tlačil, tím byly ruce krvavější. Měl strach, že se zblázní...

Násilím zatlačil podobné myšlenky do pozadí. Slabá místa. To je ono. Šašek vypadal jak jediné velké slabé místo.

"Můžete jít, seržante."

"Pane!" odzdravil seržant a prkenně vypochodoval z místnosti.

"Blázne!"

"Na tvou věru, pane -" prohlásil šašek nervózně.

Vévoda usedl na trůn.

"Má žena se nejmenuje Věra, a i kdyby, my dva si netykáme. Poraď mi, šašku."

"Věřímť, kmotře, že -" začal šašek.

"A už zdaleka nejsem tvůj kmotr. Určitě bych si to pamatoval," odpověděl lord Felmet a naklonil se tak, že se jeho dravčí nos dotýkal pobledlého šaškova obličeje. "Jestliže tvá další věta začne slovem na mou věru, věřímť nebo kmotře, rozkmotříme se a na mou věru špatně to s tebou skončí."

Šašek chvilku tiše pohyboval rty a pak se zeptal: "A co byste říkal takovému ‚troufám'?"

Vévoda věděl, kdy poddaným povolit. " ‚Troufám' bych ještě přežil," přikývl. "A v tom případě i ty ale žádné opičárny." Povzbudivě se na šaška usmál. "Jak dlouho už tady sloužíš jako hlupák?"

"Troufám, nechať se blahorodí -"

" ‚Nechať se blahorodí'," pozvedl vévoda ruku, "se mi taky ani trochu nelíbí."

"Troufám, blaho - pane," opravil se šašek a nervózně polknul, "že celý život, pane. Sedmnáct let, jako chlapec i muž. A přede mnou tady sloužil otec a spolu s ním i můj strýc, jeho bratr. A před nimi dědeček. A jeho -"

"Všichni ve vaší rodině tedy byli hlupáci?"

"Myslím, že je to taková rodinná tradice, pane," přikývl šašek. "Chtěl jsem říct troufám."

Vévoda se znovu usmál, ale šašek byl tak poplašený, že se ani nepokoušel spočítat, kolik se v tom úsměvu zablesklo zubů.

"Pocházíš odsud z okolí, že?" pokračoval vévoda.

"Na mou - ano, pane."

"Takže budeš znát skoro všechno o místních zvycích, pověrách a tak dále?"

"Troufám, že ano, můj pane."

"Výborně! Kde spíš, můj šašku?"

"Ve stájích, pane."

"Ode dneška můžeš spát na chodbě před mou komnatou," prohlásil vévoda velkoryse.

"Páni!"

"A teď," řekl vévoda a jeho hlas zaléval šaška jako med chleba s máslem, "teď mi budeš vyprávět o čarodějkách..."

Tu noc místo v měkkém seně teplých stájí spal šašek na královském prahu, v ledové chodbě nad velkým sálem, kudy protahoval studený průvan.

"To je vážně bláznovství," pomyslel si. "Na mou věru, ale je to dost velké bláznovství?"

Nakonec se mu podařilo zdřímnout a měl sen, ve kterém se snažila jakási postava neustále přilákat jeho pozornost, a proto jen vzdáleně vnímal hlasy lorda a lady Felmetových za dveřmi.

"No, v každém případě tady o poznání méně táhne," přiznala vévodkyně neochotně.

Vévoda se opřel v křesle a spokojeně se na ni usmál.

"No?" zeptala se významně. "Kde máš ty čarodějnice?"

"Vypadá to, že měl kancléř pravdu, má drahá. Zdá se, že čarodějnice naprosto ovládají místní lidi. Seržant a jeho skupina se vrátili s prázdnýma rukama." Ruce, ty ruce! Pokoušel se soustředit myšlenky.

"Musíš ho dát popravit," odpověděla obrate. "Pro výstrahu ostatním."

"To by byl špatný začátek, má milovaná. Skončilo by to tím, že bychom nakonec museli poslednímu vojákovi přikázat, aby se sám sobě pro výstrahu podřízl. "Mimochodem," dodal opatrně, "zdá se mi, že tady nějak ubylo služebnictva. Víš, že i obvykle do ničeho nemluvím, ale -"

"Tak mi do toho laskavě nemluv," odsekla. "O domácnost se starám já. A já tady nehodlám trpět žádné lajdáctví."

"Jsem si jist, že se v tom vyznáš lépe, ale -"

"Tak jak je to s těmi čarodějnicemi? To hodláš stát jen tak se založenýma rukama a čekat, až nám to všechno přeroste přes hlavu? To dovolíš, aby ti ty čarodějnice vzdorovaly? A co je s korunou?"

Vévoda pokrčil rameny. "Bezpochyby skončila někde v řece," zabručel.

"A dítě? Nedal ho ten, co s ním utekl, čarodějkám? Obětují ty ohavy lidi?"

"Jak se zdá, tak nikoliv," připustil vévoda. Vévodkyně byla rozčarována.

"Jak se zdá," pokračoval vévoda, "dovedou ale ty čarodějnice lidi očarovat."

"No, to je přece všeobecně -"

"Já nemyslím magii a kouzla. Zdá se, že je lidé chovají v úctě. Čarodějky je léčí a pomáhají jim. Lidé tady na horách na horách se jich na jednu stranu bojí a na druhou stranu jsou na ně pyšní. Myslím, že by nebylo jednoduché něco proti nim podnikat."

"Skoro bych věřila," ušklíbla se pohrdavě vévodkyně, "že už očarovaly i tebe."

Nebyla daleko od pravdy. Vévodu velmi zaujaly. Moc a síla většinu lidí fascinuje a to byl také jeden z hlavních důvodů, proč si vzal vévoda vévodkyni. Hleděl zamyšleně do ohně.

"Tak se mi zdá," upřela na něj oči vévodkyně, která přesně poznala zvláštní výraz jeho obličeje, "že se ti to začíná líbit, co? Myslím to hrozící nebezpečí. Vzpomínám si, jak jsme se vzali. Celá ta záležitost se zauzlovaným provazem -"

Luskla prsty vévodovi před nevidoucíma očima. Narovnal se.

"Vůbec ne!" vykřikl.

"Tak co budeš dělat?"

"Čekat."

"Čekat?"

"Čekat a rozvažovat. Trpělivost přináší růže."

Vévoda se opřel a usmál se. Jeho úsměv pravděpodobně seděl celé tisíciletí někde pod vlhkým kamenem. A pak mu začalo cukat pod jedním okem.

Obvazy na rukou začala prosakovat krev.

Z temných mračen se znovu vyloupl měsíc.

Bábi Zlopočasná podojila a nakrmila kozy, uhasila oheň, zakryla zrcadlo kusem plátna a vytáhla koště z kouta u dveří. Vyšla ven, zamkla zadní dveře a klíč pověsila na hřebík na záchodku.

To stačilo. Jen jedinkrát v historii se do domu čarodějky v horách Beraní hlavy vloupal zloděj. Jak si lidé vyprávěli, ta, které s to týkalo, na něj seslala strašlivý trest.

Bábi usedla na koště a nepříliš přesvědčivě zamumlala několik slov. Když to ještě několikrát zkusila, slezla, chvilku se přebírala v provázcích, kterými bylo koště svázáno, a zkusila to znovu. Konec koštěte se sice na okamžik roztřásl a maličko zvedl, ale pak se všechno zase vrátilo do normálního stavu.

"K sakru," procedila Bábi mezi zuby.

Pozorně se rozhlédla kolem pro případ, že by se někdo díval. Nakonec ji zahlédl jedině jezevec na lovu, který zaslechl dupání a vystrčil hlavu z křoví. Uviděl bábi, jež pádila po lesní pěšině a v toporně natažených rukou vedle sebe svírala koště. Magie nakonec přece jen zabrala a Bábi se podařilo převalit se na násadu dřív, než koště začalo stoupat vzhůru k nočnímu nebi. Usadila se na něm a s půvabem kachny trefené do jednoho křídla pomalu zmizela v temnotě.

Jen shůry nad lesem občas dolehly k zemi tiché, ale o to zuřivější kletby, které zatracovaly všechny trpasličí mechaniky dohromady a pak ještě každého zvlášť.

Většina čarodějek žije raději v osamělých domcích s tradičním šikmým komínem a doškovou střechou porostlou mechem. S tím Bábi Zlopočasná souhlasila. Není dobré být čarodějkou, pokud to lidem nedáte patřičně znát.

Stařenka Oggová se vůbec nestarala o to, co lidé znají, nebo neznají, ještě méně o to, co si myslí, a žila ve zbrusu novém přeplněném domku uprostřed samotného Lancre, ve středu svého vlastního království. Různé dcery a snachy se u ní střídaly a staraly se jí o úklid a domácnost. Každá rovná plocha v domě byla pokryta památečními předměty, které jí vozili cestující členové rodiny ze všech koutů světa. Synové a vnuci se jí starali o dostatečnou zásobu dřeva, opravovali jí střechu a vymetali komín. Domácí bárek byl neustále nabit k prasknutí a váček na tabák, ležící na stolečku vedle jejího houpacího křesla, byl vždy napěchován jako jitrnice. Nad krbem visela vyleštěná dřevěná deska s vypáleným ozdobným nápisem MAMINKA. Žádný tyran v dějinách světa nezískal takovou oddanost svých poddaných.

Stařenka Oggová také chovala kočku, obrovského šedého jednookého kocoura jménem Silver, který dělil svůj čas stejným dílem mezi spánek, žrádlo a honění nesmírně početného a krvesmilného kočičího kmene. Když Silver uslyšel, jak na trávníku za domem nejistě přistává Bábi na koštěti, otevřel své jediné oko, podobné žlutozelenému oknu do pekla. S instinktem svému druhu vlastním poznal v Bábi zarytého nepřítele koček a tiše odplul pod nejbližší křeslo.

Svěží Magráta už seděla u krbu.

K železným pravidlům magie patří to, že ti, kteří ji praktikují velmi dlouho, nemění svou vnější podobu. Jejich těla si totiž vytvoří jakousi tělesnou netečnost k vnějším vlivům a průběžně se vracejí do své původní podoby. Jenže Magráta to zkoušela. Každé ráno měla vlasy dlouhé, husté a blond a každý večer se jí znovu změnily na tradiční světle hnědé vrabčí hnízdo. Aby žádoucímu efektu napomohla, zaplétala si do vlasů fialky a prvosenky. Výsledek jejího každodenního snažení bohužel nebyl ani zdaleka takový, jak doufala. Většinou vypadala, jako když jí spadl na hlavu skleník.

"Dobrý večer," pozdravila bábi.

"Hezké setkání při měsíci," odpověděla Magráta vychovaně. "Šťastné setkání. Ať hvězdy svítí na -"

"Tě vidím," ozval se hlásek Stařenky Oggové. Magráta poplašeně zamrkala.

Bábi si sedla do nejbližšího křesla a začala vytahovat jehlice, které jí procházely drdůlkem, a tak přidržovaly klobouk na hlavě. Najednou si uvědomila, co je jí na Magrátě tak divného.

"Magráto!"

Mladá čarodějka sebou trhla a sevřela si kloubovitýma rukama skromně obdařený živůtek svých šatů.

"Co to máš na klíně?"

"To je můj domácí pomocníček," bránila se nejistě.

"A co se stalo s tou ropuchou, co jsi měla?"

"Utekla mi," zamumlala Magráta. "Stejně nebyla skoro k ničemu."

Bábi si povzdechla. Magrátino pátrání po nějakém přijatelném domácím pomocníčkovi už trvalo nějakou dobu a navzdory lásce a péči, kterou jim věnovala, se jí nějak nedařilo. Každý z nich měl nějakou vadu; někteří kousali, jiní se jí pletli v nejnevhodnější chvíle pod nohy, takže po nich šlapala, v jednom výjimečném případě dokonce došlo k metamorfóze.

"Tak to už je tenhle rok patnáctý," zavrtěla Bábi hlavou. "A to nepočítám toho koně. Co je tohle zač?"

"Je to kámen," zahihňala se Stařenka Oggová.

"No, tak ten by jí měl alespoň vydržet," přikývla Bábi.

Kámen vysunul hlavu a vrhl na ni mírně pobavený pohled.

"Je to tortoáza," vysvětlovala Magráta. "Přivezla jsem si ji z trhu v Ovčím hřbetě. Je neuvěřitelně stará a zná spoustu tajemství, alespoň to mi řekl ten muž, který mi ji prodával."

"Já toho chlapa znám, přikývla Bábi. "Je to ten, co prodává zlaté rybičky, které se ti do tří dnů odbarví."

"Myslím, že jí budu říkat Lehkonožka," pokračovala nadšeně Magráta. "Co říkáte?"

"No, ano, jistě, proč ne," pospíšila si Bábi s odpovědí. "Ale jak pokračuje naše věc, sestry? Už uběhly dva měsíce od chvíle, kdy jsme se sešly naposled."

"Měly bychom se scházet za každého úplňku," prohlásila maličko škrobeně Magráta. "Pravidelně."

"Nejmladší našeho Grama se vdávala," řekla Stařenka Oggová. "U toho jsem nesměla chybět."

"A já se celou noc starala o nemocného kozla," prohlásila Bábi Zlopočasná vzápětí.

"Samozřejmě, chápu," pokývala Magráta s neskrývanou pochybností. Pak se začala přehrabovat ve své tašce. "No, jestli máme začít, měly bychom zapálit svíce."

Obě starší čarodějky si vyměnily odevzdané pohledy.

"Podívej, vždyť tady mám tuhle překrásnou novou lampu, co mně poslal náš Traci," nadhodila Střenka Oggová s tváří nevinného dítěte. "A taky jsem se právě chystala prohrábnout oheň."

"Já vidím potmě líp než kočka," prohlásila nepřístupným tónem Bábi. "Ty už jsi zase četla ty komické knihy, Magráto. Ty grobiány, co?"

"Grimoáry -"

"A na podlahu mi tady taky malovat nebudeš," varovala ji Stařenka Oggová. "Minule trvalo naší Darce celý den, než se jí podařilo vydrhnout všechny ty tvoje klikyháky -"

"Runy," posmutněla Magráta. V očích se jí objevila prosba. "Koukněte, aspoň jednu svíci?"

"Tak dobrá," stoupila Stařenka. "Když ti to udělá dobře... Ale jenom jednu! A poctivou, bílou, žádné extravagance!"

Magráta si povzdechla. Asi to nebyl dobrý nápad brát sem všechny ty věci, které ještě ukrývala ve své brašně.

"Mělo by nás tady být víc," řekla smutně. "Co to je za sabat, když jsme tady jen tři?"

"No, mně ani nenapadlo, že tady pořádáme sabat. Nikdo mi neřekl, že by to měl být sabat," odfrkla si Bábi Zlopočasná. "Kromě toho na téhle straně už žádná další čarodějka není mimo staré Babičky Stěhovalové, a ta už poslední dobou vůbec nevychází z domu."

"Ale hodně mladých děvčat u nás ve vesnici..." začala Magráta. "Vždyť víte, jsou takové nadšené..."

"Jenže tak my to přece neděláme, jak dobře víš," odpověděla jí Bábi odmítavě. "Lidé nechodí jen tak, aby našli magii, naopak, to magie si hledá je."

"No ano, já vím, promiňte," pospíšila si Magráta.

"Dobrá," přikývla Bábi o něco spokojeněji. Nikdy se nenaučila umění omluvy, ale u ostatních lidí ho upřímně obdivovala.

"Tak co je nového s vévodou?" nadhodila Stařenka, aby uvolnila napjatou atmosféru.

Bábi se opřela v křesle. "U nás v Kyselé Prdeli dal spálit několik domů," oznamovala. "Prý kvůli daním."

"To je strašné," vydechla Magráta.

"Starý král Verence to taky dělával," přikývla Stařenka. "To byl nějaký vztekloun."

"Ale ten aspoň obyčejně nechal lidi vyjít ven," podotkla Bábi.

"To jistě," nadšeně souhlasila Stařenka, která byla horlivá royalistka. "Dokázal být skutečně velkomyslný, v tom ho poznávám. Většinou jim pak zaplatil náhradu, aby si mohli postavit něco nového. Pokud si ovšem vzpomněl."

"A na každou Noc prasečí hlídky posílal půlku srnčího. Vždycky!" zasnila se Bábi.

"K čarodějkám choval skutečně úctu, to zas ano," přikyvovala Stařenka Oggová. "Když honil po lesích lidi a náhodou mě potkal, vždycky smekl helmu a prý: ‚Zdraví doufám slouží, paní Oggová?' a příští den poslal sklepníka s košíkem lahví nebo tak. To byl opravdový král."

"No ale honit lidi jako divou zvěř, to není správné," zaprotestovala Magráta.

"No, není," připustila Bábi Zlopočasná. "Ale on je honil jen tehdy, když něco provedli. Tvrdil, že se to většině z nich docela líbí. A koneckonců, když mu poskytli dobrou štvanici, tak je nakonec vždycky nechal jít."

"A pak tady byla ta jeho velká chlupatá věc," ozvala se Stařenka Oggová.

Ovzduší se citelně změnilo. Bylo najednou temnější, teplejší a kouty místnosti se naplnily nevyslovitelně tajemnými stíny.

"Já vím," přikývla Bábi Zlopočasná nepřítomně. "Jeho droit de seigneur."

"Musel to neustále procvičovat," doplnila ji Stařenka Oggová s očima upřenýma do plamenů.

"Ale zato hned druhý den poslal správce s pytlem stříbra a košem plným výbavy," navázala Bábi. "Kolik mladých párů díky tomu nezačínalo manželství s prázdnýma rukama?"

"Jo, jo," pokyvovala hlavou Stařenka, "A pár chlapů si zařídilo dílnu nebo hospodářství."

"Král každým coulem," potvrdila Bábi.

"O čem to mluvíte?" obracela Magráta oči od jedné kolegyně k druhé. "On si choval nějaké domácí zvíře?"

Obě čarodějky se vynořily z těch temných a divokých proudů, do kterých se na nějakou chvíli ponořily. Bábi Zlopočasná pokrčila rameny.

"Stejně si ale myslím," prohlásila Magráta poněkud odměřeným tónem, "že na to, jak jste si starého krále považovaly, se nezdá, že by vám nějak zvlášť vadilo, že byl zabit. Tedy chtěla jsem říct, že to byla moc podezřelá nehoda."

"Tak to s králi chodí," přikývla Bábi. "Přicházejí a odcházejí, jedni dobří, druzí špatní. Jeho otec otrávil krále, který nám vládl předtím."

"Myslíš starého Tharguma," zamyslela se Stařenka Oggová. "Měl obrovský ryšavý plnovous, co si pamatuju. Ten vypadal velmi mužně."

"Jenže dneska se nesmí říkat, že vévoda Felmet krále zabil," postěžovala si Magráta.

"Cože?" zbystřila Bábi.

"Včera dal v Lancre popravit několik lidí, protože o tom mluvili," pokračovala Magráta. "Prý je to nactiutrhání majestátu a rozšiřování zlomyslných pomluv, řekl. Prohlásil, že každý, kdo se o tom ještě jednou zmíní, si prohlédne vnitřek jeho hladomorny, ale prý si tam nikdo dlouho nepobude. Tvrdí, že Verence zemřel přirozenou smrtí."

"Podle mě, být zavražděn je pro krále přirozená smrt," řekla Bábi. "Nevím, proč s tím tolik nadělá. Když zemřel starý Thargum, napíchli jeho hlavu na kůl, udělali si obrovský táborák a celý palác se týden opíjel."

"Na to si vzpomínám," rozzářila se Stařenka Oggová. "jeho hlavu nosili od vesnice k vesnici, aby všichni viděli, že je opravdu mrtvý. Bylo to velmi přesvědčivé. Zvlášť pro něj. Šklebil se. Myslím si, že jemu samotnému by se to bylo líbilo."

"Tak si myslím, že tohohle bychom si měli trochu pohlídat," zamyslela se Bábi. "Vypadá, že je trochu chytřejší, a to u krále nebývá dobré. A taky si myslím, že nemá patřičnou úctu."

"Za mnou přišel minulý týden nějaký chlápek a ptal se, jestli bych nechtěla platit daně," vzpomněla si Magráta. "Řekla jsem mu, že nechtěla."

"A hele, u mně byl taky," zavrtěla hlavou Stařenka. "Ale náš Jason a náš Wane ho doprovodili ven a tam mu vysvětlili, že zatím nemáme v úmyslu něco platit."

"Takový malý mužík, holohlavý a v černém plášti?" naklonila Bábi zamyšleně hlavu ke straně.

"To je on," zazněla dvouhlasná odpověď.

"Potuloval se nějakou dobu u mě za chalupou v maliní," řekla Bábi. "Jenže když jsem se ho šla zeptat, co chce, utekl."

"Abych se vám přiznala," pípla Magráta, "já mu dala dvě koruny. Říkal, že ho dají umučit, když nepřinutí čarodějky k zaplacení daní..."

Vévoda Felmet se nevěřícně zadíval na dvě mince, kterému ležely v klíně.

Pak zvedl oči k výběrčímu daní.

"No?"

Výběrčí si odkašlal. "No, pane, víte, já jim vysvětlil, že potřebujete vybudovat stálou armádu a tak dále, ne? A on prý na co, a já že kvůli lupičům, ne? A ony že je lupiči nikdy neobtěžovali."

"A co civilní sféra?"

"Vidíte, málem jsem zapomněl, ne? Dokazoval jsem jim, že musíte stavět a udržovat mosty, ne?"

"No a?"

" A ony na to, že je nepotřebujou."

"Aha," prohlásil vévoda hlasem znalce. "Jenže jak se dostanou přes řeku? Tekoucí širokou vodu neobejdou!"

"Nejsem si tak docela jistý, pane. Já si myslím, že čarodějky obejdou cokoliv."

"Řekly ještě něco?" zeptal se vévoda.

Výběrčí daní začal rozpačitě žmoulat lem své nepříliš čisté kazajky.

"Pane, já jim připomněl, že daně pomáhají udržovat veřejný pořádek, ne? A, pane, ony mně řekly..."

"No?"

"Ony mně řekly, že by král měl veřejný pořádek hradit ze svého, ne? Jako aby jeho zem nedělala ostudu a, pane, pak se na mě koukaly?"

"Chcete říct, že se na vás nějak divně dívaly? A jak?"

Vévoda seděla jednou rukou si podpíral bradu. Byl fascinován.

"No, ono se to dost těžko vysvětluje, ne?" zamyslel se výběrčí. Pokusil se vyhnout vévodově pohledu, při němž měl pocit, že se mu propadá podlaha pod nohama a na krku cítí konopí. Měl strach, aby na něj nezvyklý zájem lorda Felmeta nezapůsobil jako špendlík na pouťový balonek.

"Jen to zkus," pobídl ho vévoda.

Výběrčí zčervenal.

"No," zakoktal, "ošklivě."

To dokazuje, že výběrčí daní se mnohem lépe vyznal v číslech než ve slovech. Kdyby na něj nepůsobil strach, rozpaky, skleróza a naprostý nedostatek představivosti, byl by asi řekl zhruba tohle:

"Když jsem byl ještě malý, žil jsem u své tety a ta mi řekla, že jí nesmím upíjet smetanu, ne? A krajáč se smetanou stavěla na vysokou polici ve spíži, a když byla jednou někde pryč, tak já si vzal stoličku a vylezl jsem tam, ne? A ona se vrátila, já o tom nevěděl a já se natahoval po tom krajáči, který byl vysoko, a shodil jsem ho na zem, ne? A v tom teta otevřela dveře a podívala se na mě. A to byl přesně ten pohled, ale nejhorší na tom bylo, že ony přesně věděly, jak se cítím."

"Tak ošklivě," zabručel vévoda.

"Ano, pane."

Vévoda zabubnoval prsty levé ruky na opěradlo trůnu. Výběrčí daní si odkašlal.

"Ne... nepošlete mě tam znovu, že ne, pane?"

"Cože?" probral se vévoda se zamyšlení. Potom popuzeně mávl rukou. "Ne, vůbec ne. Jen se na cestě odsud zastav u kata a dohodni se s ním, kdy na tebe bude mít čas."

"Jistě, pane. Okamžitě, pane. Děkuji vám, pane. Jste velmi -"

"Já vím, já vím," přikývl lord Felmet nepřítomně. "Můžeš jít."

Vévoda osaměl v obrovské sále. Venku se dalo znovu do deště. Tu a tam ze zdi odpadl kus omítky a ve stěnách, které si neustále pomalu sedaly, to skřípalo. Vzduch páchl zatuchlými sklepy.

Bohové, jak nenávidí tohle království.

Bylo tak maličké, nějakých sedmdesát kilometrů dlouhé a sotva dvacet široké. Bylo to horké království plné ledových svahů a ostrých vrcholků, které z větší části pokrývaly neprostupné lesy. S takovým královstvím by přece neměly být žádné potíže.

Co si stále nedovedl vysvětlit, byl zvláštní pocit, že ten kousek lesy porostlé země má hloubku. Jako by jeho mapy zachycovaly oblast mnohonásobně větší.

Vstal a přešel k balkonu, ze kterého se mu naskytl neměnný pohled na moře stromových vrcholků. Najednou se mu zazdálo, že mu stromy pohled oplácejí.

Cítil neklid. A to bylo zvláštní,protože místní lidé se nijak nevzpírali. Zdálo se, že jim skoro nic nevadí. A přitom byl Verence svým způsobem dost oblíbený. Pohřbu se zúčastnilo překvapivé množství lidí - ještě teď si vybavoval ty dlouhé řady vážných tváří. A ne hloupých tváří. To v žádném případě. Spíš soustředěných na něco jiného, jako kdyby to, co dělal král, v zásadě nebylo nijak důležité.

Popouzelo ho to skoro jako ty stromy. Nějaká pořádná vzpoura, to by bylo tak nějak - přípandější. Normálně by si člověk vyrazil, pár lidí by pověsil a pár dal hodit do hladomorny, aby vzniklo takové to tvůrčí napětí, které napomáhá rozvoji státu. Dole na pláních to bylo něco jiného. Tam když jste do lidí kopli, snažili se oni kopnout do vás. Jenže tady? Když jste kopli do lidí tady, tiše vám ustoupili z cesty a trpělivě čekali, až vám noha sama upadne. Jak se měl král dostat do historie, když vládl takovým lidem? Ty jste mohli utiskovat se stejným výsledkem jako matraci.

Zvýšil daně a spálil několik vesnic, jen tak, ze zásady, aby všichni věděli, s kým mají tu čest. Nezdálo se, že by to na někoho udělalo nějaký dojem.

A k tomu všemu tady byly čarodějky. Stávaly se jeho noční můrou.

"Šašku!"

"Šašek, který tiše podřimoval v teple za trůnem, se s vyděšeným trhnutím probudil.

"Ano?"

"Pojď sem, kašpare!"

Šašek, jehož rolničky tu a tam smutně cinkly, zkroušeně předstoupil před vévodu.

"Řekni, blázne, to tady pořád takhle prší?"

"Jářku, kmotře -"

"Odpověz rovnou, na co se tě ptám!" zarazil ho lord Felmet s železnou sebekázní.

"Někdy tady přestane, pane. To když začne sněžit. A občas tady máme i epesně boží mlhy."

"Epesně boží?" zamračil se vévoda.

Šašek nebyl s to se zastavit. Na vlastní zděšené uši se slyšel, jak drmolí: "to jako husté, pane. Tak se to teď říká, když je něco skvělé nebo dokonalé, jazyk, pane, jazyk se vyvíjí."

Ale vévoda už ho nevnímal. Poslouchat bláboly poddaných byla podle jeho zkušeností zbytečné plýtvání časem.

"Nudím se, šašku."

"Dovolte, abych vás pobavil, můj pane! Znám nespočetné množství bonmotů a veselých hříček!"

"Tak do toho."

Šašek si olízl rty. Něco takového totiž nečekal. Králi Verencovi pravidelně stačilo, když šaška nakopl do zadnice nebo mu rozbil o hlavu láhev. To byl král!

"Čekám! Tak mě rozesměj!"

Šašek zavřel oči a vrhl se do toho po hlavě.

"Přijde muž nenadále domů a najde tam svou ženu v posteli s neznámým mužem. Hrozně se rozzuří a povídá: ‚Co to má znamenat? a co je to vůbec za chlapa?' A víte, co na to ona?"

Vévoda se zamračil. Šašek měl pocit, že by pointu neměl tajit příliš dlouho.

"Ona na to: ‚To je správná otázka - poslyšte, jak se vlastně jmenujete?'"

Vévodův ukazováček zastepoval na opěradle křesla.

"Ták?" podivil se "A jak je to dál?"

"No, to je, jaksi, celé," vysvětloval šašek a dodal: "Dědeček tvrdil, že to je jeho nejlepší."

"Já bych skoro řekl, že ho musel vyprávět nějak jinak," zavrtěl hlavou vévoda. Vstal. "Zavolej naše lovce. Myslím, že si vyjedu na lov. A ty pojedeš se mnou."

"Můj pane, já nedokážu jezdit!"

Poprvé od rána se lord Felmet upřímně usmál.

"Skvělé! Dostaneš koně, na kterém ještě nikdo jet nedokázal! Ha! Ha!"

Pohled mu padl na vlastní obvázané ruce. A až se vrátíme, pomyslel si, zavolám zbrojíře a ten mi musí donést pořádný pilník.

Uběhl rok. Dny trpělivě následovaly jeden za druhým. Znal to. Kdysi, na začátku mnohovesmíru, se jednou pokusily uplynout všechny najednou, ale nešlo to.

Tomjan seděl pod rozvrzaným stolem starého Mášrechta a pozoroval svého otce, který chodil sem a tam mezi mřížemi, mával jednou rukou a mluvil. Vínozpěv vždycky při řeči pohyboval rukama - kdybyste mu je svázali za záda, byl by němý.

"Dobrá," říkal právě. "A co takhle Královy nevěsty?"

"Ty se hrály vloni," ozval se odněkud Mášrecht.

"Dobrá, tak jim předvedeme Mallo, tyran klačský," prohlásil Vínozpěv. Jeho hlasivky přeřadily a jeho hlas se změnil v hmatatelnou věc, která by dokázala roztřást okna na druhé straně středně velkého náměstí. "S krvavýma rukama přicházím a na krvavý dosedám trůn! Teď nikdo už se neodváží zaútočit na naše hradby krví zbrocené..."

"To jsme tady hráli předloni," zchladil ho Mášrecht. "Víš, mám dojem, že lidé už mají králů až po krk. Chtěli by raději něco veselého."

"No, mých králů určitě dost nemají," ohradil se Vínozpěv. "Drahý hochu, lidé se nepřicházejí do divadla zasmát, přicházejí si tam pro zkušenost, poučení a hlavně pro úžas -"

"Chtějí se smát!" trval Mášrecht s neochvějnou jistotou na svém. "Koukni na tohle."

Tomjan zaslechl šustění papírů a pak hlasité zapraskání, když Vínozpěv dosedl na velký proutěný kufr s rekvizitami.

"Čaroděj ze země vos," četl Vínozpěv nahlas, "aneb Jak se vám šklíbí?"

Mášrecht si spokojeně natáhl nožky pod stůl a zavadil o Tomjana. Vytáhl chlapce za ucho.

"Co to má být?" zvedl Vínozpěv hlavu od svazku rukopisů. "Mágové? Démoni? Skřítci? Kupci?"

"Nejvíc jsem pyšný na čtvrtý obraz druhého dějství," pochvaloval si Mášrecht a postrčil batole k otci. "Komická sprcha dvou sluhů."

"Nějaká scéna u smrtelného lože?" zeptal se Vínozpěv s nadějí v hlase.

"Ne-e," zavrtěl hlavou Mášrecht. "Ale do třetího dějství ti můžu připsat komický monolog."

"Komický monolog!"

"Jasně, v posledním dějství je dost prostoru na kus řeči," potvrdil Mášrecht spěšně. "Ještě dneska v noci to napíšu, žádný problém."

"A nějaké to bodnutíčko," objednával si Vínozpěv a vstal. "Nějaký odporný mord. To vždycky zabere."

Mášrecht si povzdechl a chopil se brku. Za skalními stěnami se rozkládalo městečko Visací Pes, kterému se nějakým způsobem podařilo uchytit se na nevelké římse zavěšené na téměř kolmé stěně kaňonu. V horách Beraní hlavy bylo pěkných rovných míst až až, ale potíž byla v tom, že většina z nich byla položena svisle.

Mášrecht hory Beraní hlavy neměl rád, což bylo zvláštní, protože to byla prapůvodní země trpaslíků a on byl trpaslík. Před mnoha lety ho vypověděli z kmene nejen proto, že trpěl klaustrofobií, ale hlavně proto, že měl sklony k tomu snít i ve dne. Místní trpasličí král usoudil, že to není právě nejlepší vlastnost pro někoho, od koho se čeká, že bude celý den pracovat s hornickým špičákem, aniž při tom zapomene, do čeho má bušit. Nakonec dali Mášrechtovi malý váček zlata do začátku, srdečné přání všeho nejlepšího na cestu a rozhodné sbohem navždy.

A stalo se, že právě tou dobou krajem projížděla Vínozpěvova kočovná společnost a trpaslík obětoval jeden měďáček na vstupné na představení hry Saň z plání. Sledoval hru, aniž se mu ve tváři pohnul jediný sval, vrátil se do kumbálu, kde se dočasně ubytoval, a ráno zaklepal na Vínozpěvovy dveře s první verzí Krále pod horou. Hra nebyla nijak zvláštní, ale Vínozpěv byl inteligentní a prozíravý a okamžitě si uvědomil, že v té kulaté hlavě, zarostlé nepěstěnými vlasy a vousy, se ukrývá fantazie schopná osedlat si celý svět. Když se toho večera herci vydávali na další cestu, ten poslední v řadě musel běžet, aby jim stačil...

Vesmírem neustále křižují částice syrové představivosti a fantazie. Každou chvíli některá z nich dopadne do příhodného mozku, kterýpak vyprodukuje něco takového, jako je teorie dědičnosti na základě výzkumu DNA, sonáta pro flétnu nebo způsob jak zkrátit životnost žárovek na polovinu (je-li potrefen výrobce). Většina částic ale příhodné mozky mine. Devadesát procent lidí projde životem, aniž je zasáhne jediná.

Jsou však i lidé, které potkalo něco mnohem horšího. Zasáhnou je všechny.

A to byl právě Mášrecht. Do jeho malé těžké lebky, navrtěné matkou přírodou především k tomu, aby co nejlépe odolávala ranám sekyry, neustále vtékal proud inspirace, který by stačil sám o sobě na vytvoření celosvětového divadelního repertoáru.

Olízl brk a rozhlédl se rozpačitě táborem. Nikdo se nedíval. Opatrně pozvedl Čaroděje a pod ním se objevil jiný štůsek papírů.

To nebyl další řemeslný výplod, žádná obyčejná "chlebová" práce. Každý list papíru byl zbrocen potem, slova rukopisu se proplétala džunglí škrtů, předpisů a vsuvek připisovaných drobnými literami po obou okrajích. Mášrecht na rukopis chvilku upřen zíral, ponořen ve světě, který zahrnoval jej, další nepopsanou stranu a hlomozící hlasy, které ho pronásledovaly ve snech.

Pustil se do psaní.

Tomjan, který se konečně zbavil Mášrechtovy nežádoucí pozornosti, otevřel malýma ručičkami víko proutěného kufru a s neochvějnou systematičností batolat začal vyhazovat na podlahu koruny jednu po druhé.

Trpaslík vystrčil jazyk mezi zuby a rychle vedl rozskřípané pero po stránce postříkané inkoustem. Právě našel prostor pro milence, kteří upadli v nemilost hvězd, veselého hrobníka a hrbatého krále. Potíž mu zatím dělala ta kočka a kolečkové brusle...

Spokojené dětské zavrnění ho přinutilo zvednout hlavu.

"U všech svatých, juniore," zabručel, "zatím ti nepasuje. Dej ji zpátky."

Zeměplocha se pomalu otočila k zimě.

Zima v horách Beraní hlavy se opravdu nedá popsat jako zasněžená pohádka, při níž by byl každý proutek lemován křišťálovou krajkou. Zima v horách Beraní hlavy se s tím nepárá - je přímou branou do ledového pekla, které na tomhle místě vládlo před stvořením světa. Zima v místních horách - to bylo několik metrů sněhu a pralesy změněné v bludiště temných zelených tunelů s bílou klenbou. Se zimou přicházely líné větry - tak líné, že jim bylo zatěžko vyhýbat se v letu lidem, a tak jimi prolétaly. Něco takového, jako že by mohla být zima dobou určitých radovánek, lidem z hor Beraní hlavy nenapadlo ani ve snu. O tom, jaký vztah měli k zimě, svědčí například to, že jen pro sníh měli osmnáct různých výrazů.

Duch krále Verence bloudil po hradbách nespokojený a hladový, upíral toužebné pohledy k milovaným lesům a čekal na svou příležitost.

Byla to zima zlých znamení. V noci zářily na mrazivém nebi komety. Oblaka, plynoucí za dne po obloze, se varovala do podob behemotů a draků. Ve vesnici Ostrohřbetu porodila kočka dvouhlavé kotě, ale protože díky svému neúnavnému úsilí byl otcem zhruba posledních třiceti kočičích generací Silver, nebylo právě tohle pravděpodobně tak zlé znamení.

V Kyselé Prdeli snesl mladý kohoutek vejce a musel se pak na několika místech zpovídat z osobních velmi choulostivých záležitostí. V městě Lancre se objevil člověk, který přísahal, že se setkal s mužem, jenž na vlastní oči viděl, jak se jeden strom v jeho zahradě sebral a vydal se na cestu do teplých krajin. Jeden den se z nebe snesl krátký, ale o to prudší déšť garnátů. Na nebi se objevovala podivná světla. Husy chodily pozpátku. A nad tím vším téměř noc co noc plápolala mnohobarevná Aurora Coreolis, jejíž mrazivé odstíny barvily půlnoční sníh.

Na tom však koneckonců nebylo nic zvláštního. Hory Beraní hlavy ležely přímo napříč dvou magických os Zeměplochy jako traverza nevinně pohozená napříč přes koleje metra, a proto byly tak nabity indukovanou magií, že se neustále vybíjely do širokého okolí. Místní lidé se občas v noci vzbudili, zabručeli: "Aha, to je zase nějaký další podělaný zlý znamení," obrátili se na druhý bok a spali dál.

Nastala Noc prasečí hlídky a ohlásila tak příchod nového roku. A pak se děsivou náhlostí vůbec nic nestalo.

Mrznoucí prales mlčel a páchl cínem. Jediné, co padalo z nebe, byly občasné sněhové přeháňky.

Pak putoval jeden muž z Ostrohřbetu do Lancre a během cesty nespatřil jediné světélko na blatech, bezhlavého psa, kráčející strom, černý kočár bez kočího, dokonce ani kometu a museli ho odnést do hospody a dát mu pořádně napít, aby si uklidnil pocuchané nervy.

Lhostejná odevzdanost obyvatel hor Beraní hlavy, která se v nich za dlouhé roky vyvinula jako ochrana před magickým chaosem, nebyla schopna se s tak náhlou změnou vypořádat. Bylo to jako zvuk, který neslyšíte, dokud neutichne.

Teď to zaslechla i Bábi Zlopočasná, která ležela v teplíčku pod několika přikrývkami ve své studené ložnici. Noc prasečí hlídky je tradičně jedinou nocí v dlouhém zeměplošském roce, kdy se předpokládá, že čarodějky nevyjdou z domu. Bábi si zalezla do postele už brzo z večera ve společnosti sáčku jablek a kamenné ohřívací láhve. Teď ji však něco vyrušilo z dřímoty.

Obyčejný člověk by se asi vydal dolů a pravděpodobně by se vyzbrojil pohrabáčem. Bábi si rukama objala kolena a poslala na výzvědy své vědomí.

Tak v domě to nebylo. Ucítila malé rychlé vědomí šedé myši, huňaté vědomí sánských koz, které ležely v zadýchaném chlívku za domem. Jako dýka jí hlavou projel dotek vědomí lovící sovy, která tiše proletěla nad střechou.

Bábi se soustředila ještě silněji, až se jí vědomí naplnilo cvrkotem hmyzu pod doškovou střechou a přežvykováním červotočů v trámech krovu. Nic zajímavého.

Schoulila se do klubíčka a její duch pomalu vplul do pralesa. Všude bylo ticho přerušované jen tu a tam tichým nárazem sněhu, který se svezl z přetížených větví. I teď, uprostřed zimy, byl prales plný života, který ovšem buď podřimoval v závějích, nebo spal zimním spánkem pod vývraty a v jeskyních.

Všechno jako vždycky. Bábi se přesouvala dál, na vřesoviště a do průseků, kudy se po zmrzlé sněhové kůře tiše hnaly vlčí smečky. Jejich vědomí byla ostrá jako nůž. Ještě výš nebylo nic, jen malé skupinky skvrnostajů.

Všechno bylo tak, jak má být, s jedinou výjimkou - něco nebylo v pořádku. Bylo tam něco... ano, někde tam venku bylo něco živého, něco mladého a současně prastarého a...

Bábi si v duchu rozebírala svůj pocit. Ano. bylo to něco ztracené, zapomenuté a...

City a pocity nikdy nejsou jednoduché, to Bábi věděla odjakživa. Nadzvedněte je a pod nimi objevíte další a další.

Bábi cítila, že jestli se to něco brzo nepřestane cítit opuštěné a zapomenuté, nebude dlouho trvat a rozzlobí se to.

Stále ještě to nemohla najít. Cítila už dokonce slaboučká vědomí kukel ukrytých pod zmrzlou a sněhem zasypanou vrstvou listí. Vnímala žížaly, které se zaryly do hloubky, kam už zem nepromrzala. Vnímala dokonce i lidi - to bylo nejtěžší, protože v lidských hlavách byla taková spleť myšlenek, že bylo téměř nemožné je sledovat. Bylo to, jako kdybyste se pokoušeli přibít mlhu na stěnu.

Kde nic, tu nic. Pocit ji zaplavoval ze všech strana ona nemohla najít jeho původce. Zašla tak daleko, jak to jen bylo možné, až na úroveň nejmenších stvoření království, a nenašla nic.

Bábi Zlopočasná si na posteli sedla, zapálila svíčku a natáhla se pro jablko. Pak upřela nepřítomný pohled na stěnu ložnice.

Nelíbilo se jí, že by měla být poražena. Tam venku něco bylo, něco, co vstřebávalo magii, rostlo a zdálo se tak živé, ž to obklopovalo celý dům, a ona to přitom nemohla najít.

Z jablka zůstal jen ohryzek a Bábi si ho pečlivě uložila na talířek pod svíčkou. Pak sfoukla plamínek.

Do místnosti vklouzl chladný samet noci.

Bábi se rozhodla udělat ještě jeden, poslední pokus. Možná že se předtím pustila špatným směrem...

Vzápětí ležela na podlaze a rukama si svírala hlavu zabalenou do polštáře.

A ona bláhová si myslela, že to bude malé...

Hrad Lancre se otřásl. Nebyl to nijak silný otřes, ale to ani nebylo potřeba. Hrad byl postaven tak, že se kymácel i ve slabém vánku. Jedna z malých věžiček se tiše naklonila a zmizela v hlubinách mlhou zaplavené soutěsky.

Šašek ležel na svých dlažicích a ve spánku se třásl. Cenil si té cti, pokud to ovšem byla čest, ale ode dne, kdy spával v chodbě, se mu s železnou pravidelností zdávalo o budově cechu šašků a kašparů, za jejímiž odpudivými šedými zdmi procvakal zuby sedm let. Bylo to hrozné studium a v duchu připouštěl, že dlaždice v hradní chodbě jsou o něco měkčí než postele v koleji.

Kousek od něj začala tiše zvonit kroužková zbroj, která stála ve výklenku zdi. Píka v kovové rukavici se roztřásla, pak z ní vykoukla, a když proletěla temnotou jako útočící netopýr, rozdrtila dlaždici těsně vedle šaškovy hlavy.

Šašek se posadil a uvědomil si že se pořád třese. A s ním i podlaha.

V ložnici lorda Felmeta se díky chvění vznášela nad starou postelí s nebesy celá oblaka prachu vévoda se probral ze snu, ve kterém se mu zdálo, že kolem hradu pobíhá obrovské obludné zvíře, a s hrůzou zjistil, že by to klidně mohla být pravda.

Ze stěny spadl obraz jakéhosi dlouho mrtvého krále. Vévoda se dal do křiku.

Do ložnice se vpotácel šašek a pokoušel se udržet rovnováhu na podlaze, která se teď vlnila jako rozbouřené moře. Vévoda slezl z postele a chytil malého mužíka za barevnou kazajku.

"Co se to děje?" sykl, "to je zemětřesení?"

"Ta v našich krajích nikdy nejsou, pane," odpověděl šašek a upadl na zem protože do něj narazilo sametové lehátko, které klouzalo po nakloněné podlaze.

Vévoda se vrhl k oknu a vyhlédl k pralesu zalitému měsíčním svitem. Viděl, jak se zasněžené stromy třesou, přestože je naprosté bezvětří.

Na zem dopadl velký kus omítky. Lord Felmet se otočil a svíral při tom šaška tak pevně, že ho zvedl třicet centimetrů nad zem.

Mezi mnoha věcmi, které vévoda považoval za zbytečný přepych, a proto se jich zbavil, byla i nevědomost. Rád věděl, co se děje. Nejistoty a životní překvapení pro něj neměly žádný půvab.

"Že by to měly na svědomí ty čarodějnice?" zavrčel a levá tvář se mu začala zmítat jako ryba na suchu. "Jsou určitě tam venku, co? Spojily se a vrhají na hrad Sílu, řekni!"

"Medle, kmotře -" začal šašek.

"To ony vládnou v téhle zemi, že?"

"Ne, můj pane, ony přece nikdy -"

"Kdo se tě ptal!?"

Šašek se třásl strachy přesně v opačné fázi než hrad, a tak se teď jevil jako jediný stabilní objekt v celém širém okolí.

"Ehm, vy, můj pane," vykoktal.

"Chceš se se mnou hádat?"

"Ne, můj pane."

"Měl jsem takový dojem. Předpokládám, že ses s nimi spojil!"

"Můj pane?" vykřikl šašek s nepředstíraným úžasem.

"Vy obyčejní lidé, jeden jako druhý, nejste nic jiného než spiklenci!" zavrčel vztekle vévoda.

Ostrčil šaška stranou, rozrazil velké dvoukřídlé dveře na balkon, vyšel do mrazivé noci a rozhlédl se po spícím království.

"Slyšíte mě?" zařval. "Já jsem král!"

Chvění najednou přestalo stejně rychle, jako začalo, a to vyvedlo vévodu z míry. Rychle se narovnal a oprášil si z noční košile prach.

"No proto!" prohlásil důstojně.

Ale teď se dělo něco mnohem horšího. Prales naslouchal. Slova, která vykřikl z okna, zapadla do obrovského

tichého prázdna.

Tam venku něco bylo. Cítil to. Bylo to dost silné, aby to zatřáslo hradem, a teď ho to nejen pozorovalo, ale i poslouchalo.

Vévoda začal pomalu a velmi opatrně couvat do místnosti a rukou poslepu hledal kliku. Vešel pozpátku dovnitř, zavřel dveře a rychle přes ně zatáhl závěsy.

"Já jsem král," opakoval tiše. Podíval se na šaška a ten cítil, že se od něj čeká.

Ten muž je můj pán a vládce, pomyslel si. Jak nás to učili o tom chlebu? Když ti dá někdo chleba, musíš výt jako vlk? Ne, ale tak nějak. Co nám říkali v cechovní škole? Že opravdový kašpar je věrný svému pánovi až do úplného konce, i když ho všichni ostatní opustí. Jestli je pán dobrý nebo špatný, to s tím nemá nic společného. Jde jen o věrnost. To je všechno. I když je to prokazatelně prvotřídní cvok, jsem jeho šašek, dokud nás smrt nerozdělí.

Ke své hrůze si uvědomil, že vévoda pláče.

Šašek strčil ruku do rukávu a vytáhl odtud špinavý červenožlutý kapesník ozdobený vyšitými rolničkami. Vévoda si jej s výrazem přehnané vděčnosti vzal a vysmrkal se. Pak ho před sebou podržel na délku paže a zíral do něj s vyděšeným podezřením šílence.

"Je tohle dýka, co tu vidím tanout, a jílcem ke mně?" zamumlal.

"Ehm. Ne, můj pane. To je jenom kapesník, jak vidíte. Myslím, že kdybyste byl tak laskav a pořádně se podíval, jistě byste poznal ten rozdíl. Kapesník zdaleka není tak ostrý."

"Dobrá, šašku,"přikývl vévoda nepřítomně.

Ten už má absolutní mimózu, pomyslel si šašek. Třísku za uchem. Je tak pokroucenej, že by se s ním daly vytahovat špunty.

"Poklekni přede mnou, můj šašku."

Šašek učinil žádané. Vévoda mu položil na rameno ruku v mokvajícím obvazu.

"Jsi věrný kašpare?" zeptal se. "Mohu ti důvěřovat?"

"Přísahám, že budu následovat svého pána až do hrobu," prohlásil šašek dojatým hlasem.

Vévoda přitiskl šílenou tvář k šaškově obličeji a upřel na něj krví podlité oči.

"Já to nechtěl," zašeptal spiklenecky. "Přinutili mě to udělat. Já nechtěl -"

Dveře se rozletěly a dovnitř vplula vévodkyně. Abychom řekli pravdu, vypadala skoro stejně špatně jako vévoda.

"Leonale!" vykřikla.

Šašek užasl nad tím, co se v tom okamžiku vévodovi stalo s očima. Rudý plamen šílenství zmizel jako kouzlem někde v pozadí a byl nahrazen tvrdým modrým pohledem, který šašek tak dobře znal. Okamžitě si uvědomil, že to ovšem ani v nejmenším neznamená, že by byl vévoda méně šílený. I neochvějný chlad jeho příčetnosti byl vlastně příznakem šílenství. Vévoda měl mozek, který pracoval jako hodiny a stejně jako hodinám i jemu harašilo ve věži.

Lord Felmet chladně vzhlédl.

"Ano, milovaná?"

"Co to má všechno znamenat?" vyptávala se.

"Mám podezření, že za to mohou ty čarodějky -" začal lord.

"Já si, s dovolením, nemyslím, že by s tím měly něco -" začal šašek. Pohled lady Felmetové ho nejen umlčel, ale stačilo málo a byl by jej přišpendlil ke zdi.

"Samozřejmě že ano," zasyčela, "ty idiote!"

"Blázne, má paní!" ohradil se šašek.

"To je jedno," usekla a obrátila se ke svému manželovi.

"Tak," řekla významně a pochmurně se usmála. "Pořád ještě mají navrch?"

Vévoda pokrčil rameny. "Jak bych mohl bojovat s magií?"

"Slovy," prohlásil bezmyšlenkovitě šašek a okamžitě toho zalitoval. Oba manželé na něj upřeli tázavé pohledy.

"Cože?" protáhla vévodkyně.

"V cechu... v cechu nás učili, že slova mohou být mocnější než magie."

"Klaune!" ušklíbl se vévoda. "Slova jsou jen slova. Dělíme je na slabiky... obušek a kámen a je s tebou ámen -" odmlčel se a vychutnával tu myšlenku, "- ale slova mi nikdy nemohou ublížit."

"Můj pane, jsou taková slova, která to dokáží," odporoval mu šašek. "Lháři! Usurpátore! Vrahu!"

Vévoda sebou trhl nazpět, jako by ho šašek udeřil, a s bolestným pomrkáváním sevřel opěradla trůnu.

"I když ta slova nejsou pravdivá," pospíšil si šašek, "dají se rozšířit jako podzemní požár a pak se najednou objeví a vzplanou."

"To je pravda! To je pravda!" vykřikl vévoda. "Vy jednom kuse slyším něco takového!" Naklonil se kupředu. "To ty čarodějnice!" zasyčel.

"A proti nim se dá bojovat jinými slovy," pokračoval šašek. "Slovy, která přemohou dokonce i čarodějky."

"Jaká slova myslíš?" zeptala se zamyšleně vévodkyně.

Šašek pokrčil rameny. "Špinavá baba. Uhrančivý pohled. Hloupá stará lhářka."

Vévodkyně pozvedla jedno husté obočí.

"Ty zase nejsi takový blázen, co?" ušklíbla se. "Máš na mysli pomluvy."

"Přesně tak, má paní." Šašek obrátil oči v sloup. Do čeho se to, u všech svatých, zase zamotal?

"To ty čarodějnice. Za všechno mohou ty čarodějnice," zašeptal vévoda spíš pro sebe. "Musíme o nich říci celému světu. Jsou zlé. To ony mohou za to, že se ta krev pořád objevuje. Nepomáhá mi ani skelný papír."

Druhý otřes přišel ve chvíli, kdy už Bábi Zlopočasná spěchala úzkými zmrzlými chodníčky v pralese. Odněkud ze stromu se svezla malá lavina sněhu a přistála jí na klobouku.

Věděla, že to není správné. Nezáleží tam na tom - ať už je to cokoliv -, ale aby nějaká čarodějka vyšla v Noci prasečí hlídky z domu, to bylo naprosto neslýchané. Nikdo sice nevěděl, kde se to pravidlo vzalo, ale to nebylo důležité. Vyšla na blata a pustila se přes světlejší vřes, ze kterého vítr odvál skoro všechen sníh. Nad obzorem se vznášel měsíční srpek a jeho slabé světlo stříbřilo hory, které se jí vypínaly vysoko nad hlavou. Tam nahoře byl jiný svět a člověk, dokonce i čarodějka, do něj pronikl jen velmi zřídka. Byla to krajina, která tady zůstala ještě z ledových dob, nazelenalý led, jako nůž ostré horské hřbety, bezedné rokliny a hluboká nepřístupná údolí. Ta krajina nevznikla pro příslušníky lidské rodu - nebyla sice nepřátelská, stejně jako není nepřátelská cihla nebo mrak na nebi, ale lidé jí byli lhostejní a ona se o ně plánovitě nestarala.

Jenže tentokrát Bábi cítila, jak ji krajina pozoruje. Věděla, že ji sleduje vědomí, jemuž podobným se v životě nesetkala. Zvedla oči k ledovým úbočím a napůl očekával, že uvidí, jak se tam proti hvězdám pohybuje gigantický stín.

"Kdo jsi?" zavolala. "Co chceš?"

Její hlas se odrážel od kamenů a vracel se ozvěnou. Někde mezi vzdálenými vrcholy zaslechla temné dunění laviny.

Na okraji vřesoviště, kde se v létě v nízkém porostu ukrývala celá hejna čiřikajících křepelek, se tyčil bludný kámen. Stál zhruba v místě, kde se stýkala území trojice čarodějek, i když přesné hranice nebyly nikdy formálně vytyčeny.

Kámen byl vysoký asi jako dospělý muž a měl šedomodrou barvu. Všichni věřili, že je neobyčejně kouzelný, protože i když byl v celém širém okolí jediný, nikdy se ho nikomu nepodařilo spočítat. Když zjistil, že si ho někdo zamyšleně prohlíží, okamžitě se odšoural za něj. Byl to jediný známý monolit, který dokázal vytvořit vaše pozadí, ať jste se postavili kamkoliv.

Patřil také k těm mnoha místům v horách Beraní hlavy, na kterých se vybíjela nashromážděná magie. Zem na několik metrů kolem něj byla beze sněhu a stoupala z ní jemná pára.

Kámen začal pomalu ustupovat stranou a podezřívavě ji sledoval zpoza stromu.

Čekala necelých deset minut, když se na pěšině od Pošahané Lasice, objevila Magráta. Pošahaná Lasice byla malá vesnička, jejíž obyvatelé už si zvykli, že jim jejich čarodějka téměř na všechno, s výjimkou useknuté hlavy, ordinuje masáže uší nebo léky založené na květinovém základě. Magráta lapala po dechu a přes noční košili měla přehozen jen velký silný šátek. Kdyby měla co odhalovat, byla by to její noční košile odhalovala téměř všechno.

"Vy jste to taky cítila? "zeptala se.

Bábi přisvědčila. "kde je Gyta?"

Obě se obrátily k pěšině vedoucí k městu Lancre, které odsud vypadalo jako chomáč nažloutlých světýlek ve sněžném oparu.

Probíhaly tam bujné oslavy. Z oken se na ulici linulo světlo. Jedna řada lidí se klikatila do a druhá z domu Stařenky Oggové a zevnitř se ozývaly výbuchy smíchu, hlahol mnoha hlasů, řinčení skla a pokřik dětí. Bylo jasné, že rodinný život byl v tomhle domě doveden na hranici dokonalosti.

Dvojice čarodějek se váhavě zastavila na ulici.

"Myslíte, že bychom měly jít dovnitř?" zeptala se nejistě Magráta. "Bylo by to něco jiného, kdybychom byly pozvány. A taky nemáme ani flašku."

"Já mám dojem," prohlásila škrobeně Bábi Zlopočasná, "že v tom domě je lahví víc než dost!" Ze dveří se nejistým krokem vypotácel muž, škytl, narazil do Bábi a uchechtl se: "Šťastnou Noc prasečí hlídky, paninko," prohlásil, pak se jí podíval do obličeje a okamžitě vystřízlivěl.

"Slečno!" usekla Bábi ledově.

"Je mi to vážně neobyčejně líto, že jsem -" začal.

Bábi kolem něj proplula s výrazem uraženého majestátu. "Pojď, Magráto," přikazovala.

Intenzita hluku uvnitř dosahovala prahu bolesti. Stařenka Oggová vytvořila novou tradici v tom, že na každou Prasečí hlídku k sobě zvala celou vesnici a kvalita vzduchu v domě se už dávno vymkla zpod kontroly jakékoliv organizace pro znečištění ovzduší. Bábi manévrovala mezi namačkanými těly podle zvuku nakřáplého hlásku, který vysvětloval celému svět, že ve srovnání s neuvěřitelným množstvím ostatních tvorů je pan ježek velmi šťastné zvíře.

Střenka Oggová seděla v křesle u krbu s litrovým korbelem na klíně a bůhví kolikátou reprízu oblíbené písně sama sobě dirigovala zapáleným doutníkem. Když zahlédla Bábi, obličej sejí ještě víc rozzářil.

"Holá, stará magiko!" zaječela radostně do všeobecného zmatku. "Tak ses nakonec přece ukázala! Dej si panáka! Nebo radši dva! Čágo, Magráto! Tu kočku vykopni a sedni si támhle!"

Silver, který ležel stočený do klubíčka na sedadle u krbu a pozoroval dění svým jediným žlutým okem, jednou nebo dvakrát mrskl ocasem.

Bábi si škrobeně sedla a vypadala jako ztělesněná slušnost.

"Nechceme tady zůstat," prohlásila a pohledem mrskla po Magrátě, která se právě natahovala misce s burskými oříšky. "Vidím, že jsi dost zaneprázdněná. Napadlo nás jenom, jestli sis náhodou nevšimla - no, něčeho, dnes večer. Před chvílí."

Stařenka zamyšleně nakrčila čelo.

"Nejstaršímu našeho Darrona bylo špatně," řekla nakonec. "Upíjel tátovi pivo."

"No, pokud mu nebylo nějak strašlivě špatně," řekla Bábi, "pak pochybuju, že obě mluvíme o jedné a téže věci." Pak udělala ve vzduchu složité okultní znamení, které Stařenka naprosto ignorovala.

"Potom ještě někdo tančil na stole?" přemýšlela dál. "Spadl našemu Rítovi do jeho dýňové bowle. To jsme se,

holky, nasmály!"

Bábi zahýbala obočím a položila si významně ukazováček vedle nosu. "No, já mluvila o věcech poněkud jiných," nadhodila temně.

Stařenka Oggová na ni nechápavě zírala.

"Máš něco s očima, Esme?"

Bábi Zlopočasná si povzdechla.

"V poslední době došlo k výjimečně silnému zmnožení magických extrémů a dnes v noci všechno vyvrcholilo," prohlásila důrazně.

Celá místnost najednou ztichla. Všichni obrátili pohledy k čarodějkám. Jedinou výjimkou byl Darronův nejstarší, který využil všeobecného odpoutání pozornosti a pokračoval urychleně ve svých alkoholických výzkumech. Pak se ale všichni vrátili ke svým rozhovorům a zábavám a místnost se naplnila hlukem stejně rychle, jak předtím zmlkla.

"Možná, že by nebylo špatné, kdybychom se přesunuly někam, kde bychom si mohly promluvit v soukromí," řekla Bábi, když se místnost kolem nich zase rozezvučela.

Nakonec skončily v prádelně, kde se jim bábi pokusila stručně popsat vědomí, se kterým se setkala.

"Je někde tam venku, v horách nebo v pralese, a je obrovské."

"Já mám pocit, že někoho hledá," přidala se Magráta. "Mně připomínalo vědomí velkého psa. Víte, psa, který se ztratil a teď neví, co má dělat."

Bábi sena ni podívala. Když o tom teď tak přemýšlí, tak...

"Ano," přikývla. "Něco takového. Velký pes."

"Ustrašený," kývla Magráta.

"Který něco hledá" pokračovala Bábi.

"A který se pomalu začíná zlobit," navázala Magráta.

"To je přesně ono," přikývla Bábi a dívala se upřeně na Stařenku Oggovou.

"A co když to byl troll," pokusila se Stařenka. "Nechala jsem tam v korbílku skoro pintu chlazeného," dodala posmutněle.

"Vím, jak vypadá trollí vědomí, Gyto," odmítla ten nápad bábi. Tentokrát ta slova nevyštěkla. Naopak, byl to právě ten tichý způsob, kterým je řekla, co přinutil Stařenku Oggovou k zaváhání.

"Říká se, že tam nahoře žijí tu a tam opravdu obrovští trollové," pokračovala Stařenka po chvíli pomalu. "Ledové obři a pak ti velcí chlupatí, s palcem zvlášť, co nikdy nesestoupí pod hranici věčného ledu a sběhu. Ale ty asi nemyslíš nic takového, co?"

"Ne."

"Hm."

Magráta se zachvěla. Už bůhví pokolikáté si opakovala, že čarodějky dokonale ovládají celé tělo a že ta husí kůže, kterou cítí pod tenkou noční košilí, je jenom výplodem její představivosti. Chyba byla v tom, že její představivost fungovala přímo zázračně.

Stařenka Oggová si vzdychla.

"Tak to abychom se na to raději opravdu podívaly," řekla a zvedla poklici z velkého kotle na vyváření prádla.

Stařenka Oggová svou prádelnu nepoužívala, protože všechno prádlo jí vypraly a vyžehlily její snachy - kmen nevýrazných a poslušných žen a dívek, jejichž jména Stařenka nepovažovala za důležité si zapamatovat. Tak se z prádelny postupně stala místnost, kde se ukládaly cibule květin, propálené hrnce a kastroly a pomalu kvasící sklenice džemu plné vos. Pod kotlem už se netopilo přinejmenším deset let. Cihly v podstavci se už drolily a kolem ohniště rostlo vzácné kapradí. Voda pod víkem byla inkoustově černá a podle tiše šeptaných pověstí bezedná. Oggovská pravnoučata byla podporována v domněnce, že v jeho hlubinách žijí strašlivé obludy z prvopočátku světa. Stařenka totiž věřila, že trocha napětí, strachu a neurčité hrůzy jsou důležité ingredience magie dětství.

A v létě si v něm chladila pivo.

"Bude to muset stačit. Možná že budeme muset utvořit magický kruh," pokývala hlavou. "Magráto, zamkni dveře."

"Co chceš zkusit?" zeptala se bábi. Protože byly na Stařenčině území, postup pátrání byl zcela v její pravomoci.

"Vždycky jsem říkala, že dobrým Vyvoláváním nemůžeš nic zkazit," odpověděla jí Stařenka. "Už jsem žádné nedělala celé roky."

Bábi Zlopočasná zvážněla. Magráta ale řekla: "NO ale to tady přece nemůžeš! Potřebuješ kotel a taky magický meč. A osmiúhelník. A koření a spoustu dalších věcí."

Bábi a Stařenka si vyměnily pohled.

"Ona za to nemůže," řekla Bábi. "To všechny ty grimoškváry co si obstarala." Obrátila se k Magrátě.

"Tak poslyš, nic z toho právě nepotřebuješ!" ujistila ji. "Jediné, co potřebuješ, je hlavologie." Začala se rozhlížet po rozlehlé prádelně.

"Člověk prostě použije to, co má právě po ruce," vysvětlovala.

Z kouta vytáhla vybledlou poutnickou hůl ze dřeva železného dubu, kterou tam někdo odložila zamyšleně ji potěžkala v ruce.

"Vzýváme a vyvoláváme tě, za pomoci této -" Bábi se ani nezadrhla, "ostré a strašlivé hole z železného dřeva."

Po vodě v kotli se rozeběhly drobné vlnky.

"Pohleď, k tvé poctě teď rozprášíme -" vypravila ze sebe s povzdechem Magráta "- celý pytlík staré jedlé sody

a výjimečně zatvrdlé mýdlové vločky. Vážně, Stařenko, já nevím, ale -"

"A já tě volám a svazuji s pomocí - vypelichaného rýžového kartáče magické síly a zpuchřelé valchy ochrany," dokončila Stařenka a zamávala jmenovanými předměty. Z valchy upadl váleček na ždímání prádla.

"Pravdomluvnost je sice moc pěkná věc," zašeptala zničeně Magráta, "ale jsou chvíle, kdy to nějak není to pravé."

"Poslyš, děvče," naklonila se k ní Bábi. "Démonům je lhostejná vnější podoba věcí. Důležité je, co si myslíš! Tak pokračujeme."

Magráta si pokusila představit, že vybledlý a vyčichlý kus mýdla na praní je tím nejvzácnějším kadidlem a vonnou esencí ze vzdáleného Klače. Stálo ji to nesmírné úsilí. Sami bohové vědí, jaký démon se může na takové Přivolání dostavit.

I Bábi byla poněkud nejistá. Ona sama se o démony nijak zvlášť nezajímala a celá ta záležitost se zaklínadly a obřadními nástroji zavánělа magií. To bylo laciné podbízení se věcem, které se pak cítily zbytečně důležité. Démoni by se měli prostě a jednoduše dostavit tehdy, když je někdo zavolá.

Jenže protokol předpisoval, že čarodějka-hostitelka má právo volby postupu, a Stařenka měla démony docela ráda, protože byli mužského pohlaví, nebo tak alespoň vypadali.

V téhle chvíli právě Bábi pro změnu svět nadpřirozených bytostí ohrožovala šedesáti centimetry červotočem prolezlého dřeva. Její odvaha udělala dojem na ni samu.

Voda se maličko zčeřila, pak se uklidnila a nakonec se s tichým žbluňkáním a bubláním její hladina pozvedla a změnila v hlavu. Magráta upustila mýdlo.

Nebyla to ošklivá hlava, možná trochu krutá kolem očí a trochu zobanovitá kolem nosu, ale celkem hezká, takovým tím tvrdším způsobem. Na to mne bylo nic udivujícího. Protože démon tady nebyl, ale pouze promítal svůj obraz do reality, mohl si na něm dát záležet. Pomalu se otáčel dokola a podobal se černé soše, od jejíhož povrchu se odráží měsíční světlo.

"No?" řekl.

"Kdo jsi?" zaútočila na něj Bábi přímo.

Hlava se otočila k ní.

"Mé jméno se nedá v tvém jazyce vyslovit, ženská," řekla.

"O to se nestarej, to posoudím sama," odbyla ho Bábi a dodala: "A neodvažuj se mi říkat ‚ženská'."

"Dobrá. Jmenuji se WxrtHltl-jwlpklz," oznámil jí démon s mazaným úšklebkem.

"A kde ses potuloval, když se rozdávaly samohlásky, co? Zapomněls je za dveřmi?" neodpustila si Stařenka Oggová.

"Tak dobrá, pane -" Bábi zaváhala jen na zlomek vteřiny "-WxrtHltl-jwlpklzi, předpokládám, že by vás zajímalo, proč jsme vás dnes večer vyvolaly."

"Nečeká se od vás, že budete říkat něco takového," prohlásil démon. "Čeká se, že řeknete -"

"Sklapni. Varuji tě. Máme meč Magie a osmiúhelník Ochrany."

"Když myslíte. Mně ovšem připadají jako stará valcha a hůl z nějakého tvrdého dřeva," démon se odporně zašklebil.

Bábi vrhla rychlý pohled stranou. V rohu prádelny byla navršena naštípaná polena a před hromadou stála těžká koza na řezání dřeva. Aniž spustila oči z démona, udeřila svou holí do silných trámků.

Hrobové ticho, které následovalo, přerušil jen tichý zvuk obou polovin hladce přeseknuté kozy na řezání dřeva, jež se pomalu oddělily a převrhly na hromadu drobného dřeva.

Démonova tvář se ani nepohnula.

"Můžete mi položit tři otázky," prohlásila hlava.

"Děje se v království něco zvláštního?" zeptala se Bábi.

Zdálo se, že o tom hlava přemýšlí.

"A žádné lhaní," upozorňovala Magráta, "nebo tě čeká tady ten rýžový kartáč!"

"Myslíš zvláštnějšího než obvykle?"

"Tak ven s tím," povzbuzovala ho Stařenka. "Začínají mě tady zábst nohy!"

"Ne, nic takového se neděje."

"Ale my jsme to přece cítily -" začala Magráta.

"Počkej, zadrž," řekla Bábi. Rty se jí neslyšně pohybovaly. Démoni se často chovali jako géniové nebo profesoři filozofie - když jste své otázky nevyjádřili naprosto přesně a jednoznačně, nacházeli neobyčejné potěšení v tom, že vám poskytli přesnou, vyčerpávající, ale co možná nejvíce zavádějící odpověď.

"Objevilo se v království něco důležitého, co v něm předtím nebylo?" odvážila se nakonec.

"Ne."

Tradice říkala, že démonovi se smějí položit jen tři otázky. Bábi se nejdřív v duchu pokusila zformulovat tu třetí tak, aby musel odpovědět jednoznačně. Pak ale dospěla k názoru, že není důvod, proč by se měla pouštět do hazardu.

"Tak už k sakru vyklop, co se děje, ano?" prohlásila potom nahlas. "A nepokoušej se z toho zase vykroutit, nebo tě prostě uvařím."

Zdálo se, že démon zaváhal. Takhle to ještě neznal.

"Magráto, hoď sem hrst toho dřeva, buď tak hodná," nadhodila Bábi přes rameno.

"Já proti takovému zacházení protestuju!" bránil se démon hlasem plným nejistoty.

"To klidně můžeš, ale my tady nemáme čas tahat se s tebou celou noc o slovíčka," ušklíbla se Bábi. "Tahle

slovní kopaná je možná dobrá pro mágy, ale my to holt pečeme po svém."

"Nebo vaříme," uchechtla se spokojeně Stařenka.

"Koukněte," začal démon a v jeho hlase se zřetelně ozýval strach, "od nás se přece nečeká, že když se nás někdo na něco zeptá, že mu hned všechno vyžvaníme. Jsou tady určitá pravidla."

"Támhle v polici stojí plná plechovka oleje, Magráto," vzpomněla si Stařenka.

"Kdybych vám to fakt řekl, tak -"

"Ano?" dodávala mu Bábi odvahu.

"Neřekly byste to nikomu?"

"Ani slovo," slibovala bábi.

"Naše rty jsou zapečetěny," ujišťovala ho Magráta.

"V království není opravdu nic nového," řekl démon, "ale probudila se sama země."

"Co tím myslíš?" zavrtěla hlavou Bábi.

"Je nešťastná. Chtěla by krále, který by o ni stál a taky se o ni staral."

"Jak -" začala Magráta, ale Bábi ji mávnutím ruky umlčela.

"Nemyslíš lidi, že ne?" Lesklá hlava sebou zavrtěla. "Hned jsem si to myslela, ptala jsem se jen pro jistotu."

"Ale co -" začala Stařenka. Bábi si položila prst na rty. Obrátila se a přešla k oknu prádelny, pavučinami opředenému a zaprášenému hřbitovu motýlů a masařek z loňského léta. Slaboučká šeď za zamrzlou okenní tabulí signalizovala, že proti vší logice zanedlouho začne nový den.

"Můžeš nám říci, proč se to stalo?" zeptala se, aniž se otočila, takže cítila vědomí celé země...

To na ni udělalo skutečně dojem.

"Jsem jen obyčejný démon. Co já vím? Jen to, co je, ale ne už proč to je a jak se to stalo."

"Rozumím."

"Můžu už jít?"

"Cože?"

"Prosím!"

Bábi se probrala ze zamyšlení.

"Aha. Ano. Tak utíkej," řekla stále ještě poněkud nepřítomně. "Děkuju ti."

Hlava se nehýbala zdržovala se na svém místě stejně neodbytně jako hotelový portýr, který právě vynesl patnáct kufrů do desátého patra, ukázal všem, kde je koupelna, naklepal polštáře a už narovnal záclony v celém apartmá.

"Nevadilo by vám, kdybyste mě patřičně zahnala, že ne?" ozval se po chvilce démon, když jak se zdálo, nikdo nepochopil, o co mu jde.

"Cože?" řekla Bábi, která se mezitím znovu ponořila do svých myšlenek.

"Víte, já bych se cítil mnohem líp, kdybyste mě zahnaly podle pravidel. ‚Utíkej', to nějak není ono," žadonila hlava.

"Jo tak. No, když vám to udělá radost. Magráto!"

"Ano?" trhla sebou poplašeně Magráta.

"Proveď ten obřad, buď tak hodná!"

Magráta od Bábi převzala hůl za ten konec, o kterém se domnívala, že představuje rukojeť, a usmála se.

"Jistě. Hned. Ráda. Takže - hm. Odstup, odporná stvůro, zaříkávám tě a zaháním do nejhlubších temných děr -" slova rituálu následovala rychle jedno za druhým a hlava se spokojeně usmála. To už bylo něco jiného.

Pak se najednou rozpustila jako vosk pod prudkým plamenem a slila se s hladinou vody. Její poslední srozumitelné slovo, které téměř zaniklo v bublání vody bylo: "Utííííkejjj..."

Bábi došla ke své chalupě ve chvíli, kdy se po východním obzoru rozlila chladná růžová záře nadcházejícího jitra, a se spokojeným povzdechem vešla dovnitř.

Kozy v chlívku byly neklidné. Několik ptáků ukrytých na půdě pod střechou nejistě poskakovalo sem a tam. Za kredencem v kuchyni poplašeně pískaly myši.

Bábi si uvařila konvici čaje a přitom cítila, že každý zvuk v kuchyni zní silněji, než by měl. Když upustila do dřezu lžičku, ozvalo se zazvonění, jako kdyby někdo udeřil kladivem do kostelního zvonu.

Bábi se potom, co se zúčastnila organizovaných magických podniků, nikdy necítila dobře. Sama tomu říkala,a že se pustila do něčeho, na co nebyla zavedená. Po chvíli se přistihla, že bloumá po kuchyni a pokaždé začne nějakou práci a odloží ji nedokončenou. Začala přecházet sem a tam po starých dlaždicích.

Právě v takových časech si najde lidský mozek ta nejpodivnější zaměstnání, aby se vyhnul svému prvotnímu úkolu - přemýšlet o věcech. Kdyby byl někdo Bábi pozoroval, byl by užasl nad tím, s jakou soustředěností se věnuje takovým činnostem, jako je třeba čištění podložky pod čajník, vyklepávání zbytků oříšků z dřevěné misky na kredenci nebo vyškrabávání suchých drobečků chleba ze spár mezi dlaždicemi.

Zvířata mají určité vědomí. Lidé mají také vědomí, i když to lidské vědomí je věc dosti mlhavá. Dokonce i hmyz má své vědomí, malé ostré kousky světla v temnotě nevědomí.

Bábi sama sebe považovala za něco jako experta v oblasti vědomí. Byla si skoro jistá, že takové věci jako země žádné vědomí nemají.

Vždyť, proboha, nejsou ani živé! Země je, země je -

Moment. Moment... Do Bábina mozku se pomalu vplížila určitá myšlenka a tvrdohlavě se dožadovala její pozornosti.

Ona tady byla určitá situace, za které by mohly mít okolní pochmurné pralesy vlastní vědomí. Bábi se zastavila, v ruce svírala kousek tvrdého chleba a zamyšleně zírala do krbu. Duševním zrakem však bloudila mezi skupinami sněhem zasypaných stromů. Ano. něco takového ji nikdy předtím nenapadlo. Samozřejmě, bude to vědomí vytvořené spojením všech ostatních menších vědomí: vědomí včel, ptáků, medvědů, dokonce i velkých a pomalých vědomí samotných stromů...

Bábi si sedla na svou starou houpací židli, která se s ní začala sama od sebe houpat.

Často uvažovala o lese jako o rozměrném společenství, ale to bylo jen tak "mottofóricky", jak by podle Bábi řekl mág. V létě bylo ospalé a předoucí čmeláky, hučící a řvoucí podzimními bouřemi a stočené samo do sebe v zimním spánku. Bábi napadlo, že navíc mimo součet všech jednotlivých vědomí je i les určitým stvořením. A je živý, jenž trochu jinak, než je živý například takový rejsek, ale přece.

A mnohem pomalejší.

To bude velmi důležité. Jak rychle asi tluče srdce pralesa? Jednou za rok? Ano,to by tak nějak odpovídalo. Prales tam venku čekal na teplejší slunce a delší dny, které napumpují miliony litrů mízy do výše mnoha desítek metrů v jediné obrovské systole tak silné a hlasité, že si ho nikdo nevšimne.

A v tohle okamžiku se Bábi kousla do rtu.

Právě si pomyslela slovo "systola", a to nebylo v jejím slovníku. Bábi by si byla pomyslela "stah".

Někdo byl v jejím vědomí.

Něco.

Myslela si všechny ty myšlenky sama, nebo si je někdo myslel jejím prostřednictvím?

Sklopila oči k zemi a pokoušela se nechat si své myšlenky pro sebe. Jenže cítila, jak jí něco nahlíží do hlavy stejně snadno, jako kdyby ji měla ze skla.

Bábi Zlopočasná vstala, přistoupila k oknu a rozhrnula záclony a tam je najednou uviděla. Shromáždili se na místě, kde býval v teplejších měsících trávník, a všude kolem. A jeden každý do posledního na ni upíral zrak.

Po několika minutách se otevřely přední dveře Bábina domku. To udělaly samy od sebe, protože jako většina obyvatel hor používala Bábi v běžném životě jen dveře zadní. Byly jen tři události v lidském životě, při nichž se v domě otvíraly přední dveře, a při všech třech vás nesli.

Otevřely se s viditelnou námahou, s hlasitým skřípěním a v řadě bolestivých trhnutí. Na sníh před prahem napadaly šupinky zaschlé barvy a vzniklou škvírou se dovnitř nahrnul sníh. Když byly dveře zhruba napůl cestě, zaklínily se.

Bábi se protáhla vzniklou mezerou bokem a vyšla na neporušený sníh.

Nasadila si špičatý klobouk a oblékla si dlouhý černý plášť, který nosila jen tehdy, když chtěla, aby každý, kdo ji uvidí, okamžitě věděl, že před sebou má čarodějku.

Venku stála stará kuchyňská židle napůl zapadlá ve sněhu. V létě to bylo skvělé místečko, kde mohl člověk sedět, zabývat se různými domácími pracemi a přitom pozorovat cestu skoro až ke vsi. Bábi ji vytáhla, oprášila sedadlo od sněhu a sedla si na ni. Kolena pod pláštěm měla od sebe a ruce si vzdorně založila na prsou. Bradu měla bojovně zvednutou.

Slunce už stálo dost vysoko, ale světlo na Den prasečí hlídky bylo pořád ještě růžové a hodně šikmé. Odráželo se od obrovského oblaku páry, který se zvedla nad shromážděnými tvory. Ani jedno ze zvířat se vlastně nehýbalo, i když se občas některé z nich poškrabalo nebo udeřilo do země kopýtkem.

Koutkem oka zachytila Bábi jakýsi pohyb nad sebou a zvedla oči předtím si toho nevšimla, ale teď viděla, že každý strom kolem její zahrady je tak pokryt ptáky, až se zdálo, že přišlo jaro a na stromech vyrašily zvláštní pestrobarevné pupeny.

Na místě, kde v létě kvetly různé Bábiny byliny, byla smečka vlků. Někteří z nich si sedli, jiní stáli s vyplazenými jazyky. Za nimi se krčila výprava medvědů a vedle těch celá rota jelenů. Byla tam hejna zajíců, lasiček, veverek, tchořů, bažantů, jezevců, lišek a dalších tvorů, jejichž celé generace žijí v dusné atmosféře lovců a obětí, zabijáků a zabíjených. Společnost, která se navzdory tomu, že část zúčastněných podléhá tesákům, spárům i obyčejným zubům těch druhých, název lesní národ.

Společně stáli na sněhu, jejichž chutě a choutky pro tuto chvíli zcela zapomenuty, a pokoušeli se přinutit Bábi, aby sklopila oči.

Dvě věci byly Bábi na první pohled jasné. Ta první byla, že to, co se tady shromáždilo, představuje dokonalý průřez lesním obyvatelstvem.

A neubránila se, aby tu druhou neřekla nahlas.

"Nevím, jaké kouzlo tady působí," prohlásila. "Ale dám vám jednu radu - zdarma. Až to přestane fungovat, tak vy menší uděláte nejlíp, když hezky rychle hodíte zadkem."

Nikdo z nich se ani nepohnul. Bylo naprosté ticho, jež rušil jen jakýsi obstarožní jezevec, který si s provinilým výrazem ulevoval.

"Tak podívejte, začala Bábi. "Co já s tím můžu dělat? to, že jste přišli za mnou, vám nepomůže. On je nový pán. Je to jeho království. Já se mu do toho nemůžu plést. Není to správné, míchat se někomu do vlády, a proto se mu do toho nemůžu míchat ani já. Musí se to tak nějak vystříbit samo, ať už to dopadne dobře, nebo špatně. To je základní zákon magie. Nemůžete lidem vládnout nějakými kouzly a zaklínadly, protože časem byste museli užívat stále víc a víc magie a silnější a silnější zaklínadla." Opřela se o opěradlo, vděčná za to, že pradávné tradice nedovolují vládnout Zkušeným a Moudrým. Vybavila si, jaké to bylo, když si na hlavu, byť by na několik vteřin, položila královskou korunu, a otřásla se.

Ne, takové věci jako královská koruna mají na většinu chytrých lidí velmi nedobrý vliv. Nejlepší je nechat

vládu na lidech, jejichž obočí se spojí nad kořenem nosu pokaždé, když se pokusí myslet. Je to komické, ale většinou vládnou mnohem líp. Potom dodala: "To si musí vyřídil lidé sami mezi sebou. To je přece známá věc."

Cítila, že jeden z největších jelenů na ni upírá obzvláště pochybovačný pohled.

"No dobrá, tak starého krále zabil," připustila. "Tak to přece chodí, ne? I v přírodě to tak chodí. Vy o tom víte svoje. Boj o přežití, zachování druhu a všechny ty věci. Vy asi nebudete vědět, co je to dědic, co? Ledaže byste si mysleli, že je to nějaký druh králíka."

Zabubnovala si prsty na kolena.

"Starý král se s vámi přece nijak zvlášť nekamarádil, pokud si vzpomínám? Co všechny ty hony a štvanice?"

Zavrtávalo se do ní víc než tři sta párů očí.

"Pro mě za mě si na mě všichni zírejte, stejně vám to nepomůže," pokoušela se dál. "Copak se můžu začít handrkovat s nějakým králem jenom proto, že se vám zrovna nelíbí? Kam by to vedlo? To není, jako kdyby se pokusil něco udělat mně osobně."

Marně se pokusila vyhnout pohledu jedné silně šilhavé lasičky.

"Dobrá, je to sobecké," připustila. "Ale takové už to je, když je člověk čarodějkou. Tak vám přeju hezký den."

Zvedla se, s dupáním vešla do chalupy a pokusila se za sebou bouchnout dveřmi. Jednou nebo dvakrát se jí zadrhly a to pokazilo celý efekt.

Když zavřela, zatáhla záclonky, sedla si do houpací židle a začala se zuřivě houpat.

"V tom to všechno je," přesvědčovala sama sebe, "nemůžu se do toho plést. V tom to všechno je."

Malá karavana drkotala po nerovné cestě k dalšímu městečku, jehož jméno si společnost nepamatovala a až z něj odjede, zase ho okamžitě zapomene. Zimní slunce viselo nízko nad vlhkými zelnými poli Sto Lat, které halila řídká mlha. Naprosté ticho ještě násobilo skřípění vozových kol.

Mášrecht seděl a krátké nohy přehozené přes okraj posledního vozu se mu kývaly.

Dělal, co dovedl. Vínozpěv ponechal Tomjanovo vzdělání v jeho rukou. "Určitější v tom mnohem lepší než já," řekl Mášrechtovi. A kromě toho, máš tu výhodu, že mu to můžeš vykládat hezky z očí do očí."

Jenže ono to nějak nefungovalo.

"Jablko," opakoval a zamával ovocem ve vzduchu.

Tomjan se na něj zářivě usmál. Byly mu už skoro tři roky a neřekl jediné slovo, kterému by někdo rozuměl. Mášrecht začínal v duchu chovat určitá černá podezření, která se týkala čarodějek.

"Ale vypadá velice chytře," řekla paní Vínozpěvová, která seděla uvnitř ve voze a spravovala kroužkovou košili. "Pozná všechny věci. Rozumí všemu, co se mu řekne, a udělá, o co ho požádáš. Tak bych si přála, abys mluvil, broučku!" řekla něžně a pohladila chlapce po tvářičce.

"Tak si myslím, že vás ty čarodějky podvedly, paní," zabručel trpaslík. "Víte, co se říká, podstrčené děti a tak dál. Kdysi bývaly takové věci na denním pořádku. Moje prapraprababička vyprávěla, že se to jednou stalo i u nás v rodině. Víly tenkrát vyměnily lidské a trpasličí dítě. Vůbec nikdo si ničeho nevšiml, dokud ten malý nezačal narážet hlavou do různých věcí, jako -"

Říkají, že tohle jablko je jako svět.
Tak sladké. Neb, říkám já, jak lidské srdce.
Tak rudé navrch a přec, uvnitř často nečekán,
skrývá se červ, hniloba a kaz.
Jakkoliv krásné bývá napohled,
kousnutí odhalí, že zkažené je veskrze.

Oba najednou se vyděšeně otočili a upřeli pohledy na Tomjana, který na ně přátelsky kývl a dál ohryzával své jablko.

"To je role Červa z Tyrana," zašeptal Mášrecht. Řeč, kterou tak dokonale ovládal, ho na chvíli opustila. "No, ať se propadnu," prohlásil.

"Ale on mluvil jako -"

"To musím říct Vínozpěvovi," seskočil z vozu a rozběhl se po zamrzlých loužích k čelu karavany, kde kráčel herec-principál a tiše si pro sebe pískal.

"Tak co, b'zugdo-hiaro," zavolal na trpaslíka vesele.

"Okamžitě pojď se mnou! On mluví!"

"Mluví?"

Mášrecht netrpělivě poskakoval. "On recituje!" vykřikl. "Tak pojď přece. Mluví úplně jako -"

"Já?" řekl Vínozpěv o pět minut později, když zastavili ve skupině holých stromů u cesty. "Vážně takhle mluvím já?"

"Přesně tak!" odpověděli mu členové společnosti sborem.

Mladý Willikins, který se specializoval na ženské role, opatrně strčil do Tomjana stojícího uprostřed hloučku na převráceném sudu.

"Hele, hošku, a znáš mou řeč z Poslužte si ?" zeptal se.

Tomjan přikývl. "Ne každý, kdo pod kamenem leží, je mrtev. Však stačilo by, aby Smrť jen zdáli zaslechl -"

Naslouchali v užaslém tichu a kolem nich se po zelných polích tiše valila řídká mlha a z nebe na ně shlížel rudý sluneční kotouč. Když chlapec skončil, koulely se Mášrechtovi po tvářích horké slzy.

"U všech bohů," prohlásil, když Tomjan ztichl, "musel jsem být v sakra skvělé formě, když jsem tohle psal." Pak se hlasitě vysmrkal.

"Já taky mluvím takhle?" ozval se pobledlý Willikins.

Vínozpěv ho poplácal po rameni.

"Kdybys mluvil takhle, můj milý," prohlásil, "nestál bys po kolena v blátě uprostřed mizerných polí a k jídlu bychom měli všichni něco jiného než pár hlávek kradeného zelí."

Zatleskal.

"Tak dost, to stačí," prohlásil a při každém slově se mu před ústy v mrazivém vzduchu srážel obláček páry. "Tak všichni zpátky na svá místa a jedem. Víte, že musíme být do západu slunce za zdmi Sto Lat!"

Herci se postupně probírali z omámení a pomalu se vraceli ke svým kárám. Vínozpěv se obrátil k trpaslíkovi a položil mu ruku kolem ramen, nebo spíš kolem hlavy.

"Tak co?" zeptal se. "O vašem národě se tvrdí, že máte magii v malíčku. Co si o tom myslíš?"

"Strávil vlastně celý život kolem jeviště, pane. Je docela přirozené, že si hodně věcí zapamatoval," odpověděl mu Mášrecht nepřítomně.

Vínozpěv se sklonil tak, aby mu viděl do obličeje.

"A ty tomu věříš?"

"Nevím. Vím jenom to, že jsem slyšel hlas, který se zmocnil mých kostrbatých veršů, upravil je a vrátil mi je v takové podobě, že se mi propálily do mozku a zasáhly mě přímo do srdce," odpověděl mu Mášrecht upřímně. "Slyšel jsem hlas, který pronikal pod neohrabanou slupku slov a říkal všechno, co jsem chtěl říci, ale co jsem nikdy nedovedl přesně vyjádřit. Kdo ví, odkud k nám takové věci přicházejí?"

Klidně upíral oči Vínozpěvovi do červené tváře. "Třeba to nadání zdědil po svém otci," dodal.

"Ale-"

"Kdo ví, co měly ty čarodějky za lubem?" skončil trpaslík.

Vínozpěv ucítil, jak mu do dlaně vklouzla ruka jeho ženy. Když užaslý a rozzlobený vstal, políbila ho zezadu na krk.

"Netrap se," řekla. "Cožpak to není skvělé? Tvůj syn zadeklamoval své první slovo!"

"Přišlo jaro a bývalý král Verence si stále ještě neužíval smrt v leže. Bezcílně bloudil hradem a hledal cestu, která by mu umožnila uniknout ze sevření těch šedých hradeb.

Taky se snažil vyhýbat ostatním duchům.

Proti Champohárovi nic neměl, i když dovedl být chvílemi dost únavný. Při prvním pohledu na Dvojčata, jejichž drobní duchové se batolili ruku v ruce hradními chodbami, se však pokoušel rychle zmizet, protože jejich smrt připomínala činy mnohem temnější než obvyklé královské spory.

Pak tady byl Potulný troglodyt, hodně vybledlý opičí muž v chlupaté bederní roušce, který v hradě strašil jen proto, že byl náhodou vybudován nad jeho pohřebištěm. Prádelnou čas od času projížděl z neznámých důvodů povoz s křičící ženou. A co se kuchyně týká...

Jeden den se podal svým touhám a navzdory všemu, co mu tvrdil starý Champohár, se vydal za vábnými vůněmi do té velké horké klenuté jeskyně, která sloužila jako hradní kuchyně. Uvědomil si, jak je to legrační. Tady dole nikdy nebyl, alespoň ne od doby, kdy byl ještě malý chlapec. Zdá se, že králové a kuchyně spolu nijak zvlášť nevycházejí. Kuchyně byla plná duchů. Jenže to nebyli duchové lidí ani pralidí. Byli tam jeleni. Byli tam býci. Byli tam zajíci a bažanti, křepelky, ovce a prasata. Byly tam dokonce podivné kulaté měkké věci, které vypadaly jako duchové ústřic. Byli tam namačkáni tak hustě, že ve skutečnosti prolínali jeden druhým a měnili kuchyň v tichou a děsivou noční můru, složenou ze zubů, chlupů a paroží. Několik z nich si ho všimlo a ozvalo se pár vřískavých zvuků, které zněly nepříjemně a nemelodicky jakoby odněkud zdáli. Všemi těmi duchy procházel zcela lhostejně kuchař se svými pomocníky a připravoval vegetariánské klobásy.

Verence na tu scénu asi půl minuty mlčky zíral a pak se dal na útěk. Přitom si přál, aby měl smrtelné tělo, kde by si mohl strčit na čtyřicet let prsty do krku a vyzvrátit všechno, co za tu dobu snědl.

Hledal klid ve stájích, kde začali škrabat na dveře u kotců a divoce výt jeho milovaní psi, kteří znejistěli jeho cítěnou, ale neviděnou přítomností.

Teď strašil - a jak při tom nenáviděl svět! - v dlouhé chodbě, z jejíchž stěn na něj shlížely portéty dávno mrtvých králů. Byl by k nim měl mnohem lepší vztah, kdyby mnohé z nich nepotkal v různých částech hradu jako užvaněné duchy.

Verence se rozhodl, že než se docela ztratí z tohoto světa, musí vykonat dvě věci. Za prvé uniknout z hradu a najít svého syna a za druhé pomstít se vévodovi. Rozhodl se, že svou mstu nevykoná prostě tak, že by způsobil vévodovu smrt, protože život věčný ve společnosti toho pochichtávajícího se idiota by propůjčil smrti novou nepředstavitelně hrůznou tvář.

Seděl pod obrazem královny Radomily (670 - 722), jejíž kamenný pohled by mu připadal mnohem šťastnější, kdyby ji právě toho rána nezahlédl procházet zdí.

Verence se procházení zdí vyhýbal. Člověk by si o měl za každých podmínek zachovat svou sebeúctu.

Najednou ucítil, že ho někdo pozoruje.

Pootočil hlavu.

Na zápraží seděl kocour, který ho důkladně zkoumal pomalým pohledem. Byl šedě mourovatý a nesmírně tlustý...

Ne, nebyl tlustý. Byl neuvěřitelně velký. Měl po těle tolik jizev, že vypadal jako pěst, na které vyrostla srst. Z

uší mu zbývaly dva potrhané pahýly a v jeho jediném oku přivřeném do žluté štěrbiny plál zlomyslný plamínek. Kocour vykročil k němu a ocasem namaloval ve vzduchu celou řadu otazníků.

Silver se doslechl, že lady Felmetová má malou bílou kočičku, a okamžitě se rozhodl vykonat u ní návštěvu.

Verence v životě neviděl zvíře, které by v sobě mělo takovou dávku darebáctví. Kocour došel až k němu a s hlasitým předením, které se rozléhalo jako hukot vodopádu, se mu pokoušel otřít o nohy.

"No jo, no jo," řekl král nepřítomně. Sehnul se a měl dobrou vůli poškrabat kocoura mezi těmi dvěma potrhanými pahýlky na hlavě. Byla to nesmírná úleva narazit na někoho, kdo ho viděl a přitom nebyl duch, a král se nemohl ubránit dojmu, že Silver je poněkud neobvyklá kočka. Většina hradních koček byli buď rozmazlení miláčkové, nebo obyvatelky kuchyní a stájí, které se podobaly těm nevábným šedým hlodavcům, jimiž se živily. Tenhle kocour, jak se zdálo, byl nezávislý a soběstačný. Podobný pocit ve vás vzbudí na první pohled všechny kočky, ale namísto neuvědomělé zvířecí netečnosti, která budí dojem, že je kočka zahleděna sama na sebe a okolí je jí prostě lhostejné, Silver vyzařoval skutečnou inteligenci. Kromě toho z něj vycházel pach, který byl schopen prorazit stěnu a způsobit cévní potíže i mrtvé lišce.

Takového kocoura si mohla chovat jediná osoba.

Král se pokusil přidřepnout a zjistil, že mírně zapadá do podlahy. Sebral se a vytáhl se nahoru. Jakmile si člověk povolí a zdomácní v nehmotném světě, je s ním konec a je po veškeré naději, to cítil.

Jen nejbližší příbuzní a ti, kteří k tomu mají duševní sklony, řekl Smrť. Ani jedněch, ani druhých v hradě mnoho nebylo. Vévoda by sice patřil do té první skupiny, ale jeho chorobný egoismus způsobil, že jeho psychické síly byly Verencovi užitečné asi jako mladá karotka. A co se týkalo ostatních, měli nějaké předpoklady jen šašek a kuchař, ale kuchař poslední dobou trávil většinu času pláčem ve spíži, protože nesměl upéci nic krvavějšího než pastinák, a ze šaška zbýval takový uzlíček nervů, že se ho Verence už ani nepokoušel rozmotávat.

Ale takhle čarodějka, to by bylo něco jiného. Jestli neměla čarodějka duševní předpoklady, tak byl král Verence jen třtina ve větru se klátící. Musí dostat do hradu čarodějku. A potom...

Měl plán. Přesně řečeno, bylo to víc než to, byl to plán s velkým P. Strávil nad ním několik měsíců. Neměl nic jiného na práci, tak přemýšlel. V tom měl Smrť pravdu. Jediné, co duchům zbývalo, byly myšlenky, a přestože myšlení jako takové je většině králů dosti cizí, nepřítomnost těla, které většinou rozptylovalo i ten malý zbytek myšlenek, jim teď dala možnost těšit se ze slastí mozkové činnosti. Ještě nikdy předtím v životě neměl plán, alespoň ne žádný, který by byl složitější než: "Pojďte, vystopujeme nějakou zvěř a uštveme ji." A tady před ním seděl klíč, který se poklidně umýval.

"Tady, kočičko!" zapředl král. Silver na něj vrhl pronikavý žlutý pohled.

"Kocoure!" opravil se rychle král a ustoupil o krok. Nejdřív se zdálo, že kocoura ani nenapadne, aby ho následoval, ale k Verencově úlevě se Silver nakonec postavil, zívl si a tiše vykročil za ním. Silver zase tak často duchy nevídal a ten vousatý chlap s napůl průhledným tělem ho docela zajímal.

Král ho vedl zaprášenou boční chodbou k velké komoře nacpané starými goblény a obrazy dalších dávno mrtvých králů. Silver komoru prozkoumal kritickým pohledem, sedl si do středu zaprášené podlahy a upřel na krále tázavý pohled.

"Je tady spousta myší a dalších věcí k jídlu, víš?" ujišťoval ho Verence. "A co se týká vody, rozbitým oknem sem často zatéká. A podívej na ty krásné goblény, na těch se ti bude spát!"

"Promiň," řekl nakonec a obrátil se nazpět ke dveřím.

Nadešel okamžik, na který se připravoval celé ty měsíce. Když byl naživu, vždycky se o své tělo staral a od chvíle, kdy byl mrtev, se snažil, aby si zachovalo co nejlepší tvar. Bylo jednoduché zanedbat se a začít se v obrysech třepit, na hradě se objevovali duchové, ze kterých už zbývaly pouhé poloprůsvitné beztvaré skvrny. Ale Verence nastolil železnou sebekontrolu a cvičil - řekněme, že o cvičení tvrdě přemýšlel - a teď se přímo dmul duševními svaly. Po těch měsících, ve kterých pumpoval ektoplazmu, byl v lepším stavu než kdykoliv předtím, kromě toho, že byl mrtev, samozřejmě.

Tenkrát začal prachovými částicemi. Ta první ho téměř zabila, ale on neustoupil a postupně přešel k písečným zrnkům, pak dokonce k celým zrnkům suchého hrachu. Do kuchyně se sice stále ještě znovu neodvážil, ale bavil se například tím, že Felmetovi přesolil několik jídel, ale pak došel k názoru, že otrávit někoho, i kdyby to byl tchoř, je nečestné.

Teď se opřel celou vahou o dveře a každým mikrogramem svého já se soustředil na to, aby byl co nejtěžší. Pot autosugesce se mu vysrážel na špičce nosu a zmizel dřív, než dopadl na zem. Silver se zájmem přihlížel, jak se duchovité postavě na pažích převalují svaly jako fotbalové míče.

Dveře se začaly pomalu pohybovat, zaskřípaly a s nárazem zapadly do rámu. Západka s cvaknutím zaskočila.

Tak, a teď jen aby to ke všem sakrům zabralo, pomyslel si Verence. On sám totiž západku nebyl schopen uvolnit. Ale ta čarodějka - určitě přijde hledat svou kočku - musí ji přijít hledat!

V kopcích za hradem nad hladinou malého jezírka ležel na břiše šašek a zíral do jeho hlubin. Pod hladinou leželo několik pstruhů, kteří jeho pohled opětovali.

Mozek mu říkal, že na Zeměploše musí být někdo, kdo je na tom ještě hůř než on. Přemýšlel, kdo to tak asi může být.

Nikoho se neprosil o to stát se šaškem, ale i kdyby to byl udělal, bylo by to zbytečné, protože potom, co otec utekl, stejně vůbec nikoho nezajímalo, co říká.

Dědečka určitě ne. Jeho první vzpomínky byly spojeny s dědečkem, který ho nutil opakovat žerty a vtípky zpaměti a každou řádku mu vtloukal do hlavy řemenem. Řemen byl ze silné kůže, a přesto že byl pošitý rolničkami,

nebylo to nijak veselé.

Dědeček byl tvůrcem sedmi oficiálně uznaných vtipů. Čtyřikrát po sobě vyhrál pamětní pohár a Zlatou rolničku zeměplošské Velké ceny kašparů. Oficiální název této prestižní soutěže, každoročně pořádané v největším městě Zeměplochy, byl Grand Prix des Idiots Blaboleux ankh-morporkois. To z něj udělalo pravděpodobně nejsměšnějšího člověka, jaký kdy žil. Musel se k tomu ovšem velmi tvrdě dopracovat.

Šašek si se záchvěvem vzpomněl, jak si v době, kdy mu bylo šest let, vymyslel vlastní vtip a zašel s ním, celý nesmělý, po večeři za dědečkem. Byl to vtip o kachně.

To mu vysloužilo nejstrašnější výprask, jaký si v životě pamatoval, a to bylo co říct, protože dědeček opravdu uměl přiložit ruku k dílu.

"Musíš se naučit, chlapče -" sděloval mu děd a každý kus věty byl doprovázen cinkajícími nárazy řemene, "- že nic není vážnější než skutečný humor a žerty. Ode dneška už nikdy -" stařec se odmlčel, protože si přehazoval řemen z pravé do levé ruky, "- nikdy, pamatuj si, nikdy nepřeneseš vtip, který nebyl schválen cechem. Kdo si myslíš, že jsi, abys rozhodoval, co je a není směšné? Na mou věru! Ať se nevzdělanec hihňá triviálnímu vtipkování, je to smích ignoranta! Nikdy, pamatuj. Nikdy. Nepřej si mě, jestli tě ještě jednou přistihnu při něčem takovém."

Potom se šašek vrátil k učení těch tří set osmdesáti tří vtipů schválených cechem, což bylo strašné, a k tomu se ještě musel naučit oficiální slovník povolených výrazů, což bylo ještě horší.

A pak ho poslali do Ankhu a tam v holých a studených místnostech zjistil, že jsou i jiné knihy než velká, těžká a v mosazi vázaná Obludná kniha žertů. Vždyť tam venku byl celý kruhový svět, plný podivuhodných míst a lidí, kteří provozovali ty nejzajímavější věci jako třeba...

Zpěv. Slyšel zpěv.

Opatrně pozvedl hlavu a trhl sebou, když rolničky na jeho čepici zazvonily. Rychle ty nenáviděné věci zachytil rukama.

Zpěv pokračoval. Šašek opatrně vyhlédl za chomáčem vysoké trávy, který mu poskytoval dokonalý úkryt.

Zpěv nebyl nic moc. Jak se zdálo. Jediné slovo, které zpívající znala z celé skladby, bylo "la", ale zato ho dokázala přinutit k tvrdé práci. Melodie působila dojmem, že interpretka ví, že lidé za určitých okolností zpívají "lalala", a je odhodlána dělat to, co se od ní čeká.

Šašek riskoval a zvedl hlavu ještě výš. Tak poprvé uviděl Magrátu.

Na úzké loučce přestala tančit a teď si dost neúspěšně pokoušela vplést do vlasů nějaké sedmikrásy.

V šaškovi se zatajil dech. Když za nekonečných nocí ležel na tvrdých dlaždicích, sníval o ženách, jako byla tahle. Když se nad tím chvilku zamyslel, došel sice k názoru, že ženy, o kterých sníval, byly přece jen trochu jiné - tak například byly poněkud více obdařeny v hrudních partiích, nosy neměly tak červené a špičaté a jejich vlasy byly tak nějak vlnitější. Jenže šaškovo libido bylo naštěstí dost chytré, aby rozeznalo rozdíl mezi nemožným a celkem snesitelným, a rychle zapojilo jisté filtrační okruhy.

Magráta sbírala květiny a promlouvala k nim. Šašek napjal sluch.

"Tady je vlněný ostrobýl," říkala právě. A červosej trojlaločný, ten je skvělý na záněty uší..."

I Stařenka Oggová, jejíž pohled na svět býval až přehnaně optimistický, by se jen těžce nutila k pochvale Magrátina hlasu. Jenže šaškově sluchu připadal jako zvuk rajských zvonů.

"... a pětilístek - nepravá mandragora, nejlepší na poruchy močového měchýře. A hleďme, tady dědečkův žabohryz. Ten rozhání zácpu."

Šašek se za hlučného zvonění pomalu zvedl. Připadal si jako omámený. Magrátě se ovšem v té chvíli zdálo, že z louky, nad kterou se zatím pohybovala jen hejna pestrobarevných motýlů a nějaký ten čmelák, najednou vyrazil obrovský červenožlutý démon.

Nehlučně otvíral a zavíral ústa. Měl tři strašlivé rohy.

Jakýsi naléhavý hlásek v hlavě ji nabádal: "Měla by ses dát na útěk, prchat jako vyplašená gazela, za těchto okolností je to jedna z toho mála oficiálně schválených akcí."

Pak ale zasáhl obyčejný, logický rozum. Ani v těch nejoptimističtějších představách by Magráta sama sebe nenazvala gazelou, vyplašenou ani jinou. Na tom srovnání především pokulhávalo to, že kdyby se byla vyděšená Magráta dala opravdu na útěk, neměla by proti ní nějaká gazela šanci.

"Ehm," prohlásilo zjevení.

Nelogický smysl, kterého měla Magráta víc než dost navzdory Bábinu tvrzení, že jí chybí pár suchých větví do otýpky, ji upozornil na to, že démon zvoní a vypadá, jako by nemohl popadnout dech.

"Ahoj," řekla.

Šaškovy myšlenky se hnaly rychlostí expresního vlaku. Začínal propadat panice. Magráta sice nenosila špičatý klobouk jako starší čarodějky, ale přece jen se držela toho základních pravidla všech čarodějek. Není celkem k ničemu být čarodějkou, když jako čarodějka nevypadáte. V jejím případě to znamenalo velké množství stříbrných šperků, hlavně v podobě osmiúhelníků, netopýrů, pavouků, draků a dalších symbolů každodenního mysticismu. Magráta by si byla hrozně ráda lakovala nehty na černo, měla jen strach, že by nebyla s to vydržet Bábin pohrdavý výraz.

Teprve teď začalo šaškovi docházet, že narazil na čarodějku.

"No nazdar!" vyletělo z něj a už už se obracel k útěku.

"Nejste -" začala Magráta, ale to už šašek dusal po lesní pěšině směrem k hradu.

Magráta se podívala na kytici, která jí začínala vadnout v rukou. Prohrábla si prsty vlasy a na zem se snesl déšť povadlých okvětních plátků.

Cítila, že nějak dovolila, aby jí velmi důležitý životní okamžik proklouzl pod rukama jako namaštěný čuník v

úzké uličce.

Cítila strašlivou touhu klít. Znala mnoho kleteb. V tom směru byla Dobrácká Sejkonopná velmi vynalézavá. Dokonce i stálí obyvatelé lesa si zvykli raději kolem jejího domku proběhnout co nejrychleji.

Jenže Magráta teď nebyla schopna najít jedinou kletbu, která by beze zbytku vyjadřovala její pocity. Nakonec se rozhodla spokojit s klasikou.

Vykřikla: "Do hajzlu!"

Té noci byl zase úplněk a oproti všem zvyklostem všechny tři čarodějky dorazily k hraničnímu kameni velmi brzo. Kámen tím byl natolik vyveden z míry, že šel a ukryl se v jakémsi trnitém houští.

"Silver už nebyl dva dny doma," oznamovala Stařenka, jen co došla na doslech. "To se mu ale ani trochu nepodobá. Nemůžu ho nikde najít."

"Kočky se o sebe dovedou postarat," uklidňovala ji Bábi Zlopočasná. "Země ne. Mám zprávu, kterou bych tady ráda přednesla. Zapal oheň, Magráto."

"Hmm?"

"Povídám, abys zapálila oheň."

"Hmm? Aha. Jo."

Obě starší ženy pozorovaly, jak se bezmyšlenkovitě potuluje po okolí a sbírá vyschlé dřevo a hrsti suchého proutí. Zdálo se, že je myslí někde docela jinde.

"Dneska nějak není ve své kůži," řekla Stařenka Oggová, přičemž upřeně studovala Magrátina záda.

"Taky se mi zdá. Třeba to bude na prospěch věci," zněl Bábin suchý komentář. "Oheň měl hořet dřív, než jsme sem přišly. Je to její práce."

"Ona se snaží," zastala se Stařenka Magráty s očima stále ještě upřenýma na její záda.

"Já se taky snažila, když jsem byla mladá holka, a myslíš, že to zastavilo ostrý jazyk Kmotry Všecedilové? Mladá čarodějka si musí odsloužit svoje. My jsme to měly mnohem těžší. Podívej se na ni, Vždyť ona už ani nenosí špičatý klobouk. Jak to na ní kdo pozná?"

"Poslyš, tobě něco leží v hlavě, Esme," podívala se na ni Stařenka.

Bábi zachmuřeně přikývla.

"Včera jsem měla návštěvu," řekla.

"Já taky."

Navzdory všem starostem se něco takového Bábi poněkud dotklo. "A kdo to byl?" zeptala se zvědavě.

"Starosta Lancre a pár radních. Mají nějaké potíže s králem. Chtěli by krále, kterému by mohli důvěřovat."

"Tedy já bych nikdy nevěřila králi, kterému by důvěřovala radnice," odfrkla si Bábi.

"To máš sice pravdu, ale všechno to vybírání daní a zabíjení lidí fakt nikomu neprospěje. A ten nově jmenovaný seržant umí jedinou věc - zapalovat domy. On to tedy dělával i starý Verence... to jo,.., ale..., jak bych ti to řekla..."

"Já vím, nemusíš to rozvádět, bylo to všechno takové domáčtější," přikývla Bábi. "Člověk věděl, že to starý Verence myslí po čertech vážně. Nikdo by nevěřil, co to s lidmi udělá, když cítí, že je někdo bere opravdu vážně!"

"Jenže tenhle Felmet, ten to království nenávidí," pokračovala Stařenka. "Na tom se všichni shodli. Říkali mi, že když za ním zašli, tak prý na ně akorát přihlouple civěl, hihňal se, škrabal se na rukou a kýval se sem a tam."

Bábi se podrbala na bradě. "Starý král, ten na ně vždycky křičel a často je vykopal z hradu osobně, vzpomínáš? Vždycky říkal, že nemá čas na žádné kupčíky a podobnou chamraď," dodávala a z tónu jejího hlasu bylo cítit, že s tím souhlasí.

"Ale choval se při tom vždycky velmi vybraně," vzpomínala Stařenka Oggová. "A taky -"

"Království si dělá starosti," pokývala Bábi hlavou.

"Jo, vždyť to povídám."

"Já nemyslím lidi, já myslím království."

Bábi celou záležitost rychle vysvětlila a Stařenka ji jen tu a tam přerušila krátkou otázkou. Ani ve snu ji nenapadlo pochybovat o tom, co slyšela. Bábi Zlopočasná si nikdy nevymýšlela.

Na konci Bábina vyprávění si povzdechla: "A jéje."

"Přesně to si myslím, Gyto."

"To jsou věci."

"Tak, tak."

"A co pak udělala všechna ta zvířata?"

"Odešla. To je tam svolalo, to je zase rozpustilo."

"Nikdo nikoho nesežral?"

"Alespoň co jsem viděla, tak ne."

"To je psina."

"To jo."

Stařenka Oggová zvedla oči k zapadajícímu slunci.

"Tak si myslím, že na něco takového se zmůže málokteré království," zabručela nakonec. "Viděla jsi to v tom divadle. Králové a jim podobní se mezi sebou mordujou v jednom kuse. Jejich království se s tím prostě smíří a ještě se na tom snaží vydělat. Jak je možné, že zrovna to naše si to najednou vzalo jako osobní urážku?"

"Jenže to naše už je tady strašně dlouho," řekla zamyšleně Bábi.

"Jenže to každé," zavrtěla hlavou Stařenka a dodala s výrazem celoživotní zkušenosti: "Všechno je tam, kde to

je, od doby, kdy se to tam poprvé objevilo. Tomu se říká zeměpis."

"Jenže ten mluví jenom o zemi," pozvedla Bábi prst. To není totéž co království. Víš, království, to je mnohem víc věcí dohromady. Nápady. Oddanost. Vzpomínky. A další. A jedno s druhým je to velmi složitě propojeno. Po nějaké době tyhle věci stvoří určitou formu života. Ne fyzického života, spíš něco jako živou myšlenku nebo ducha. Tvořenou vším, co žije a myslí. A taky tím, co si tady mysleli lidé. A myslí."

Magráta se vrátila a začala připravovat oheň s výrazem člověka, který je v dokonalém transu.

"Jak vidím, tak jsi o tom musela hodně přemýšlet," naklonila se Stařenka a mluvila přitom velice pomalu a opatrně. "A tohle království by potřebovalo lepšího krále, že je to tak?"

"Ne! Vlastně ano. Podívej -" svěřovala se Bábi, "- ono království nemá stejné náklonnosti a nesympatie jako lidé, víš?"

Stařenka Oggová se narovnala. "No to asi ne, máš pravdu."

"Není pro ně důležité, jestli jsou lidé dobří, nebo špatní. Já si dokonce myslím, že by nebylo ani schopno je od sebe rozeznat, stejně jako my nepoznáme, jestli je hodný nějaký mravenec. Ale čeká, že se o ně bude král starat."

"No ano, ale -" začala Stařenka bezradně. Ta zář v Bábiných očích ji začínala děsit. "- ale vždyť kvůli trůnu v Lancre se povraždilo tolik lidí! A jakými podivnými způsoby se sprovodili ze světa!"

"Na tom nezáleží, na tom nezáleží!" zesílila Bábi hlas a začala rozkládat rukama. Pak začala vypočítávat na prstech. "Tak za prvé - většina králů se navzájem zabíjí, protože je to součást osudu království a to se jako vražda nepočítá, a za druhé ve většině případů se zabíjejí kvůli království. To je na tom to důležité. Ale tenhle nový chlápek chce jenom moc. On království nenávidí."

"Tak to je opravdu tak trochu jako pes," řekla najednou Magráta. Bábi se na ni podívala s pootevřenými, ústy, aby ji odkázala na patřičnou míru, ale pak jí tvář změkla.

"Hodně jako pes," přikývla. "Pes se taky nestará, jestli je jeho pán hodný, nebo zlý, pro psa je důležité, aby se o něj pán staral a měl ho rád."

"Takže," shrnovala Stařenka jejich rozhovor. "Nikdo a nic nemá rád Felmeta. Co s tím uděláme?"

"Nic. Víš dobře, že se nesmíme vměšovat."

"Zachránila jsi to dítě," upozornila ji Stařenka.

"To není vměšování!"

"No, když myslíš," zavrtěla Stařenka nesouhlasně hlavou, "ale on se třeba jednoho dne vrátí. Osud, víš? A taky jsi řekla, abychom ukryly tu korunu. To všechno se nám jednoho dne vrátí, pamatuj, že na moje slova dojde. Pospěš si s tím čajem, Magráto!"

"Co uděláš s vašimi měšťany?" zeptala se Bábi.

"Řekla jsem jim, že si s tím musí nějak poradit sami. Jak jednou začneme používat magii, nebude to mít konce, vždyť víš."

"Máš pravdu," přikývla Bábi, ale v jejím hlase se zachvěl náznak touhy.

"Stejně ti ale řeknu jedno," pokračovala Stařenka. "Moc se jim to nelíbilo. Když od nás odcházeli, dost reptali."

Najednou Magráta vyhrkla: "Znáte toho šaška, co žije na hradě?"

"Takový ten malý človíček s roztěkanýma očima?" zeptala se Stařenka, která byla ráda, že se řeč vrací do normálních kolejí.

"On zase není tak malý," řekla Magráta. "Nevíte náhodou, jak se jmenuje?"

"Všichni mu prostě říkají šašku," informovala ji Bábi. "To není žádné zaměstnání pro mužského, pobíhat kolem a zvonit rolničkami."

"Jeho matka se jmenovala Krasová a byla odněkud od Černosklovic," zamyslela se Stařenka Oggová, jejíž znalost genealogie Lancre byla příslovečná. "To byla nějaká krasavice, když byla mladá. Polámala tady hodně srdcí. A potom došlo k nějakému skandálu, jak jsem slyšela. Ale Bábi má pravdu. Když se to tak vezme, šašek je jenom šašek."

"Proč se ptáš, Magráto?" obrátila se k mladé čarodějce Bábi Zlopočasná.

"No... ptalo se mě jedno děvče od nás z vesnice," řekla Magráta rudá až po uši.

Stařenka si odkašlala a ušklíbla se na Bábi, která si blazeované povzdechla.

"Je to stálé místo," nadhodila Stařenka. "Za to ti ručím."

"Pch," ušklíbla se Bábi. "Mužský, který celý den zvoní. Neřekla bych, že to by byl právě vhodný manžel pro kohokoliv."

"Ale zato bys věděla... ona by pořád věděla, kde je," pokračovala Stařenka, které se to moc líbilo. "Stačilo by jen pořádně poslouchat."

"Nikdy bych nevěřila chlapovi, který nosí na klobouku rohy," zavrtěla Bábi hlavou.

Magráta najednou vstala, narovnala se a celý její výraz hlásal, že některé žertíky zašly na její vkus příliš daleko.

"Jste jenom dvě staré hloupé ženské," řekla tiše. "A já jdu domů."

Bez dalšího slova se vydala po pěšině, která vedla k její vesnici.

Obě starší čarodějky se podívaly jedna na druhou.

"No tohle!" řekla Stařenka.

"To je z těch knížek, co dneska všichni čtou," zamračila se Bábi. "Přehřívá to mozek. Doufám, že jsi ji nějak nenaváděla, co?"

"Co tím myslíš?"

"Ale, ty dobře víš, co myslím."

Stařenka vstala. "Já tedy v žádném případě nevidím, proč by ta holka měla zůstat celý život sama jenom proto, že ty si myslíš, že to tak má být," prohlásila škrobeně. "A vůbec, kde bychom byly, kdyby lidé neměli děti?"

"Ani jedno z tvých děvčat není čarodějkou," nedala se Bábi a také se postavila.

"Ale mohly být," bránila se Stařenka.

"Jasně, kdybys je byla nechala, aby se rozhodly samy, a nenaváděla je, aby se točily za mužskými."

"Jsou to hezké holky. Lidské přirozenosti bránit nemůžeš. Věděla bys to sama, kdybys byla vůbec někdy -"

"Kdybych byla vůbec někdy co?" zeptala se Bábi velmi tichým hlasem.

Stály proti sobě a zíraly na sebe v užaslém tichu. Obě to cítily, to napětí, které jim pronikalo do těl ze samotné země, ten horký, téměř bolestný pocit, že to, co začaly, musí dokončit, i kdyby je to mělo stát bůhvíco.

"Znala jsem tě, když jsi byla ještě děvče," pokračovala Stařenka podrážděně. "Byla jsi pěkná fajnovka, to ti řeknu."

"No, možná, ale zato jsem trávila většinu času ve svislé poloze a ne na zádech," odsekla Bábi. "Bylo to až nechutné, každý si to myslel."

"Jak to můžeš zrovna ty vědět?" štěkla Stařenka.

"Vždyť o tom mluvila celá vesnice," ušklíbla se Bábi.

"A co ty? O tobě taky! Říkalo se ti ledová panna. To jsi nevěděla, co?" utrhla na ni se Stařenka.

"No, jo si raději nebudu špinit hubu tím, abych z ní vypustila, jak se říkalo tobě," vykřikla Bábi.

"Táák?" zaječela Stařenka. "Tak to tedy dovol, má drahá-" ,

"Neodvažuj se se mnou mluvit tímhle tónem! A kromě toho já nejsem pro nikoho ‚má drahá'!"

"To máš tedy pravdu!"

Zavládla chvíle ticha, kdy na sebe obě čarodějky zíraly s nosy sotva nějaký centimetr od sebe, ale tohle ticho bylo mnohem výmluvnější než jejich předchozí slova. Žhnulo tak, že byste na něm klidně upekli krocana. Přestaly křičet. Věci zašly tak daleko, že křik byl už zbytečný. Jejich hlasy teď byly tiché a výhružné.

"No, měla jsem mít víc rozumu a neposlouchat Magrátu," zavrčela Bábi. "Ten nápad se sabaty byl pěkně uhozený. Přitahují ty nejnevhodnější lidi."

"Jsem moc ráda," zasyčela Stařenka Oggová, "že jsme si toho tak hezky řekly. Aspoň se konečně vyčistil vzduch."

Sklopila oči k zemi.

"Kromě toho jste na mém území, madam!"

"Madam!"

Někde v dálce zaduněl hrom. Stálá bouřka, domovským přístavem v Lancre, se po delším výletu do pahorkatiny rozhodla vrátit na jednu noc do hor. Temnými mraky se draly poslední paprsky slunce a na špičaté klobouky obou čarodějek začaly s pleskáním dopadat první velké krůpěje deště.

"Já na takové pitomosti opravdu nemám čas," vyštěkla Bábi, která se celá třásla. "Mám na práci spoustu důležitějších věcí!"

"Myslíš, že já ne?" odsekla jí Stařenka.

"Tak dobrou noc."

"Tobě taky."

Obrátily se k sobě zády a vykročily do hustého deště.

Půlnoční déšť bubnoval do oken zatažených záclonkami. Magráta seděla u stolu a soustředěně se probírala knihami Dobračky Sejkonopné, které pojednávaly o věcech, jež z nedostatku přesnějšího pojmenování nazveme přírodní magií.

Ta stará dáma byla velkou sběratelkou podobných věcí a co bylo velmi neobvyklé, mnohé z nich sama napsala. Čarodějky se totiž málokdy vydávaly za kariérou literáta. Kniha za knihou byla vyplněna drobným, pečlivým rukopisem, který popisoval do všech podrobností výsledky dlouhých a trpělivých pokusů v oblasti aplikované magie. Dobrácká Sejkonopná totiž byla, abychom se vyjádřili přesně, výzkumná čarodějka.

Magráta hledala milostná zaklínadla. Pokaždé, když zavřela oči, viděla vnitřním zrakem tu červenožlutou postavu. Něco s tím musela udělat.

S klapnutím zavřela knihu a podívala se na své poznámky. Ze všeho nejdříve musí zjistit jeho jméno. To spraví starý trik se slupkou z jablka. Opatrně okrojíte slupku z jablka tak, aby vám zůstala celá v jednom dlouhém pásu, a pak ji hodíte za sebe. Slupka se na zemi složí do tvaru jeho jména. Zkoušely to už miliony dívek a byly zklamány, pokud se jejich milovaný nejmenoval nějak jako Scscs. To bylo ale tím, že nepoužily soumračnici úžasnou, nasbíranou tři minuty před polednem prvního mrazivého podzimního dne, oloupanou stříbrným nožem s čepelí užší než jeden centimetr a levou rukou. Magráta jich měla vždycky několik uschovaných pro strýčka Příhodu a tohle takový strýček jistě byl.

Zhluboka se nadechla a hodila slupku přes rameno.

Potom se pomalu otočila.

Jsem čarodějka, opakovala si. Je to jenom další obyčejné kouzlo, není čeho se bát. Seber se, holka. Ženská.

Potom obrátila pohled k zemi a nervózně se zakousla do kloubu ukazováku.

"No, kdo by si to byl pomyslel?" řekla nahlas.

Fungovalo to.

Vrátila se ke svým poznámkám a srdce jí divoce bilo. Co dál? Aha, ano - nasbírat za úsvitu do hedvábného kapesníku kapraďové semínko. Rukopis Dobračky Sejkonopné pokračoval dvěma stranami podrobných botanických popisů a pracovních instrukcí, jejichž výsledkem, pokud je uživatel přesně sledoval, byl nápoj lásky, který bylo třeba

uchovávat v pečlivě zapečetěné nádobce na dně kbelíku s ledovou vodou.

Magráta otevřela zadní dveře. Hrom už utichl, ale první našedlo paprsky nového dne téměř mizely v hustém dešti. Ale svítání je svítání a Magráta byla pevně rozhodnuta.

Nedbala, že její šaty zachycují na bodlácích a mokré vlasy lepí k hlavě, a vyrazila do naskrz promočeného pralesa.

Stromy se třásly, přestože bylo naprosté bezvětří.

Nezvykle časně byla venku i Stařenka Oggová. Jednak stejně nemohla usnout a potom měla strach o Silvera. Silver patřil k jejím slabinám.

Zatímco vzato logicky by připustila, že je to tlustý, zlomyslný a páchnoucí mnohonásobný násilný smilník, v duchu by ho stejně viděla jako to malé roztomilé koťátko, kterým byl, když si ho přinesla před lety. To, že před dvěma lety pronásledoval hladového vlka až do koruny stromu a vloni k smrti vyděsil medvědici, která si na kraji lesa bezstarostně vyhrabávala kořínky, neznamenalo, že se Stařenka přestala bát, aby se mu, chudáčkovi, něco nestalo. Všichni ostatní v celém širém okolí byli přesvědčeni, že jediné, co by mohlo Silverovi ublížit, by byl přímý zásah většího meteoritu.

Teď používala trochu základní magie, s jejíž pomocí sledovala jeho stopu, i když každý, kdo nepřišel o poslední zbytky čichu, by to jistě dokázal také. Stopa ji vedla vlhkými ulicemi a k otevřené bráně hradu. Když vcházela dovnitř, kývla přátelsky na stráže. Ani jednoho z vojáků nenapadlo ji zastavit, protože čarodějky, včelaři a obrovské gorily si vždycky chodili, kam se jim jen zachtělo. A navíc malá postarší dáma, která cestou buší lžící do dna obráceného kotlíku, jistě nebude předvojem nepřátelské armády.

Život strážného na lancreském hradě byl velmi nudný. První ze strážných, ten, který se opíral o svoji halapartnu, pozoroval otráveným pohledem Stařenku procházející kolem a v duchu si přál, aby ve svém zaměstnání aspoň občas zažil trochu vzrušení. Už brzo měl zjistit, jak bylo jeho přání zcestné. Druhý strážný se narovnal a zasalutoval.

"Dobrý ráno, mami."

"A, to je náš Jeník. Taky tak, chlapče!" popřála mu Stařenka na oplátku a namířila si to přes nádvoří.

Jako všechny čarodějky měla i Stařenka nechuť k hlavním dveřím. Obešla budovu a vstoupila dovnitř přes kuchyň. Pár děveček, které potkala, jí vyseklo malou poklonu. Stejně tak hlavní správcová, kterou si Stařenka pamatovala jako jednu ze svých snach, i když si právě nemohla vybavit její jméno.

A tak se stalo, že když lord Felmet vyšel z ložnice, spatřil, jak proti němu chodbou přichází čarodějka. Nemohl se mýlit. Od špičky klobouku až ke špičkám bot to byla čarodějka. A mířila přímo k němu.

Magráta bezmocně sklouzla po mokré stránce. Byla promočená na kůži a zablácená od hlavy k patě. Jak je to možné, pomyslela si, že když člověk čte návody na přípravu těch věcí, vždycky si podvědomě představuje, že ingredience sbírá krásného slunečního rána někdy pozdě na jaře? A taky se zapomněla sakra podívat, o jaký podělaný druh toho kapradí do prkýnka vlastně jde.

Na hlavu se jí snesla prská vody z nejbližšího stromu. Magráta si odhrnula prameny mokrých vlasů z obličeje a těžce dosedla na mohutný padlý kmen, z něhož vyrůstaly celé trsy bledých a utrápených hub.

A vypadalo to jako skvělý nápad. Od těch sabatů si slibovala velké věci. Byla si jistá, že nebylo správné, aby čarodějka žila sama a jen tak pro sebe, protože to by ji mohly napadat různé myšlenky. Snila o moudrých debatách, o moci přírodních sil, zatímco na nebi visí obrovský měsíc, o tom, jak by pak třeba mohly zkusit některý z těch starých tanců popsaných v omšelých knihách Dobrácky Sejkonopné. Ne nahé neboli v rouše Evině, jak se tam delikátně říkalo, protože Magráta neměla o vzhledu svého těla žádné přehnané představy a obě starší čarodějky by o něco takového stejně asi nestály. Kromě toho to nebylo ani potřeba. Knihy jasně říkaly, že čarodějky se v minulosti často v tanci střídaly a tančily v různých kombinacích. Magráta se zasnila a představovala si, jaké to je, vznášet se na trávě lesního palouku jen v kombiné. A třeba by se nemusely střídat, určitě by se tam vešly všechny tři.

Jenže nečekala, že jejími společnicemi budou dvě hašteřivé staré dámy, které budou tak tak snesitelné i ve svých nejsvětlejších chvilkách a vůbec nebudou schopné pochopit podstatu věci. No ano, byly laskavé k dítěti, samozřejmě po svém, ale Magráta se nemohla zbavit pocitu, že když se čarodějka chová k někomu laskavě, ukrývá pod tím hluboce sobecké pohnutky.

A když provozovaly magii, dělaly to tak, že to vypadalo jako domácí práce. A nenosily žádné okultní šperky. Magráta byla velkou zastánkyní okultních šperků.

Všechno to jde nějak nazadrmo. A ona jde domů.

Magráta vstala, přitáhla si promočené šaty, vykročila lesem plným mlhy...

... a zaslechla zvuk pádících nohou. Někdo se rychle blížil, nestaral se o to, jaký dělá hluk a kdo ho slyší. Na všechny strany se rozléhal praskot lámaných větví, šustot rozhrnovaného křoví a podivné kovové chřestění. Magráta se rychle ukryla do cesmínového houští a opatrně vyhlížela mezi listy.

Byl to Jeník, Stařenčin nejmladší, a to podivné chřestění vydávala jeho kroužková zbroj, která byla původně určena pro člověka alespoň dvakrát většího. Lancre je chudé království a zbroj hradní stráže se předávala celá staletí z generace na generaci, a to často na konci dlouhé tyče. Ta Jeníkova kroužková zbroj mu byla tak velká, že v ní vypadal jako bernardýn po odtučňovací kúře.

Vystoupila před něj na stezku.

"To jste vy, slečno Magráto?" zajásal Jeník, když zvedl ten kus přebytečné kroužkové košile, který mu zakrýval oči. "Jde o naši mami!"

"Co se stalo?"

"On ji dal uvěznit! Tvrdí, že ho přišla otrávit! A já se nemůžu dostat dolů do hladomorny a promluvit s ní, protože všude postavil své nové stráže! Říkají, že ji uvrhl do okovů -" Jeník se zamračil, "- a to znamená, že se stane něco strašného. Víte, jaká je, když se rozčilí! Ona potom neví, kdy má skončit!"

"A kam vlastně běžíš?"

"No, sehnat našeho Jasona, našeho Waneho, našeho Darrona a našeho -"

"Počkej chvilku."

"Oh, slečno Magráto, myslíte, že se ji pokusí mučit? Víte, jaká slova používá, když se jí něco nelíbí -"

"Přemýšlím," odpověděla mu Magráta.

"Postavil po celém hradě svou vlastní gardu, k bránám a všude -"

"Podívej, nemohl bys chvíli mlčet, Jeníku?"

"Až se to dozví náš Jason, tak to vám povídám, slečinko, ten si na vévodu pěkně došlápne. Stejně pořád říká, že už je čas, aby s tím někdo něco udělal."

Jason Stařenky Oggové byl mladý muž, který, jak si v duchu Magráta vždycky říkala, měl sílu a mozek stáda býků. Magráta pochybovala, že by přes svou hroší kůži odolal salvě šípů.

"Zatím mu nic neříkej," prohlásila zamyšleně, "Možná, že bychom to mohli udělat jinak..."

"Tak já doběhnu k Bábi Zlopočasné, co říkáte, slečinko?" prohlásil Jeník, který přešlapoval z nohy na nohu. "Ta bude určitě vědět,, co máme dělat, je přece čarodějka!"

Magráta ztuhla. Než potkala Jeníka, myslela si, že zuří, ale teď se rozzuřila k nepříčetnosti. Byla mokrá, prochladlá, a ke všemu jí ještě tahle osoba... Není to tak dlouho, pomyslela si Magráta s jistou dávkou pýchy, kdy by se byla v podobné situaci beznadějně rozplakala.

"Ajaj!" zarazil se Jeník. "Ehm. Já to tak nemyslel. Ajaj! Hmm..." začal pomalu ustupovat.

"Kdybys náhodou potkal Bábi Zlopočasnou," prohlásila Magráta pomalu a tónem, kterým by se dalo řezat sklo, "tak jí řekni, že už si s tím nějak poradím. Tak a teď zmiz, než tě proměním v žábu. Stejně už tak vypadáš!"

Pak se otočila, vykasala si sukně a co jí nohy stačily, rozběhla se ke svému domku.

Lord Felmet patřil k lidem, kteří byli škodolibí od přírody.

"Máme tady docela pohodlíčko, co říkáš?" ušklíbl se.

Stařenka Oggová o tom chvilku uvažovala. "A to je to tak skvělé na celém hradě, nejen tady v katakombách?"

"Tvé zlomyslné lichotky ti nepomohou! Vysmívám se tvým čarodějným svodům! Půjdeš na mučidla! Já ti ukážu!"

Nezdálo se, že by jeho slova docílila žádaného účinku. Stařenka se rozhlížela podzemní mučírnou s nevalným zájmem platícího turisty.

"A pak tě dáme upálit!" dodávala vévodkyně.

"Tak jo," přikývla Stařenka.

"Co jo?!"

"No, trochu tepla by neuškodilo, vždyť je tady zima jako v psinci. K čemu je támhleta velká almara plná hřebů?"

Vévoda se třásl. "Aha," protáhl. "Už ti to začíná docházet, co? To, drahá dámo, je železná panna. Poslední novinka. Takže, můžeš nám -"

"Mohla bych si do ní vlézt?" zeptala se Stařenka.

"Tvé prosby u mě nenajdou sluchu..." Vévoda zmateně utichl. Tik se mu vrátil.

Vévodkyně se naklonila tak, že její nos byl sotva několik centimetrů od nosu Stařenčina.

"Jen se klidně bav předstíráním bezstarostnosti!" zasyčela. "Ale už brzo se budeš smát jinak!"

"Když já to jinak neumím," odpověděla Stařenka.

Vévodkyně se zamilovaným výrazem přejela rukou po velkém podnose plném menších mučících nástrojů. "Uvidíme," prohlásila a zvedla velké kleště.

"A zbytečně by sis myslela, že ti přijde někdo z lidí na pomoc," upozorňoval vévoda, který se navzdory okolnímu chladu potil. "My jediní máme klíče od podzemí. Ha, ha! Uděláme z tebe odstrašující příklad pro všechny, kdo o mně šíří ty zlomyslné pomluvy! A marně bys nám tvrdila, že jsi nevinná! Pořád ty hlasy slyším... Lžou a lžou...!"

Vévodkyně mu sevřela paži. "Dost," zasípala. "Pojď, Leonale, necháme ji tady chvíli o samotě, aby mohla přemýšlet o tom, co ji čeká."

"...ty tváře... odporné lži... já tam nebyl a on se zřítil... má kaše, docela přesolená..." mumlal vévoda a cestou se mírně potácel.

Dveře za nimi zapadly. Pak se ozvalo cvakání zámků a skřípot zasunovaných závor.

Stařenka zůstala sama v ponurém šeru. Blikající pochodeň, zastrčená v držáku vysoko na zdi, jen zdůrazňovala okolní temnotu. Podivné kovové nástroje a konstrukce, vymyšlené jen pro to, aby otestovaly odolnost lidské schránky, vrhaly na zdi pokřivené stíny. Stařenka Oggová zachřestila svými okovy.

"Fajn," řekla. "Vidím tě. Kdo jsi?"

Král Verence postoupil kupředu.

"Dobře jsem viděla, jak jsi mu za zády dělal obličeje," pokračovala Stařenka. "Měla jsem co dělat, abych se nezačala smát."

"Já jsem nedělal obličeje, ženská. Já jsem se na něj strašlivě šklebil!"

Stařenka se najednou rozzářila. "Poslyš, já tě znám! Ty jsi ale umřel!"

"Dávám přednost výrazu ‚odešel'," řekl král.

"Podala bych ti ruku," řekla Stařenka, "ale jsou tady všechna ta pouta a řetězy. Neviděl jsi tady někde náhodou kocoura?"

"Viděl. Je zavřený v komoře o patro výš a spí."

Bylo vidět, že se Stařenka očividně uklidnila. "Tak to bychom měli. Už jsem si začínala vážně dělat starosti." Pak se znovu rozhlédla po hladomorně. "Co je to támhle za velikou postel?"

"To je žebřík," odpověděl král a vysvětlil jí jeho použití. Stařenka Oggová přikývla.

"Mozeček má malý, ale dokáže ho nějak zaměstnat," zavrtěla hlavou.

"Obávám se, madam, že jsem zodpovědný za situaci, ve které jste se ocitla," přiznal Verence a sedl si na nebo přesněji řečeno těsně nad příruční kovadlinu. "Potřeboval jsem sem přivolat čarodějku."

"Ty se asi moc nevyznáš v otvírání zámků, co?"

"Obávám se, že jak to vypadá, jsou zámky tak trochu mimo dosah mých schopností..., ale na druhé straně," král-duch máchl ledabylým gestem, které zahrnulo hladomornu, Stařenku a řetězy i s okovy, "pro čarodějku přece tohle všechno není víc než -"

"- pevné železo," doplnila ho Stařenka. "Ty něčím takovým klidně projdeš, ale já to nedokážu."

"To jsem si neuvědomil," zamyslel se Verence. "Já myslel, že čarodějky dokážou čarovat."

"Mladý muži," vrhla po něm Stařenka káravý pohled, "byla bych ti vděčná, kdybys na chvíli přestal žvanit."

"Madam! Já jsem král!"

"Ty jsi už nějaký ten rok mrtvý, takže na tvém místě bych si nechala své názory pro sebe. Tak a teď mlč a buď hodný chlapec."

Proti všemu, co se v něm bouřilo, došel král k názoru, že bude lepší, když poslechne. Ten tón byl opravdu vážný. Mluvil k němu přes propasti času z doby, kdy byl ještě dítětem, a jeho ozvěna mu sdělovala, že když pěkně nespapá všechno, co má na talíři, bude muset jít okamžitě do postele.

Stařenka Oggová se ve svých řetězech zavrtěla. Doufala, že se brzo objeví.

"Hm," ozval se opatrně král, "myslím, že vám dlužím vysvětlení..."

"Děkuji ti," řekla Bábi Zlopočasná, a protože, jak se zdálo, Jeník na něco takového čekal, dodala: "Jsi hodný chlapec."

"Děkuji, madam," rozzářil se Jeník. "A paní?"

"Copak? Ještě něco?"

Jeník si v rozpacích začal pohrávat s okrajem své kroužkové košile. "Že není pravda to, co všichni v poslední době říkají o naší mami, že ne, madam? Ona přece nechodí sem a tam a neproklíná lidi! Kromě řezníka Davise a staré Chlebochnikové, ale to bylo potom, co zkopala svou kočku. Ale to ani nebyly opravdické kletby, že ne, madam?"

"Nemohl bys mi přestat říkat madam?"

"Ano, madam."

"A mezi lidmi se teď vykládají takové věci?"

"Ano, madam."

"No, vaše máti občas dokáže některé lidi dost namíchnout."

Jeník přešlápl z nohy na nohu.

"To jo, madam, ale oni říkají stejně hrozné věci i o vás, když u toho nejste, madam."

Bábi ztuhla.

"Co říkají?"

"No, já bych to nerad opakoval, madam."

"Jaké věci?"

Jeník chvíli zvažoval co a jak. Ale bylo mu jasné, že nemá moc na výběr.

"Spoustu věcí, co nejsou pravda, madam," začal a snažil se vyjádřit svůj postoj co nejpřesvědčivěji. "Všechny možné věci, madam. Jako třeba že starý Verence byl špatný král a vy že jste mu pomohla na trůn a že to vy jste přivolala tu hroznou zimu vloni a Alenicovic kráva přestala dojit, jen co jste se na ni podívala. Samé lži, madam," dodal oddaně.

"To máš pravdu," přikývla Bábi.

Pak mu zavřela dveře přímo do udýchaného obličeje, chvilku zůstala zamyšleně stát a nakonec se vrátila do svého houpacího křesla..

Chvíli se houpala a pak opakovala: "To máš pravdu."

O něco později prohlásila k prázdné místnosti: "Je to jenom přihlouplá stará čarodějnice, ale kam bychom došli, kdyby si lidi začali dovolovat na čarodějky? Jak jednou ztratí úctu, jste v troubě. Vůbec si nepamatuji!, že bych viděla krávu staré Alenicové. A vůbec, kdo je ta stará Alenicka?"

Bábi vstala, stáhla z háku ve zdi svůj špičatý klobouk, postavila se před zrcadlo a připevnila si klobouk na hlavu s pomocí hrsti jehlic a spon. Jedna po druhé pronikaly kloboukem i účesem stejně nezadržitelně jako hněv boží.

Pak na několik okamžiků zašla do chlívku a vrátila se se svým pláštěm, který sloužil jako pokrývka pro nemocné kozy, pokud ho nebylo zapotřebí jinde.

Kdysi dávno býval z černého sametu, teď už byl jen černý. Bábi si plášť pomalu sepnula pod krkem začernalou stříbrnou broží.

Žádný samuraj, žádný král se v životě neoblékal obřadněji.

Nakonec se Bábi narovnala, prozkoumala svůj obraz v zrcadle a po tváři jí přeběhl slabý spokojený úsměv.

Pak se otočila a vyšla zadními dveřmi z domu.

Tísnivá výhružná atmosféra, která zahalila celé okolí, byla jen částečně rušena dusotem nohou, když Bábi běhala nahoru a dolů po stezce za domem a pokoušela se nastartovat koště.

Zhruba v té době se v zrcadle prohlížela i Magráta.

Odněkud vyhrabala ostře zelené šaty, které byly navrženy jako odvážně odhalující a přiléhavé a taky by byly, kdyby ovšem měla Magráta co odhalovat a šaty k čemu přiléhat. Proto si nakonec pod výstřih nacpala dvě srolované punčochy, aby vylepšila ty nejzjevnější nedostatky. Pokusila se také vylepšit si zaklínadlem vlasy, ale ty byly ve své podstatě magiovzdomé a vzápětí se začaly pomalu vracet ke své původní podobě.

Magráta se také pokusila udělat si make-up. Nebyl to velký úspěch. Je ovšem třeba říci, že v tom neměla téměř žádnou praxi. Ji samotnou napadlo, zda to s očními stíny trochu nepřehnala.

Na krku, na prstech a v meziprostorech na sobě měla tolik stříbra, že by to stačilo jako stolní náčiní pro čtyřčlennou rodinu, a přes to všechno si přehodila plášť z černého sametu lemovaný rudým hedvábím.

V určitém světle a z dobře vybraného úhlu nevypadala Magráta špatně. Zda jí některá ze všech úprav, které na sobě provedla, pomohla, to je diskutabilní, ale faktem je, že zahalily její rozechvělé srdce alespoň slabým závojem sebedůvěry.

Narovnala se a otočila na jednu a pak na druhou stranu. Chomáče amuletů, magických šperků a okultních symbolů na různých částech jejího těla se sborem rozcinkaly, a nepřítel nejen že by musel být slepý, aby si nevšiml, že se blíží čarodějka, musel by být i hluchý.

Přistoupila k pracovnímu stolu a pohledem přeletěla to, čemu tak trochu podvědomě, avšak nikdy v Bábině přítomnosti, říkala nástroje profese. Byly mezi nimi nůž s bílou rukojetí, používaný při přípravě jednotlivých součástí magických směsí, a nůž s černou rukojetí, který sloužil přímo při magických obřadech. Do jejich střenek vyryla Magráta tolik kouzelných run, že hrozilo nebezpečí, že se každou chvíli rozpadnou. Nože byly bezpochyby mocné, jenže...

Magráta smutně zavrtěla hlavou, přistoupila k zásuvce v kredenci a vytáhla z ní velký nůž na chleba. Něco jí říkalo, že v podobných časech může být nejlepším přítelem osamělého děvčete dobře nabroušený nůž na chleba.

"Marně tady hledám tu věcičku, co začíná písmenem P."

Duch krále se unaveně rozhlédl hladomornou.

"Ploché kleště," navrhl.

"Ne."

"Palečnice?"

"To je roztomilé jméno. Co je to?"

"Takové zařízení na drcení palců. Podívej."

"To taky není ono."

"Dřevěná hruška?" Král začínal být zoufalý.

"To začíná na Dé a stejně nevím, co to je," zavrtěla hlavou Stařenka Oggová. Král jí nástroj s mírně zlomyslným potěšením ukázal na podnose a vysvětlil jí jeho účel.

"Tak to už vůbec není ono."

"A co španělská bota?" nadhodil král.

"Nevyznáš se nějak podezřele dobře ve všem tom nářadí?" podívala se na něj Stařenka ostře. "Určitě jsi ho nepoužíval, když jsi byl ještě naživu?"

"No dovolte, Stařenko!"

"Víš, že chlapci, kteří nemluví pravdu, přijdou do pekla?"

"Většinu z nich sem dala dovést sama lady Felmetová, přísahám," bránil se odhodlaně král, který cítil, že jeho postavení je už samo o sobě dost špatné, a nechtěl si ještě přidělávat starosti s peklem.

"Tak dobře, už jsem si vzpomněla," posmrkla poněkud uchlácholená Stařenka. "Byly to štípací kleště."

"Ale štípací kleště a ploché kleště to je skoro... a navíc štípací kleště začínají -" začal král, ale pak se včas zarazil. V dospělosti se nebál jediného člověka, zvířete nebo kombinace těch dvou, ale Stařenčin hlas v něm vyvolal dávné vzpomínky na učebnu a dětskou komnatu, na život pod přísným dohledem škrobených dam v dlouhých sukních a "zdravou" stravu - většinou šedou a hnědou -, která se mu tenkrát zdála nepoživatelná, ale dnes mu ve vzpomínkách připomínala ambrózii.

"To je mi fuk," odpověděla mu se šťastným výrazem Stařenka.

"Už se brzo vrátí," upozornil ji král. "Jsi si jistá, že se ti nic nestane?"

"A i kdybych nebyla, co bys pro mě mohl udělat, hm?" odpověděla mu Stařenka.

Zvenčí zaskřípaly na dveřích odsunované závory.

Ve chvíli, kdy se Bábino koště začalo nejistě snášet k zemi, viděla, že před branou hradu se shromáždil dav. Když vykročila kupředu, všichni ztichli a rozestoupili se, aby ji nechali projít. Na jedné ruce měla navlečený košík plný nádherných rudých jablek.

"V hladomorně uvěznili čarodějku," zašeptal někdo Bábi, "a prý ji mučí!"

"Nesmysl," odpověděla Bábi. "To je nemožné. Předpokládám, že Stařenka Oggová šla ke králi s nějakou radou, nebo tak podobně."

"Říká se, že Jeník Ogg shromažďuje své bratry," řekl jeden ze stánkařů s očividnými obavami.

"Radím vám všem, abyste se v klidu vrátili domů," prohlásila Bábi Zlopočasná. "Určitě se jedná jen o nějaké nedorozumění. Každý ví, že čarodějku nikdo proti její vůli neuvězní."

"Tentokrát už to zašlo příliš daleko," ozval se jeden z venkovanů. "Všechno to pálení a daně, a teď ještě tohle. Za to můžete vy, čarodějnice. To musí přestat. Já znám svoje práva!"

"A mohl bys tedy laskavě vyjmenovat, na co máš právo?"

"Na pletení rohoží, na kopřivy, nemoci ve stáří, zbytky, revma, šalvěj a knoflíky u košile," odpověděl bez zaváhání venkovan. "A taky každý druhý rok záludné a právo pást dvě třetiny své kozy na obecním. Dokud mi ji neupálil. A byla to fakt skvělá koza."

"Muž, který zná svá práva jako ty, by to mohl dotáhnout daleko," pokývala hlavou Bábi. "Ale v téhle chvíli by měl táhnout domů."

Otočila se a přeletěla pohledem hradní bránu. Hlídali ji dva výjimečně inteligentní vojáci. Bábi k nim došla a na jednoho z nich upřela pronikavý pohled.

"Jsem jen obyčejná neškodná stařena a prodávám jablka," oznámila mu hlasem, který by byl spíš na místě při vyhlášení otevřeného pohraničního konfliktu. "Prosím tě, nech mě projít, panáčku!" Posledním slovem byste si mohli ořezat tužku.

"Do hradu nikdo nesmí," prohlásil jeden ze strážných. "To jsou vévodovy rozkazy."

Bábi pokrčila rameny. Pokud si pamatovala, tak tenhle jablečný obchvat zabral v celé historii čarodějnictví jen jednou, ale pokusit se o něj patřilo tak nějak k tradicím.

"Poslyš, Poldo Hryzomile, tebe já dobře znám. Pomáhala jsem Kmotře, když se narodil tvůj dědeček, a u tvé mámy jsem byla sama, když jsi přišel na svět." Ohlédla se k zástupu, který se shromáždil kousek za ní, a pak se podívala znovu na strážného, kterému se ve tváři zračila rostoucí hrůza. Naklonila se k němu ještě kousek blíž a řekla tichým hlasem: "Byla jsem to já, kdo tě na tomhle světě poprvé s láskou pochoval, a u všech bohů, jestli se mi budeš vzpírat, tak tě teď pochovám navěky, i když radosti mi to moc neudělá!"

V tom okamžiku vypadla píka mladému muži z roztřesených prstů a s tichým zazvoněním dopadla na dláždění. Bábi se natáhla a přátelsky ho poplácala po rameni.

"Ale s tím si nelam hlavu," usmála se na něj. "Raději si vezmi jablko."

Vykročila kupředu, ale do cesty se jí postavila násada druhé halapartny. Se zájmem zvedla hlavu.

Druhý voják nebyl domorodec z okolních hor, ale městský námezdný žoldnéř, který sem byl povolán, aby doplnil posádku, která v posledních letech hodně prořídla. Jeho tvář byla pokryta spletí jizev, z nichž se teď část přeskupila do obrazce, který měl znázorňovat úšklebek.

"Tak tohle je ta pověstná magie čarodějek?" zasmál se. "Zdá se, že to je hodně laciné zboží. Možná, že to vyděsí ty venkovské burany, ženská, ale mě tedy ne."

"To věřím. Na to, aby se vyděsil takový silný mládenec, jako jsi ty, by to chtělo něco silnějšího, co?" řekla Bábi a pozvedla ruku ke klobouku.

"A nepokoušej se mě ani uhranout," strážný upíral pohled přímo před sebe a mírně se pohupoval na patách. "Taková stará ženská a straší lidi. To by se vám nemělo trpět, přesně, jak říkají."

"No, jak myslíš," prohlásila Bábi a odstrčila píku stranou.

"Poslyš, já jsem ti už jednou řekl -" začal strážný a pokusil se chytit Bábi za rameno. Její ruka se pohnula tak rychle, že to bylo téměř nepostřehnutelné, ale voják se najednou držel za paži a sténal bolestí.

Bábi rychle zastrčila jehlici nazpět do klobouku a vystartovala během.

"Začneme," prohlásila s ošklivým úšklebkem vévodkyně, "předvedením nástrojů."

"Už jsem je viděla," odpověděla jí Stařenka. "Alespoň ty, které začínají na D, H, P, S, a Z ."

"Tak se tedy podíváme, jak dlouho ještě vydržíte vést tuhle lehkou konverzaci. Podpal koš s uhlím, Felmete," vyštěkla vévodkyně.

"Podpal koš s uhlím, šašku," zavrčel lord Felmet.

Šašek se pohyboval jako ve snu. S něčím takovým nepočítal. Mučení lidí nebylo na duševním seznamu jeho činností. Chladnokrevně ubližovat starým dámám, to mu bylo proti srsti a ubližovat čarodějkám, ať už při tom byla teplota krve jakákoliv, to mu připadalo jako holit lvovi hřívu při plném vědomí a nasucho.

"To se mi ani trochu nelíbí," zabručel tiše pro sebe.

"Výborně," pochválila ho Stařenka Oggová, jejíž sluch byl naprosto dokonalý. "Budu si pamatovat, že se ti to nelíbilo."

"Co to má znamenat?" zeptal se vévoda ostře.

"To nic," uklidňovala ho Stařenka. "Bude to trvat dlouho? Víte, já ještě nesnídala."

Šašek škrtl sirkou. Těsně vedle něj se neslyšně zavlnil vzduch a plamínek zhasl. Šašek zaklel a škrtl podruhé. Tentokrát se mu podařilo plamínek donést roztřesenýma rukama téměř k otýpce dříví na dně koše, ale pak zhasl i ten.

"Tak si pospěš, chlape!" vykřikla vévodkyně a odložila podnos s mučícími nástroji.

"Nějak to nechce chytit," bručel šašek, když se rozhořela další zápalka a než s ní stačil cokoliv udělat, zhasla.

Vévoda mu vytrhl krabičku z roztřesených prstů a udeřil ho přes tvář rukou plnou prstenů.

"Copak tady není jediný člověk, který by dokázal vyplnit můj rozkaz?" zaječel. "Nerozhodní! Slabí! Dej sem ty sirky!"

Šašek ustoupil. Někdo, koho nebyl s to zachytit očima, mu šeptal slova, jejichž význam nebyl schopen zachytit ušima.

"Táhni ven," syčel vévoda, "a dohlédni alespoň na to, aby nás tady nikdo nevyrušoval!"

Šašek zakopl o spodní schod, obrátil se a s posledním prosebným pohledem na Stařenku vyklopýtal dveřmi. Trochu se při tom pitvořil, ale to bylo jen tak ze zvyku.

"Oheň tak nutně nepotřebujeme," řekla vévodkyně. "To je spíš jen takový efekt. Tak tedy, ženská, přiznáváš se?"

"K čemu?" zeptala se Stařenka.

"Všichni to vědí! Zrada. Čarování s úmyslem uškodit lidem. Ukrývání nepřátel krále a trůnu. Krádež královské koruny -"

Jakési zazvonění je přinutilo otočit hlavy. Z jedné police vypadla dýka, jejíž čepel byla pokryta zaschlou krví, jako by se ji někdo pokusil zvednout a ona mu vyklouzla z ruky. Stařenka slyšela, jak si královský duch tiše kleje do vousů, nebo spíš do toho, co vousy bývalo.

"- rozšiřování pomluv a falešných zpráv," dokončila vévodkyně.

"A přesolování mého jídla," přidal si vévoda nervózně a upíral pohled na své obvázané ruce. Nemohl se zbavit dojmu, že v hladomorně je s nimi ještě čtvrtá osoba.

"Jestliže se přiznáš," dodala vévodkyně, "budeme milostiví a dáme tě jen upálit. A vyprošuji si jízlivé poznámky."

"Jaké pomluvy a falešné zprávy?"

Vévoda zavřel oči, ale ty nešťastné obrazy se mu tam míhaly dál.

"Výmysly, které se týkají nešťastné smrti bývalého krále Verence," zašeptal chraptivě. Vzduch nedaleko něj se zase zavlnil.

Stařenka seděla s hlavou nakloněnou k jedné straně, jako by naslouchala hlasu, který slyšela jen ona. Jenže vévoda měl dojem, že i on něco slyší, ne přímo hlas, spíš něco, co se podobalo vzdálenému kvílení větru.

"Já na tom nevidím nic nepravdivého," řekla. "Já vím, že ty jsi ho probodl dýkou. Bylo to na vrcholku schodiště," odmlčela se, znovu naklonila hlavu, přikývla a dodala: "Hned vedle té zbroje s píkou a ty jsi řekl ‚když už se to má stát, bude lépe, když stane se to rychle', nebo tak něco, pak jsi vytrhl králi z pasu jeho vlastní dýku, právě tu, co leží támhle na podlaze, a -"

"Lžeš! Nebyl u toho jediný svědek! My jsme se... Nebyl tam vůbec nikdo! Slyšel jsem sice něco ve tmě, ale nikdo tam nebyl! Nikdo nemohl vidět ani to nejmenší!" ječel vévoda. Jeho žena se na něj mračila.

"Mlč, Leonale," zakřikla ho nakonec. "Myslím, že si mezi těmihle čtyřmi stěnami poradíme i s tímhle."

"Kdo jí to řekl? Ty?"

"A uklidni se, laskavě. Nikdo jí to neřekl. Je to přece čarodějka, proboha, a ty mají své způsoby, jak se dozvědět to a ono. Druhý pohled, nebo tak nějak."

"Vnitřní zrak," opravila ji Stařenka.

"No, ten už dlouho vlastnit nebudeš, ženská, pokud nám neřekneš, kdo všechno o tom ještě ví, a samozřejmě pokud nám nepomůžeš s určitými maličkostmi," prohlásila vévodkyně zachmuřeně. "Ale ty to uděláš, věř mi. Já se v těchhle věcech vyznám."

Stařenka se rozhlédla hladomornou. Začínalo tady být přeplněno. Král Verence byl tak plný zuřivosti, že se jeho tělo téměř zviditelnilo, a ještě zuřivěji se pokoušel sebrat ze země dýku. Jenže mezitím se tady objevili další - rozechvělé, zmrzačené stíny, ne přímo duchové, ale vzpomínky, které se díky bolesti, hrůze a bezmocnému zoufalství vtiskly přímo do podstaty kamenných stěn.

"Moje vlastní dýka! Ten bastard! On se odvážil mě zabít mou vlastní dýkou," prohlásil duch krále Verence tiše a pozvedl paže v gestu, které mělo vzít celé podsvětí jako svědka té strašlivé potupy. "Dejte mi sílu..."

"Ano," přikývla Stařenka. "To by stálo za pokus."

"Takže začneme," řekla vévodkyně.

"Cože?"

"Povídám," zesílila Magráta hlas, "přišla jsem do hradu prodávat svá překrásná jablíčka. Copak jsi hluchý?"

"Není náhodou ve městě trh?" strážný byl od chvíle, kdy jeho kolegu odvedli na marodku, velmi nervózní. Když vstupoval do služby, nikdo mu neřekl, s jakými věcmi bude muset zápolit.

Začalo mu to docházet.

"Nejste náhodou čarodějka, že?" zeptal se a neohrabaně si přehazoval píku z ruky do ruky.

"Samozřejmě, že ne. Nebo tak snad vypadám?"

Strážný přeletěl pohledem její okultní přívěsky, hedvábím lemovaný plášť, třesoucí se ruce a obličej. Zvlášť její tvář mu nahánělа strach. Magráta užila spoustu pudru, aby byla její tvář bledá a tajemná. V kombinaci s nešikovně naneseným líčidlem a očními stíny teď její obličej vypadal tak, že strážný měl dojem, že se dívá na dvě mouchy, které havarovaly v cukřence. Cítil, jak se mu prsty třesou v touze udělat znamení, které by ho uchránilo před uhrančivým očním stínem.

"Docela jo," odpověděl jí umiste. V duchu horečnatě přemílal celý problém. Byla to čarodějka. V poslední době se hodně mluvilo o tom, že s čarodějkami si člověk nemá nic začínat, aby špatně nedopadl. Dostal rozkaz, aby do hradu žádnou čarodějku nepouštěl, ale o prodavačkách jablek nebyla řeč. Prodavačky jablek byly v pohodě. Čarodějky, ty byly nebezpečné! Ale tahle tvrdí, že je prodavačka jablek, a on by si přece nikdy nedovolil pochybovat o tom, co říká čarodějnice!

S pocitem štěstí nad tím, s jak dokonalou logikou vyřešil ten zapeklitý problém, ustoupil ke straně, rozmáchlým gestem ukázal k bráně a zvolal: "Projdi, prodavačko jablek."

"Díky," pokývla mu Magráta se sladkým úsměvem. "Nechceš jablíčko?"

"Ne, díky, ještě jsem nesnědl to, co mi dala ta čarodějka před tebou." Oči se mu obrátily v sloup. "Ale ne, ne čarodějka, prodavačka jablek to byla. Prodavačka jablek. Přece by mi nelhala."

"Jak je to dlouho, co se to stalo?"

"Sotva pár minut..."

Bábi Zlopočasná se neztratila. Patřila k tomu druhu osob, které se nikdy neztratily. Bylo to prostě tak, že v tom okamžiku, zatímco naprosto přesně věděla, kde je ona, nebyla si jaksi jista tím, kde je všechno ostatní. Průběžně se několikrát znovu objevila v kuchyni a propověděla kuchaři, který se pokoušel péci pár celerů, že se nervově zhroutí. Skutečnost, že se od ní několik lidí pokusilo koupit jablka, jí na náladě taky nepřidala.

Magráta došla až do velké síně, která byla v tuto denní dobu opuštěná a prázdná, s výjimkou dvou strážných, klen hráli kostky. Byli v barvách Felmetovy osobní gardy a ve chvíli, kdy spatřili Magrátu, přestali hrát.

"Ale, ale," řekl jeden z nich z významným úsměvem. "Co takhle dělat nám chvíli společnost, krasavice?"

"Hledám hladomornu a mučírnu," snažila se jim vysvětlit Magráta, pro kterou slova "sexuální harašení" byla pouhým nesrozumitelným shlukem slabik.

"No to je skvělé," prohlásil jeden ze strážných a mrkl na druhého. "Tak to bychom ti mohli pomoct." Oba vstali a každý se jí postavil po jednom boku. Viděla dvě brady, o které by se dala rozškrtnout zápalka,a cítila silný pach zvětralého piva. Zoufalé signály z okrajových částí mozku začaly pomalu naleptávat její železné přesvědčení, že špatné věci se stávají jen špatným lidem.

Zavedli ji po několika schodištích do bludiště vlhkých nízkých a klenutých chodeb a ona v duchu horečnatě hledala důvod, proč se s nimi co nejrychleji rozloučit.

"Měla bych vás varovat," řekla nakonec. "Nejsem, jak by se mohlo na první pohled zdát, obyčejná prodavačka jablek."

"To je prima."

"Já jsem totiž, ve skutečnosti, čarodějka."

Bohužel, neudělalo to na ně takový dojem, jaký čekala. Strážní si vyměnili pohledy.

"To je skvělé," ušklíbl se ten první. "Vždycky jsem si říkal, jaké to asi je, políbit čarodějku. Tady v okolí se říká, že se potom člověk změní v žábu."

Druhý do něj šťouchl loktem. "V tom případě," prohlásil pomalu, šťavnatým tónem někoho, kdo si myslí, že to, co teď řekne, bude nesmírně legrační, "ty už jsi musel nějakou políbit přinejmenším před rokem."

Krátký řehot ale rychle skončil a Magráta byla najednou přitisknuta ke stěně a byl jí nabídnut skvělý detailní pohled na vojákovy nozdry.

"Tak, a teď mě poslouchej, kočičko," prohlásil. "Ty nejsi první čarodějka, kterou jsme tady lapli, pokud jsi opravdu čarodějka, ale ty bys mohla mít štěstí a zase odsud odejít. Pokud na nás budeš hodná, jasné?"

Někde nedaleko zazněl ostrý krátký výkřik.

"Slyšelas?" naklonil se k ní. "Tak to byla ta čarodějka, která hodná nebyla. Všichni na tom vyděláme, co? Máš štěstí, že jsi potkala právě nás."

Jeho šmátrající ruka se najednou zastavila. "A co je tohle?" podíval se Magrátě přímo do bledé tváře. "Nůž? Nůž! Tak to je velmi vážné, co, Hrone?"

"To jí budeme muset svázat ruce a dát roubík," souhlasil Hron spěšně. "Ony taky nemůžou čarovat, když nemůžou mluvit a hýbat rukama."

"Okamžitě ji nechtě být!"

Oči celé trojice se obrátily k chodbě, kterou přibíhal šašek. Doslova zvonil vztekem.

"Ale okamžitě!" křičel. "Nebo vás ohlásím!"

"Jo ták? Tak ty nás ohlásíš?" zamračil se Hron. "A myslíš, že tě bude někdo poslouchat, ty kostkovaný blbečku?"

"My jsme totiž chytli čarodějnici, rozumíš?" oznamoval šaškovi druhý strážný. "Takže si klidně táhni zvonit někam jinam." Pak se obrátil nazpět k Magrátě. "Mám rád ženy, které mají odvahu," prohlásil, ale křičel hop a neměl přeskočeno, jak se ukázalo.

Šašek ovšem pomalu postupoval kupředu s výrazem člověka, který vzteky neví, co dělá.

"Řekl jsem vám, abyste ji pustili!" opakoval.

Hron vytáhl meč a mrkl na svého společníka.

Magráta udeřila. Byl to neplánovaný, instinktivní úder, ale jeho zastavující síla byla podstatně znásobena vahou prstenů, náramků a přívěsků. Ruka jí proletěla obloukem, který skončil na bradě jejího věznitele. Ten se dvakrát otočil a sesul se s krátkým tichým heknutím k zemi. Na tváři mu začalo rychle červenat několik významných okultních symbolů, které se mu tam obtiskly.

Hron na něj vytřeštil užaslé oči a pak se obrátil k Magrátě. Pozvedl meč, ale v témže okamžiku do něj narazil šašek a oba zápasící muži padli na dlažbu. Jako většina menších mužů, spoléhal šašek na svůj první útok, kterým chtěl získat určitou převahu, ale další plány neměl. Bylo by to s ním pravděpodobně velmi špatně dopadlo, kdyby si byl Hron najednou neuvědomil, že se mu na krk přitisklo ostří nože.

"Pusť ho," zasyčela Magráta a odhrnovala si vlasy z očí.

Ztuhl. "Teď přemýšlíš, jestli bych tě byla opravdu schopná podříznout," řekla zadýchaně Magráta. "Já to taky nevím. Představ si, jak si spolu užijeme, až to budeme zjišťovat."

Druhou rukou se natáhla, chytila šaška za límec a zvedla ho na nohy.

"Odkud byl ten výkřik?" zeptala se, aniž ze strážného spustila oči.

"Támhle odzdola. Oni ji mají v mučíme a mně se to vůbec nelíbí, zašlo to všechno hrozně daleko a já jsem se nemohl dostat dovnitř, tak jsem běžel hledat někoho, kdo -"

"Dobrá, našel jsi mě," přikývla Magráta.

"Ty," zasyčela znovu Hronovi do ucha, "zůstaň tady, nebo uteč, to je mi jedno. Ale nebudeš nás sledovat, rozumíš?"

Přikývl a nejistě se díval, když mizeli v chodbě. "Dveře jsou zamčené," upozorňoval ji šašek. "Ozývá se tam hodně různých zvuků, ale ty dveře jsou zavřené."

"No, vždyť je to hladomorna, ne?"

"Jo, jenže kdo kdy slyšel, aby byla hladomorna zamčená zevnitř!?"

Dveře se samozřejmě ani nehnuly. Na druhé straně panovalo ticho - hutné zaměstnané ticho, které se plížilo prasklinami ve dřevě a vylévalo se do chodby, takové to ticho, které je mnohem děsivější než ty nejstrašnější výkřiky.

Šašek přede dveřmi poskakoval z nohy na nohu, zatímco Magráta pečlivě studovala hrubý povrch dřeva.

"A jste skutečně čarodějka?" zeptal se. "Oni říkali, že jste čarodějka, a vážně jste? Nevypadáte jako čarodějka, vypadáte moc... no víte, moc..." Zčervenal. "Vůbec ne jako shrbená ošklivá stařena, víte, ale prostě nádherně..." hlas se mu pomalu vytratil.

Mám celou situaci dokonale pod kontrolou, pomyslela si Magráta. Nikdy mě nenapadlo, že se mi to podaří, ale myslí mi to naprosto jasně a logicky.

A v tom okamžiku si uvědomila, naprosto jasně a logicky, že jí obě vycpávky sklouzly až někam k pasu, její vlasy že vypadají, jako kdyby v nich delší dobu hnízdila větší, velmi nehygienická ptačí rodina, a oční stíny že jí netečou, ale valí se peřejemi. Šaty měla na několika místech potrhané, nohy poškrábané, ruce samý šrám a z jakéhosi neznámého důvodu byla přesvědčena, že jí najednou patří celý svět.

"Myslím, že bude lepší, když o něco ustoupíš, Verenci," řekla. "Nejsem si tak docela jistá, jak bude tohle zaklínadlo fungovat."

Uslyšela, jak se užasle nadechl.

"Jak to, že znáte mé jméno?"

Magráta si pohledem přeměřila dveře. Dub byl starý, starý celá staletí, ale stále ještě dokázala zachytit pod jeho povrchem, ztvrdlým za staletí jako kámen, zbytky mízy. To, co měla v úmyslu, by za normálních podmínek vyžadovalo celodenní plánování a celý pytel cizokrajných látek a příměsí. Alespoň ona si to původně myslela. Teď byla rozhodnuta o tom pochybovat.

Když někdo dokáže vyvolat démona z necek, je možné všechno.

Uvědomila si, že na ni šašek mluví.

"No, mám dojem, že jsem ho někde zaslechla."

"Nemyslím, já ho nikdy neužíval," trval na svém šašek. "Víte, ono se to jméno u vévody netěší přílišné popularitě. To má na svědomí moje maminka. Byla to taková móda, pojmenovávat děti po králích. Můj dědeček říkal, že jsem nikdy tohle jméno neměl dostat, a tvrdil, že bych se jím nikde neměl -"

Magráta přikývla. Rozhlížela se temnou klenutou chodbou okem odbornice.

Nevypadalo to nijak slibně. Ty staré dubové fošny byly tady v temnotě celá desetiletí a nepodléhaly přírodním hodinám ročních období...

Na druhé straně... Bábi přece říkala, že jakýmsi zvláštním způsobem jsou všechny stromy vlastně jeden strom, nebo tak nějak. Magráta si myslela, že tomu rozumí, i když si nebyla tak docela jistá, co to znamená. A tam nahoře bylo jaro. Ten zbyteček života, který ve dřevě ještě zbýval, to musel cítit. Nebo, pokud to už zapomněl, bude třeba mu to připomenout.

Položila dlaně naplocho na dveře, zavřela oči a pokusila se proniknout kamennými stěnami ven, ven z hradu, na vzduch a na sluneční světlo...

Šašek viděl, že Magráta stojí velmi tiše a naprosto nehybně. Pak se jí vlasy na hlavě naježily, zvedly a kolem se rozšířila vůně tlejícího listí.

Pak bez jediného varování udeřilo jejím prostřednictvím to kladivo, které dokáže prohnat měkkou muchomůrku čtyřmi centimetry kamenné dlažby nebo hnát úhoře tisíci kilometry nepřátelského oceánu proti proudu řek a potoků až do toho jednoho jediného rybníčku, kde vyvede potomstvo. Ta sílají proletěla jako blesk a zasáhla dveře.

Opatrně ustoupila, vědomí poněkud zamlžené, a ze všech sil bojovala s touhou zahrabat nohy do dláždění a nasadit na listy. Šašek ji zachytil a málem ho to porazilo.

Magráta se vděčně opřela o cinkající tělo a pocítila nesmírný triumf. Dokázala to! A bez jakékoliv umělé pomoci. Kdyby to tak viděly ty dvě...

"Nepřibližuj se k tomu," zamumlala. "Myslím, že jsem do toho vložila opravdu hodně..." Šašek svíral v náručí její tělo, jehož žebra připomínala opékač topinek, a byl natolik omámen, že ze sebe nedokázal vypravit jediné slovo. Přesto Magráta dostala odpověď.

"Já mám taky takový dojem, děvče," souhlasila Bábi Zlopočasná a vystoupila ze stínu. "Možná, že ani mě samotnou by něco takového nenapadlo."

Magráta se na ni trochu zmateně podívala.

"Byla jste tady celou tu dobu?"

"Jen pár minut." Bábi se podívala na dveře. "Výborná technika," přikývla pochvalně, "ale je to staré dřevo. Taky už prošlo ohněm. Aspoň to tak vypadá. Spousta železných hřebů, kování a tak. Nevěřila bych, že to může zabrat. Zkusila bych ty kameny okolo."

Najednou ji přerušilo tiché "Pop!"

Pak další a vzápětí se ozvala celá řada podobných zvuků připomínajících pukající popkorn.

Dveře za jejich zády se obsypaly pupenci a teď na nich velmi pomalu rašily listy.

Bábi zírala chvilku na dveře, pak obrátila od k užaslé Magrátě.

"Utíkej!" vykřikla.

Chytily každá z jedné strany šaška a rozběhly se s ním do relativního bezpečí obrovského opěrného pilíře.

Dveře varovně zaskřípaly. Několik fošen se bolestně zkroutilo a ze stěn začaly padat kamenné odštěpky, protože dřevo vypudilo všechny hřeby, jako tělo vyhání z rány trn, a ty narážely na okolní stěny s neuvěřitelnou silou. Šašek se rychle sehnul, když jim nad hlavami proletěl kus zámku a se zazvoněním narazil do protilehlé stěny.

Spodní část dveří vyslala pátravé bělavé kořeny, které pomalu dotápaly k nejbližšímu vlhkému kameni a začaly jím prorůstat. Klíčová dírka zduřela, vybuchla a vyrazily z ní větévky, které narazily na kamennou zárubeň a pomalu ji odsunovaly stranou. Celou tu dobu bylo slyšet zvláštní sténavý zvuk, zvuk buněk ve dřevě, které se pokoušely zvládnout příliv syrového života, který je zaplavoval.

"Kdybych to byla já," řekla Bábi, když se o kus dál v chodbě zřítila část klenutého stropu, "udělala bych to jinak. Ne, že bych tě kritizovala, to ne!" pospíšila si, když viděla, že Magráta otvírá ústa. "Bylo to dobře provedeno. Jen si myslím, že jsi to trošičku přehnala, ale to je všechno."

"Promiňte," pokusil se šašek. -

"Když já to s kameny ještě neumím," přiznávala Magráta.

"No, víš, ono je to dost těžké, kamenům musí člověk přijít na chuť."

"Promiňte."

Obě čarodějky se na něj podívaly, a šašek o krok ustoupil.

"Neměly jste náhodou v úmyslu někoho zachraňovat?"

"Jej," řekla Bábi. "Ano. Pojď, Magráto. Měly bychom se podívat, jak to s ní vypadá."

"Byly odtamtud slyšet výkřiky," oznámil jim šašek, který se nemohl ubránit dojmu, že čarodějky nějak pořád neberou celou tu záležitost příliš vážně.

"To si myslím," přikývla Bábi, odstrčila ho stranou a překročila jeden ze sílících kořenů. "Jářku, kdyby někdo zavřel do hladomorny mě, tak by se z ní taky ozývaly výkřiky."

V hladomorně byla spousta prachu a ve slabém světle jediné pochodně Magráta nezřetelně rozeznávala dvě postavy, které se krčily v nejvzdálenějším koutě. Většina nábytku byla zpřevracena, rozlámána a rozházena kolem stěn. Velká škoda to zase koneckonců nebyla, protože stejně ani jeden z těch kusů nevypadal, že by byl poslední novinkou v pohodlném bydlení. Stařenka Oggová klidně seděla na zemi a na sobě měla něco, co vypadalo jako přenosný pranýř.

"Že vám to ale trvalo!" zabručela beze zlosti. "Heleďte, vyndejte mě tady z toho, jo? Už mě pomalu chytají křeče."

A pak tam byla ta dýka.

Pomalu se pohybovala uprostřed místnosti a občas, když zachytila světlo pochodně, zaleskla se.

"Mou vlastní dýkou!" řekl duch krále hlasem, který slyšely jenom čarodějky. "A já to celou tu dobu nevěděl. , Má vlastní čepel. Oni mě, k sakru, odpravili mou vlastní dýkou!"

Udělal další krok směrem ke královskému páni a zamával dýkou. Vévodovi unikl ze rtů tichý vzdech a očividně byl rád, že už je venku.

"Zatím mu to jde, co?" řekla Stařenka Oggová, když jí Magráta pomáhala z rozměrného zařízení.

"Není to starý král? Myslíš, že ho vidí i oni?"

"Myslím, že ne."

Král Verence se pod tou vahou mírně zapotácel. Byl příliš starý, než aby se ještě hodil pro kariéru poltergeista, tu je třeba začít v pubertě.

"Jen mi dovolte chytit pořádně tuhle věc," řekl toužebným hlasem. "Ale ne, k sakru!"

Zbraň duchovi vypadla z nejistého sevření a zazvonila na dláždění. Bábi Zlopočasná rychle postoupila kupředu a dýku přišlápla.

"Mrtví by neměli zabíjet živé," řekla. "Mohl by z toho být nebezpečný, jak se to to... precedent. Když už pro nic jiného, tak proto, že bychom byli v menšině."

Vévodkyně se vzpamatovala z té největší hrůzy. Viděla dýky poletující vzduchem, vybuchující dveře, a teď ji dokonce ty tři ženské tupily v její vlastní hladomorně! Nebyla si jista tím, co se od královny očekává v takových nadpřirozených situacích, ale měla naprosto přesné představy o tom, jak bude řešit tuhle poslední.

Její ústa se otevřela jako brána do rudého pekla. "Stráže!" zaječela a pak si všimla šaška, který se nenápadně pohyboval co nejblíže dveří. "Šašku! Okamžitě přiveď stráže."

"Ty mají plné ruce práce. Ostatně, my právě odcházíme," oznámila jí Stařenka. "Který z vás je vévoda?" Přikrčený Felmet na ni zíral krví podlitýma očima ze svého kouta a tiše se pohihňával. Z koutku úst mu na bradu vytékal tenký pramínek slin.

Bábi se na něj zadívala pozorněji. Z hloubi těch podlitých očí se na ni dívalo něco jiného.

"Tady už neplatí žádné omluvy," řekla tiše. "Bude pro vás nejlepší, když opustíte zem. Abdikujte, nebo to udělejte nějak jinak, ale udělejte to."

"V čí prospěch?" odpověděla vévodkyně ledovým tónem. "Ve prospěch nějaké čarodějnice?"

"To neudělám," odmítl vévoda přímo.

"Co jste to řekl?"

Vévoda se vztyčil, oprášil si šaty a upřel pohled Bábi přímo do tváře. Chladná jezírka v jeho očích se zvětšila.

"Řekl jsem, že to neudělám," odpověděl. "Nebo si snad myslíš, že mě vyděsí trocha jednoduchých kouzel?

Jsem král právem dobyvatele, a to nemůžeš změnit. Máloco je tak jednoduché, čarodějko."

Pokročil blíž.

Bábi ho pozorovala. Nikdy předtím se s něčím takovým nesetkala. Ten muž byl očividně šílený, ale v jádru jeho šílenství se ukrývala jakási chladná příčetnost jako hrudka čirého meziplanetárního ledu uprostřed pekelné výhně. Původně si myslela, že pod slabým nátěrem tvrdosti je slabý a měkký, ale teď viděla, že je to jinak. Někde hluboko v mozku, za obzorem jeho logického myšlení, přetvořil strašlivý tlak nepříčetnosti jeho šílenství v něco, co bylo tvrdší než diamant.

"Jestli mě porazíš magií, zavládne v království magie," zasyčel vévoda. "A to udělat nemůžeš. Každý král dosazený s tvou pomocí bude pod tvým vlivem. Bude ho ovládat čarodějnice. A kdo s pomocí magie vládne, toho nakonec magie zničí. A tebe taky. Víš to sama dobře. Ha. Ha."

Postoupil ještě o kousek a Bábi zbělely klouby na zaťatých rukou.

"Můžeš mě srazit z trůnu," řekl, "a pravděpodobně bys našla i někoho, kdo by mě nahradil. Ale to by to musel být skutečně blázen, jako je támhle šašek, protože by věděl, že je neustále pod dohledem tvého uhrančivého oka a ve chvíli, kdy se ti znelíbí, přijde o život. Můžeš si říkat, co chceš, ale ten člověk by věděl, že vládne jen s tvým souhlasem. A to by z něj udělalo hodně špatného krále. Byl by to vůbec nějaký král? Nemám snad pravdu?"

Bábi odvrátila pohled. Ostatní dvě čarodějky se držely v pozadí připraveny okamžitě zmizet.

"Povídám, není to pravda".

"Ano," přikývla nakonec Bábi. "Je to pravda..."

"Tak."

"...ale je tady někdo, kdo by tě dokázal porazit," připomněla mu Bábi pomalu.

"To dítě? Jen ať přijde, až vyroste. Mladý muž s mečem, který hledá naplnění svého osudu." Vévoda se pohrdavě ušklíbl. "Opravdu, jak romantické! Jenže já budu mít mnoho let na přípravu. Jen ať to zkusí!"

Za ním se vzduchem mihla pěst krále Verence, ale proletěla vévodovou hlavou, aniž si toho všiml. Vévoda se naklonil, až byl jeho nos sotva pár centimetrů od Bábiny tváře.

"Vraťte se ke svému kotli, babizny sudičky," řekl tiše.

Bábi Zlopočasná tiše procházela chodbami hradu Lancre. Vypadala jako velký rozzlobený netopýr, protože jí v hlavě stále ještě zněla ozvěna vévodova smíchu.

"Mohlas mu alespoň přičarovat vředy," prohlásila po chvíli Stařenka Oggová. "Nebo hemeroidy, ty jsou ještě lepší. A to je dovoleno. Ne že by mu to zabránilo v kralování, ale musel by kralovat vestoje. Při tom se lidi kolem aspoň zasmějou."

Bábi Zlopočasná mlčela. Kdyby vztek podpaloval, tak už by měla dávno klobouk v jednom plameni.

"Ale zase když tak o tom přemýšlím, byl by potom ještě horší," zamyslela se Stařenka a natahovala nohy, aby udržela s Bábi krok. "A stejné by to bylo, i kdybys mu přičarovala bolení zubů." Vrhla koutkem oka pohled na Bábinu rozzlobenou tvář.

"Nemusíš se hned kvůli všemu tak žrát," dodávala. "Oni mi toho zas tak moc neudělali. Ale stejně, díky!"

"Já si o tebe nedělala vůbec žádné starosti, Gyto Oggová," odsekla jí Bábi. "Přišla jsem jen proto, že kolem toho začala dělat zmatek Magráta. Já říkám, že když se nějaká čarodějka nedokáže postarat sama o sebe, tak nemá právo říkat o sobě, že je čarodějka."

"Měla jsem dojem, že Magráta si vedla s tím dřevem moc dobře, co?"

Přestože s Bábi lomcovala zuřivost, udělala si krátkou chvilku na to, aby spokojeně přikývla.

"Začíná se nám vylupovat," řekla. Pak se rozhlédla chodbou na obě strany a naklonila se ke Stařenčině uchu.

"Jemu bych tu radost nikdy nedopřála," řekla polohlasem, "ale nandal nám to."

"No, nevím," zavrtěla hlavou Stařenka. "Náš Jason a pár ostrých mládenců by asi -"

"Ne. Vidělas některé z těch jeho strážných. To už nejsou ti co kdysi. Tihle jsou opravdu schopní všeho."

"Kdybychom mládencům jen tak trošičku pomohly..."

"To by asi nezabralo. Věci takového druhu si musí lidé vážně vyřešit sami mezi sebou."

"Když to říkáš, Esme," souhlasila pokorně Stařenka.

"To víš, že jo. Magie je tady proto, abychom ji ovládaly, ne aby vládla."

Stařenka přikývla, pak si připomněla svůj slib a zvedla kus kamene z hromady nasypané v koutě chodby.

"Já si myslel, že jsi už zapomněla," ozval sejí těsně vedle ucha hlas mrtvého krále.

O kus dál v chodbě se motal šašek kolem Magráty.

"Mohl bych vás někdy vidět?" zeptal se.

"No, víte... já nevím," upejpala se Magráta a její srdce zpívalo Ódu na radost.

"Co dneska večer?" kul šašek železo.

"O, to ne," vrtěla Magráta hlavou, "Dnes v noci mám hrozně moc práce." Byla pevně rozhodnuta stulit se s hrnkem teplého mléka a s knihou Dobračky Sejkonopné o experimentální astrologii pod peřinu. Navíc jí instinkt říkal, že nápadník mnohem lépe ocení to, co získá s překážkami, a bude mu to vzácnější.

"Tak co zítra večer?" naléhal šašek.

"Myslím, že to si budu muset umýt vlasy."

"Potom bych si mohl udělat volno v pátek večer."

"No, víte, my právě večer míváme nejvíc práce..."

"Tak odpoledne."

Magráta zaváhala. Možná že by ty překážky nemusely být zas tak těžké a početné. "No, to by možná -"

"Ve dvě. Tam na loučce u jezírka, platí?"

"No totiž-"

"Takže tam se sejdeme. To je skvělé! Díky!" prohlásil šašek zoufale.

"Šašku!" Hlas vévodkyně proletěl chodbou a šaškovi se po tváři mihl strach.

"Musím jít," řekl spěšně. "Tak na loučce, ano? Vezmu si na sebe něco, abyste mě poznala. Dohodnuto?"

"Dohodnuto," odpověděla mu Magráta jako ozvěnou, zhypnotizována pouhou silou jeho naléhavosti. Otočila se a rozběhla se za oběma staršími čarodějkami.

Před hradem se rozpoutalo pravé pandemonium. Dav, který tam byl už za Bábina příchodu, mezitím podstatně vzrostl, prošel momentálně nestřeženou branou a shromáždil se na nádvoří kolem pevnosti. Civilní nekázeň nebo dokonce vzpoura byly v Lancre neznámou věcí, ale lidé si velmi rychle osvojili některé zásadní prvky a projevy, jako to, že si většina z nich s sebou vzala kosy, srpy a hrábě a teď s nimi rytmicky pohybovala nahoru a dolů za výkřiků typu "fuj," "ven", "vrazi" nebo "chléb a hry!". Faktem je, že se v davu objevili i obyvatelé, kteří tak docela nepochopili, o co jde, a ti mávali prapory a křičeli "sláva". Pokročilejší studenti toho davového umění už začali obcházet hrad a zjišťovali, které budovy uvnitř hradeb by v případě potřeby nejlépe hořely. Odnikud se objevili prodavači pirohů a párků v rohlíku a dělali poměrně slušné obchody. Už nebyla daleko chvíle, kdy někdo něčím po někom hodí.

Tři čarodějky stály na vrcholu schodů, které vedly k hlavní hradní bráně, a zkoumaly to moře tváří.

"Támhle je náš Jason," usmála se Stařenka spokojeně. "A Wane a Darron a Kev a Trev a Nev -"

"Budu si jejich tváře pamatovat," řekl lord Felmet, který se mezitím zjevil jako duch z temné chodby za nimi a teď je objal kolem ramen. "A všimly jste si mých lučištníků rozestavených na hradbách?"

"Vidím je," odpověděla zachmuřeně Bábi.

"Tak se začněte usmívat a mávejte," řekl tiše vévoda. "To aby lidé věděli, že je všechno v pořádku. Koneckonců, cožpak jste mě dnes nebyly navštívit ve státních záležitostech?"

K Bábi se pak naklonil ještě blíž.

"Ano, jsou stovky věcí, které bys mohla udělat," zasyčel, "ale výsledek by byl pokaždé tentýž." Pak se narovnal. "Ale se mnou se dá mluvit, alespoň doufám," dodal pak vesele. "Možná že kdybys ty lidi uklidnila, mohl bych alespoň trochu upravit svou vládu. Ale samozřejmě nic neslibuju."

Bábi mlčela.

"Smějte se a mávejte!" přikazoval vévoda.

Bábi zvedla jednu ruku v náznaku pohybu a nasadila grimasu, která neměla absolutně nic společného s veselím. Pak se zachmuřila ještě víc a strčila loktem do Stařenky Oggové, která se smála a mávala jako šílená.

"Nemusíš se tím zase nechat tak unášet," zasykla.

"Ale támhle je náš Rit a Karlička a jejich děti," odpověděla Stařenka. "Jupíí!"

"Tak budeš už mlčet, ty hloupá stará rachejtle?" vyštěkla Bábi. "Seber se trochu!"

"Skvělé, to jste provedly dokonale," pochvaloval si vévoda. Zvedl ruce, nebo přesněji jednu. Ta druhá ho stále ještě bolela. Včera večer znovu zkusil struhadlo, ale nepomohlo to.

"Lidé z Lancre!" vykřikl. "Buďte bez obav! Jsem váš přítel. Ochráním vás před čarodějkami! Souhlasily s tím, že vás už ponechají žít v klidu!"

Bábi na něj upřela oči. Musí to být jeden z těch, jak se tomu to... depresivních maniaků, pomyslela si. V jedné chvilce tě zabije a vzápětí se tě klidně zeptá, jak se cítíš.

Najednou si uvědomila, že se na ni vévoda dívá, jako by od ní něco čekal.

"Co je?"

"Řekl jsem, že teď požádám ctěnou a veleváženou Bábi Zlopočasnou, aby řekla několik slov, ha, ha."

"To jsi řekl?"

"Ano!"

"Tak to už jsi zašel trochu daleko!" zachmuřila se Bábi.

"Že by? No, to snad ne!" zachichotal se spokojeně vévoda.

Bábi se obrátila k vyčkávajícímu davu, který okamžitě ztichl.

"Běžte domů," řekla.

"To je všechno?" zeptal se vévoda.

"Jo."

"A co sliby věčné věrnosti a oddanosti?"

"Co s nimi má být? Gyto, přestala bys už konečně mávat na ty lidi?"

"Promiň."

"A my teď půjdeme taky," oznámila Bábi.

"A tak jsme spolu hezky vycházeli," protáhl vévoda.

"Pojď, Gyto," řekla Bábi ledovým hlasem. "A kde máme Magrátu?"

Magráta zvedla provinile hlavu. Byla zabrána do hlubokého hovoru se šaškem. Byl to takový ten druh hovoru, kdy obě strany tráví většinu času tím, že se dívají na špičky vlastních nohou nebo si prohlížejí nehty u rukou. Devadesát procent skutečné lásky je vlastně nepřekonatelný stud, rozpalující uši do ruda.

"Odcházíme," oznámila jí Bábi.

"Tak v pátek odpoledne," sykl šašek.

"No, když budu moci," přikývla Magráta.

Stařenka Oggová se spokojeně usmála.

A tak se Bábi Zlopočasná pustila po schodišti dolů a s oběma čarodějkami v patách prošla davem. Několik

strážných, kteří se zlomyslně ušklíbali, zachytilo její pohled a ještě dlouho potom si přálo, aby se to nestalo. Ale přece jen se v zástupu tu a tam ozvalo tiché nebo špatně potlačované uchechtnutí. Bábi pospíchala hlavní branou ven, přes padací most a hlavní ulicí městečka. A Bábi kráčející spěšným krokem by dokázala předběhnout dost lidí běžících.

A za nimi se smál vévoda, který mezitím doplul na vrchol své optimistické fáze a začal se pomalu vracet k pobřežním skaliskům zoufalství.

"Ha, ha!"

Bábi se nezastavila, dokud se neocitly za městem a ve vytouženém pralese. Sešla z cesty, sesula se na padlý kmen a ukryla tvář do rukou.

Druhé dvě se k ní opatrně blížily. Magráta ji opatrně pohladila po rameni.

"Neberte si to tak," řekla. "My si myslíme, že jste tu hroznou situaci zvládla skvěle. Nezoufejte."

"Já nezoufám, já přemýšlím," odpověděla Bábi. "Běžte pryč."

Stařenka Oggová se podívala na Magrátu a varovně pozvedla obočí. Pak pomalu poodešly do bezpečné vzdálenosti, i když pro Bábi v téhle náladě nemusel být dost daleko ani vedlejší vesmír, a sedly si na velký kámen obrostlý mechem.

"Nestalo se vám nic?" zeptala se Magráta. "Neudělali vám nic, že ne?"

"Nedotkli se mě ani prstem," uklidňovala ji Stařenka. "Starý král Gruneweld, ten by nemařil čas tím, aby mával věcmi sem a tam a vyhrožoval lidem. Tam by to šlo ráz na ráz, prásk ho - jehly pod nehty a jedem! Hned od začátku. Žádné takové ty hlouposti s ďábelským smíchem. To byl opravdový král. Velmi vznešený."

"Vyhrožoval, že vás dá upálit."

"Oh, to bych byla samozřejmě nepřipustila. Ale všimla jsem si, že máš nápadníka," řekla Stařenka.

"Cože?"

"No, toho mladíka s rolničkami," připomínala Stařenka. "Co má obličej jako nevinně nakopnutý kokršpaněl."

"Ach, ten." Magráta pod nánosem světlého pudru zrudla. "Vážně, já nevím, co mám dělat. Prostě za mnou pořád chodí."

"Jo, jo, to může být někdy opravdu nepříjemné," řekla Stařenka s vědoucím výrazem.

"Kromě toho je hrozně malý. A taky pořád poskakuje," stěžovala si Magráta.

"Prohlédla sis ho pořádně, poslyš?" řekla stará čarodějka.

"Cože?"

"Jak vidím, tak neprohlédla. Myslím že ne. Tenhle blázen, to je velmi chytrý člověk. Ten by se hodil mezi tyhlety herce."

"Co tím myslíte?"

"Příště, až ho uvidíš, podívej se na něj jako čarodějka, ne jako žena," usmála se na ni Stařenka a důvěrně ji šťouchla do žeber.

"Tu věc s dveřmi jsi provedla skvěle!" dodala. "Začínáš být dobrá. Doufám, že jsi mu řekla o Silverovi."

"Slíbil, že ho okamžitě pustí ven, Stařenko."

Z místa, kde seděla Bábi Zlopočasná, se ozvalo odfrknutí.

"Slyšela jsi, jak se pochechtávali?" zeptala se. Někdo se tam ušklíbal!"

Stařenka Oggová si sedla vedle ní. "A několik z nich si dokonce ukazovalo," přikývla Stařenka. "Já vím."

"To v žádném případě nesmíme trpět!"

Magráta si sedla na druhý konec kmene.

"Jsou přece ještě další čarodějky," řekla. "Dál, v horách Beraní hlavy je jich přece spousta. Třeba by nám nějak pomohly."

Starší dvě čarodějky na ni pohlížely v ublíženém úžasu.

"No, já si nemyslím, že bychom musely zacházet až tak daleko," posmrkla Bábi. "Abychom prosily o pomoc."

"To by bylo opravdu moc špatné," přikývla Stařenka Oggová.

"Ale toho démona jste přece taky poprosily o pomoc," nechápala Magráta.

"To tedy ne," odporovala jí Bábi.

"Jasně, to víš, že ne!" kývala Stařenka hlavou.

"My mu přikázaly, aby nám asistoval."

"Tak to bylo."

Bábi Zlopočasná si natáhla nohy a zadívala se na vlastní boty. Byly to dobré, pevné boty, jejichž podrážky byly zpevněny cvočky a špičky a paty podkůvkami. Bylo skoro k nevíře, že je ušil švec, vypadaly spíš jako by někdo položil na stůl podrážky a na nich ty boty vybudoval.

"Já si vzpomněla na tu čarodějku, co žije směrem na Skund," řekla nakonec. "Sestra Čísi, nebo jak se vlastně to... její syn se stal námořníkem. Víš která, Gyto? Ta, co šňupe, a jak si sedneš, dává na opěradla židlí ochranné dečky?"

"Velkodivná," řekla Stařenka Oggová. "Když pije čaj, vždycky vystrkuje malíček a všude trousí rozumy, o které nikdo nestojí."

"Jo, ta. No. Tak s tou jsem naštěstí nemluvila od té záležitosti s tím pranýřem, vzpomínáš si? Té by se určitě líbilo, kdyby sem mohla přijít, čmuchat kolem, strkat do všeho prsty a vykládat nám, jak máme dělat to a ono, to věřím! Jo, pomoc! To bychom se dostaly do pěkné špamastyky, kdybychom se potulovaly sem a tam a pomáhaly!"

"Bodejť! A víš co? Ve Skundu stromy mluví a v noci chodí sem tam," dodávala Stařenka. "A bez dovolení. Mají to tam opravdu moc špatně zorganizované."

"Vážně?" zeptala se Magráta. "Takže tam nemají zdaleka takový pořádek jako my tady?"

Bábi důležitě vstala.

"Jdu domů."

Existují snad tisíce dobrých důvodů, proč magie nevládne světu. Jmenují se čarodějky a mágové, pomyslila si Magráta, když sledovala ty dvě.

Bylo to pravděpodobně nějak skvěle zorganizováno přírodou, která pociťuje jako prvotní nutnost chránit sama sebe. Ona sama dohlíží na to, aby každý, kdo má sebemenší magické nadání, byl ochoten ke spolupráci jako medvědice s bolením zubů, takže většina těch nebezpečných sil se vyplýtvá v drobných přích, půtkách a dětinském soupeření. Byly tam samozřejmě rozličné způsoby a styly. Mágové na sebe útočili s oblibou v chladných vlhkých klenutých chodbách, čarodějky se zase jen tak podřezávaly na ulici. A většina z nich se dokázala otáčet především sama kolem sebe jako roztočené vřeteno kolem své osy. Upřímně řečeno, jsou jako malé děti.

Samozřejmě kromě mě říkala si Magráta.

"Je opravdu hodně rozzlobená, co?" zeptala se Magráta Stařenky.

"No, jak bych ti to řekla," odpověděla jí Stařenka, Je tady totiž jeden problém, víš? Čím víc si zvykneš na magii, tím méně se ti ji chce používat. A tím víc se ti neustále plete do cesty. Předpokládám, že když jsi začínala, naučila ses od nebožky Sejkonopné, budižjízemělehká, pár jednoduchých kouzel a ta jsi používala skoro neustále, vid?"

"No, vlastně ano. Ale to dělá každý."

"To je známá věc," přisvědčila Stařenka. "Když pak ale v Umění postoupíš, zjistíš, že nejtěžší druh magie je ten, který naopak vůbec nepoužíváš. "

Magráta její prohlášení chvilku zvažovala.

"Není to náhodou nějaký druh Zenu?"

"Jo, to nevím. Já nikdy žádný Zen neviděla."

"Když jsme byly v hladomorně, říkala Bábi něco o tom, že ona by to zkusila s kameny. To mi připadalo jako pěkně tvrdá magie."

"Víš, Dobráčka to s kameny moc neuměla," vysvětlovala jí Stařenka. "Ono to v zásadě ani tak těžké není. Musíš jenom proniknout do jejich paměti a probrat je k vědomí. Vyvolat vzpomínky z jejich prvních dnů, když byly ještě rozžhavené a tekuté."

Zaváhala a ruka její svezla ke kapse. Sevřela kus kamene, který sebrala na hradě před pár minutami, a uvolnila se.

"Na chvilku mně napadlo, že jsem ho tam zapomněla, řekla a vytáhla kámen z kapsy. "Tak už můžeš vylézt."

V jasném světle dne nebyla postava skoro vidět, vypadala jako slabý třpyt na pozadí temných stromů. Král Verence zamrkal. Dennímu světlu už odvykl.

"Esme," zavolala Stařenka. "Je tady někdo, kdo by s tebou chtěl mluvit."

Bábi se pomalu otočila a vrhla na ducha kosý pohled.

"Tebe jsem viděla už v hladomorně, že?" řekla. "Který ty jsi?"

"Verence, král Lancre," odpověděl duch a uklonil se. "Mám tu čest mluvit s váženou Bábi Zlopočasnou, která je doyenem sboru čarodějek?"

Už byla řeč o tom, že přestože byl Verence potomkem dlouhé linie královských předků, neznamenalo v tomto případě, že by byl hloupý a celý rok, během kterého ho nerozptylovala jeho tělesná schránka, vykonal pravé divy. Bábi Zlopočasná sama sebe považovala za naprosto nepřístupnou mazání medu kolem úst, ale král na to použil ekvivalent produkce menšího medového emirátu. Zvláště mazaným kouskem byla ta poklona.

Bábi zacukal v koutku úst malý sval. Na oplátku mu vrátila malou, mírně škrobenou poklonu, protože si nebyla tak docela jistá, co znamená slovo "doyen".

"Ano, to jsem já," připustila.

"Můžete vstát," dodala královským tónem.

Král Verence zůstal klečet asi tři centimetry nad trávníkem.

"Žádám vaše slyšení a vaši pomoc," naklonil se naléhavě kupředu. .

"Poslyšte, a jak jste se vlastně dostal z hradu?" zeptala se Bábi.

"Ctihodná Stařenka Oggová byla tak laskavá a pomohla mi," vysvětloval král. "Došel jsem k názoru, že jestliže jsem připoután ke kamenům hradu Lancre, mohu se dostat tam, kam se dostanou kameny. Obávám se, že jsem se musel uchýlit v této záležitosti k malému podvůdku. V současné době straším ve Stařenčině zástěře."

"No, tak to nejste první, odpověděla Bábi automaticky.

"Esme!"

"A já vás teď prosím, Bábi Zlopočasná, abyste dosadila na trůn mého syna."

"Dosadila?"

"Vy víte, co tím myslím. Jak se mu daří? Je zdravý?"

Bábi přikývla. "Když jsme ho viděly naposled, jedl právě jablko," řekla.

"Je to jeho osud, stát se králem Lancre!"

"No, asi ano. Ale osud dokáže být záludný, víte to?" varovala Bábi.

"Takže mi nepomůžete?"

Bábi se zatvářila velmi nešťastně. "Podívejte, to by bylo vměšování, víte?" odpovídala nerada. "Vždycky to špatně dopadne, když se našinec vměšuje do politiky. Většinou je to tak, že když s tím jednou začnete, nemůžete s tím přestat. To je jedno ze základních pravidel magie. A my si těžko můžeme dovolit jen tak mýrnix týrnix znásilňovat základní pravidla."

"Takže mi nepomůžete?"

"No, jak bych to... přirozeně jednoho dne, až bude váš chlapec o něco starší..."

"Kde je teď?" zeptal se král velmi chladně.

Čarodějky se snažily vyhnout pohledem jedna druhé.

"Dohlédly jsme na to, aby se dostal v bezpečí ze země, víte," oznámila mu Bábi poněkud neohrabaně.

"Umístily jsme ho do velmi dobré rodiny," doplnila Stařenka Oggová rychle.

"Co je to za lidi?" zamračil se král. "Doufám, že to nejsou nějací obyčejní ..."

"Jistě že ne," uklidňovala ho Bábi s celkem přesvědčivou výmluvností, způsobenou tím, že jí hlavou prolétl Vínozpěvův obraz. "Vůbec to není žádná obyčejná rodina, naopak, velmi neobyčejná. Ehm."

Její oči spočinuly s prosbou o pomoc na Magrátě.

"Byli to lidé z rodu Thespidova," řekla Magráta. pevným hlasem a její hlas vyjadřoval takové nadšení, že se král přistihl, jak jí automaticky přikyvuje.

"Aha," řekl. "Výborně!"

"Vážně?" zašeptala Bábi do ucha Stařenka Oggová. "Vůbec tak ale nevypadali."

"Nikdy neukazuj, co všechno ještě nevíš, Gyto," povzdechla si Bábi. Pak se otočila ke královskému duchu.

"Promiňte, Vaše Veličenstvo. Ona se jen tak předvádí. Vždyt' dokonce ani neví, kde Thespidie leží."

"Ať už je to kdekoliv, doufám, že tam umějí vyškolit muže v umění válečném," zabručel Verence. "Znám Felmeta. Během deseti let tady bude zahrabán jako ropucha pod kamenem."

Král pohlédl z čarodějky na čarodějku. "Do jakého království se to bude muset vrátit? Zaslechl jsem něco o tom, jak to v říši vypadá už teď. Skutečně chcete pozorovat celé roky, jak se země mění, hnije a stává se zlou?" Králův duch vybledl.

Ve vzduchu zůstal viset jen jeho stín a hlas podobný slabému vánku.

"Pamatujte, sestry sudičky," zašeptal, "že země a král jedno jsou."

A zmizel docela.

Rozpačité ticho přerušilo hlasité zatroubení do kapesníku, když si Magráta utřela slzy a vysmrkala se.

"Co jedno?" zavrtěla Stařenka Oggová nechápavě hlavou.

"Musíme s tím něco udělat," řekla Magráta a hlas její třásl dojetím. "Pravidla nepravidla."

"Je to skutečně velmi nepříjemné," řekla Bábi tiše.

"To jo, ale co chcete dělat?" zeptala se s nadějí Magráta.

"Musíme o tom zauvažovat," pokývala hlavou Bábi. "Pěkně si to všechno promyslet."

"No jo, ale vždyť už si to promýšlíte celý rok," neodpustila si Magráta.

"Co jedno? Komu jsou jedno?" snažila se Stařenka přijít té jazykové záhadě na kloub.

"Není dobré vrhnout se do věcí po hlavě," vysvětlovala Bábi. "Je potřeba nejdřív -"

Od Lancre přijížděl vůz, který skřípal a zvonil po kamenech nerovné polní cesty. Bábi si toho nevšímala.

"- všechny ty věci pořádně uvážit."

"Vy nevíte, co máte dělat, viďte?" zeptala se Magráta.

"Nesmysl. Já jen -"

"Jede povoz, Bábi."

Bábi Zlopočasná pokrčila rameny. "Vy mladí si totiž neuvědomujete jednu věc, že totiž -"

Čarodějky se nikdy neunavovaly bezpečností silničního provozu. Ty dopravní prostředky, které se pohybovaly po cestách v Lancre, je buď objížděly, nebo, když to nebylo jinak možné, počkaly, až se čarodějkám uráčilo uvolnit cestu. Bábi Zlopočasná žila v okolí celé desítky let a považovala tuhle skutečnost za neměnnou. Jediný důvod, proč nezemřela ve chvíli, kdy se přesvědčila o tom, že všechno se mění, byla Magráta, která díky svým mnohem rychlejším reflexům stačila Bábi strhnout do strouhy vedle cesty.

Byla to zajímavá strouha. Kroutily se tam podivné spirálovité věci, které musely být potomky tvorů žijících v pradávné polévce stvoření. Každý, kdo si myslí, že voda ve strouze u cesty nestojí za tolik řečí, by měl právě v té strouze strávit poučnou hodinku ve společnosti silného mikroskopu. Byla tam taky spousta kopřiv. A teď tam ještě ke všemu přibyla Bábi Zlopočasná.

Zápasila chvilku se stulíky, nepříčetná zuřivostí, a pak povstala ze strouhy jako Venuše z mořské pěny, jen trochu starší a pokrytá žabincem.

"O-o-o," vypravila ze sebe a roztřeseným prstem ukazovala za mizejícím povozem.

"To byl mladý Nobele, žije někde kolem Kalamářovic," oznamovala Stařenka z nedalekého houští. "Ta jejich famílie byla vždycky trochu divoká. Ale co bys chtěla, jeho máma byla rozená Bičišťová."

"0-on nás přejel!" dokončila Bábi.

"Měla jste mu ustoupit z cesty," nadhodila Magráta.

"Tak já mu mela ustoupit z cesty?" zablýskla Bábi očima. "My jsme čarodějky! Ne my lidem, ale lidé nám ustupují z cesty." Vyškrabala se nazpět na cestu a prstem neustále ukazovala za oblakem prachu, ve kterém povoz zmizel. "U Holino, já to zařídím tak, aby litoval, že se vůbec kdy narodil -"

"Přišel na svět hrozně veliký, pamatuju si to přesně," oznamovalo křoví. "Jeho matka si při tom vytrpěla své."

"Něco takového se mi ještě nikdy nestalo," zasípala Bábi, která stále ještě vibrovala jako struna luku. "Já ho naučím! Pokusil se nás přejet jako nějaké obyčejné lidi!"

"On už to teď taky ví," uklidňovala ji Magráta. "Teď snad, kdybyste mi pomohla vytáhnout Stařenku z toho křoví, ano?"

"Proměním mu -"

"Lidé už nemají žádnou úctu, to je to," řekla Stařenka, když jí Magráta pomáhala vytahovat trny. "Já si myslím, že je to všechno kvůli tomu, že je ten král jenom jeden."

"My jsme čarodějky!" vykřikla Bábi s tváří obrácenou k nebi a zahrozila oběma pěstmi.

"Ano, ano," přisvědčovala Magráta. "Harmonická vyváženost vesmíru a tak dále. Myslím, že Stařenka je poněkud unavená."

"A co provází mě posledních pár dnů?" zalkala Bábi s rétorickým zápalem, při kterém by zalapal po dechu sám Vínozpěv.

"No, co?" zeptala se zvědavě Magráta.

"Výsměch! Výsměch! Na mých vlastních cestách! V mé vlastní zemi!" zaječela Bábi. "Tak tím kalich přetekl! Něco takového dalších deset let snášet nebudu! Nebudu to snášet už ani den!"

Stromy kolem se začaly kývat a prach z cesty se začal formovat do podivných útvarů, které se snažily odvířit Bábi z cesty. Bábi Zlopočasná natáhla jednu dlouhou ruku a na jejím konci jeden dlouhý prst a na konci do špičky zastřihnutého nehtu se objevil malý oktarínový plamínek.

O osm set metrů dál upadla uhánějícímu vozu kola. Všechna čtyři najednou.

"Tak on by zavíral čarodějky do hladomorny?" zařvala Bábi na stromy.

Stařenka se vyškrábala na nohy.

"Uděláme líp, když ji chytíme," zašeptala Magrátě. Obě dvě se vrhly na Bábi a stáhly jí pozvednuté ruce k tělu.

"Ale já mu, u všech sakrů, ukážu, co dokáže čarodějka!" ječela Bábi.

"Jasně, to víš že jo, jakpak by ne, ukážeš mu," konej šila ji Stařenka. "Jenže možná, že by bylo lepší nedělat to teď hned a jen tak zničehonic, co?"

"Já mu dám, babizny sudičky!" osopila se Bábi jen tak všeobecně na celý svět. "Já mu proměním toho jeho - "

"Podrž ji na minutku, Magráto," sykla Stařenka Oggová a vyhrnula si rukáv.

"Jo, těm skutečně výjimečně trénovaným se to občas stane," řekla a švihla rukou. Ubalila Bábi facku, která zvedla obě čarodějky na zlomek vteřiny ze země. V závěru bezdechého ticha, které následovalo, prohlásila Bábi Zlopočasná: "Děkuju ti."

Pak si s určitou dávkou příčetnosti upravila šaty a dodala: "Ale já to myslím vážně. Sejdeme se dnes večer u kamene a uděláme, co je třeba udělat. Ehm."

Přeorganizovala si jehlice v klobouku a vydala se poněkud nejistým krokem ke své chalupě.

"A kam se poděla ta pravidla o nevměšování se do politiky?" řekla Magráta s očima upřenýma na Bábina záda.

Stařenka Oggová si masírovala ruku, aby přivedla do ochromených prstů aspoň trochu života.

"Ale, u Hokiho, ta ženská má bradu jako kovadlinu," odfoukla si. "Co jsi říkala?"

"Řekla jsem, copak se stalo s pravidlem o nevměšování?" opakovala Magráta.

"Ach to," ušklíbla se Stařenka. Pak vzala dívku za ruku. "Celé tajemství je v tom," vysvětlovala, "že jak postupně ovládneš Umění, zjistíš, že existuje ještě jedno pravidlo. Esme se jím důsledně řídí celý život."

"Jaké?"

"Když už porušíš pravidla, tak to udělej rychle a tvrdě," sdělila jí Stařenka a růžové dásně, které ukázala v úsměvu, v té chvíli vypadaly mnohem strašnější než sada nejostřejších zubů.

Vévoda se usmál směrem k pralesu.

"Zabírá to," řekl. "Lidé začínají reptat proti čarodějkám. Jak to děláš, šašku?"

"Žerty, kmotře. A drby. Lidé jsou napůl připraveni věřit čemukoliv. Každý chová čarodějky v úctě, ale háček je v tom, že je vlastně nikdo nemá zvlášť v lásce."

V pátek odpoledne, pomyslel si. Musím sehnat nějaké květiny. A nejlepší šaty, ty s těmi stříbrnými rolničkami. Člověče!

"To je velmi potěšující. Jestli to tak bude pokračovat, šašku, vysloužíš si titul rytíře."

To bylo č. 302 a šašek byl příliš chytrý, než aby něco zanedbal. "Jářku, kmotře, proč ne? Je-li mnoho královských rytířů blázny, proč by nemohl být králův blázen rytířem," prohlásil unaveně, bez ohledu na záchvěv bolesti, který vévodovi přeběhl po tváři. "A kdybys mi dal ten titul rytíře písemně, mohl bych do tebe přestat konečně rýt a šel bych na vejminek, he, he."

"Ano, ano, to stačí," vyštěkl lord Felmet. Dnes se cítil mnohem lépe. Jeho ovesná kaše nebyla toho večera přesolená a měl zvláštní pocit, jako by se v hradu uvolnilo. Především už neslyšel žádné tajemné hlasy.

Usedl na trůn. Poprvé za dlouhou dobu se mu zdál docela pohodlný. Vedle něj seděla vévodkyně, bradu opřenou v dlani, a upřeně pozorovala šaška. Tomu to dělalo starosti. Co se týkalo vévody, věděl, jak na tom je - bylo jen potřeba vydržet, než se lordovo šílenství vrátí oklikami do stavu veselosti, ale vévodkyně mu nahánělo skutečnou hrůzu.

"Zdá se, že slova mají až neuvěřitelnou moc," zamyslela se.

"Zajisté, má paní."

"Musel jsi něco takového dlouho studovat."

Šašek přisvědčil. Síla slov mu umožnila přežít to peklo v cechu. Mágové a čarodějky užívali slova, jako kdyby to byly nástroje ke zhotovení věcí, ale šašek došel k závěru, že slova jsou něco, co má svá vlastní práva.

"Slova jsou schopna změnit svět," řekl.

Oči se jí zúžily.

"To už jsi jednou říkal. Zatím jsi mě nepřesvědčil. Podle mě dokážou svět změnit jen silní lidé," zavrtěla hlavou. "Silní lidé a jejich činy. Slova jsou jako poleva na dortu. Samozřejmě, že ty je považuješ za důležitá. Jsi slabý a nemáš nic jiného."

"Její vznešenost se mýlí."

Vévodkyně pozvedla tučnou ruku a zabubnovala prsty na opěradlo trůnu.

"Doporučovala bych ti," zamračila se, "abys svůj výrok něčím dobře podložil."

"Paní, vévoda chce vykácet pralesy, že je to tak?"

"Ty stromy mě pomlouvají," zašeptal lord Felmet. "Slyším to, když si vyrazím na vyjížďku. Říkají si o mně samé lži!"

Vévodkyně a šašek si vyměnili pohledy.

"Jenže," pokračoval šašek, "tahle záležitost se setkala se strašlivým odporem."

"Cože?"

"Lidem se to nelíbí."

Vévodkyně vybuchla. "Copak na tom záleží?" vykřikla vztekle. "My tady vládnem! Budou dělat, co jim řekneme, neboje dáme popravit jednoho po druhém!"

Šašek poskakoval, klaněl se a mával rukama ve smířlivých gestech.

"Ale, lásko moje, takhle nám za chvíli dojdou lidé," zamumlal vévoda.

"To ne, tak to být nemusí!" řekl šašek zoufale. "Nic z toho nemusíte dělat! Mohli byste ale udělat něco úplně jiného, totiž -" odmlčel se a rty se mu roztřásly, "- vyhlásit dlouhodobý a velkorysý hospodářský plán, který bude sledovat rozšíření zemědělské produkce, zajištění četných a stálých pracovních příležitostí, především ve dřevozpracujícím průmyslu, otevření nových půdních ploch všeobecnému rozvoji a stavebním projektům a současně snížení banditismu a zvýšení bezpečnosti silničního provozu."

Vévoda na něj upíral užaslý pohled. "A jak si představuješ, že bych to asi udělal?"

"Dáte vykácet pralesy."

"Ale před chvílí jsi tvrdil -"

"Mlč, Felmete," prohlásila vévodkyně. Pak vrhla na šaška další dlouhý a pátravý pohled.

"A jak by člověk mohl, třeba," naklonila nakonec hlavu na stranu, "zbořit domy lidem, kteří mu dělají nějaké potíže?"

"Asanace. Vybudování parků. Nové stavební projekty prospěšné celému městu. Všeobecný zájem," odpověděl bez zaváhám šašek.

"Chtěla jsem je dát spálit."

"Musela by to být hygienická asanace," doplnil šašek rychle.

"Chtěla jsem dát zem přesolit, aby na těch místech už nikdy nerodila."

"Jářku, kdyby to mělo být provedeno dokonale, jako asanace za účelem zlepšení bytových podmínek a celkového vzhledu města, možná by nebylo špatné tam naopak ještě pár stromů vysadit."

"Žádné další stromy!" vykřikl vévoda.

"Jen klid, to je v pořádku. Ony to stejně nepřežijí. Důležité je dát je tam zasadit."

"Jenže já bych také chtěla zvýšit daně," pokračovala vévodkyně.

"Nuže, kmotře -"

"A nejsem tvůj kmotr."

"Kmotro?"

"Ne!"

"No tak... jářku, troufám... potřebujete financovat svůj velkorysý plán rozvoje státu."

"Cože?" zeptal se vévoda, který už zase ztratil nit rozhovoru.

"On chce říct, že kácení pralesů stojí peníze," vysvětlovala mu vévodkyně. Pak se na šaška usmála. To bylo poprvé, kdy se na něj podívala jinak než jako na malého odporného švába. V jejím pohledu bylo stále ještě kus švába vidět, ale ten kus říkal: hodný malý šváb, udělal paničce radost.

"To je velmi zajímavé," připustila. "Ale mohou ta tvá slova změnit minulost?"

Šašek o tom chvilku přemýšlel.

"To je ještě snazší, myslím," řekl. "Protože minulost je to, co si lidé pamatují, a vzpomínky, to jsou slova. Kdo ví, jak se choval král před tisícem let? Zůstávají jen vzpomínky a pověsti. A samozřejmě hry."

"A, ano, taky jsem viděl kdysi hru," usmál se Felmet. "Parta takových směšných lidí v obtažených kalhotách. Spousta křiku. Lidem se to líbilo."

"Chceš mi snad namluvit, že historie je to, co se lidem vykládá?" upřela vévodkyně pohled na šaška.

Ten se rozhlédl velkou síní a na stěně si vybral portrét krále Jedlůvky Dobrého (906 - 967).

"Žil vůbec?" ukázal na portrét prstem. "Kdo to dnes ví? Co bylo jeho silnou stránkou? A v čem byl dobrý? Ale teď už zůstane Jedlůvkou Dobrým až do konce světa. Věčně."

Vévoda se nakláněl na trůnu a oči mu plály.

"Já chci být dobrý panovník," prohlásil. "Chci, aby mě měli lidé rádi. Chci, aby na mě vzpomínali s láskou!"

"Předpokládejme," začala opatrně vévodkyně, "že by se tady vyskytly ještě nějaké poněkud sporné záležitosti. Historické záznamy, které jsou... jaksi... zamlžené."

"Já to neudělal," ozval se rychle vévoda. "On sklouzl a spadl. Tak to bylo. Uklouzl a spadl ze schodů. Já tam ani nebyl. On na mě zaútočil. Byla to sebeobrana. To je ono. Uklouzl a v sebeobraně padl na svou vlastní dýku." Jeho hlas se změnil v tiché mumlání. "Já si to nějak vůbec nepamatuju," zašeptal. Poškrabal se na pravé ruce, na té, ve které držel vražednou dýku, i když to slovo už mu skoro nic neříkalo.

"Mlč, muži!" vyštěkla na něj lady Felmetová. "Já vím, že jsi to neudělal. A já tam s tebou přece nebyla. To já jsem ti nepodala tu dýku." Vévoda se znovu otřásl.

"A teď, tatrmane," pokračovala lady Felmetová. "Tím jsem chtěla říci, že existují určité skutečnosti, které by měly být správně zaznamenány."

"Jářku, troufám, že vy jste tam tedy nebyla?" nadhodil šašek.

Je pravda, že slova mají nemírnou moc a k ní patří i to, že občas vyletí na svět dřív, než je má jejich tvůrce možnost zastavit. Kdyby byla slova malými bílými beránky, byl by teď šašek pozoroval, jak vesele skotačí kupředu, aby zčernali v plamenometu pohledu lady Felmetové.

"Nebyla jsem kde?"

"Nikde," pospíšil si šašek.

"Hlupáku! Každý je někde."

"Chtěl jsem říct, že jste byla kdekoliv, jen ne nahoře na těch schodech," vytáčel se.

"Na kterých schodech?"

"Jakýchkoliv schodech," odpověděl šašek, který se začínal potit. "Jasně si pamatuju, že jsem vás tam neviděl!"

Vévodkyně ho chvíli pozorovala.

"Hlavně, abys to nezapomněl," pokývala hlavou. Pak se zamyšleně pohladila po bradě a její dlaň vydala charakteristický praskavý zvuk.

"Tak ty říkáš, že realita, to jsou vlastně jen slabá slova. Z toho vyplývá, že skutečnost jsou slova. Ale jak se mohou stát slova historií?"

"To byla skvělá hra, ta co jsem ji viděl," ozval se najednou lord Felmet zasněně. "Bojovalo se tam, ale nikdo doopravdy nezemřel. Bylo tam několik skvělých monologů, alespoň mně to tak připadalo."

Od brady lady Felmetové se ozval další zvuk podobný zadrhnutí skelného papíru.

"Šašku?" ozvala se.

"Paní?"

"Dokázal bys napsat divadelní hru? Takovou hru, která by oběhla svět, hru, kterou by si lidé pamatovali ještě dlouho potom, kdy by utichly všechny pomluvy?"

"Ne, lady. Na to musí mít někdo zvláštní talent."

"A dokázal bys alespoň najít někoho, kdo takový talent má?"

"Takoví lidé existují, paní."

"Tak nějakého najdi," zamumlá vévoda. "Najdi toho nejlepšího. Nejlepšího! Pravda vyjde na světlo. Najdi toho člověka."

Bouře odpočívala. Ona už tak nějak nestála o to, aby byla, ale nic jiného jí nezbývalo. Čtrnáct dní zaskakovala za jednu proslulou anticyklonu nad Kruhovým oceánem, ukazovala se každý den, potulovala se v čele chladné fronty a byla vděčná za příležitost vyvrátit tu a tam strom nebo odnést nějaký ten domek do toho smaragdového města, které si vybral. Ale k předpovídanému velkému zlomu v povětrnostní situaci nedošlo.

Bouře se utěšovala myšlenkou, že jen skutečně velké bouře minulosti - například Velká vichřice z roku 1789 nebo hurikán Zelda a jeho Úžasné padající žáby - dokázaly na začátku své kariéry překonat podobné nesnáze. Bylo to prostě jen součástí velké tradice vývoje počasí.

Kromě toho se skvěle natáhla, i když jen pantomimicky, dole na pláních, kam přinesla sezónní sníh a rekordní mrazy milionům obyvatel. Musela se ke svému návratu sem nahoru postavit filozoficky, i když momentálně neměla na práci nic jiného než čeřit vřes. Kdyby bylo počasí lidmi, trávila by tahle bouře svůj volný čas s karnevalovým kloboučkem na hlavě v hamburgerovém pekle.

Momentálně pozorovala tři postavy, které se pomalu pohybovaly po vřesovišti a mířily všechny k jednomu místu. K holému místu, na němž stál velký bludný balvan, nebo kde přesněji řečeno stával, protože teď nějak nebyl v dohledu.

Bouře poznala tři postavy, zjistila, že jsou to staré přítelkyně a znalkyně, a vytvořila krátké netypické zahřmění na uvítanou. Nikdo si ho ani nevšiml.

"Ten mizerný kámen už je zase pryč," zamračila se Bábi Zlopočasná. "Čert ví, kde se zase potuluje."

Tvář měla bledou. Nebo v ní snad měla načrtnuto soustředěné napětí. Pokud ano, musel ho črtat velmi neurotický malíř. Zdálo se, že se tentokrát rozhodla zabývat prací. Ošklivou prací.

"Zapal oheň, Magráto," dodala automaticky.

"Skoro bych řekla," ozvala se Stařenka Oggová, "že by nám udělal dobře hrnek čaje," a formovala slova jako při modlitbě. Vteřinku se přehrabovala v záhybech vlňáku, který měla přehozený přes ramena. "A do něj si přidáme kapku něčeho pro zahřátí," dodala a vytáhla malou lahvičku domácí jabkovice.

"Alkohol je ošidný a černá v něm duše," prohlásila Magráta s nesouhlasem.

"Víš, že se toho ani nedotknu," narovnala se Bábi Zlopočasná. "Musíme mít jasnou hlavu, Gyto."

"Pár kapek do čaje, to není pití," zavrtěla hlavou Stařenka. "To je lék. Vane tady chladný vítr, který proniká až do morku kostí, sestry."

"Dobrá," přikývla Bábi. "Ale jen pár kapek."

Pily mlčky. Nakonec se ozvala Bábi. "Poslyš, Magráto, ty se vyznáš v těch věcech kolem sabatů. Takže když už, tak už. Co bychom měly udělat teď?"

Magráta zaváhala. Nemyslela si, že by bylo nejvhodnější teď navrhnout, aby tančily nahé.

"No, je tady taková píseň k oslavě měsíčku v úplňku."

"Jenže on není v úplňku," protestovala Bábi. "On zatím to, jak se to to..."

"Dorůstá," napověděla jí úslužně Stařenka.

"Já si myslím, že je to k oslavě měsíčních úplňků jako takových," riskovala Magráta. "A pak bychom měly zesílit svou koncentraci. Ale k tomu bychom opravdu potřebovaly měsíček v úplňku. Měsíčky jsou v těch obřadech velmi důležité."

Bábi na ni vrhla dlouhý, zpytavý pohled.

"Tak takhle vypadá to moderní čarování?" prohlásila.

"No, je to jeho součást, Bábi. Ale těch obřadů je ještě mnohem víc."

Bábi Zlopočasná si povzdechla. "No, každý podle svého, řekněme. Ale ať mě vezme čert, jestli mně bude nějaký kus lesklého kamene poroučet, co mám a nemám, nebo dokonce jak to mám!" A po kratičkém zamyšlení dodala: "Dělat!"

"Bodejť," souhlasila s ní radostně Stařenka Oggová. "Na to všechno se můžeme akorát vyfláknout. Pojďte holky, proklejeme někoho!"

Šašek se opatrně plížil nočními chodbami paláce. Neodvažoval se nic riskovat. Magráta mu dala Silverův velmi přesný grafický popis, a proto si šašek z hradní zbrojnice vypůjčil rukavice a kroužkovou košili s jakousi kuklou.

Došel ke skladišti, opatrně vyhákl závoru, strčil do dveří a přitiskl se ke stěně.

Chodba o něco potemněla, jak se koncentrovaná tma ze skladiště vylila ven a smíchala se s o něco světlejší temnotou v chodbě.

Kromě toho se nestalo nic. Žádné prskání, rozzuřená chlupatá koule připravená sekat drápy na všechny strany, nic. Šašek se trochu uklidnil a vklouzl dovnitř.

Na hlavu se mu snesl Silver.

Byl to dlouhý den. Ta místnost zdaleka neposkytovala ten druh plného vyžití, který Silver očekával a vyžadoval. Jediný trochu zajímavý byl okamžik, kdy asi v polovině dopoledne objevil kolonii myší, které už po několik generací ohlodávaly obrovský goblén s historií Lancre. Právě se dostaly ke králi Murunovi (709-745), kterého potkal strašlivý osud, když tentýž osud potkal i je. Pak si přibrousil drápy na bustě jediné upírky královské krve - královny Zachmurie alias Chmuřenky Narážečky (1514-1553, 1553-1557, 1557-1562, 1562-1567 a 1568-1573). Svou ranní potřebu provedl na portrétu neznámého monarchy, který už se stejně začal rozkládat. Teď se nudil a dostával vztek. Přejel drápy po místě, kde měl mít šašek uši, a odměnou mu byl jen kovový skřípavý zvuk.

"Budeme hodný kluk, ano?" řekl šašek. "Chytrá čičiči, že jo! No, hodnej kocourek! Pojď, uděláme hopsá, hopsá, huš!"

To Silvera velmi zaujalo. Jediná osoba, která s ním takhle mluvila, byla Stařenka Oggová. Všichni ostatní ho většinou oslovovali nějak jako "koukej odsuďzmizettymizernejksindle". Silver, zaujat novou zkušeností, se velmi opatrně natáhl z šaškovy hlavy kupředu.

Z šaškova pohledu to vypadalo tak, že se mu odshora do zorného pole vysunula vzhůru nohama postavená kočičí hlava, ze které zářilo žluté oko plné poněkud nebezpečného zájmu.

"Tak co, nechtěli bychom domů, co?" řekl šašek hlasem plným mléka a strdí. "Koukni, dveře jsou otevřeny."

Silver zesílil sevření. Konečně našel kamaráda.

Šašek pokrčil rameny, velice opatrně se otočil a vyšel nazpět do chodby. Sešel dolů do velké síně, pak na nádvoří, tam prošel kolem strážnice, a když opatrně zamával strážným u vchodu, pustil se hlavní branou přes padací most.

"Uběhly zhruba dvě minuty, když jeden ze strážných prohlásil: "Právě vyšel ven nějaký člověk s kocourem na hlavě."

"Poznal jsi, kdo to byl?"

"Jo, šašek, myslím."

Rozhostilo se zamyšlené mlčení. Druhý strážný přehmátl na násadě halapartny.

"To je taky kšeft, to mu nezávidím," odplivl si. "No jo, když i to holt někdo dělat musí."

"Nikoho nebudeme proklínat," odmítla pevně Bábi. "Stejně to většinou nefunguje, když o tom ti lumpové nevědí."

"No, musí se jim poslat panenka, co má jejich podobu, a do ní se napíchají špendlíky a jehly!"

"Ne, Gyto."

"Nic moc k tomu nepotřebuješ, stačí pár kousků ostříhaných nehtů," prémiovala ji dychtivě Stařenka, která se nedala jen tak lehce odbýt.

"Ne."

"Hrstička vlasů nebo něco takového. Jehly bych měla."

"Ne!"

"Kletby uvalované na lidi jsou morálně velmi pochybené a kromě toho je známo, že zásadně negativně ovlivňují tvou karmu," přidala se k Bábi Magráta.

"Dobrá, ale já si ho stejně prokleju," dupla si nohou Stařenka. "Třeba jen tak pro sebe. Kdyby bylo po jeho, mohla jsem v té hladomorně klidně vypustit ducha."

"My ho neproklejeme," opakovala Bábi. "My ho nahradíme. Co jsi udělala s nebožtíkem králem?"

"Nechala jsem ten kámen ležet v kuchyni na stole," odpověděla Stařenka. "Už jsem to nemohla snést."

"To nevím proč," nadhodila Magráta. "Mně se zdál velmi příjemný. Tedy na ducha rozhodně."

"Och, on ano. Ale já měla dost těch ostatních," odpověděla Stařenka.

"Jakých ostatních?"

",Já tebe prosím, vynes jeden kámen z hradu ven, abych mohl v něm strašiti za hradbami, dobrá matičko', povídal," pitvořila se Stařenka Oggová. ,"Jeť tady notně nudno, paní Oggová, račte prominout mou slabou klačtinu', přej. A já stará hloupá to samozřejmě udělala. Copak mně napadlo, že jich to poslouchá bůhví kolik? Ohó, řekli si, všichni na palubu, vyrazíme na prázdniny. Já tedy proti duchům v zásadě nic nemám, zvláště proti královským duchům," dodala loajálně.

"Ale náš dům, to není nic pro ně. Víte, v prádelně teď vyje nějaká ženská ve voze taženém koňmi, že by z toho jeden ohluchl. Tedy řeknu vám... Ve špajzu je zase párek malých dětí a po celém domě jsou rozlezlí chlapi bez hlav a pod dřezem někdo ječí a pak je tam takový malý chlupatý mužík, který vypadá, jako kdyby se ztratil a bůhví co. Mně se to nelíbí."

"A mně je to jedno, dokud není nikdo z nich tady," pokrčila Bábi rameny. "Nechceme, aby se nám tady v okolí potulovali nějací mužští."

"Vždyť je to duch, ne mužský," upozornila ji Magráta.

"No, nebudeme zacházet do zbytečných podrobností," odpověděla škrobeně Bábi.

"Ale starého krále přece nemůžete dosadit na trůn," nechápala Magráta. "Duchové nemohou vládnout. Neudrží na hlavě korunu. Propadla by jimi."

"My ho nahradíme jeho synem," řekla Bábi. "To je ta správná posloupnost."

"Ale, vždyť to už jsme všechno tolikrát probraly," zavrtěla Stařenka otráveně hlavou. "Možná tak za patnáct let, to jo, ale -"

"Dnes v noci," prohlásila Bábi.

"Dítě na trůně? Nevydrží tam ani pět minut."

"Ne dítě," řekla tiše Bábi. "Dospělého muže. Vzpomínáš si na Alissu Opožděnou? Říkali jí taky Černá."

Rozhostilo se ticho. Pak se Stařenka Oggová posadila.

"Do prkenný vohrady," zašeptala, "nemáš snad v úmyslu zkusit tamto...?"

"To tedy mám!"

"A do prkenný vohrady," opakovala Stařenka znovu velice tiše a dodala: "Ty už jsi o tom nějakou dobu přemýšlela, co?"

"Ano."

"Podívej, Esme, neblázni. Víš sama, že Černá Alissa patřila k těm nejlepším. Podívej, já vím, že jsi skvělá v dejme tomu hlavologii a myšlení a takových věcech, ale Černá Alissa, ta se prostě postavila a pustila se do toho."

"Chceš tím říct, že to nedokážu?"

"Promiňte," vmísila se jim do řeči Magráta.

"Ne, ne, to jistě ne," bránila se Stařenka, aniž si jí všimla.

"Proto."

"Jenže... no, vždyť víš, ona byla to... hnojem všech čarodějek, jak to král řekl."

"Doyenem," opravila ji s přehledem Bábi, která si toto podivné slovo našla doma v encyklopedii, "to znamená starší všech čarodějek, víš?"

"Promiňte," ozvala se Magráta znovu, tentokráte mnohem silněji. "Kdo byla ta Černá Alissa? A -" dodala rychle, "- žádné ty významné pohledy nad mou hlavou a ukazování za mými zády! Na tomhle sabatu jsou tři čarodějky, uvědomujete si to?"

"To jsi ještě nebyla na světě," řekla Stařenka. "Abych pravdu řekla, ani já už si ji moc nepamatuju. Žila někde směrem na Skund. To byla opravdu mocná čarodějka."

"No, když chceš věřit všemu, co se o ní povídá..." dodala Bábi.

"Kdysi proměnila dýni v královský kočár," pokračovala Stařenka.

"Potrpěla si na efekty," ušklíbla se Bábi Zlopočasná. "Nevím, jak to může někomu imponovat, když mu návštěva přijede ve žluté kouli, která voní jako dýňový koláč. A ta věc se skleněným střevícem... mně se to tedy zdá dost nebezpečné."

"Ale to největší kouzlo, které kdy udělala," pokračovala Stařenka, aniž si všímala Bábiných vsuvek, "bylo, když zaklela celý palác tak, že tam všichni usnuli na sto let, dokud..." zaváhala. "Teď si nějak nevzpomínám. Byl to ten obrostlý růžemi, nebo to byl ten s kolovratem? Mám dojem, že v tom byla nějaká princezna, která se měla píchnout... ne, princ tam byl a ten ji měl... Jo tak to bylo."

"V čem byla ta princezna a co s ní měl udělat ten princ?" zeptala se nejistě Magráta.

"Ale ne, ne co myslíš, musel ji políbit. Bylo to velice romantické. Jo, Černá Alissa si na romantiku moc potrpěla. Všechna její kouzla byla taková. Žádné neměla raději než Dívka potká žábu."

"A proč jí říkali Černá Alissa?"

"Kvůli nehtům," řekla Stařenka.

"A taky kvůli zubům," přidala svou trošku Bábi. "Byla hrozně na sladké. Žila v opravdické perníkové chaloupce. Na konci ji šouply nějaké dvě děti do její vlastní pece. To byl pro nás všechny šok."

"Chcete uspat celý hrad?" zeptala se Magráta.

"Ona ten zámek nikdy neuspala," vysvětlovala jí Bábi. "To je taková povídačka pro staré báby," dodala a vrhla jízlivý pohled na Stařenku. "Jen tak trochu zamíchala časem. Není to zase tak těžké, jak si lidé myslí. Kdekdo to dělá každou chvíli. Čas je, děvče, jako guma. Můžeš ho natáhnout, jak se ti hodí."

Magráta se právě chystala říci, že to není správné, protože čas je jednou čas, každá vteřina trvá vteřinu, kvůli tomu tady čas je, to je jeho zaměstnání...

A pak si vzpomněla na týdny, které pádily jako splašené, a odpoledne, která trvala věčně. Některé minuty se vlekly jako hodiny, některé hodiny uběhly tak rychle, že ani nevěděla jak...

"Jenže to je jen lidská představivost," řekla. "Nebo ne?"

"Oh, samozřejmě," přikývla Bábi, "samozřejmě že ano. To je ale na druhé straně skoro všechno. A jaký je v tom rozdíl?"

"Ale sto let, to by bylo trochu moc, ne?" usoudila Stařenka.

"Já myslím, že patnáct je takové pěkné kulaté číslo," řekla Bábi. "To znamená, že tomu mládenci bude na konci nějakých osmnáct. Provedeme to zaklínadlo, půjdeme, najdeme ho, on dostojí svému osudu a všechno bude tak, jak má být."

Tohle Magráta nekomentovala, protože jí přišlo, že když mluvíte o osudech, připadají vám velice jednoduché, ale nikdy to tak doopravdy není, když se to začne zkoušet na skutečných lidech z masa a kostí.

Stařenka Oggová se opřela a přilila si do svého čaje další štědrou dávku jabkovice.

"Na jednu stranu by to mohlo být fajn," řekla. "Klid a mír na patnáct let. Pokud si ovšem ten obřad pamatuju, tak po tom, co odříkáš zaříkadlo, musíš obletět hrad dřív, než se ozve první kohoutí zakokrhání."

"Víš, já nemyslela tohle," řekla Bábi. "To by nebylo k ničemu. Felmet by byl i v té době pořád králem. Království by na tom bylo pořád špatně. Ne, já myslela na to přenést celé království."

Vyslala k ustrnulé dvojici zářivý úsměv.

"Celé Lancre?" opakovala Stařenka.

"Jo."

"Patnáct let do budoucnosti?"

"Jo."

Stařenka se pochybovačně podívala směrem, kde leželo Bábino koště. Byla do poctivě zhotovená věc, vyrobená tak, aby vydržela, a když se odmyslíme od těch drobných startovacích potíží, tak byla opravdu kvalitní, ale všechno má své meze.

"To nikdy nedokážeš," řekla. "Na tomhle kolem celého království? To ne. Vždyť to znamená doletět až nahoru k Zaprášenému noži a pak nazpět kolem Kopeckého vrchu. Nestačíš na to s magií."

"Na to už jsem myslela."

A znovu její zářivý úsměv. Byl strašlivý.

Pak vysvětlila svůj plán. Ten byl děsivý.

O minutu později už bylo vřesoviště prázdné a čarodějky pospíchaly za svými úkoly. Chvíli bylo všude kolem ticho, rušené jen tu a tam zapištěním netopýra a občasným zašuměním větru ve vřesu.

Pak se z nedalekého rašelinového jezírka ozvalo zabublání. Pomalu jako periskop se z něj zvedl vrcholek bludného balvanu pokrytý mechem rašeliníkem. Kámen se s výrazem nesmírné nedůvěry rozhlédl kolem a opatrně se začal vynořovat.

Tak tohle se Silverovi opravdu líbilo. Nejdřív si myslel, že ho jeho nový přítel nese k Magrátinu domku, ale on pak z nějakého neznámého důvodu sešel v temnotě z cesty a toulal se pralesem. A ještě k tomu v jednom z nejzajímavějších kousků pralesa. Byla to taková bahnitá oblast plná hlubokých děr, malých močálových jezírek a paloučků plných pohyblivého písku, kde bývala mlha i ve dne a za nejpěknějšího počasí.

"Myslím, že kočky by si měly najít cestu domů samy," bručel si šašek sám pro sebe.

V duchu se proklínal. Bylo by jednoduché odnést to nevděčné stvoření k domku Stařenky Oggové, protože ten stál hned v podhradí, téměř ve stínu hradu. Ale pak dostal ten nápad, že ho odnese Magrátě. Udělá to na ni dojem, pomyslel si. Čarodějky si na kočky moc potrpí. A ona ho pak bude muset pozvat na šálek čaje, nebo tak nějak...

Noha mu zapadla do další díry plné vody. Pod nohou se mu něco zazmítalo. Šašek zasténal a uskočil přímo na velkou zduřelou houbu.

"Podívej, kocoure," prohlásil, "budeš asi muset slézt, co říkáš? A pak si najdeš cestu domů a já půjdu pěkně za tebou. Kočky přece vidí ve tmě skvěle a vždycky se dokážou vrátit domů," dodal hlasem plným naděje.

Natáhl se nahoru. Silver se pokusil zatnout mu jako přátelské varování drápy do předloktí a ke svému úžasu zjistil, že to nezabírá.

"Hodnej kocourek," řekl šašek a pomalu sundal Silvera na zem. "Tak běž. No, najdi si cestu domů, běž. Je to jedno ke komu domů, ale někam do tepla a do sucha."

Silverův úsměv se začal ztrácet, až tam zbyla jen docela obyčejná kočka. Bylo to skoro stejně strašidelné, jako kdyby to bylo naopak.

Silver se protáhl a zažíval, aby zakryl své zklamání. To, že ho někdo nazval uprostřed jeho oblíbeného loveckého teritoria "hodným kocourkem", neznamenalo, že zapomene na své lovecké zkušenosti. Vzápětí zmizel v podrostu.

Šašek upíral oči do tmy. Začalo mu docházet, že i když miloval husté lesy, miloval je tak nějak jako celek - bylo příjemné vědět, že tam jsou, ale prales, na který myslíte, není stejný jako ten skutečný, ve kterém jste se například ztratili. V těch prvních bylo víc rozložitých dubů, v těch druhých zase trní. V duchu jste je taky většinou vídávali ve dne a za slunečního svitu a stromy nemívaly zlomyslné tváře a dlouhé ostré větve. Stromy naší představivosti bývají pyšní obři pralesa. Většina stromů v tomhle lese vypadala jako rostlinní trpaslíci, kteří slouží jen jako opora různým houbám a břečťanu.

Šašek věděl, že směr na Střed se dá určit tak, že se podíváte, na které straně stromů roste mech. Rychlý průzkum nejbližších kmenů ukázal, že navzdory základním zeměpisným zákonům leží Střed na všechny strany.

Silver zmizel.

Šašek si povzdechl, stáhl ze sebe svůj kroužkový pracovní oděv a s tichým cinkáním začal hledat nějaké stoupání. To mu přišlo jako dobrý nápad. Pak se mu začalo zdát, že místo, na kterém právě stojí, se mu začalo třást pod nohama. Byl si jistý, že to by dělat nemělo.

Magráta se vznášela na svém koštěti několik desítek metrů nad pootočnými hranicemi Lancre a upírala pohled dolů do nekonečného moře mlhy, kterým jen tu a tam prorážel vrcholek stromu podobný vrcholku kamene pokrytého mořskou řasou, který vyčnívá z vody za přílivu. Nad ní zářil obrovský měsíc a pravděpodobně zase dorůstal. Nevelký srpek by byl lepší, říkala si Magráta. Takový případnější.

Otřásla se a zapřemýšlela, kde asi může být v téhle chvíli Bábi Zlopočasná.

Koště staré čarodějky bylo proslulé a obávané na nebi celého Lancre. Bábi se dostala k létání poměrně pozdě a po určité počáteční nedůvěře mu propadla jako moucha masařka tři dny staré rybí hlavě. Potíž ovšem spočívala v tom, že Bábi viděla každý let jednoduše, jako přímou linii z místa A do místa B, a odmítala pochopit, že ostatní uživatelé vzdušného prostoru mají také svá práva. Na základě této jednoduché skutečnosti se musely změnit migrační letové plány celého světadílu. Díky překotnému vývoji místní ptačí populace vzniklo několik generací ptáků, kteří létali na zádech, aby mohli pozorným zrakem sledovat nebe nad hlavou.

Bábino nezvratné přesvědčení, že jí všechno musí uhnout z cesty, se vztahovalo na ostatní čarodějky, vysoké stromy a příležitostně i na vrcholky hor.

Bábi také zastrašila trpaslíky, kteří sídlili pod zemí v horách tak, že v obavách o vlastní životy jí koště přestavěli na vyšší rychlost. Mnoho nic netušících ptáků sneslo předčasně svá vejce ve vzduchu v okamžiku, kdy zahlédli, jak se na ně z čistého nebe řítí Bábi Zlopočasná a upírá na ně přes konec koštěte rozhořčený pohled.

"K čertu," pomyslela si Magráta, "doufám jenom, že se s nikým nesrazila."

Půlnoční větřík ji pomalu otáčel ve vzduchu jako volnou korouhvičku. Otřásla se a upřela pohled k horám zalitým měsíční září. Byly to vysoké hory Beraní hlavy, jejichž ledem věčně pokryté vrcholky nepoznaly ani krále, ani kartografa. Jen na jejich krajovém úpatí se v místě Lancre otvíraly světu. Zbytek jejich hranic vypadal asi tak přátelsky jako vyceněné vlčí tesáky, jenže byl ještě o něco méně schůdný. Z výšky, kde se vznášela Magráta, bylo možno přehlédnout celé království.

Na obloze nad ní se ozval trhavý zvuk, zahučel závan větru, který ji otočil kolem dokola, a zaslechla hlas, zkreslený díky Dopplerově efektu: "Probuď se, holka!"

Stiskla metlice koleny a pobídla násadu vzhůru.

Trvalo jí několik minut, než dohonila Bábi, která na svém koštěti téměř ležela, a tak snižovala odpor vzduchu. Magráta dovedla koště těsně ke koštěti Bábinu a pod nimi s hukotem ubíhaly vzad vrcholky stromů. Bábi se k ní otočila a jednou rukou si při tom přidržovala klobouk.

"Je to v poslední chvíli," zavolala. "Myslím, že v tomhle zbývá sotva na několik minut letu. Tak do toho, pospěš si!"

Natáhla ruku. Magráta také. Obě neklidně letící košťata, která se vzájemně ovlivňovala vzduchovou turbulencí, se pomalu přibližovala, až se obě čarodějky dotkly prsty.

Magráta cítila, jak ji svědí celá paže, když jí začala proudit magická síla. Bábino koště sebou trhlo kupředu.

"Trochu síly mi nechte," pokoušela se přehlušit hukot vzduchu Magráta. "Potřebuju se dostat dolů!"

"To je to nejjednodušší," zakřičela Bábi.

"Ale já myslela bezpečně!"

"Vždyť jsi čarodějka, ne? Jo, abych nezapomněla. Vzala jsi mi kakao? Mrznu tady k smrti!"

Magráta bezmocně přikývla a volnou rukou podala Bábi velký sáček vycpaný slámou.

"Fajn," přikývla Bábi. "Provedla jsi to skvěle. Sejdeme se na mostě v Lancre."

Pak uvolnila prsty.

Magrátino koště se zazmítalo ve vzduchových vírech a Magráta pevně sevřela násadu koštěte, které teď, jak se obávala, bylo schopné letu stejně jako kus palivového dřeva. V žádném případě však nebylo schopné uchránit dospělou ženu před neodbytnými prsty přitažlivosti.

Jak tak Magráta klesala dlouhým mírným obloukem k temným vrcholkům pralesa, pomyslela si, že ve způsobu, jakým Bábi odmítá brát na vědomí potíže ostatních lidí, je vlastně něco lichotivého. To totiž naznačovalo, že podle Bábina nikoliv zanedbatelného mínění jsou ti lidé schopni poradit si se svými problémy sami.

Asi bude nejlepší nějaké zaklínadlo proměny.

Magráta se soustředila.

No, zdá se, že to zabírá.

Z pohledu obyčejného smrtelníka se nic nezměnilo. Magráta docílila jednoduchou úpravou změny vlastních mentálních pochodů. Změnila se ze zmatené a poněkud vystrašené ženy, která nevyhnutelně klesá k nepřátelské zemi, v ženu s jasnou hlavou, plnou optimistických myšlenek, oplývající sebedůvěrou a nesoucí plnou zodpovědnost za svůj život. Uvědomovala si plně, odkud pochází a jaké má zázemí, i když na tom, kam měla právě namířeno, to celkem nic nezměnilo. Jenže se cítila mnohem lépe.

Zaryla podpatky do vzduchu a přinutila koště, aby ze sebe vyždímalo poslední zbytky energie a vydalo je v krátkém náporu, který je zabrzdil těsně nad vrcholky stromů. Když se pak dalo znovu do pohybu a ona začala vlastním tělem rýt brázdu v temném listí, napjala se a pomodlila ke všem pralesním bohům, kteří ji mohli touhle dobou slyšet. Několikrát zopakovala prosbu, aby padla na něco měkkého, a vypnula koště.

Na Zeměploše je tři sta známých hlavních bohů a teologové-výzkumníci každý týden objeví nějakého dalšího.

Kromě malých bohů skal, stromů a vod, existují dva, kteří jsou postrachem celých hor Beraní hlavy. Je to Hoki - napůl muž a napůl kozel a veskrze zlý kanadský žertýř, který byl vypuzen z Dunmanifestinu, protože nasypal slepému Io, náčelníku všech bohů, pod nohy bouchací kuličky, a pak Herne Štvaný, vyděšené, ale bystré božstvo všech malých srstnatých a pernatých tvorů, jejichž osudem je skončit život s krátkým zajeknutím a tichým zapraskáním kostí...

Ten malý zázrak, který se přihodil, mohli mít na svědomí oba. V lese plném studených kamenů, ostrých pahýlů a trnitých křovisek přistála Magráta na něčem měkkém.

Bábi zatím zvýšenou rychlostí mířila k horám, aby překonala druhou třetinu své cesty. Vypila nepříliš teplé kakao a s ohledem na životní prostředí odhodila láhev obalenou slámou do jednoho z horských jezírek, nad kterými prolétala.

Jak se ukázalo, Magrátina představa výživné stravy se vtělila do dvou malých obložených chlebů s okrojenou kůrkou, vajíčkem a řeřichou. Bábi si stačila všimnout, že Magráta ozdobila každý z nich s láskou a péčí snítkou petrželky, kterou ovšem vzápětí odnesl vzduchový proud. Bábi je chvilku nepříliš přívětivým pohledem pozorovala a pak je snědla.

Před ní se vynořil horský masiv, stále napůl zadušeny zimním sněhem. Bábi, na pozadí obrovských hor Beraní hlavy podobná malému světélku v temnotách, prolétala bludištěm horských hřbetů a roklí.

Zatím dole v pralese seděla Magráta na zemi a s nepřítomným pohledem si z vlasů vybírala suché listí a polámané větvičky. Kousek od ní propadlo větvemi koště a za ním se snesl vodopád listí.

Zasténání a nesmělé zazvonění ji přinutilo upřít oči do tmy. Kousek od ní se po kolenou pohybovala nezřetelná postava a něco hledala.

"Přistála jsem na vás?" zeptala se Magráta.

"Nevím, jestli jste to byla vy, ale někdo na mně přistál," potvrdil šašek ze tmy.

"To jste vy?"

"To jste vy!"

"Co tady děláte?"

"Jářku, no, jen tak jsem chodil po zemi," opověděl šašek. "Dělá to spousta lidí, víte? Já vím, že to není žádná novinka, lidi to dělají už dávno, chybí tomu představivost, ale víte, mně to tak nějak vždycky stačilo."

"Ublížila jsem vám?"

"Myslím, že mám jednu nebo dvě rolničky, které už nikdy nebudou, to co bývaly." Šašek znovu přehrabal hromádku listí a nakonec našel nenáviděnou čepici, která zacinkala.

"Je na maděru, troufám," prohlásil, nicméně si ji stejně nasadil. Zdálo se, že se mu tím pádem poněkud ulevilo. "Déšť to jo, sníh taky, dokonce i kusy ledu. Rybičky a žabičky - no prosím. Ale ženy? O tom jsem až do dneška neslyšel. Bude se to ještě opakovat?"

"Máte po čertech tvrdou hlavu," prohlásila Magráta a zvedla se na nohy.

"Slušnost mi brání vaše prohlášení komentovat," odpověděl jí šašek, pak se vzpamatoval a rychle dodal Jářku".

Zírali jeden na druhého a v hlavách jim jako o závod pádily myšlenky.

Magráta si myslela: Stařenka mi říkala "koukej na něj pořádně kouknout". Vždyť na něj koukám. Vypadá pořád stejně. Smutný malý mužíček v nesmyslném obleku šaška, a ke všemu ještě skoro hrbatý.

Pak stejným procesem, jakým několik neforemných výběžků změní před očima pozorného pozorovatele mrak v galeonu pod plnými plachtami, uvědomila si Magráta několik věcí současně. Šašek vůbec nebyl malý. Byl přinejmenším průměrné výšky, ale dělal ze sebe malého tím, že nahrbil ramena, ohnul nohy a přikrčil se tak, že to vypadalo, jako by neustále poskakoval na místě.

Tak by mě zajímalo, čeho si ta Gyta Oggová ještě všimla? pomyslela si Magráta s nově probuzeným zájmem.

Masíroval si ruku a přitom na ni vrhl pokřivený úsměv.

"Vy asi nebudete vědět, kde teď jsme?" nadhodil.

"Čarodějky se nikdy neztratí," odpověděla mu Magráta pevně. "I když se mohou občas ocitnout na místech, kde to neznají. Lancre leží tímhle směrem, řekla bych. Musím najít nějaký vršek, když dovolíte."

"Abyste zjistila, kde jste?"

"Spíš abych zjistila, kdy jsem. Dnes v noci se dějí velké magické věci."

"Vážně? Potom si myslím, že bude lepší, když vás doprovodím," prohlásil šašek rytířsky, když opatrně nahlédl do temnoty, která ho dělila od jeho neútulných dlaždic. "Mrzelo by mě, kdyby se vám něco stalo."

Bábi ležela přitisknutná k násadě svého koštěte, které se proplétalo horským bludištěm, a nakláněla se ze strany na stranu v naději, že to nějak ovlivní řízení, které se z jakéhosi důvodu velmi zhoršilo. Vločky padajícího sněhu za ní vířily a vytvářely podivné tvary.

Mohutné útvary ztvrdlého sněhu, které se celou zimu tyčily nad ledovcovými údolími, se roztřásly a začaly svůj dlouhý tichý pád. Bábin průlet byl tu a tam provázen příležitostným zaduněním laviny.

Podívala se dolů, na to území náhlé smrti a rozeklané krásy, a cítila, že ji krajina pozoruje, asi tak jako podřimující člověk sleduje poletujícího komára. Přemýšlela, jestli si kraj uvědomuje, co ona, Bábi, dělá. Přemýšlela, jestli by zem proto změkčila její pád, ale pak v duchu sama sobě tu slabost vyčetla. Ne, to nebylo zemi podobné. Zem neuzavírala žádné smlouvy typu "něco za něco". Nerada dávala a ráda si brala. Pes se také vždycky nejhlouběji zakousne do ruky veterináři.

A pak měla najednou hory za sebou. Nad posledním vrcholkem se prosmýkla tak nízko, že si do jedné boty nabrala sníh a začala klesat dolů k nížinám.

Mlha, která se od hor nikdy nevzdalovala příliš daleko, opět zhoustla a opřela se do toho. Před Bábi se vytvořilo husté stříbrné moře a Bábi zasténala.

Někde uprostřed toho moře se vznášela Stařenka Oggová a jako prevenci proti zimě si tu a tam přihnula z kapesní láhve.

A tak se stalo, že Bábi, jejíž klobouk i ocelově šedé vlasy prosákly vlhkostí a z jejíchž bot odpadávaly ledové rampouchy, najednou zaslechla podivné zvuky. Byl to tlumený zvuk hlasu, který nadšeně vysvětloval celé neviditelné obloze, že pan ježek má oproti všem ostatním savcům o jednu starost méně. Jako jestřáb, který zahlédl v trávě něco malého a chlupatého, jako potulný meziplanetární bacil rýmy, který právě před sebou zahlédl překrásnou modrou planetu, přesně tak stočila Bábi koště a zamířila za zvukem do dusivých bílých kotoučů.

"Tak jedem!" zaječela rozjařená a opilá rychlostí a zvuk jejího hlasu odehnal o sto padesát metrů níž, na zemi, hladového vlka od právě strženého kořisti. "Okamžitě, Gyto Oggová!"

Stařenka Oggová se chytila její ruky s očividnou nechutí, dvojice košťat s hukotem vyletěla z mlhy a zamířila vzhůru k nebi posetému hvězdami.

Zeměplocha, ostatně jako vždycky, vypadala, jako když ji Stvořitel navrhl speciálně kvůli pohledu shora. Bílé a stříbřité řasy obláčků se táhly až k okraji a vytvářely vír o průměru několika tisíc mil způsobený otáčením světa. Za svištícími košťaty se vrcholek mlžného moře stočil do obrovského bílého tunelu, aby přihlížející bohové - a ti opravdu zírali! - mohli pozorovat neuvěřitelný let.

Obě čarodějky už byly ve třech stech metrech, pomalu stoupaly mrazivým vzduchem a už zase se hádaly.

"To byl ale pitomý nápad," zasténala Stařenka. "Já nenávidím výšky!"

"Přivezla jsi mi něco k pití?"

"Jasně, jak jsi povídala."

"Noa?"

"Vypila jsem to," odpověděla klidně Stařenka. "Víš, jak dlouho jsem seděla tady nahoře? A v mém věku? To by se hodilo spíš pro našeho Jasona."

"Bábi zaskřípala zuby. "Dobrá, tak mi předej sílu," řekla. "Už mi dochází. Je zajímavé, jak rychle -"

Bábin hlas se najednou změnil ve výkřik, když se její koště bez nejmenšího varování naklonilo, překlopilo do mraků a zmizelo z dohledu.

Šašek a Magráta seděli na padlém kmeni na malém kamenitém pahorku, ze kterého bylo vidět přes koruny pralesa. Světla Lancre nebyla nijak daleko, ale ani jeden z nich se neměl k odchodu.

Prostor mezi nimi praskal nevyslovenými myšlenkami a divokými představami.

"Už děláte šaška dlouho?" zeptala se opatrně Magráta. Nebylo vidět, že se při tom potmě začervenala. V takové náladě ta otázka vypadala velmi nepřípadně.

"Celý život," odpověděl šašek s trpkostí v hlase. "Zuby jsem si prořízl na sadě rolniček."

"Předpokládám, že se to povolání předává z otce na syna?" pokračovala Magráta.

"Já jsem svého otce moc neznal. Odešel, aby nastoupil jako šašek u vládců Quirmu, když jsem byl ještě docela malý," vysvětloval jí šašek. "Hrozně se pohádal s dědečkem. Občas se ale vracel, aby se podíval, jestli mami něco nepotřebuje."

"To je hrozné."

Ozvalo se jen smutné zazvonění, když šašek pokrčil rameny. Pamatoval si svého otce jako přátelského drobného člověka s očima podobnýma páru ústřic. Odvážné činy, jako postavit se starému pánovi, to bylo v rozporu s jeho povahou. Vzpomínka na zvuk vzteklého zvonění dvou párů rolniček šaška stále ještě děsila a nestál o ni, protože v hlavě měl ošklivých scén i bez toho až až.

"Ale stejně," pokračovala Magráta poněkud hlasitěji než obvykle a s hlasem mírně rozechvělým nejistotou, "musel to být šťastný život. Myslím rozdávat lidem smích."

Nedostala odpověď, a proto se otočila ke svému společníkovi. Jeho tvář vypadala jako vytesaná z kamene. Pak se šašek ozval a tichým hlasem, spíš jako by tam Magráta ani nebyla a on vzpomínal sám pro sebe, začal mluvit.

Mluvil o budově cechu šašků a kašparů v Ankh-Morporku.

Většina návštěvníků města si ji na první pohled pletla s budovou a úřadovnami cechu vrahů, což byl ostatně velmi příjemný a vzdušný komplex budov hned v sousedství (vrahové byli vždycky při penězích). Pokoje v budově cechu byly ledově studené i v létě a v zimě se z nich stávalo ledové peklo. Mladí šašci, kteří neustále otročili nad knihami, ze kterých se mechanicky dřeli určené texty, slyšeli hned za vysokou zdí dvora mladé vrahy, kteří tam hráli různé sportovní hry, a záviděli jim i přesto, že ke konci studia hlasy za zdí dosti prořídly (vrahové také věřili ve zkoušky, které byly založeny na základě hesla "kdo s koho").

Vysokými chmurnými stěnami bez oken pronikaly různé zvuky a z bystrých otázek, které kladli cechovním sluhům, si mladí šašci vytvořili vlastní obraz města za nimi. Byly tam hospody a parky. Byl tam celý kvasící svět, ve kterém studující a učedníci různých cechů a řemesel hráli svou roli. Pili plnými doušky z kalicha života, pobíhali městem a pokřikovali a někdy vraceli městu to, co vypili. Zvenčí se ozýval smích, který nedbal zákona Pěti rytmů ani Dvanácti modulací. A - přestože studenti o něco takového vedli v noci vážné spory ve svých ložnicích - zdálo se, že venku bují neschválený, divoký humor, užívaný podle libosti, bez ohledu na Obludnou knihu veršů, na Radu a všechno ostatní.

Tam venku za šedivou stěnou si lidé vyprávěli žerty, aniž dbali na to, že by je kdo volal před soud Pánů anarchie.

Byla to myšlenka, při které člověk vystřízlivěl. Tedy ne přesně vystřízlivěl, protože alkohol byl ve zdech cechu přísně zakázán. Ale kdyby byl povolen, byla by to taková myšlenka.

Nikde se nežilo střízlivěji než v cechu.

Šašek mluvil s trpkostí o mohutném rudolícím bratru Šibalovi, o každovečerním, k zešílení jednotvárném opakování Šťastných žertů, o dlouhých ránech v ledové tělocvičně, kde do úmoru nacvičovali Osmnáct pádů na panímandu (OPáNaPa) a učili se Přehršli povolených drah hozeného pudinku (PéPéDé-HoP). A žonglování! Žonglování! Bratr Jape, muž s duší podobnou vyvařenému studenému střevu, je učil žonglovat. Nepřivádělo ho k šílenství, že náš šašek žongloval špatně. Od šašků se čekalo, že neumějí žonglovat, zvláště když to zkoušejí s tak legračními předměty, jako jsou pudinky, hořící pochodně nebo nabroušené dýky. To, co rozpalovalo bratra Japa k zuřivosti vraždícího maniaka, bylo, že šašek špatně žongloval proto, že to neuměl dobře!

"A to jste nikdy nechtěl být něčím jiným?" zeptala se Magráta.

"Čím jiným? zavrtěl šašek hlavou. "Nevěděl jsem, čím jiným bych mohl být."

Starší studenti měli v posledním roce studia povoleny vycházky, ale ty byly omezeny nekonečnou řadou omezení, jejichž porušení podléhalo přísným trestům. Když tenkrát náš šašek nešťastně poskakoval ulicemi, uviděl své první mágy proplouvající ulicemi města jako karnevalové postavy. Viděl vrahy, kteří přežili - rozesmáté mladíky v černém hedvábí, ostré jako nože, které nosili na těle. Viděl kněze, jejichž fantastické kostýmy jen okrajově narušovaly gumové zástěry, které byly nezbytnou pomůckou při hlavních bohoslužbách. Každé řemeslo, každá profese měla svou uniformu, jak viděl, a poprvé si uvědomil, že kostým, který má na sobě on, je promyšleně a důsledně navržen tak, aby ten, kdo ho má na sobě, vypadal jako dokonalá a naprostá nula.

Ale i přesto vytrval. Strávil vlastně celý život tím, že se snažil vytrvat.

A vytrval dokonale, jednak proto, že neměl ani špetku nadání, a také proto, že kdyby nevytrval, byl by ho děd upekl zaživa. Učil se předepsané vtipy a vtloukal si je do hlavy, až mu zvonilo v uších. Ráno vstával ještě dřív než ostatní a žongloval a žongloval, až necítil lokty. Vylepšil svůj veselý slovník tak, že mu rozuměli jen starší cechu. Poskakoval a pitvořil se s neodbytným pochmurným odhodláním a toho roku patřil k nejlepším a byl odměněn čestným Močovým měchýřem. Když přijel domů, hodil cenu do záchoda.

Magráta mlčela.

Šašek se zeptal: "A jak jste se vy stala čarodějkou?"

"Prosím?"

"No, myslel jsem, jestli jste chodila do nějaké školy, nebo tak nějak?"

"Ach tak. Ne. Dobračka Sejkonopná prostě jednoho dne přišla do vesnice, postavila si nás děvčata všechna do řady a vybrala si mě. Víte, u nás si nevybíráte vy Umění, ono si musí vybrat vás."

"Dobrá, ale kdy se opravdu stanete čarodějkou?"

"Když se k vám tak ostatní čarodějky začnou chovat, řekla bych," odpověděla Magráta a povzdechla si. "Pokud se k vám tak vůbec někdy začnou chovat," dodala. "Myslela jsem si, že ke mně se tak začnou chovat po tom zaklínadle, které jsem použila v chodbě. Bylo vážně moc dobré."

"Ty dvě starší dámy byly také čarodějky?" zeptal se s obvyklou dávkou skepticismu.

"Ano."

"Jistě jsou to velmi silné povahy, řekl bych."

"Velmi silné," přisvědčila Magráta upřímně.

"Tak by mě zajímalo, jestli se někdy setkaly s mým dědem," zamyslel se šašek.

Magráta sklopila oči ke špičkám vlastních nohou.

"Ony jsou ve skutečnosti moc hodné," řekla. "Víte, je to prostě v tom, že jaksi, když jste čarodějka, nepřemýšlíte o ostatních lidech. Ne, počkejte, vy o nich přemýšlíte, ale nezabýváte se jejich pocity, jestli chápete, co tím myslím. Alespoň ne, pokud si to uvědomíte." Znovu sklopila oči.

"Vy taková nejste," řekl šašek.

"Podívejte, já bych si přála, kdybyste přestal pracovat pro vévodu," prohlásila zoufalá Magráta. "Víte přece, jaký je. Mučí lidi, zapaluje jim domy a bůhví co."

"Ale já jsem jeho šašek!" zavrtěl hlavou. "Šašek musí být věrný svému pánu. Až do smrti. Obávám se, že taková je tradice. Tradice jsou velmi důležité."

"Ale vždyť vy ani nejste šaškem rád!"

"Nenávidím to. Jenže to s tím nemá nic společného. Když už mám být šaškem, tak budu dobrým šaškem!"

"To je vážně pitomost," řekla Magráta.

"Dal bych přednost výrazu šaškárna."

Šašek se začal pomalu posunovat po kmeni. "Kdybych vás políbil," nadhodil opatrně, "proměnil bych se v žábu?"

Magráta opět sklopila oči ke špičkám nohou. Zjistila, že ty se zatím, zděšeny tou neustálou pozorností, ukryly pod lem jejích šatů.

Vedle sebe po obou stranách cítila stíny Gyty Oggové a Esme Zlopočasné. Bábin duch na ni zíral s vážným výrazem. Čarodějka je paní každé situace, říkal.

Vdaná paní, říkalo zjevení Stařenky Oggové a udělalo na ni podivné gesto zahrnující spoustu významných úsměvů a mávání rukama.

"To budeme muset teprve zjistit," řekla.

Bylo osudem určeno, že to měl být nejdelší polibek v historii milostných předeher.

Jak už říkala Bábi Zlopočasná, čas je subjektivní záležitost. Roky, které šašek strávil v cechovní škole, se vlekly jako věčnost, zatímco hodiny prožité s Magrátou na vrcholku kopce uběhly jako pár minut. A zatím vysoko nad Lancre se přehršle vteřin natáhla jako žvýkací guma do hodin plných hrůzy a výkřiků.

"Námraza!" křičela Bábi. "Usadila se na něm námraza!"

Stařenka Oggová ji sice okamžitě dohonila, ale marně se snažila udržet po boku Bábina koštěte, které se zmítalo a vyhazovalo. Ve štětinách pokrytých ledem zajiskřily oktarínové výboje a začaly je tu a tam zkracovat. Stařenka se vyklonila stranou a chytila Bábi pevně za sukni.

"Říkala jsem ti, že je to pitomost!" zavolala na ni. "Nejdřív jsi proletěla tou hnusnou vlhkou mlhou a pak jsi se dostala do čistého mrazivého vzduchu, ty bláznivá náno!"

"Okamžitě pusť mou sukni, Gyto Oggová!"

"Pojď, chyť se mě. Vždyť ti hoří zadek!"

Jako blesk proletěly dnem mraků a dvojhlasně zaječely zděšením, když se odnikud vynořila zem pokrytá pralesem a namířila si to přesně na ně.

A minula je.

Stařenka se podívala pod sebe a spatřila dvě stěny, které se sbíhaly až někde hluboko dole, kde se nezřetelně rýsovala zpěněná stužka rozzuřené řeky. Vletěly do kaňonu Lancre.

Z Bábina koštěte se linul modravý dým, ale ona se ho držela dál a pevně rozhodnutá ho začala stáčet stranou.

"Co to, k sakru, děláš?" vřískla Stařenka.

"Poletím nad řekou," zařvala Bábi Zlopočasná do praskotu plamenů. "Nic se neboj!"

"Naskoč si ke mně, slyšíš? Je po všem, nedokážeš to..."

Za Bábi se ozval středně silný výbuch, několik hrstí hořících metlic se odlomilo a zmizelo v šeré hlubině kaňonu. Násada sebou trhla a Stařenka chytla Bábi kolem ramen, zatímco z koštěte odpadly další kusy.

Planoucí koště se vyrvalo Bábi ze sevření, několikrát zavířilo ve vzduchu a vyrazilo přímo k nočnímu nebi. Vydávalo zvuk podobný tomu, který se ozývá, když někdo krouží vlhkým prstem po vinné sklence, a za sebou táhlo chvost ohně a jisker.

Skončilo to tak, že Stařenka ležela téměř celou délkou na násadě svého koštěte a na délku rukou pod sebou držela Bábi, která letěla zavěšená zády dolů. Zíraly jedna druhé do tváře a ječely. Na sebe.

"Já tě nahoru sama nevytáhnu!"

"No a já tam zase nevylezu, je to jasné? Nebuď jako malé dítě, Gyto. Chovej se jako dospělá!"

Stařenka o tom chvilku přemýšlela. Pak Bábi pustila.

Tři manželství a dobrodružné mládí daly Stařence svaly schopné drtit kokosové ořechy. Strhla koště, převedla je do strmého výkrutu a začala klesat tak rychle, že jí přetlakové síly deformovaly rysy obličeje.

Pod sebou viděla Bábi, která padala jako kámen a přitom si jednou rukou přidržovala na hlavě klobouk a druhou se snažila zabránit proudění vzduchu, aby jí nezvedalo sukně. Stařenka přinutila praskající koště k ještě větší rychlosti, uchopila padající čarodějku kolem pasu a stáhla ji na násadu před sebou. Pak vyrovnala pozvolným obloukem sténající koště do přímého letu a zezelenala strachem.

Následující ticho teprve po nějaké chvíli prolomila Bábi Zlopočasná. "To už nikdy v životě nedělej, Gyto Oggová."

"To ti slibuju."

"Tak a teď otoč. Máme namířeno k mostu v Lancre, zapomněla jsi?"

Stařenka poslušně obrátila koště a měla při tom co dělat, aby nenarazila do stěny kaňonu.

"To je ještě celé míle cesty," nadhodila.

"Musím to dokázat," odpověděla jí Bábi. "Z noci zbývá ještě velký kus."

"Obávám se, že ne dost."

"Čarodějka nezná slovo ‚neúspěch', Gyto."

Vzlétly znovu vysoko do průzračného vzduchu. Na obzoru se objevila slabá zlatá linka a od východu se rozběhlo pomalé zeměplošské jitro, které před sebou tlačilo zbytky noci.

"Esme," ozvala se po chvíli Stařenka Oggová.

"Co je?"

"To vypadá na ‚nedostatek úspěchu'."

Několik vteřin letěly mlčky.

"Já to řekla jen to, jak se to to... obrazně."

"Jo tak. To jo. Tak proč to neřekneš rovnou."

Linka na obzoru byla širší a jasnější. Poprvé se v Bábině vědomí pohnul červík pochybností, vyděšený tím, v jak neznámém prostředí se pohybuje.

"Tak mě napadlo, kolik je v Lancre asi kohoutů," řekla tiše.

"To zas má být jedna z těch tvých pitomých otázek?"

"Ne, ne, to mi jen tak napadlo."

Stařenka se narovnala. Bylo jich tam dvaatřicet schopných kokrhání. Věděla to. Věděla to, protože je večer - dnes v noci - spočítala a dala Jasonovi podrobné pokyny. Měla patnáct dospělých dětí a bezpočet vnoučat a pravnoučat a všichni měli téměř celou noc na to, aby zaujali svá místa. Mělo by to stačit.

"Slyšela jsi to?" řekla najednou Bábi. "Odněkud od Ostrohřbetu?"

"Co?" opáčila Stařenka.

"Něco jako ‚kych'?"

"Neslyšela."

Bábi se otočila.

"Támhle," trvala na svém. "Teď jsem to slyšela jasně. Bylo to něco jako ‚kykchrrr'!"

"Já nic takového neslyším, Esme," prohlásila Stařenka a usmála se k nebi. "Před námi most v Lancre!" ohlásila vesele.

"A támhle! Přímo pod námi! Znělo to, jako když se někdo dusí!"

"Ranní potíže kuřáků, Esme. Podívej, už nám chybí necelý kilometr."

"Tady se něco děje," zamračila se Bábi Zlopočasná.

"O tom já nic nevím."

"Tobě se třesou ramena!"

"V kaňonu jsem ztratila šálu, je mi trochu chladno. A hele, už jsme skoro tam."

Bábi upírala zrak kupředu, zatímco se jí v hlavě roztočil vír podezření. Však ona tomu přijde na kloub. Jen co bude mít čas.

Přímo pod nimi se objevily vlhké dubové trámy nejdůležitější a prakticky jediné spojky Lancre s ostatním světem. Z nedaleké drůbeží farmy k nim dolehl chór přiškrcených zvuků, rozhořčeného kvokání a několika tupých úderů.

"A tohle? Co tedy podle tebe bylo tohle?" naléhala Bábi.

"Drůbeží mor, nebo něco takového. Pozor, jdu na přistání."

"To si ze mě děláš srandu?"

"Ne, sama mám radost, jak se ti to podařilo. Mám z toho ohromnou radost, Esme! Vsadila bych se, že díky tomu vstoupíš do historie."

Snesly se přímo na dřevěný most. Bábi Zlopočasná opatrně sestoupila na vlhká prkna a upravila si šaty.

"Hm. Dobrá," prohlásila nonšalantně.

"Byla jsi lepší než Černá Alissa, to musí každý přiznat," pokračovala Stařenka Oggová.

"Lidé toho napovídají," zatvářila se Bábi skromně. Nahlédla přes zábradlí na zpěněný proud, který se hnal hluboko pod nimi, a pak zvedla oči ke vzdálenému skalisku, na kterém se tyčil hrad Lancre.

"Myslíš, že to vážně řeknou?" dodala se špatně potlačovanou pýchou.

"Vzpomeneš si na mý slova."

"Hmm."

"Nezapomeň ale, že musíš dokončit obřad."

Bábi Zlopočasná přikývla. Otočila se tváří k východu, pozvedla ruce a odříkala poslední slova zaklínadla, kterými se obřad končil.

Je téměř nemožné postihnout slovy náhlý běh patnácti let a dvou měsíců.

Ve filmu je to mnohem jednodušší, stačí k tomu kalendář, ve kterém se strašlivou rychlostí otáčejí jednotlivé listy s čísly, hodiny, jejichž ručičky se roztočí tak, že se změní v jediný tmavý kruh, nebo stromy, které rozkvétají a rodí ovoce v průběhu několika vteřin.

No, vždyť to znáte. Taky to může být tak, že se slunce na nebi změní v dlouhý ohnivý pás, dny a noci se trhaně střídají jako v nějakém bláznivém stroboskopu a fazonky na krejčovské panně v módním obchodě přes ulici se mění a vracejí rychleji, než by si je stačila oblékat a svlékat striptérka, která musí během polední pauzy stihnout pět podniků.

Těch způsobuje mnoho, ale pro nás jsou zbytečné, protože v tomto případě se nic takového nestalo.

Slunce sebou skutečně mírně trhlo a zdálo se, že stromy na krajové straně rokliny jsou o něco vyšší, a Stařenka se nemohla zbavit pocitu, že si jí někdo právě sedl na ramena, rozplácl ji a pak zase vytáhl do původní velikosti.

Je to tím, abychom to popsali co možná nejméně slovy, že království se v čase nepohybuje za doprovodu tak skvělých světelných efektů a neunavuje se cestovat po světě, aby našlo ten správný obchod proti laboratoři, kde by měli celé roky tutéž krejčovskou pannu (v podobných situacích si právě tohle vyžádá nejvíc času a finančních nákladů).

Jejich polibek trval víc než patnáct let. To by nedokázaly ani žáby.

Šašek se pomalu odtáhl, v očích měl skelný pohled a na tváři nekonečně užaslý výraz.

"Cítila jsi, jak se zatočil svět?" řekl.

Magráta vrhla rychlý pohled přes rameno k okraji pralesa.

"Myslím, že se jí to přece jen podařilo."

"Co, komu?"

Magráta zaváhala. "Oh, to nic. O nic nejde. Vážně."

"Neměli bychom to zkusit ještě jednou? Myslím, že to nebylo tak docela to pravé."

Magráta přikývla.

Tentokrát jejich polibek trval jen patnáct vteřin. Zdál se jí mnohem delší než ten první.

Hrad se otřásl a s ním i podnos, ze kterého lord Felmet snídal ovesnou kaši, jež tentokrát k jeho úlevě nebyla přesolená.

To zachvění samozřejmě zaznamenali i všichni duchové, kteří se tísnili ve Stařenčině domku jako ragbyový tým v telefonní budce.

Otřes prolétl všemi kurníky celého království a množství rukou uvolnilo svůj stisk. Dvaatřicet kohoutů s hlavami zrudlými přidušením se zhluboka nadechlo a začalo kokrhat jako šílení. Jenže pozdě, už bylo pozdě...

"Stejně mám takový dojem, že jsi měla něco za lubem," prohlásila Bábi Zlopočasná.

"Dáš si ještě trochu čaje?" zeptala se Stařenka s nevinným úsměvem.

"Hlavně do něj nic nelej, buď tak hodná," podívala se na ni Bábi káravě. "Včera večer to bylo stejně jenom kvůli tomu pití. Nikdy bych něco takového nevyváděla. Je to ostuda."

"Černá Alissa nikdy nic podobného nedokázala," přesvědčovala ji Stařenka. "Jasně, v jejím případě to bylo sto let, to jo, ale posunula jeden obyčejný zámek. Zámek - řekla bych, že to dokáže každý."

Bábina šedá zasmušilost po okrajích zrůžověla.

"A k tomu jí ještě celý zarostl plevelem," pokývla hlavou.

"Nevidíš!"

"Skvělá práce," prohlásil nadšeně král Verence. "Všichni si myslíme, že to bylo skvělé. Protože se pohybujeme v rovině věčnosti, mohli jsme to všechno přesně sledovat."

"Výborně, Vaše Vznešenosti," přikývla Stařenka Oggová. Otočila se a přeletěla pohledem hustý zástup duchů, kterým se nedostalo té cti, aby se ještě vešli na kuchyňský stůl, na kterém seděl král a několik dalších vyvolených.

"Ale celá ta vaše parta by se mohla zase uklidit zpátky do kůlny a do přístěnku. Děti ne, děti tady můžou zůstat," dodala. "Chudáčci drobečkové."

"Víte, když on je to tak skvělý pocit, když se člověk dostane z hradu," řekl král.

Bábi Zlopočasná si zívla.

"No, v každém případě teď musíme najít toho chlapce. To bude další krok."

"Hned po obědě se do toho pustíme."

"Po obědě?"

"Jo, k obědu je kuře," přikývla Stařenka. "A ty jsi unavená. Kromě toho myslím, že než ho najdeme, dá nám to pořádnou práci."

"Ten bude v Ankh-Morporku," prorokovala Bábi. "Dej na mě. Tam nakonec skončí všichni. Začneme v Ankh-Morporku. Když v tom má prsty osud, nemusíš lidi hledat. Stačí, když si na ně počkáš v Ankh-Morporku."

Stařenka se rozářila. "Naše Karen se provdala za tamějšího hospodského," řekla. "Ještě jsem neviděla jejich malý. Měly bychom to s celou penzí zadarmo!"

"Není potřeba, abychom jely my tam. Důležité je, aby přišel on sem. Ale máš pravdu, na tom městě něco je." Bábi se na okamžik zamyslela. "Je jako odpadní stoka."

"Je to pět set mil daleko!" řekla Magráta. "Budeš pryč celou věčnost!"

"Bohužel, jinak to nejde," odpověděl jí šašek. "Vévoda mi dal zvláštní pokyny. Důvěřuje mně."

"Pch. Asi máš najmout další vojáky, co?"

"Ne, nic takového. Vůbec to není tak špatné." Šašek zaváhal. Uvedl Felmeta do světa slov. Copak to nebylo lepší, než když útočil na lidi mečem? Získá se tím čas? Nebude to za těchto podmínek lepší pro všechny?

"Ale ty přece jít nemusíš! A ani nechceš'."

"To s tím nemá co dělat. Slíbil jsem, že mu budu věrně sloužit -"

"Já vím, až do své smrti. Ale vždyť tomu sám nevěříš. Vždyť jsi mi přece vyprávěl o tom, jak hrozné to bylo v cechu, jak jsi ho nenáviděl spolu se vším, co k němu patřilo!"

"No, to je pravda. Ale stejně to musím udělat. Dal jsem své slovo."

Magráta si už už chtěla dupnout, ale nakonec tak hluboko přece jen neklesla.

"Právě, když jsme začali znát jeden druhého!" vykřikla. "Jsi nesmyslně patetický!"

Šaškovi se zúžily oči. "Patetický bych byl jedině v případě, kdybych porušil své slovo," odpověděl. "Možná je to tím, že mi někdo kdysi velice špatně poradil. Lituji. No, každopádně budu za pár týdnů zpět."

"Cožpak nechápeš, že tě prosím, abys ho neposlouchal?"

"Už jsem řekl, že je mi to líto. Nemohl bych tě ještě vidět, než odjedu?"

"Budu si mýt hlavu," odpověděla Magráta škrobeně.

"Kdy?"

"Kdykoliv."

Mášrecht si stiskl můstek nosu a unaveně zašilhal na voskem pokapaný papír.

Nemohl s tou hrou pohnout.

Poradil si s tím padajícím svícnem, našel umístění pro zlosyna, který nosil masku, aby zakryl své zohavení, a přepsal jednu z veselých pasáží tak, aby umožnila rozehrát kolotoč vtipů kolem skutečnosti, že se hlavní hrdina narodil v kabelce. Znovu ale narazil na potíže s klauny. Pokaždé, když si na ně vzpomněl, měnili se mu téměř před očima. Měl je nejraději ve dvojici, to bylo přece jen tradiční, ale zdálo se, že se odněkud neustále vynořuje třetí. Ať dělal, co dělal, nebyl schopen pro něj vymyslet nějakou komickou roli.

Brk skřípal na novém archu papíru a pokoušel se zachytit ta vzdálená slova, která už několikrát zněla jeho napůl snícím mozkem a zdála se mu tolik komická.

Z koutku úst se mu povysunul jazyk. Začal se potit.

To je má malá role, psal. Hej, i s malou rolí můžeš dojít daleko. Byl bych rád, kdybys vyrazil v okamžení. Jestli se ti nepodaří odjet v kočáře, odjeď alespoň ve zlosti. Je-li ti "v okamžení" brzo, pust se na cestu v minutě a ve vzteku. Povídám, nemáš touhu? Tedy alespoň tužku?

Mášrecht zíral na ty řádky s hrůzou. Na papíře vypadaly nesmyslně, absurdně. A přece, přece... V přeplněném hledišti jeho mozku...

Namočil brk do kalamáře a pronásledoval ozvěny ve své hlavě dál.

Druhý klaun: A totě věci, pane!

Třetí klaun: (dovádí s měchýřem na holi) Kvá, kvá!

Mášrecht se vzdal. Ano, bylo to směšné, on věděl, že to je směšné, slyšel smích publika ve svých snech. Ale nebylo to to pravé. Ještě ne. Možná nikdy. Bylo to stejné jako ten nápad se dvěma klauny, jedním hubeným a jedním tlustým... Tak se podívej, do jaké šlamastiky jsi mě zase dostal, Stanley... Smál se, až se za břicho popadal, a zbytek společnosti na něj jen v úžasu zíral. Jenže v jeho snech to bylo nepřekonatelné.

Odložil pero a promnul si oči. Musí být skoro půlnoc a celoživotní zvyk mu říkal, že by měl šetřit svíčky, i když teď si mohli dovolit tolik svíček, kolik si jich troufli sníst, ať si Vinozpěv říká, co chce.

Všude po městě zazněly gongy oznamující hodiny a noční strážní oznamovali, že je opravdu půlnoc a také proti veškeré logice, že všechno je v pořádku. Někteří z nich sotva stačili dokončit své prohlášení dřív, než je někdo uškrtil.

Mášrecht otevřel okenice a rozhlédl se po městě.

Všechno svádí k prohlášení, že proslulé dvojměstí bylo právě v té nejkrásnější roční době, ale to by nebylo docela pravdivé. Bylo spíše ve své nejtypičtější době.

Řeka Ankh, kloaka poloviny světadílu, byla už ve chvíli, kdy dorazila k městu, nesmírně široká a špinavá. Ve chvíli, kdy ho opouštěla, už netekla, spíš pomalu prýštila. Díky staletým nánosům bahna bylo koryto řeky položeno o něco výš než nejnižší oblasti města a teď, když se hladina řeky vzdula tajícím sněhem, leželo mnoho městských nížin pod vodou, pokud můžeme použít ten název pro tekutinu, kterou jste mohli nabírat sítí. Stejná věc se opakovala rok co rok a jistě by byla způsobila strašlivé škody na městských stokách a odpadech, a proto si všichni libovali, že město skoro žádné nemá. Obyvatelé těch čtvrtí měli prostě po ruce pramici, většinou na dvorku za domem, a pravidelně přistavovali na domy další patro.

Říkalo se, že je v těch místech neobyčejně zdravo. Za těch podmínek tam totiž přežilo jen minimální množství bakterií.

Mášrecht se znovu zahleděl na to mlhavé moře, ze kterého trčely domy, připomínající výtvory soutěže o nejkrásnější písečný hrad, pohlcované přílivem. Pochodně a osvětlená okna vytvářely na povrchu vody rozmanité obrazce, ale jeho pozornost přitahovalo jedno konkrétní světlo, které zářilo mnohem blíž.

Na lehce vyvýšeném pásu země, který Vinozpěv koupil za sumu hraničící se šílenstvím, rostla nová budova. Rostla i v noci jako houba - Mášrecht viděl pochodně a osvětlovací koše hořící na lešení, protože najatí řemeslníci a dokonce i někteří členové herecké společnosti odmítli připustit, že pouhý příchod tmy by jim mohl zabránit v jejich snažení.

Nové budovy byly v Morporku vzácné a tohle byl dokonce i nový typ budovy.

Byla to Zeměplocha.

Vinozpěv byl tím nápadem zprvu vyveden z míry, ale mladý Tomjan se nedal odbýt. A každý věděl, že jakmile se ten mladík pro něco rozhodl, byl schopen přinutit i vodu, aby tekla do kopce.

"Ale my jsme vždycky putovali světem, chlapče," bránil se Vinozpěv zoufalým hlasem člověka, který věděl, že dělej co dělej, jeho pře je prohraná. "Nemám tolik času, abych jím mohl plýtvat na to, že se někde usadím."

"Ale kočovný život ti hrozně škodí," trval Tomjan pevně na svém. "Všechny ty chladné noci a mrazivá rána. A taky nemládneš. Měli bychom se někde usadit a nechat lidi, aby chodili za námi. A oni to udělají. Vzpomeň si, jakou máme v poslední době návštěvnost. Mášrechtovy hry jsou prostě fantastické."

"To není mými hrami," odporoval Mášrecht. "Za to mohou herci."

"Nedovedu si sám sebe představit, jak sedím u krbu pod střechou a spím v posteli pod peřinou a všechny ty nesmysly," zatvářil se Vinozpěv odmítavě, ale pak spatřil výraz na tváři své ženy a vzdal se.

A pak tady byla sama budova divadla. Přinutit vodu, aby tekla do kopce, byl obyčejný salonní trik ve srovnání s tím, dostat z Vinozpěva peníze, ale bylo pravda, že se jim v posledním čase dařilo výjimečně dobře. Vlastně už od chvíle, kdy začal být Tomjan dost velký, aby si mohl navléci skládaný límec a manžety a pronést alespoň dvě tři slova, aniž by mu přeskočil hlas.

Mášrecht a Vinozpěv byli u toho, když se vztyčovalo prvních pár trámů dřevěné konstrukce.

"Je to proti přírodě," stěžoval si Vinozpěv a opřel se o svoji hůl, "lapat duch divadla a zavírat ho do klece. Zabije ho to."

"No, já si nejsem tak jistý," odpověděl Mášrecht pochybovačně. Tomjan si promyslel své plány skvěle a strávil nad nimi nejdřív celý večer s Mášrechtem, než se vypravil za otcem. Trpaslíkova hlava teď přetékala nápady, ve kterých se to hemžilo možnostmi pohyblivého horizontu, rychlé výměny dekorací, kladkostroji, které ponesou nad scénou poletující bohy, a propadly, ze kterých se budou vynořovat démoni. Mášrecht nebyl schopen bránit se založení stálého divadla víc než opice založení banánové plantáže.

"Ta prokletá věc ještě nemá ani jméno," prohlásil jednoho dne Vinozpěv. "Budu tomu říkat Zlaty důl, protože to zhruba zachycuje majetek, který jsem do toho vrazil. Ale odkud všechny ty prachy vezmeme, to by mě opravdu zajímalo."

Potom navrhovali ještě mnoho jmen, ale ani jedno z nich Tomjanovi nevyhovovalo.

"Musí to být takové jméno, které bude vyjadřovat všechno," říkal. "Protože v divadle najdete opravdu všechno. Celý svět na jevišti, víte, co myslím?"

A Mášrecht najednou řekl, a už když to říkal, věděl, že to, co říká, je přesně ono: "Zeměplocha."

A teď byla Zeměplocha skoro hotova a on stále ještě nedopsal novou hru.

Zavřel okno, přešel nazpět ke stolu, chopil se pera a přitáhl si nový list papíru. Náhle mu hlavou proletěla myšlenka. Celý svět byl přece jediné velké jeviště - pro bohy...

Nakonec začal psát.

Celý svět, naše Zeměplocha, je pouhopouhé divadlo. A všichni muži a ženy nejsou nic jiného než herci. Udělal tu chybu, že přestal psát, a zmocnila se ho další inspirace, která ovšem poslala vlak jeho myšlenek po úplně jiné koleji.

Podíval se na na papír a připsal: S výjimkou prodavačů popkornu.

Po chvilce váhání celý odstavec přeškrtl a zkusil to jinak: Jako jeviště velkého divadla je náš svět a lidé po něm jako herci jdou.

To se mu zdálo lepší.

Chvilku přemýšlel a pokračoval: Někdy dojdou daleko a jindy v krátku odejdou.

Cítil, že ztrácí nit. Čas, čas, to, co potřeboval, byla věčnost...

Z vedlejší místnosti se ozval tlumený výkřik a zaskřípění postele. Mášrecht upustil brk, rychle vstal a opatrně pootevřel dveře.

Mladík seděl na posteli a byl bledý jako stěna. Když uviděl Mášrechta, očividně se uklidnil.

"Mášrechte?"

"Copak, chlapče? Noční můra?"

"Bohové, to bylo strašné! Už jsem je viděl zas! Na minutu jsem si skoro myslel, že jsou -"

Mášrecht, který nepřítomně sbíral svršky poházené kolem, se zarazil. Ve snech se vyznal. To bylo místo, kde se líhly všechny nápady.

"Že co?" zeptal se.

"Bylo to jako... víš, jako kdybych byl uvnitř něčeho, jako třeba v obrovské skleněné míse a seshora na mě zíraly tři obrovské obličeje."

"Vážně?"

"Přesně a pak všechny řekly ‚Budiž zdráv...' a pak se začaly hádat o mé jméno a nakonec řekly: ‚A kdo jiný by mohl být na druhé straně králem!' A pak jedna z nich řekla: ‚Kde? Na jaké druhé straně?' a jedna z těch druhých dvou zase řekla: ‚Ale to je jen takový slovní obrat, na druhé straně, to se od tebe čeká, že za podobných okolností budeš taková slova používat, tak se snaž,' a pak se ke mně sklonily ještě níž. Jedna z nich pokračovala: ‚Je nějaký hubený, řekla bych že to musí být tou cizozemskou stravou' a ta nejmladší jí řekla: .Stařenko, už jsem ti řekla, že žádná taková země jako Thespidie neexistuje', pak se chvíli hašteřily. Nakonec řekla další: ‚Ale nemůže nás slyšet, že ne? Tak se mi zdá, že sebou nějak mlátí ze spaní!' a ta druhá zase: ‚Víš, dobře, Esme, že se mi z toho krámu nikdy nepodařilo dostat jediný zvuk', pak se zase chvíli hádaly a pak se to všechno zamlžilo a já se probudil..." dokončil kulhavě. "Bylo to hrozné, protože pokaždé, když se nahnuly nad tu mísu, tak se tak nějak podivně zvětšily a jediné, co jsem z nich viděl, byly oči a dírky do nosů." Mášrecht se spustil na pelest Tomjanovy postele. "Jo, sny, to jsou veselí braši," pokýval hlavou. "Tak na tom mém nebylo vůbec nic veselého." "Asi ne. Zato já měl včera v noci zvláštní sen o takovém drobném chlapíkovi s nohama do ‚0', který šel po nějaké cestě," upřel Mášrecht oči ke stropu. "Měl takový podivný černý klobouček a šel, jako kdyby měl boty plné vody."

Tomjan vychovaně přikývl. "Ano? A co...?"

"No, to je právě ono. A nic. Měl bambusovou hůlku, kterou si točil, a nebudeš tomu věřit, bylo to strašně..."

Trpaslíkův hlas se pomalu vytratil. Na Tomjanově tváři se objevil ten známý výraz povinného zájmu a lehce blahosklonné nedůvěry, který Mášrecht tak dobře znal a jehož se bál.

"No, prostě, bylo to velmi zábavné," dokončil spíš pro sebe. Bylo mu však jasné, že zbytek společnosti o tom nikdy nepřesvědčí. Jak v sobě kus neměl šlehačkový dort, říkali, nebylo na něm nic směšného.

Tomjan spustil nohy z postele a natáhl se pro kalhoty.

"Už nebudu spát," řekl. "Kolik je asi hodin?"

"Chvilka po půlnoci," odpověděl mu Mášrecht. "A víš, co tvůj otec říká o tom, když se chodí do postele pozdě!"

"Já přece nešel do postele pozdě," bránil se Tomjan a natahoval si boty. "Já naopak brzo vstávám. A vstávat brzo je velmi zdravé. Ranní ptáče... Teď si vyrazím a dám si něco strašně zdravého k pití. Pojď se mnou, jestli chceš," dodal, "abys mě mohl hlídat."

Mášrecht na něj vrhl pochybovačný pohled.

"Víš taky určitě, co říká tvůj otec o pití," nadhodil.

"Jasně. Říká, že když byl mladý, pil v jednom kuse. Říká, že si ale nikdy nepotrpěl na to chlemtat celou noc jedno pivo za druhým a pak se vracet domů za svítání a rozbíjet při tom okna. Tvrdí, že býval tak trochu hogo fogo, ale v dobrém, ne jako ti dnešní lidé, kteří pod opaskem neudrží ani pár panáků." Tomjan si před zrcadlem upravil kabátec a dodal: "Víš, Mášrechte, já si myslím, že k zodpovědnosti v chování člověk přijde postupně s věkem, stejně jako ke křečovým žilám."

Mášrecht si povzdechl. Oddělení Tomjanovy paměti, do kterého ukládal nevhodné poznámky všech lidí, které měl kolem sebe, bylo proslulé a obávané.

"Dobrá," souhlasil nakonec. "Ale jen jednu sklenici a na nějakém slušném místě."

"Slibuju," přikývl Tomjan a nasadil si klobouk s pérem.

"Mimochodem," otočil se k Mášrechtovi, "jak se vlastně hýří'?"

"No, to znamená, že většinu toho, co piješ, vlastně rozliješ."

Jestliže voda řeky Ankhu byla hustší a měla mnohem víc osobnosti než voda kterékoliv jiné řeky, pak vzduch u Zašitého bubnu byl mnohem hustší než vzduch normální. Vypadal jako suchá mlha.

Tomjan s Mášrechtem chvilku pozorovali, jak tiše prosakuje na ulici. Dveře se náhle rozletěly a z nich vyletěl pozpátku muž. Země se dotkl až potom, když narazil do zdi na protější straně ulice.

Pak se ve dveřích objevil gigantický troll, zaměstnaný majitelem podniku, aby udržoval určitou míru pořádku, který v každé ruce vlekl jednu bezvládnou postavu. Ty pak nechal ležet na dláždění, když je ovšem předtím ještě několikrát nakopl do těch nejchoulostivějších měkkých partií.

"Poslyš, řekl bych, že tady se hýří, co říkáš?" nadhodil Tomjan.

"No, skoro to tak vypadá," souhlasil Mášrecht. Pak se otřásl. Nenáviděl hospody. Lidé si mu vždycky odkládali na hlavu sklenice.

Zatímco troll zvedl prvního z bezvládných opilců za jednu nohu a tloukl mu hlavou o dlažební kostky, aby z něj vytřásl všechny cennosti, proklouzli Tomjan s Mášrechtem dovnitř.

V Ankh-Morporku se říká, že jít se napít k Bubnu je totéž, jako byste se ponořili do bažiny. Jediný rozdíl je v tom, že v bažině vám aligátoři nejdřív neprohledají kapsy. Když dvojice vešla dovnitř, pozorovalo je dvě stě očí a stovka úst na okamžik ustala v činnostech, jako je pití, žvýkání, klení nebo prošení o milost, a devadesát devět obočí se nakrčilo v zamyšlení nad tím, jestli nově příchozí patří do kategorie A, to je lidí, kterých je třeba se bát, nebo do kategorie B, to je lidí, které je třeba vystrašit.

Tomjan prošel davem, jako by mu patřil, a s netrpělivostí mládí zaklepal na barpult. U Zašitého bubnu nebyla netrpělivost právě tím nejlepším předpokladem k přežití.

"Dvě pinty vašeho nejlepšího piva, hospodský," objednával Tomjan tak pečlivě zvoleným hlasem, že se užaslý barman přistihl při natáčení prvního korbele ještě dříve, než utichla ozvěna mladíkových slov.

Mášrecht zvedl hlavu. Po jeho pravici stál obrovský chlap, který vypadal jako párek výstavních býků a měl na sobě přivěšeno tolik ozdob a řetězů, že by to stačilo na zakotvení válečné lodi. Jeho tvář vypadala jako staveniště, na které někdo nahoře přilepil vlasy a dole křoví. A zíral dolů na Mášrechta.

"Ale do hajzlu," prochlásil chlap. "To je posraná zahradní vozdoba!"

Mášrecht ztuhl. I když byli občané Ankh-Morporku kosmopolitní, k zástupcům jiných než lidských ras měli velmi realistický přístup typu "vemte je po hlavě cihlou a hoďte je do řeky". To se pochopitelně nevztahovalo na trolly, protože je dost těžké chovat rasové předsudky vůči tvorům dva metry dvacet vysokým, kteří se dokážou prokousat kamennou stěnou. Rozhodně to nejde dlouho. Zato tvorové vysocí necelý metr byli k takové diskriminaci přímo stvořeni.

Obr klepl kloubem prstu Mášrechta do hlavy.

"Kde jsi nechal krumpáč, zahradní vozdobo?" prohlásil.

Barman k nim přistrčil po barpultu dva korbele.

"Tak tady je to, panstvo," prohlásil s úšklebkem. "Jednou pinta a jednou půl pinty."

Tomjan otevřel ústa, ale Mášrecht ho ostře strčil loktem do kolena. "Nevšímej si toho, mlč, vypijem a vypadnem, jak rychle to půjde, to je jediný způsob..."

"A kde máš svou posranou špičatou čepici, co?" prohlásil vousáč.

Místnost ztichla. Zdálo se, že začíná kabaret.

"Povídám, kde máš svou špičatou čepici, ty přiblblo?"

Barman nanápadně, jen tak pro všechny případy, uchopil pravou rukou obušek z trnkového dřeva, do kterého si pro větší pádnost natloukl několik silných hřebů, a řekl: "Ehm, poslyšte -"

"Já mluvím tůdle se zahradní vozdobou."

Chlap zvedl svou sklenici a zbytek piva, asi na tři prsty, vylil opatrně na hlavu mlčícího trpaslíka.

"Sem už chlastat nepudu," zamumlal, když ani tohle nepřineslo žádaný efekt. "Je už tak dost vodporný, že tady směj s lidma pít i vopice, ale pygmejové, to už je -"

Ticho v lokále najednou nabylo úplně jiného rozměru; odsunutí židle od stolu v něm zaznělo jako zapraskání dřevěného kola božích mlýnů. Všechny oči se stočily ke konci místnosti, kde seděl jediný piják od Zašitého bubnu, který se řadil do kategorie C.

To, o čem si Tomjan až doposud myslel, že je starý kožešinový pytel přehozený ledabyle přes barpult, vystrčilo ruce a potom ještě jedny ruce, jenže to už byly nohy. Smutná gumovitá tvář se obrátila k mluvčímu s výrazem stejně neproniknutelným jako mlhy evoluce. Legrační našpulené pysky se stáhly zpět, ale na zubech pod nimi už nic legračního nebylo.

"Ehm, poslyšte," začal barman znovu a v tom strašlivém tichu ho vyděsil jeho vlastní hlas. "Myslím, že jste svou poslední poznámku nemyslel vážně, že? Alespoň tu část o opicích, že? To jste jistě nemyslel, viďte?"

"Co to, k čertu, je?" sykl Tomjan.

"Myslím, že je to orangutan," řekl Mášrecht. "Opice."

"Opice je opice," prohlásil zpupně bradatý a po této poznámce se několik předvídavějších hostů Bubnu začalo rychle, ale nenápadně přesunovat ke dveřím. "Co jsem řek, to jsem řek a co má bejt? Ale tydle posraný zahradní vozdoby -"

Mášrechtova pěst se mihla vzduchem zhruba v mužově krajině stydké.

Trpaslíci mají pověst strašlivých bojovníků. O každé rase tvorů vysokých pouhý metr, kteří za svou oblíbenou zbraň považují těžkou sekeru a do boje chodí jako na světové mistrovství v porážení stromů, se začne brzo mluvit. Jenže skutečnost, že Mášrecht už dlouhé roky vládl namísto sekerou perem, poněkud snížila jeho fyzickou

výkonnost a byl by to jeho konec, jenže když obr zaječel a vytáhl z pochvy od pasu těžký meč, objevil se za ním pár rukou podobných koženým rukavicím, porostlých ryšavou srstí, meč mu sebraly a se zanedbatelnou námahou zbraň stočily do kruhu.

Když obr zavrčel a otočil se, přiletěla ruka, která vypadala jako několik násad na košťata spojených gumovou páskou a potažených rezavými chlupy, komplikovaným pohybem se otevřela a uštědřila mu takový políček, že obr vyletěl několik centimetrů do výšky a padl zády na stůl.

Ve chvíli, kdy stůl poodjel tak daleko, že narazil na další stůl a ten převrátil několik lavic, byla setrvačnost událostí dost velká, aby odstartovala noční hodpodskou rvačku, zvláště když se zjistilo, že velký vousáč měl s sebou několik přátel. Protože nikdo neměl odvahu zaútočit na opa, který se zasněným pohledem natáhl ruku přes pult, sebral z police jednu těžkou láhev a urazil jí dno, vrhl se každý na toho, koho měl nejblíž, a zachoval se tak podle všeobecných pravidel etikety pro hospodské rvačky.

Mášrecht klidně zašel pod stůl a s sebou tam zatáhl i Tomjana, který všechno pozoroval se soustředěným zájmem.

"Tak tohle je to hýření. To jsem chtěl vždycky zažít."

"Možná, že by nebylo od věci odsud zmizet," prohlásil trpaslík rozhodným hlasem. "Než dojde k nějakému maléru."

Ozval se dutý náraz, jak něčí tělo dopadlo na stolní desku nad jejich hlavami, a vzápětí zvonění rozbitého skla.

"A myslíš, že je to opravdové hýření, nebo jen obyčejné bezstarostné veselí?" zeptal se ho Tomjan se spokojeným úsměvem.

"Obávám se, hochu, že ještě pár minut a dojde tady k vraždě!"

Tomjan přikývl a vyplazil se zpod stolu do víru v sále. Mášrecht slyšel, jak něčím zabušil do baru a žádal přítomné o chvilku ticha.

Mášrecht si v zoufalství zakryl hlavu rukama.

"Já ale nemyslel, aby ses -"

Žádat účastníky hospodské pranice uprostřed nejlepšího byl požadavek natolik nesmyslný, že všichni zůstali užasle stát a ticho opravdu nastalo. Tomjan ho okamžitě vyplnil.

"Bratři! Chci vás všechny nazvat bratry, protože této noci -

Trpaslík vystrčil hlavu a spatřil Tomjana, který stál na židli a jednu ruku měl pozvednutu v klasickém řečnickém gestu. Všude kolem něj muži ztuhli v okamžiku, kdy jeden druhému usilovali o život, nebo alespoň o zdraví, a obraceli k němu tváře.

Dole, zhruba na úrovni stolu, se v přesné synchronizaci nehlučně pohybovaly Mášrechtovy rty, který spolu s Tomjanem odříkával známou řeč. Riskoval další pohled.

Zápasníci se narovnali, rychle si upravovali tuniky a vrhali jeden na druhého omluvné pohledy. Abychom už řekli všechno, řekneme, že někteří z nich stáli dokonce v pozoru.

Dokonce i Mášrecht cítil, jak se mu pění krev, a to ta slova napsal! Byla to otrocká práce, strávil nad nimi před rokem polovinu noci, když Vinozpěv prohlásil, že potřebuje ve třetím dějství Ankhského krále ještě pět minut.

"Naškrábej nám něco, co by mělo trochu ducha," řekl tenkrát Vinozpěv. "Hrst velkých slov a přehršli ideálů. Něco, co by rozproudilo krev a narovnalo trochu páteř těm hochům na půlpencových sedadlech. A musí to být tak dlouhé, abychom zatím stačili přehodit dekoraci."

Tenkrát se za tu hru trochu styděl. Měl silné podezření, že se proslulá bitva o Morpork skládala z toho, že se na sebe jednoho chladného, vlhkého dne vrhlo dva tisíce mužů ztracených v močálech a svými rezavými meči se rozsekali na kusy. Co by řekl poslední král Ankhu skupince otrhaných chlapů, kteří věděli, že jejich nepřítel je ve výhodě jak množstvím a postavením, tak počtem generálů? Něco hutného, co by se jim zařízlo do vědomí, jako když podáte umírajícímu sklenici brandy, žádnou logiku, žádné vysvětlování, jen slova, která proletí mozkem unaveného chlapa, chytí ho za koule a postaví na nohy.

Teď viděl jejich účinek na vlastní oči.

Začal mít pocit, že stěny zmizely, kolem se rozkládají močály zastřené hustou mlhou a jejich bezdeché ticho že ruší jen tu a tam křik krkavců a havranů, kteří čekají na hostinu...

A ten hlas.

Psal ta slova, byla jeho, protože žádný napůl šílený král by tak mluvit nedokázal. Napsal slova, aby vyplnil několik minut času, během kterých se měla za oponou připravit dekorace hradu. A tenhle hlas setřásl z jeho slov uhelný mour povinnosti a naplnil místnost diamanty pravdy.

Ta slova jsem napsal já, pomyslel si Mášrecht. Ale už mně nepatří. Patří jemu.

Podívej se na ty lidi. Nemají v hlavách jedinou patriotickou myšlenku, ale kdyby je teď Tomjan požádal, sebere se ta smečka opilců a ještě této noci zaútočí na Patricijův palác. A asi by ho dobyli.

Doufám jen, že jeho ústa nikdy nepadnou do špatných rukou...

Pak ztichly poslední slabiky a jejich palčivá ozvěna se naposled zachvěla v mozcích všech přítomných. Mášrecht se otřásl, vylezl ze svého úkrytu a strčil Tomjana do kolena.

"Tak pojď, ty blázne," zasykl, "vypadnem dřív, než je to pustí!"

Chytil mladíka pevně za ruku, podal omráčenému barmanovi několik čestných vstupenek a pospíchal ke schodům. Nezastavil se, dokud nebyli na ulici.

"Měl jsem dojem, že jsem si tam vedl docela dobře?" podíval se na něj Tomjan.

"Až příliš dobře, obávám se."

Mladík si zamnul ruce. "Výborně. Tak kam teď?"

"Jaké tak kam teď?!"
"Dnešní noc je ještě mladá!"
"Ne, dnešní noc je už mrtvá! Mladý je dnešní den!"
"To máš jedno, já domů nejdu. Není tady někde podnik, kde by byli hosté trochu přátelštější? Vždyť jsme se vlastně zatím ani nenapili."
Mášrecht si povzdechl.
"Co takhle nějaká trollí hospoda?" řekl Tomjan. "Slyšel jsem o nich. Nějaké jsou určitě na Stínově. Chtěl bych se podívat do trollí hospody."
"Jenže ty jsou dobré akorát tak pro trolly, hochu. K pití tekutá láva, muzika tvrdý rock, vtipy kameňáky a k jídlu oblázky s tatarkou nebo kečupem."
"A co trpasličí podnik?"
"Určitě by se ti tam nelíbilo," pustil se Mášrecht do poněkud horečnatého vysvětlování. "Kromě toho, je to nebezpečné na hlavu."
"Nízké podhledy, co?"
"Podívej se na to spíš takhle - jak dlouho bys dokázal mluvit o zlatě?"
"No, je žluté, doluje se, cinká a můžeš si za ně koupit věci," začal Tomjan pomalu, když procházeli náměstím Polámaných měsíců. "Asi pět vteřin, řekl bych."
"Tak. Pět hodin řečí o zlatě už se ti opravdu hodně zají." Mášrecht kopl zamyšleně do oblázku. Když byli ve městě naposled, prozkoumal několik trpasličích barů a hospod a nelíbilo se mu tam. Jeho bývalí soukmenovci, kteří doma většinou nedělali nic jiného, než že těžili železnou rudu a lovili malou zvěř, měli z nějakého důvodu dojem, že když se jednou usadili ve velkém městě, musí si oblékat kovové spodní prádlo, nosit za opasky těžké sekery a říkat si jmény jako Timkin Dunící Vnitřnosti. A když šlo o pití, nikdo nedokázal překonat městského trpaslíka.
"Navíc," dodával, "tebe by pravděpodobně vyhodili, protože bys zaváděl do řeči nežádoucí témata. Jediná slova, která používají, jsou zlato, zlato, zlato, zlato, zlato."
"A co sbor?"
"Zlato, zlato, zlato, zlato."
"Jedno zlato jsi vynechal."
"To bude tím, že jsem se nenarodil k tomu, abych byl trpaslíkem."
"Stvořen k tomu, zahradní ozdobo."
Ozvalo se ostré zasyknutí vtahovaného vzduchu.
"Promiň," pospíšil si Tomjan. "Já jen, že otec ti -"
"S tvým otcem se znám nesmíme dlouho," řekl Mášrecht. "Zažili jsme spolu dobré i zlé a toho zlého bylo po čertech víc než toho dobrého. Do té doby, než jsi se na-" trpaslík zaváhal. "Tenkrát to byly krušné časy," zabručel. "Chtěl jsem prostě říct, že... no, jsou věci, které si musíš zasloužit."
"Ano. Promiň."
"Víš, to je jako -" Mášrecht se zastavil u ústí temné uličky. "Neslyšel jsi nic?" zeptal se.
Nahlédli do uličky, a tím znovu hlásili světu, že jsou ve městě nováčky. Morporkčané nenahlížejí do temných uliček a už vůbec ne, když v nich zaslechnou podezřelé zvuky. A když už to udělají a spatří čtyři zápasící postavy, nerozběhnou se nikomu na pomoc, rozhodně ne těm, kteří očividně prohrávají, natož aby křičeli "Hej!". A v žádném případě už nejsou překvapeni, když jim útočníci, místo aby se dali na útěk, strčí pod nos malou papírovou kartičku.
"Co to je?" zeptal se Tomjan.
"Je to šašek! Přepadli šaška!"
"Zlodějské oprávnění?" řekl Tomjan, který si podržel kartičku na světle.
"Přesně," odtušil náčelník trojice, "ale nepočítejte s tím, že obsloužíme i vás, protože nám akorát padla."
"Jasně," přikývl jeden z jeho průvodců, "máme totiž denní tu... kvótu."
"Ale vždyť jste do něj kopali!" "Božíčku, vůbec ne! Tomu my neříkáme opravdický kopání."
"My ho spíš jen tak postrkovali nohama," dodal třetí zloděj.
"Každému, co mu patří. Potuloval se tady uličkou a tuhle do Rona vrazil jako beran, no řekněte, kluci?"
"Jasně, některý lidi nemaj žádný chování." "Vy bezohlední -" začal Mášrecht, ale Tomjan mu položil dlaň na hlavu.
Mladík otočil kartičku a na druhé straně stálo:

J. H. BAHNO alias TICHOKRAD a synovci
Zakázkové lupičství
Stará firma (založeno v AM 1789)
Provádíme veškeré druhy zlodějny
v malém i ve velkém
DISKRÉTNĚ
Vykrádání domů, nepřetržitá služba 24 hod. denně
Žádná zlodějna nám není příliš malá
DOVOLTE NÁM ZAPSAT VÁS DO RODINNÝCH KRONIK

"Zdá se, že je všechno v pořádku," přikývl neochotně.

Mášrecht, který pomáhal omámené oběti na nohy, se poněkud zarazil.

"V pořádku?" zarval. "Podle tebe je v pořádku, když někdo někoho okrade?"

"Samozřejmě, že mu dáme stvrzenku s otiskem palce," prohlásil Bahno. "Měl štěstí, že narazil nejdřív na nás. Některé z těch nových firem v oboru nemají opravdu žádné způsoby."

"Jasně, jsou to kovbojové," souhlasil synovec.

"Kolik jste mu ukradli?" zeptal se Tomjan.

Bahno otevřel šaškovu koženou tobolku, kterou si před chvilkou zastrčil do opasku, a zbledl.

"Ale do prdele," prohlásil. Synovci se shlukli kolem něj.

"Už v tom zase lítáme!"

"To už je letos podruhy, strejdo!"

Bahno vrhl ošklivý pohled na stojící oběť.

"Krucinál, řekněte mi, jak jsem to měl vědět? Copak jsem to mohl vědět? No jen se na něj koukněte, fakt, řekněte, kolik byste hádal, že bude mít u sebe? Pár měďáků, co? Víte, nikdy bychom ho neudělali, ale už jsme byli na cestě domů, a tak jsme si řekli, vzal to čert. Jo, tak je to vždycky, snažíš se někomu udělat laskavost a vono se ti to nakonec takhle vymstí!"

"Takže kolik u sebe měl?" zeptal se Tomjan.

"Musí tam mít alespoň sto stříbrných dolarů," zasténal Bahno a zamával tobolkou ve vzduchu. "Víte, to už nepatří do mýho referátu. To je o třídu vejš. Nemám oprávnění manipulovat s tak velkejma penězma. Abych mohl krást takový sumy, to bych musel bejt přinejmenším v cechu právníků. Na takový peníze si já netroufnu."

"Tak mu to vraťte," navrhl Tomjan.

"Když už jsme mu dali potvrzenku!"

"A ty jsou všechny číslovaný," vysvětloval mladší synovec. "Kdyby cech prováděl jen namátkový kontroly, ale oni dělají i hloubkový..."

Mášrecht zatahal Tomjana za ruku.

"Omluvíte nás na okamžik," omluvil se zoufalému náčelníkovi a odtáhl Tomjana na druhou stranu uličky.

"Dobrá, tak kdo se zbláznil?" prohlásil. "Já? Ty?

Oni?"

Tomjan mu všechno vysvětlil. "Takže je to legální?"

"No, do určité míry ano. Není to úžasné? Vyprávěl mi o tom něco jeden chlápek v hospodě."

"Ale co mají znamenat ty jeho řeči? Že ukradl příliš mnoho?"

"Už to tak vypadá. Cechy jsou prý v těchhle věcech velmi přísné."

Oběť, kterou drželi mezi sebou, zasténala a tiše zazvonila.

"Dohlídni na něj, já už to nějak vyřídím," řekl Tomjan.

"Můj klient si myslí," obrátil se na vůdce lupičů, "že by se dala celá situace vyřešit, kdybyste mu vrátili peníze."

"No jo, no jo," přikývl zmateně Bahno a přistupoval k tomu nápadu, jako by to byla nová teorie o vzniku vesmíru. "Ale je tady ta potvrzenka, víte, musíme ji vyplnit, místo a čas, podpis, obtisk palce a tak..."

"Můj klient si myslí, že byste ho mohli oloupit o - dejme tomu, pět měďáků," navrhl Tomjan hladce.

"To si tedy, sakra, nemyslím!" vykřikl šašek, který rychle přicházel k sobě.

"To by představovalo dva měďáky jako běžnou taxu a tři měďáky jako výdaje za čas, cestu, a to včetně daně z přidané hodnoty -"

"Sakumprásk na dlaň v hotovostí," rozjasnil se Bahnovi obličej.

"Samozřejmě."

"To je slušné, velmi slušné." Bahno se podíval přes Tomjanovu hlavu na šaška, který už byl zcela při smyslech a velmi rozzlobený. "Velmi poctivé," dodal hlasitě. "Přímo státnické. Jsme vám zavázáni, to si buďte jisti." Pak obrátil oči k Tomjanovi. "A něco pro vás, pane?" rozplýval se. "Stačí slovíčko, pane. Tuhle sezónu máme zbrusu novou akičku, říkáme tomu PRDOHL. Je to prakticky bezbolestné, vezmeme vás přes hlavičku, skoro nic necítíte..."

"Skoro to nepoškodí kůži," přidal se starší synovec. "A jednu zlomenou končetinu dle vlastního výběru."

"Myslím, že v téhle oblasti netrpím nedostatkem," vykroutil se jim Tomjan hladce.

"Aha. Dobrá. Tak jo. Nic ve zlém."

"Takže teď už nám zbývá jen -" zarazil Tomjan lupiče, kteří se měli k odchodu, "otázka legálních poplatků za zprostředkování služeb..."

Pahýl noci nad Ankh-Morporkem se zbarvil dojemné šedi. Tomjan a Mášrecht seděli každý z jedné strany stolu ve svém příbytku a počítali.

"Mně to vychází, že máme čistý zisk tři stříbrné dolary a osmnáct měďáků," řekl Tomjan nakonec.

"To bylo úžasné," prohlásil šašek. "Myslím to, jak se nakonec nabídli, že si skočí domů pro nějaké peníze, víte po tom, když jste k nim měl tu řeč o lidských právech."

Přidal si na bouli na hlavě trochu masti.

"A ten nejmladší začal dokonce plakat!" dodal.

"Úžasné."

"Ono je to rychle pustí," řekl Mášrecht.

"Vy jste trpaslík, že?"

Mášrecht měl dojem, že něco takového nemůže dost dobře popřít.

"A já bych zase řekl, že jste šašek."

"Hm. Zase ty rolničky, co?" přikývl šašek a masíroval si žebra.

"Jo, a k tomu ještě ty rolničky," zavrčel trpaslík.

Tomjan udělal na Mášrechta výhružný obličej a kopl ho pod stolem.

"No, jsem vám opravdu velice vděčný," uzavřel hovor šašek. Vstal a bolestivě zamrkal. "Rád bych se vám nějak odvděčil," dodal. "Není tady někde nějaká otevřená hospoda?"

Tomjan přistoupil k šaškovi, který vyhlížel z okna, a ukázal do ulice.

"Vidíte všechny ty osvětlené vývěsní štíty?" zeptal se.

"Ano. Páni, musí jich být stovky!"

"Správně. A vidíte až tam na konci tu s tou modrobílou tabulí?"

"Ano, myslím, že ano."

"Dobrá, tak podle toho, co já vím, tak to je jediná, kde se tu a tam zavírá."

"Pak dovolte, abych vás pozval na skleničku. To je to poslední, co pro vás můžu udělat," prohlásil šašek nervózně. "A tady ten malý chlapík by si taky jistě rád něco prolil hrdlem."

Mášrecht křečovitě sevřel okraj stolu a otevřel ústa, aby strašlivě zařval.

A zarazil se.

Zíral na obě postavy. Ústa mu zůstala otevřená.

Nakonec je se slyšitelným cvaknutím zavřel.

"Něco se děje?" zeptal se Tomjan.

Mášrecht odvrátil pohled. Byla to přece jen dlouhá noc. "Musel to být nějaký světelný klam," zamumlal. "Myslím, že by mi trocha pití vážně udělala dobře," dodal. "Nebo spíš sud, který bych prolil hrdlem."

Na druhé straně, pomyslel si, proč se tomu bránit? "Mám dojem že bych si dokokonce i zazpíval."

"Co bylo to další slovo, he?"

"Zlato. Zlato to bylo, bych řek."

"Aha."

Mášrecht se nejistě zadíval do svého korbele. Je třeba říci, že opilost zastavila příliv jeho inspirace.

"Jo a jedno slovo jsi vynechal," řekl. "Zlato."

"Kde jsem ho vynechal?" zeptal se Tomjan, který měl na hlavě šaškovu čepici.

Mášrecht o tom chvilku uvažoval. "No," řekl potom, když se soustředil, velmi moudrým hlasem, "bylo to mezi tím prvním zlato a třetím zlato. A taky bych řek," nahlédl znovu do džbánu. Nádoba byla prázdná, což byl neobyčejně odpudivý pohled. "Řek bych," pokusil se znovu, ale nakonec se vzdal a poddal se svému osudu, "řek bych, že si dám eště jednu!"

"Teďka je to zase na mně," hlásil se vehementně šašek. "Hahaha. Další prolejvání na mně. Hahaha." Pokusil se vstát a praštil se hlavou o strop.

V přítmí baru několik rukou pevněji sevřelo několik seker. Ta Mášrechtova část, která byla střízlivá a zděšená při pohledu na tu druhou část, která byla čím dál tím opilejší, ho přinutila zamávat na ty zachmuřené tváře a nakrčená obočí, které se k nim v přítmí obracely.

"To je f pořádku," prohlásil všeobecně směrem k baru. "On to tak nemyslel, on je srandovní, jak se to jmenuje, idiot. Šašek. Šášula! Je to děsně srandovní šášula až bůchví vodkáď."

"Z Lancre," zakýval šašek hlavou a ztěžka dosedl na bar.

"Jo. Až daleko vodtamtáď, co se to menuje jako vyrážka na ksichtě. Neví, jak se má chovat. Nezná skoro žádný trpaslíci!"

"Hahaha," prohlásil šašek a chytil se za hlavu. "Málo! Je jich u nás málo, páč tam sou na nás krátký!"

Někdo poklepal Mášrechtovi na rameno. Otočil se a zíral do drsné vousaté tváře pod kovovou přilbou. Zmíněný trpaslík si významným gestem pohazoval těžkou vrhací sekerou.

"Měl bys doporučit svému příteli, aby byl raději o něco míň veselý. Jinak bude brzo obveselovat démony v pekle."

Mášrecht na něj zašilhal alkoholickou mlhou.

"A ty jsi kdo?" zeptal se nejistě.

"Krajáč Bouřevan," odpověděl pyšně trpaslík a udeřil se pěstí do prsou v kroužkové zbroji. "A říkám ti -"

Mášrecht se k němu nahnul blíž.

"Poslyš, vždyť já tě znám," rozzářil se. "Máš kosmetickou provozovnu dole na Kamnovcový ulici. Tenhle tejden jsem u vás nakoupil větší množství vazelíny a mastnejch líčidel -"

Bouřevanovou tváří přeletěl záchvěv paniky. Poplašeně se naklonil kupředu. "Mlč, prosím tě, mlč!"

"No jo, a teď si vzpomínám, že nad krámem máš velikou ceduli s nápisem Síň elfích parfémů a líčidel, s.r.o.," dodával Mášrecht se šťastným výrazem.

"Výtečné zboží," přidal se k němu Tomjan, který se marně pokoušel udržet na malé stoličce. "Zvlášť vaše číslo 19 - ‚mrtvolná zeleň', můj otec tvrdí, že s lepší se ještě nesetkal. Prvotřídní."

Trpaslík nejistě potěžkal sekeru. "Víte, hm," zadrhl se. "Oh. Ale. Ano. No, děkuji vám. Jen ty nejjemnější přísady, ujišťuji vás."

"Sekáš je tímhle, co?" ukázal Mášrecht s nevinným výrazem na sekeru. "Nebo máš dneska volno?"

Bouřevanova obočí se znovu seběhla nad nosem jako na švábím srazu.

"Poslyšte, nepatříte náhodou k divadlu?"

"Jo, to jsme my," přikývl Tomjan. "Kočující herci." Pak se opravil "Usedlí herci. Haha. A teď klouzající herci."

Trpaslík odložil sekeru a s tváří, která mu najednou změkla nadšením, se posadil na lavici.

"Byl jsem na představení minulý týden," řekl. "Bylo to po čertech dobré. Bylo tam to děvče a ten chlápek, ale ona byla vdaná za toho starého, a pak tam byl ten druhý chlápek a oni řekli, že on zemřel, a ona utekla a otrávila se, ale pak se ukázalo, že on to nebyl on, ale že to byl ve skutečnosti ten druhý, jenže on jí to nemohl říct, protože -" Bouřevan se odmlčel a vysmrkal se. "Na konci všichni umřeli," řekl. "Velmi smutné. Probrečel jsem celou cestu domů a klidně vám to říkám, nestydím se za to. Ona byla taková bledá, chudinka."

"Č. 19 a slabá vrstva pudru," oznamoval mu Tojan vesele. "Jo a špetka hnědých očních stínů!"

"Pardon?"

"A pár kapesníků po kapsách," dodal.

"O čem to mluví?" zeptal se společnosti trpaslík se zmateným výrazem.

Mášrecht se usmál do svého korbele. "Víš co, mladej, předveď jim kousek Gretalínina monologu, co ty na to?"

"Jasňačka."

Tomjan se vztyčil, udeřil se do hlavy, pak si sedl, ale nakonec udělal kompromis a klekl si. Pak si přitiskl ruce na to, co by při zanedbatelné změně několika chromozomů mohla být ňadra.

"Ty lžeš, kdo nazýváš to létem..." začal

Shromáždění trpaslíci naslouchali několik minut v naprostém tichu. Jeden z nich upustil sekeru a několik ostatních ho popuzeně napomenulo.

"...jak tající sníh. Sbohem," skončil Tomjan. "Vypije fiólu, klesne za hradbou, pak rychle dolů po žebříku, převléct se ze šatů do brnění pro výstup komického zbrojnoše č.2, vchod vlevo. Tak copak, copak milý -"

"To by stačilo," řekl Mášrecht tiše.

Několik trpaslíků ronilo slzy do helem, které si k tomuto účelu sundali. Všude kolem se ozývalo sborové smrkání a popotahování.

Bouřevan si utíral oči kapesníkem z kroužkové oceli.

"To byla nejsmutnější věc, kterou jsem kdy slyšel," pronesl. Podíval se na Tomjana. "Moment," prohlásil, když si uvědomil všechny skutečnosti. "Vždyť je to chlap. Ale já jsem se do té dívky na jevišti zamiloval!" Strčil loktem do Mášrechta. "Není aspoň poloviční elf?"

"Celej člověk," zavrtěl hlavou Mášrecht. "Znám jeho tatíka."

Znovu se upřeně zadíval na šaška, který je pozoroval s otevřenými ústy, a pak se podíval na Tomjana.

Ale blbost, pomyslel si. Náhoda.

"To je právě to herectví," vysvětloval. "Dobrý herec dokáže být čímkoliv, jasný?"

Cítil, jak se mu šaškovy oči zavrtávají do krátkého krku.

"No ano, ale oblékat se jako žena, to je trochu -" začal Bouřevan pochybovačně.

Tomjan si vyzul boty, klekl si do nich, takže jeho obličej byl stejně vysoko jako obličej trpaslíkův. Pak se na něj chvíli pozorně díval a nakonec stáhl obličej a změnil rysy.

A najednou tam stáli dva Bouřevani. Pravda, jeden z nich klečel a byl oholený. "Ohó, ohó," začal Tomjan trpasličím hlasem.

To přišlo všem ostatním trpaslíkům, jejichž smysl pro humor byl poněkud jednoduchý, jako skvělý žert. Seběhli se kolem páru a Mášrecht spokojeně přihlížel, když ucítil, jak se mu na rameno lehce položila něčí ruka.

"Vy dva jste u divadla?" zeptal se šašek, který náhle jako by vystřízlivěl.

"Jo, jo."

"Pak jsem urazil pět set nul, abych našel právě vás."

Bylo, jak by neopomněl Mášrecht poznamenat ve svých pokynech ke hře, časné odpoledne téhož dne. Zvuky bušení a skřípotu od staveniště, na kterém rostla ze své dřevěné kolébky Zeměplocha, pronikaly Mášrechtovi jedním uchem velmi bolestivě do lebky a druhých uchem ji ještě bolestivěji opouštěly.

Pamatoval si, že něco pili, tím si byl naprosto jist. Potom, co Tomjan předvedl několik svých výstupů, trpaslíci platili a platili a platili. Všichni se přesunuli do jiného baru, který znal Bouřevan, pak do klačské kořalny a pak už se mu to všechno jen tak rozmazávalo...

Mášrecht nebyl, co se týče hýření, dobrý. Příliš mnoho pití mu přece jen skončilo v ústech.

Podle chuti, kterou cítil, mu v nich musel skončit také nějaký odporný noční tvor.

"Dokážeš to?" zeptal se Vinozpěv.

Mášrecht zamlaskal, aby se té hnusné chuti zbavil.

"Myslím, že ano," řekl Tomjan. "Znělo to moc zajímavě, alespoň podle toho, jak to vyprávěl. Špatný král, který vládne s pomocí zlých čarodějnic. Bouře. Tajemné pralesy. Skutečný dědic trůnu v boji na život a na smrt. Záblesk dýky. Výkřiky. Stony. Zlý král umírá. Dobro triumfuje. Zvoní zvonec a -"

"Déšť růžových lístků se dá zajistit," zamyslel se Vinozpěv. "Znám člověka, který nám je dodá za výhodnou cenu."

Oba se podívali na Mášrechta, který tiše bubnoval prsty na stolní desku. Pozornost všech tří se soustřeďovala k váčku plnému stříbra, který dal Mášrechtovi šašek. Už sama o sobě to byla suma, za kterou by se dala dostavět Zeměplocha se vším všudy. A mluvilo se o tom, že je to jen záloha. Sponzorování, to bylo ono.

"Takže to uděláš, že?" zeptal se Vinozpěv.

"Má to něco do sebe," připustil Mášrecht. "Ale... nějak se nemohu rozhodnout..."

"Nemysli si, že tě do něčeho nutím," pospíšil si Vinozpěv. Tři páry očí se opět obrátily k tučnému váčku na stole.

"Mně se zdá, že na tom něco smrdí," zamyslel se Tomjan. "Šašek se mi zdá v pořádku, to je slušný člověk. Ale ten způsob, jakým to vypráví... ten je velice podivný. Z jeho rtů vycházejí slova, ale jeho oči říkají něco jiného. A já mám takový dojem, že by byl mnohem raději, kdybychom věřili jeho očím."

"Na druhé straně," pospíšil si Vínozpěv, "co bys tím mohl pokazit? Důležité především je, že tu hru platí."

Mášrecht zvedl hlavu.

"Cože?" zeptal se otupěle.

"Povídám, že důležitá je především ta hra, to platí!"

Znovu se rozhostilo ticho, rušené jen tichým bubnováním Mášrechtových prstů. Zdálo se, že jim váček stříbra roste před očima. Nakonec jim připadalo, že vyplňuje větší část místnosti.

"Věc spočívá v tom -" začal Vínozpěv zbytečně hlasitě.

"No, já to vidím hlavně v tom, že -" začal Mášrecht.

Oba se zarazili.

"Až po tobě, promiň."

"To nebylo nic důležitého, pokračuj."

"Chtěl jsem říct, že i bez těch peněz si můžeme dovolit Zeměplochu dostavět," řekl Mášrecht.

"Jen hrubou stavbu a jeviště," řekl Vínozpěv. "Ale ne to ostatní. Nezbude na padací mechanismy nebo na horní závěsy a jeřáby. Nebo na otočné jeviště a na velké větráky."

"Dokázali jsme se obejít i bez takových věcí," poznamenal Mášrecht. "Vzpomínáš na ty staré časy? Mívali jsme pár prken a několik rolí pomalované pytloviny. Ale zato jsme měli o to víc ducha. Když jsme chtěli vítr, museli jsme si ho udělat sami." Chvíli zase mlčky bubnoval prsty. "Samozřejmě, bylo by skvělé," zasnil se, "kdybychom si mohli pořídit zařízení na vlnobití, třeba nějaké menší. Mám takový námět na hru, je to o tom, jak ztroskotá loď u jednoho ostrova a na něm -"

"Bohužel," potřásl Vínozpěv smutně hlavou.

"Ale vždyť jsme poslední dobou měli tak skvělé návštěvy!" řekl Tomjan.

"Jistě, chlapče. Jistě. Jenže všichni ti lidé platí půlpenny. A řemeslníci žádají stříbrňáky. Jestli jsme chtěli rychle zbohatnout, měli jsme se stát tesaři." Vínozpěv nejistě přešlápl. "Stejně už dlužím trollovi Chryzoprasovi víc, než je zdrávo."

Ostatní k němu obrátili tázavé pohledy.

"To je ten, co dává lidem trhat ruce a nohy!" vyděsil se Tomjan.

"Kolik mu dlužíš?" zeptal se Mášrecht.

"No, to bude v pořádku," pospíšil si Vínozpěv. "Zatím se mi daří splácet úroky. Více méně."

"Dobrá, ale kolik chce?"

"Jednu ruku a jednu nohu."

Trpaslík s mladíkem na něj upřeli zděšené pohledy. "Jak jsi mohl být tak -"

"Udělal jsem to pro vás dva! Tomjan si zaslouží lepší jeviště, věřím, že se mu už nechce ničit si zdraví spaním v příkopech, neznat pořádný domov, a ty, člověče, ty se už taky potřebuješ usadit a mít k dispozici všechny ty věci, které potřebuješ, jako propadla a... stroj na vlnobití a tak. Přemluvili jste mě k tomu a já jsem si nakonec řekl, že máte pravdu. To není žádný život, pořád někde na cestách, dvě představení denně a pro koho? Pro pár farmářů a venkovanů a potom obcházet s kloboukem a půlka jich uteče, jakou to má budoucnost? Řekl jsem si, že si někde musíme sehnat nějaký pořádný prostor s pohodlnými sedadly pro nižší šlechtu a bohaté měšťany a vůbec pro lidi, kteří po nás nebudou házet shnilá rajčata a brambory. Tak jsem si řekl, čert vzal ty peníze, na ceně nezáleží. Chtěl jsem prostě, abyste měli -"

"Dobrá, dobrá!" zarazil ho Mášrecht. "Já to teda napíšu!"

"A já to zahraju," přidal se k němu Tomjan.

"Já vás opravdu nenutím," opakoval Vínozpěv. "Musíte se rozhodnout sami."

Mášrecht se za stolem zamračil. Jistě, bylo v tom několik zajímavých motivů, to musel připustit. Ty tři čarodějnice byly skvělé. Dvě by bylo málo. Čtyři zase moc. Mohly by manipulovat s osudem lidstva a vůbec. Spousta kouře a zelené světlo. Podivné, že to někoho už dávno nenapadlo.

"Takže můžu říct tomu šaškovi, že to bérem?" zeptal se Vínozpěv s rukama položenýma na váček se stříbrem.

No a s pořádnou bouří se taky nikdy nic nezkazí. A potom, máme tady celý ten kus s duchem, který Vínozpěv vyhodil z Udělejte si radost, protože tvrdil, že si nemůže dovolit tolik mušelínu. A možná, že by do toho mohl přidat i Smrtě. Mladý Dafe by byl Smrť jedna báseň! Namáznul by se bílým líčidlem a vzal by si vysoké podrážky...

"Řekl vám, jak je to tam k nim daleko? Odkud vlastně je?"

"Hory Beraní hlavy," řekl Mášrecht. "Takové malé království, o kterém skoro nikdo neslyšel. Jmenuje se jako nějaká vyrážka."

"Bude nám trvat celé měsíce, než se tam dostaneme."

"Já se tam docela těším," řekl Tomjan. "Tam jsem se přece narodil."

Vínozpěv upřel pohled na strop. Mášrecht na podlahu. V tom okamžiku bylo všechno lepší než se podívat jeden druhému do očí.

"Aspoň jste mi to říkali," podíval se mladík z jednoho na druhého. "Když jste cestovali po horách."

"To je pravda, ale já už si nepamatuju přesně, kde to bylo," odpověděl mu Vínozpěv. "Všechna ta malá podhorská a horská místa vypadají stejně. Strávili jsme mnohem víc času tím, že jsme tlačili káry do kopce, brzdili je z kopce a brodili se přes potoky, než na jevišti."

"Víš co? Co kdybych s sebou vzal hlavně ty mladší a spojili bychom to s takovou malou dovolenou?" navrhl

Tomjan. "Odehrajem cestou staré hity, A do svátku Pečené duše jsme zpátky. Ty můžeš zůstat tady a dohlídnout na stavbu a my budeme do zahájení zpátky." Pak se na otce usmál. "Myslím, že jim to udělá dobře," řekl potměšile. "Ty sám jsi mnohokrát říkal, že ti dnešní mladí ani nevědí, co život skutečného kočovného herce obnáší."

"Nezapomeň, že Mášrecht tu hru musí teprve napsat."

Mášrecht mlčel. Nepřítomný pohled upíral na stěnu. Po nějaké chvíli zašmátral rukou pod kabátcem, vytáhl několik listů papíru, pak sáhl k pasu a odepjal od něj malý přenosný kalamář s korkovou zátkou a svazeček brků.

Pozorovali, jak trpaslík, aniž k nim jedinkrát obrátil pohled, otevřel kalamář, namočil brk a pozvedl ho nad papír. Špička brku vypadala jako jestřábí hlava, která čeká na kořist. Pak začal psát.

Vínozpěv pokynul Tomjanovi.

Tak tiše, jak to jen šlo, opustili místnost.

V půli odpoledne mu zanesli podnos s jídlem a štůsek papírů.

O svačině bylo jídlo na podnose netknuté. Svazeček papírů zmizel.

O několik hodin později ohlásil jeden ze členů společnosti Vínozpěvovi, že když šel kolem oken, zaslechl výkřik: "Tak to nepůjde! To jsem tam, kde jsem začal!" a pak zvuk nějaké věci, která narazila do zdi.

Kolem večeře se z místnosti ozval křik, kterým se Mášrecht dožadoval dalšího papíru a nových per.

Tomjan se pokusil brzo usnout, ale veškeré jeho pokusy byly zmařeny zvuky tvůrčího snažení, které se ozývaly z vedlejší místnosti. Zevnitř se ozvalo několik neuctivých poznámek o lóžích a pak řečnická otázka, zda svět opravdu potřebuje zařízení napodobující vlnobití. Pak zase zavládlo ticho rušené jenom spěšným škrabáním brku.

Nakonec Tomjan usnul a zmocnil se ho sen.

"Tak dobrá. Tentokrát máme všechno?"

" Jistě, Bábi."

"Rozdělej oheň, Magráto."

"Ano, Bábi."

"Výborně, tak a teď jak to vlastně-"

"Tady jsem to celé napsala. Bábi."

"Umím číst, děvče, mockrát děkuju. Počkej, co má znamenat tady to ‚Kolem kotle kolo voďme, jedové tam droby hoďme...' Co to má být?"

"Náš Jason včera zabíjel prase, Esme."

"Tohle mi připadá jako naprosto čerstvé vepřové droby, Gyto. Pokud to můžu posoudit, dalo by se z nich udělat pár slušných jídel."

"Bábi, prosím!"

"Já nic neříkám, jen to, že například v Klad je spousta hladovějících lidí, kteří by nad nimi neohrnovali nos jako někdo... Dobrá, dobrá. ‚celý pšeničný klas a dvě hrsti čočky v kotli spař a vař'? A co se stalo s ropuchou?"

"Prosím, Bábi. Zase to zdržujete. Víte, že Dobračka Sejkonopná se snažila vyhnout každé zbytečné krutosti. Rostlinné bílkoviny jsou naprosto dokonalá náhražka."

"To znamená, že oko mloka a had močidlákf jsou taky v háji, co?"

"Ano, Bábi."

"Kaldoun z jaguára taky."

"Ten je tady."

"Co zase má být, k čertu, tohle, omluvte mou klačtinu?"

"To je kaldoun z jaguára. Náš Vane to koupil od jednoho přespolního obchodníka."

"Jseš si jistá?"

"Nás Vane se ho na to zvlášť ptal, Esme."

"Vypadají jako každé jiné droby. Tak dobrá. "Tuplem psot a slot a klopot, ohni hoř a kotli v klokot!" - PROČ ta voda v kotli neklokotá Magráto?"

Tomjan se probudil celý roztřesený. V místnosti byla tma. Venku proráželoo mlhu nad městem několik hvězd a tu a tam se ozvalo zahvízdnutí nějakého kapsáře či hrdlořeza, kteří se vydávali za výkonem svého zákonného povolání.

Ve vedlejší místnosti bylo ticho, ale pode dveřmi byl vidět proužek světla.

Vrátil se do postele.

Na druhé straně líné řeky se v téže době vzbudil šašek. Ubytoval se v budově cechu šašků a tatrmanů, ne snad proto, že by chtěl, ale proto, že mu vévoda nedal žádné peníze navíc a usnout bylo velmi obtížné. Studené stěny přivolávaly tolik vzpomínek! Kromě toho, když se pozorně zaposlouchal, slyšel tlumené vzlyky a občasné zakňourání ze studentských ložnic, kde ubozí chovanci s hrůzou snili o životě, který mají před sebou.

Pokusil se naklepat polštář tvrdý jako kámen

a upadl do neklidného spánku. Nakonec se mu začal zdát sen.

"...aby kaše byla hladká,! ano. No jo, jenže tady se neříká jak hladká!"

"Dobračka Sejkonopná vždycky říkala, že je nejlepší vyzkoušet kapku v hrnku studené vody, jako když děláš domácí čokoládu."

"Má to ovšem jednu nevýhodu, Magráto. Žádny hrnek totiž nemáme."

"Myslím, že bychom měly pokračovat, Esme. Za chvíli začne svítat."

"Dobrá, dobrá, já jen až to nebude fungovat, že jsem vás varovala. Tak se na to mrkněme dál... ‚Z paviána chlup a ... kdo má ten paviání chlup? Hm, díky, Gyto, i když mně připadá spíš jako kočičí chlup, Gyto, ale na tom nezáleží. ‚Chlup z paviána opice a kořen mandragoří'; no jestli je tohle pravá mandragora, tak to bych se moc divila...

jazyk červeného střevíce a trochu vůně tchoří', aha, vidím, že tady si někdo zažertoval, co? "

"Prosím, pospěšme si!"

"No dobrá, dobrá. Houkání soví a svetluščí svit. Přiveďte k varu a nechte povařit.'"

"Poslyš, Esme, víš, že to vůbec nechutná špatně?"

"Nikdo neříkal, že to máš pít, ty přitroublá ženská!"

Tomjan se vztyčil na posteli. Byly to zase ony, ty samé tváře, hašteřivé hlasy, zkreslené prostorem i časem.

Ještě potom, co se obrátil k oknu a rozhlédl po městských ulicích, kterými se pomalu rozlévalo ranní světlo, slyšel odněkud z dálky ty hlasy jako doznívající dunění bouře...

"Hned mě napadlo, že ten kousek s jazykem z boty tam nepatří."

"Je to pořád hrozne řídké, neměly bychom tam přidat trochu škrobové moučky?"

"Myslím, že je to jedno. Buď je na cestě, nebo není..."

Rychle vstal a opláchl si obličej v umyvadle.

Z Mášrechtova pokoje se valilo husté ticho. Tomjan si natáhl šaty a opatrně otevřel dveře.

V první chvíli měl dojem, že uvnitř sněžilo, protože v jenom rohu místnosti byla závěj tvrdých bílých koulí. Mášrecht seděl uprostřed místnosti u svého nízkého stolku, hlavu na hromádce papírů a chrápal.

Tomjan přešel po špičkách pokojem a rozbalil jednu náhodně vybranou papírovou kouli. Uhladil ji a četl:

KRÁL: Teď odložím svou korunu tady do toho houští a ty mi řekneš, kdyby se ji někdo pokusil vzít, ano?
MŘENKA; To udělám!
KRÁL: A teď ještě, kdybych tak našel svého koně.
(Za kamenem se objeví první vrah.)
PUBLIKUM: Za tebou!
(První vrah se rychle ukryje.)
KRÁL: Vy žertujete se svým starým králem, vy oškliví...

Polovina textu byla přeškrtána a navíc na něm byla obrovská kaňka. Tomjan papír odhodil na zem a vybral si další kouli.

KRÁL: Je to porcovací nůž dýka snad, co vidím za vedle nad támhle před sebou, jejíž násada rukověť směřuje ke mně do mé dlaně?
PRVNÍ VRAH: Ne pane, není tomu tak. Není zajisto!
DRUHÝ VRAH: Vy pravdu dítě, Sire. Tak jest.

Podle toho, jak papír vypadal, se dalo soudit, že s touhle koulí udeřil Mášrecht o stěnu zvláště velkou silou. Mášrecht kdysi vyprávěl Tomjanovi svou teorii inspirace, a podle toho, jak to v jeho pokoji vypadalo, musely nápady dnes v noci přímo pršet.

Okouzlen těmi zvláštními okénky do tvořivého procesu, která se mu tady otevírala, sebral Tomjan další kouli.

KRÁLOVNA: Slyš! Zvenčí sem doléhají zvuky! Což když se to můj manžel vrací? Rychle, zde do té almary se skryj a počkej, až tě sama ven vyvolám!
VRAH: Jářku, však tvoje komorná má stále moje pantofle!
SLUŽEBNÁ (otvírá dveře)
Arcibiskup, Vaše Milosti.
KNĚZ: (pod postelí)
Bůh buď mé duši milostiv!
(Mnozí efektové)

Tomjan se na okamžik zamyslel nad tím, co to může být to mnozí efektové, což Mášrecht pokaždé vpletl do režijních poznámek. Mášrecht mu to odmítl říci. Možná že to mělo něco společného s poezií vzniklou pod vlivem alkoholu.

Nakonec přistoupil ke stolu a s nesmírnou opatrností vytáhl z pod hlavy spícího trpaslíka několik archů a položil je na ubrus.

Na prvním, tom úplně nejhořejším, četl:

Voronco Folmot svátek Všech malých bohů Noc nožů, dýk králů, napsal Mášrecht, jeden ze členů Vínozpěvovy herecké společnosti. Komedie Tragédie o osmi pěti šesti troch devíti obrazech.

Postavy: Felmet - dobrý král
Verence - zlý král
Jendočasná - zlá čarodějnice
Dogová - druhá zlá čarodějnice
Megera - třetí zlá...

Tomjan otočil stranu.

Scéna:-Jídelna loď na moři Ulice v Pseudopolisu Mlhavá rašeliniště. Vejdou tři čarodějnice.

Mladík chvíli četl, ale nakonec převrátil celý štůsek papírů najednou a podíval se na poslední stranu.

"...v kruhu květu říše tvé,
jenž v duchu týmž tě zdraví pozdravením
a nyní se mnou provolá je nahlas:
Zdar, lancreský králi!"!
(Všeobecné veselí, zpěvy atp. Déšť růžových lístků. Zvonění zvonů. Z nebe sestupují bohové, ze země se noří démoni, práce s točnou!) Konec.

Mášrecht chrápal.
V jeho snech vzlétali a padali bohové, lodě se majestátně a dokonale sunuly plátěným mořem, obrazy poskakovaly, spojovaly se a měnily se v blikající tvary. Muži poletovali zavěšeni na drátech, bez drátů, velké lodě představ spolu navzájem bojovaly na nebi fantazie, moře se otvírala, někdo řezal dámy napůl pilou, tisíc specialistů na jevištní efekty se dohadovalo a chichotalo. A celým tím zmateným snem probíhal Mášrecht, věděl, že nic z toho ve skutečnosti neexistuje a nikdy existovat nebude a že všechno, co má k dispozici, je pár čtverečních metrů prken, plátno a trochu barev a všechny představy, které mu letěly hlavou, musí polapit jen s jejich pomocí.
Jen ve svých snech jsme svobodní. Po zbytek života potřebujeme peníze.

"Je to dobrá hra," řekl Vínozpěv, "když pominu toho ducha."
"Duch tam zůstane," prohlásil stroze Mášrecht.
"Lidé vždycky křičí a házejí po duších různé věci. A sám dobře víš, jak těžce se opraňuje křídový prach z oblečení."
"Duch tam zůstane. Je to dramatická nezbytnost."
"V minulé hře jsi taky říkal, že je to dramatická nezbytnost."
"Taky byla."
"A v Potěšte se sami a v Čaroději z Ankhu a ve spoustě dalších."
"Já mám duchy rád."
Stáli na jedné straně a pozorovali, jak trpasličí řemeslníci sestavují stroj na umělé vlnobití. Ten se skládal z několika spirálových vřeten pokrytých plátnem, pomalovaným v odstínech modré, zelené a bílé, a zabíral celou šíři jeviště. Celé zařízení doplňovalo několik ozubených kol, převodů a nekonečných pásů vedoucích ke šlapacímu kolu v levé kulise. Když se roztočily všechny plátěné šroubovnice najednou, museli se lidé se slabšími žaludky dívat jinam.
"Námořní bitvy," vydechl Mášrecht. "Ztroskotání. Tritoni. Piráti!"
"Nepřesné odhady nákladů, hochu," zasténal Vínozpěv a opřel se pohodlněji o svou hůl. "Udržovací poplatky, peníze na údržbu. Přesčasy."
"Vypadá to velice... složitě," připustil Mášrecht. "Kdo to navrhoval?"
"Jeden bláznivý starý chlápek z ulice Mazaných řemeslníků," řekl Vínozpěv. "Jmenuje se Leonard z Quirmu. Vlastním povoláním je malíř a takovéhle věci dělá jen jako koníčka. Náhodou jsem se doslechl, že na něčem podobném pracuje už celé měsíce. Když zjistil, že mu to nepoletí, rychle a výhodně jsem to od něj zakoupil."
Tiše pozorovali, jak se vzdouvají falešné vlny.
"Pořád ještě sis to nerozmyslel?" zeptal se Vínozpěv po chvíli.
"Ne. Tomjan je pořád ještě trochu divoký. Potřebuje s sebou někoho staršího, kdo by na něj dohlédl."
"Budeš mi chybět, hochu. Nestydím se za to. Byl jsi jako můj syn. Kolik je ti vlastně let? Nikdy jsi mi to neřekl."
"Sto dva."
Vínozpěv smutně přikývl. Jemu bylo šedesát a dohánělho kloubový revmatismus.
"Dobrá, takže jsi pro mě byl jako vlastní otec," opravil se.
"To se nakonec všechno srovná," prohlásil Mášrecht s důvěrou. "Poloviční výška, dvojnásobný věk. Když z toho spočítáš průměr, dá se říct, že žijeme stejně dlouho jako lidi."
Principál si povzdechl. "Víš, já si vážně nedovedu představit, co tady bez tebe a Tomjana budu dělat."
"Vždyť se jedná jen o léto a hodně lidí tady s tebou zůstává. S námi odjíždějí prakticky jenom nováčkové. Sám jsi říkal, že to pro ně bude výborná zkušenost."
Vínozpěv vypadal zkroušeně. V chladném větru, který kvílel v napůl dokončeném divadle, se zdál mnohem menší než obvykle, připomínal nafukovací balónek dva týdny po oslavě. Holí posunoval po zemi několik dřevěných hoblin.
"Stárneme, pane Mášrechte. Alespoň," opravil se, "já začínám být starý a ty stárneš. Už jsme slyšeli půlnoční zvony."
"Máš pravdu. Ty nechceš, aby jezdil, vid?"
"Nejdřív jsem pro to byl. Vždyť víš. Pak mně napadlo, že kolem obchází osud. Vždycky, když se zdá, že konečně jde všechno hladce, zasáhne ten mizerný osud. Víš dobře, že odtamtud pochází. Narodil se někde v těch horách. Teď ho osud volá nazpět. Vím, že už ho neuvidím."
"Ale vždyť se jedná jen o to léto -"
Vínozpěv pozvedl ruku. "Nepřerušuj mě. Právě jsem chytil krásně dramatickou slinu."
"Promiň."
"Ty víš, že není z mé krve."

"Ale prosto je to tvůj syn," řekl Mášrecht. "Celý ten humbuk kolem dědičnosti zdaleka není tak pravdivý, jak se tvrdí."

"Je od tebe hezké, že to říkáš."

"Myslím to vážně. Podívej se na mě. Nikdo nepředpokládal, že budu psát divadelní hry. U trpaslíků se dokonce ani nepředpokládá, že umějí číst. Já bych si na tvém místě zas tak moc s osudem hlavu nelámal. Mně osud předurčil, abych byl kovkopem. Osud to v polovině případů zbabrá.

"Tvrdil jsi ale, že vypadá, jako by z oka vypadl tomu Šaškovi. Já jsem si ničeho takového nevšiml, věříš?"

"Musí na to být to správné světlo."

"Říkám, tady se kolem potuluje Osud." Mášrecht pokrčil rameny. Dávno už zjistil, že Osud je zvláštní chlapík. Často ho ani nezahlédneš. A když si myslíš, že jsi ho zahnal do kouta, ukáže se, že je to úplně někdo jiný - třeba Náhoda nebo Prozřetelnost. Zamkneš před ním dveře, a on už ti stojí za zády. A když si myslíš, že stačí jediný pořádný hřebík a udržíš ho na místě - bac ho, uteče ti s kladivem.

Mášrecht užíval osudu hodně. Jako nástroj pro jeho hry byl mnohem lepší než duch nebo zjevení, zvláště, když se měly oprášit a uvést nějaké staré. Bylo by však nesmyslné myslet si, že jste schopni postihnout jeho podobu. A pokud se jedná o myšlení, tak to se dá velmi snadno kontrolovat.

Bábi Zlopočasná popuzeně mžourala do Stařenčiny křišťálové koule. Tahle byla mnohem horší než ta minulá, protože byla z nazelenalého skla a bez ohledu na to, že ji dovezl jeden ze Stařenčiných synů až od moře, nebyla zcela pravidelná. Bábi měla nepříjemný dojem, že ta koule zkresluje všechno včetně pravdy.

"Tak už je zaručeně na cestě," řekla nakonec. "Jede na káře."

"Ohnivý bílý hřebec by byl lepší," naklonila se ke kouli i Stařenka Oggová, "okšírovaný brokátem a zdobený zlatem a tak."

"A má kouzelný meč?" zeptala se Magráta a natáhla krk, aby lépe viděla.

"Vy dvě," ušklíbla se Bábi, "vy nejste čarodějky, ale pěkné ostudy. Já nevím - kouzelní koně, ohnivé meče. Žvaníte jako dvě děvečky od krav."

"Kouzelný meč je důležitý," odporovala Magráta. "Takový hrdina musí mít kouzelný meč. Mohly bychom mu nějaký udělat," dodala toužebně. "Z meteorického železa. Znám na to skvělé zaklínadlo. Vezmeš nějaké meteorické železo," hlas jí znejistěl, "a pak z něj uděláš meč."

"Já se nehodlám zdržovat těmi starými praktikami," prohlásila rezolutně Bábi. "Kolikrát musíš čekat celé dny, než se ta zatracená věc rozhodne udeřit, a pak máš strach, že ti upadne ruka." .

"A taky mateřské znaménko jahodové barvy," přiložila si polínko Stařenka Oggová, která se nedala vyrušit ze svých úvah.

Její dvě společnice se na ni s očekáváním zadívaly.

"Mateřské znaménko jahodové barvy je další věc, kterou musíte mít, když jste princ a vracíte se, abyste vznesli nárok na své království. Tak je to, to ví každý. Jenom jednu věc nevím, jak všichni vědí, že má zrovna jahodovou barvu."

"Jahody nemůžu ani vystát," prohlásila Bábi, upřela znovu oči do koule a dodala nepřítomně: "Mám po nich kopřivku."

V nazelenalých hlubinách koule, páchnoucích po bývalých humrech, políbil droboučký Tomjan rodiče, jedné části ansámblu potřásl rukama, druhou část zobjímal a pak vylezl na kozlík první káry.

Takže to muselo zabrat, pomyslela si Bábi. Jinak by sem přece nejel, že? A všichni ti ostatní musí být parta jeho důvěryhodných druhů. Koneckonců, je to jasné, na cestě divokou krajinou, dlouhé pět set mil, se může stát cokoliv.

Skoro bych řekla, že meč a brnění má někde ve voze.

Pak v ní ale zahořel malý plamínek pochybnosti a ona ho začala systematicky dusit. Není jediný jiný důvod, proč by se měl vracet do Lancre. Určitě jsme celé to kouzlo provedly správně. Jenom ty přísady... A většina rýmů... A taky jsme asi nezvolily nejpříhodnější dobu. A Gyta toho nakonec větší část odnesla domů kočkám, to možná taky nebylo nejsprávnější.

Ale přece je už na cestě. Kdo mlčí, ten nelže.

"Hoď přes tu kouli hadr, až skončíš, Esme, buď tak hodná," řekla Stařenka. "Vždycky se bojím, že se z ní na mě někdo bude dívat, až si vlezu do vany."

"Už je na cestě," řekla Bábi a spokojenost v jejím hlase byla tak mocná, že byste s ní mohli drtit obilí. Přes kouli navlékla černý sametový sáček.

"Je to dlouhá cesta," nadhodila Stařenka. "Neměly bychom křičet hop, dokud nepřeskočí. Po cestě je můžou přepadnout lapkové."

"Dohlídnem na něj," řekla Bábi.

"To není správné. Jestliže se má stát králem, měl by být schopen vybojovat si své boje sám."

"Nechceme, aby zbytečně plýtval silami," prohlásila Stařenka odměřeně. "Potřebujeme, aby byl svěží a silný, až sem dorazí."

"A pak, doufám, ho necháme, aby si své boje vybojoval sám," řekla Magráta.

Bábi několikrát klepla dlaněmi o sebe způsobem úspěšných obchodníků.

"Správně," přikývla, "alespoň do té doby, dokud bude vyhrávat."

Tentokrát se sešly v domě Stařenky Oggové. Magráta si našla nějakou záminku, proč tam zůstala ještě potom, co se Bábi vydala těsně před svítáním k domovu. Začala Stařence pomáhat s úklidem.

"Co se stalo se zásadou nevměšování se?" nadhodila.

"Co jako myslíš?"

"Ale ty víš. Stařenko."

"No, ono to zas není tak moc vměšování," začala Stařenka poněkud nešikovně. "Jen tak trochu pomáháme běhu věcí."

"To přece nemyslíš vážně?"

Stařenka si sedla a začala si hrát s polštářem.

"Tak dobrá, koukni, všechny ty řeči o nevměšování se do různých záležitostí jsou dobré při normálním průběhu věcí," řekla. "Nevměšovat se je snadné, když se vměšovat nemusíš. Nezapomeň, že taky musím myslet na rodinu! Náš Jason už se několikrát popral kvůli tomu, co o nás lidé vykládají. Našeho Jeníka propustili z armády. Jak já to vidím, když pomůžeme novému králi na trůn, bude nám dlužit přinejmenším laskavost. Myslím, že to je naprosto poctivé."

"Ale ještě minulý týden jsi říkala -" Magráta se zarazila, protože ji šokovala Stařenčina schopnost přetvářet a zdůvodňovat věci k obrazu svému.

"V magii může týden znamenat velmi dlouhou dobu," usmála se Stařenka. "Tak třeba patnáct let. Ale co, Esme je pevně rozhodnutá to provést a já jí v tom nemíním bránit."

"Takže ty mně vlastně říkáš," řekla Magráta ledovým tónem, "že to vaše nevměšování je totéž, jako kdybyste se zapřísáhly, že nebudete plavat. Zásadně a nikdy svou přísahu neporušíte, pokud náhodou nespadnete do vody?"

"Lepší porušit přísahu než se utopit," přikývla filozoficky Stařenka.

Natáhla se k okennímu parapetu a vzala si odtamtud malou hliněnou dýmku, která vypadala jako miniaturní soudek dehtu. Zapálila si ji uhlíkem z dohořívajícího ohně, zatímco Silver ji zamyšleně pozoroval ze svého polštáře.

Magráta z nudy stáhla sametový povlak z koule a zírala na ni.

"Myslím, že se nikdy pořádně v magii nevyznám. Vždycky ve chvíli, kdy mám dojem, že už jí začínám rozumět, všechno se změní."

"Všichni jsme jenom lidé." Stařenka vyfoukla směrem ke krbu kroužek modravého dýmu. "Každý je jenom člověk."

"Mohla bych si půjčit kouli?" zeptala se najednou Magráta.

"Klidně," odpověděla Stařenka. Pak se usmála na Magrátina záda. "Pohádala ses s tím tvým mládencem?"

"Já vážně nevím, o čem to mluvíte."

"Už jsem ho neviděla nějaký týden."

"No, on ho vévoda poslal, aby -" Magráta se zarazila, ale pak pokračovala, "poslal ho, aby někde něco vyřídil. Ale nemyslete si, že mi to nějak vadí, vůbec ne."

"Samozřejmě. Už chápu. Tu kouli si v každém případě půjč."

Magráta byla ráda, že je doma. Na blatech sice v noci nebývala ani živá duše, ale během posledních měsíců se situace zřetelně zhoršila. Kromě všeobecného podezření proti čarodějkám začalo těm několika lidem z Lancre, kteří měli nějaké konexe s ostatním světem, docházet, že buď a) se v okolních zemích přihodilo neuvěřitelné množství věcí, o kterých nic neslyšeli, nebo b) čas se zbláznil. Nebylo jednoduché to dokázat, ale několik kupců, kteří přijížděli do Lancre, poukazovalo na to, že po letošní zimě jsou cesty mnohem starší, než by měly být. Neočekávané události se v horách Beraní hlavy očekávaly tak nějak samo sebou kvůli jejich zvýšenému magickému potencionálu, ale několik let, která se ztratila přes noc, to bylo trochu příliš.

Magráta zamkla dveře, přitáhla okenice a opatrně položila na kuchyňský stůl křišťálovou kouli.

Pak se soustředila...

Šašek podřimoval pod plachtou říční bárky, která plula proti proudu Ankhu pravidelnou rychlostí dvou mil za hodinu. Nebyl to nijak zvlášť vzrušující způsob dopravy, ale nakonec jste se dostali, kam jste potřebovali.

Zdálo se, že je v bezpečí, ale spal neklidně a ve spaní se přehazoval.

Magrátu už mnohokrát napadlo, jaké to je, když někdo celý život dělá něco, co nechce. Musí to být, jako když je mrtvý, jenže horší, protože je živý a může trpět.

Považovala šaška za slabocha, za špatně vychovaného člověka, za muže, který nutně potřeboval dodat sebevědomí a kus pořádné páteře. Toužila po tom, aby se už vrátil a ona mohla být smutná z toho, že už ho nikdy neuvidí.

Bylo to dlouhé horké léto.

Nesnažili se věci uspěchat. Mezi Ankh-Morporkem a horami Beraní hlavy se prostíral rozlehlý kraj. Byla to skvělá zábava, musel připustit Mášrecht. A to nebylo slovo, kterým by se trpaslíci oháněli často.

Potěšte sami sebe šla dobře. Ta šla vždycky dobře. Nováčkové se překonávali. Zapomněli na jednotlivá slova a hráli dokonalé žerty, gagy, vtípky. Ve Sto Latech odehráli celé třetí jednání Mesiáše a Gretaliny na pozadí, které patřilo do hry Magické války, ale jak se zdálo, nikdo si nevšiml, že největší milostná scéna v historii se odehrává na pozadí obrovské záplavové vlny, která se žene napříč světadílem. To bylo možné jen proto, že Tomjan hrál Gretalínu. Výsledek byl tak zářivý, že Mášrecht Tomjana bez ohledu na beznadějně vyprodané hlediště (dá-li se tak nazvat pronajatá stodola) pokusně přehodil do role jiné. I tak zbylo tolik záře, že by se s její pomocí dal osvětlit menší městys. A to v tom představení hrál Gretalínu mladý Wimsloe, který byl trošku jednoduchý, zadrhával v řeči a od kterého se čekalo, že se teprve časem vyhraje.

Následující den, v jakési bezejmenné vesničce uprostřed nekonečného zelného moře, obsadil Mášrecht Tomjana do role starého Miškina v Potěšte se sami. To byla role, ve které vždycky exceloval starý Vínozpěv. Bylo

nemožné, aby ji hrál člověk mladší čtyřicítky, pokud vám ovšem nestačil Miškin s namalovanými vráskami a polštářem místo břicha.

Mášrecht se nikdy necítil starý. Jeho otec si ještě dnes vytěžil své tři tuny rudy denně, a to mu bylo dvě stě.

Teď na něj stáří dopadlo jako palice. Pozoroval, jak se Tomjan šourá po jevišti, a na krátký okamžik pocítil, jaké to je, být starým tlustým mužem, naloženým ve víně, bojujícím ve vzpomínkách boje, o které dnes už nikdo nestojí. Mužem visícím na okraji pozdního středního věku zuby nehty ve strachu, že se nenávratně zřítí do stáří. Visí tam však jen za jednu ruku, protože druhou už zvedá na pozdrav smrti. Jistě, tak nějak si to při psaní té postavy představoval, ale teď to prožil.

Bohužel, nové hry se podobné kouzlo netklo. Odehráli ji několikrát, aby zjistili, jak to půjde. Diváci ji pozorně zhlédli a šli domů. Nikdo se dokonce ani neunavoval tím, aby po hercích něco házel. Nebylo to tím, že by si o hře mysleli, že je špatná. Mysleli si, že není nic moc.

A přitom tam byly všechny správné přísady. Tradice pravila, že zlého krále si diváci vždycky vychutnají s potěšením. Čarodějnice táhly vždycky. Zjevení Smrtě bylo velmi dobré a mělo několik skvělých veršů. Promíchejte to všechno dohromady... a celý efekt je najednou pryč, zbude vám nemastná, neslaná směska, která jen tak zaplní na pár hodin jeviště.

Pozdě v noci, když herci spali, si sedl Mášrecht v jednom z vozů a začal horečnatě přepisovat. Přeorganizoval scény, vynechal kusy textů, přidal kusy textů, připsal roli klauna, přidal další souboj a několik speciálních efektů. Nezabralo to. Hra se chovala jako úžasný a složitý obraz - pravá žeň skvostných detailů z blízka - ale z dálky jen necnhutná mazanice.

Když občas dostal inspiraci, pokusil se dokonce změnit styl. Herci, kteří vstávali ráno dřív, už si zvykli, že kolem vozu se jako velké muchomůrky povalovaly papírové koule s Mášrechtovými odvrhnutými literárními pokusy.

Tomjan si ponechal ten nejpodivnější.

PRVNÍ ČARODĚJNICE: Má zpoždění.
(pauza)
DRUHÁ ČARODĚJ.: Řekl, že přijde.
(pauza)
TŘETÍ ČARODĚJ.: Řekl, že přijde a zatím nepřišel. Tohle je můj poslední čolek.
Schovávala jsem ho pro něj. A on nepřišel.
(pauza)

"Myslím," zašel po nějaké době Tomjan za Mášrech-tem, "že bys měl trochu zpomalit. Udělal jsi, co se po tobě chtělo. Nikdo neřekl, že to musí zářit."

"Ale ono by to šlo, rozumíš? Jen kdyby se mi to podařilo dát pořádně dohromady."

"Jseš si absolutně jistý tím duchem?" zeptal se Tomjan. Způsob, jakým to řekl, jasně naznačoval, že on ne.

"Na duchovi není nic špatného," ohradil se prudce Mášrecht. "Ta scéna s duchem je jedna z nejlepších, jaké jsem kdy napsal."

"O tom nepochybuju, jenom mně napadlo, jestli je v té správné hře, nic víc."

"Duch zůstane. Tak a teď na cestu, hochu."

O dva dny později, v době, kdy modrobílá stěna hor Beraní hlavy začala zaplňovat celý středový obzor, byla výprava přepadena. Nebylo to nijak dramatické. Právě přepravili vozy přes brod a odpočívali ve stínu skupiny stromů, které najednou ze svých větví setřásly lupiče.

Mášrecht se rozhlédl po řadě půltuctů špinavých a rezavých čepelí. Zdálo se mu, že si jejich vlastníci nejsou tak docela jisti, co by měli dělat dál.

"Máme někde potvrzenku, že jsme už letos -" začal.

Tomjan do něj strčil loktem. "Nevypadají na cechovní lupiče," sykl. "Všechno mi říká, že tohle jsou lidé na volné noze."

Bylo by hezké, kdybychom mohli říci, že náčelník lupičů byl obrovský zlý chlap s rudým šátkem na hlavě, zlatou náušnicí v jednom uchu a černým plnovousem, kterým by se daly čistit zapečené kastroly. Bylo by to až příliš vyumělkované. A tak to taky ve skutečnosti bylo. Tomjan si letmo pomyslel, že s tou dřevěnou nohou už to ten člověk maličko přehání, ale bylo vidět, že náčelník si roli dokonale nastudoval.

"A to se podívejme," začal náčelník banditů, "copak to tady máme? A jestlipak to má nějaké peníze?"

"Jsme herci," řekl Tomjan.

"Což by mělo odpovědět na obě otázky současně." dodal Mášrecht.

"Nechtě si své vtípky," zachmuřil se bandita. "Já náhodou byl ve městě. Poznám, když někdo trousí vtipné poznámky. Pamatujte si, že -" pak se otočil ke svým společníkům a pozvedl jedno obočí, aby naznačil, že teď přijde něco velmi chytrého, "nebudete-li dost opatrní, mohl bych mít sám nějakou ostrou poznámku."

Za jeho zády se rozhostilo nechápavé ticho, dokud netrpělivě nepopleskal dlaní svou šavli.

"Tak dobrá," řekl, když utichl sbor nejistého smíchu. "Vezmeme si prostě všechny vaše drobné, cennosi, potraviny a oblečení, které u vás najdeme."

"Mohl bych k tomu něco říct?" zeptal se Tomjan.

Společnost kolem něj rychle couvala do pozadí.

"Budeš škemrat o milost, co?" nafoukl se bandita.

"Přesně to chci."

Mášrecht si zastrčil ruce hluboko do kapes a zvedl pohled k nebi. Velmi tichoučce si pískal a ze všech sil přemáhal nutkání, které mu stahovalo obličejové svaly do velmi zlomyslného šklebu. Byl si vědom, že i ostatní členové souboru pohlížejí na Tomjana s očekáváním.

Určitě jim naservíruje tu prosbu o milost z Trollovy báje, pomyslel si...

"Chtěl bych totiž zdůraznit jednu věc -" začal Tomjan a rytmus jeho řeči se maličko změnil. Hlas přešel do hlubší polohy, pravá ruka se dramaticky pozvedla, "- hodnota člověka není v úspěších, které dobude zbraní, či v hladu plenění -"

Bude to stejné jako s tím chlapem, který se nás pokusil okrást ve Sto Latech, pomyslel si Mášrecht. Jestli to zase skončí tím, že nám dají své meče, co s nimi budeme, k sakru, dělat? A je to tak trapné, když se jeden po druhém dávají do pláče.

V tom okamžiku padl na okolní svět nazelenalý stín a Mášrecht měl dojem, že přesně na prahu slyšitelnosti rozeznává podivné hlasy.

"Jsou tam nějací muži s meči. Bábi!"

"- ničení krásy světa ohněm a mečem -" říkal Tomjan a hlasy na okraji Mášrechtovy představivosti pokračovaly: "Žádný můj král nebude nikoho o nic prosit! Podej mi ten džbán s mlékem, Magráto!"

"- vášeň v srdci, polibky -"

"Dostala jsem ho darem od své tety."

"- tu korunu všeho snažení, ten skvost nad skvosty-"

Všude kolem vládlo naprosté ticho. Jeden nebo dva z banditů tiše vzlykali do dlaní.

Jejich náčelník řekl: "To je všechno?"

Zdálo se, že je Tomjan poprvé ve svém životě v rozpacích.

"No... ano," řekl nakonec. "Hm. Mám vám to opakovat?"

"Byla to dobrá řeč," připustil náčelník. "Ale nevím, co to má společného se mnou. Jsem praktický člověk. Navalte všechny cennosti."

Hrot jeho meče se zvedl do výše Tomjanova krku.

"A vy ostatní tady nepostávejte jako idioti," dodal. "Mrskněte sebou. Nebo to tady mladej schytá."

Mladý Wimsloe zvedl opatrně ruku.

"No co je?" utrhl se na něj bandita.

"J-jste si j-jistý, ž-že j-jste p-poslouchal d-dobře, p-pane?"

"Nebudu vám to říkat dvakrát! Buď uslyším já cinkání peněz, nebo vy pěkné zachroptění!"

Jediné, co však nakonec zaslechli, byl sílící svist a pak tříštivou ránu, jak se odněkud z výšky snesl velký džbán s boky, vzhledem k rozdílu výšek, ojíněnými ledem a dopadl přesně na červený šátek obalující náčelníkovu hlavu.

Ostatním banditům stačil jediný pohled, kterým zhodnotili výsledek srážky, aby se dali na spěšný úprk. Herci nevěřícně zírali na ležícího banditu. Mášrecht postrčil nohou kus zmrzlého mléka.

"No tohle, to mi tedy řekni," prohlásil nejistě.

"On si nevšiml jediného slova!" zašeptal Tomjan.

"Je to rodilý kritik," prohlásil trpaslík. Džbán byl bílý s modrou výzdobou. Je komické, jakých podrobností si člověk v podobných situacích všimne. Džbán už byl v minulosti alespoň jednou rozbitý, uvědomil si Mášrecht, protože viděl místa, kde už byly kousky jednou slepeny. Někdo měl ten džbán opravdu rád.

"To, s čím jsme se tady setkali," řekl a pokoušel se sešikovat zbytky své otřesené logiky, "musel být nějaký výjimečný větrný vír. To je jasné."

"Ale džbány s mlékem přece nepadají jen tak z nebe," řekl Tomjan a předvedl tak vzácnou lidskou schopnost popírat očividné.

"O tom nic nevím. Slyšel jsem o rybách a žábách a taky o kamenech," pokračoval Mášrecht. "Proč by to nemohla být jednou keramika?" Pomalu se vzpamatoval. "Je to prostě jeden z těch výjimečných přírodních jevů. V téhle části světa k nim dochází téměř neustále, přesně řečeno tak často, že už ani nejsou výjimečné."

Nastoupili zpět do vozů a pokračovali v cestě nezvykle tiše. Mladý Wimsloe posbíral každičký kousek džbánu, který našel, a uložil je v jednom kufru na rekvizity. Zbytek dne strávil tím, že pozoroval oblohu a doufal, že spadne ještě cukřenka.

Vozy se pomalu šinuly vzhůru po prašných úbočích Beraní hlavy, pouhopouhá smítka v mlhavém nitru křišťálové koule.

"Jsou v pořádku?" zeptala se Magráta.

"Potulují se sem a tam," zabručela Bábi. "Možná že jsou to dobří herci, ale co se týče cestování, musí se toho ještě hodně učit."

"Byl to moc pěkný džbán!" řekla Magráta. "Podobné už se ani nedostanou. Víte, tím jsem chtěla říct, že kdybyste řekla, co máte v úmyslu, byla bych vám podala žehličku, co stála vedle."

"Život spočívá v jiných věcech, než jsou džbány na mléko."

"Měl kolem hrdla vzorek ze sedmikrás."

Bábi si jí nevšímala.

"Myslím si, že je čas, abychom se na toho nového krále podívaly. Zavři." Pak se zlomyslně uchichtla.

"Vy jste se zlomyslně zachichotala. Bábi," obvinila ji Magráta nevrle.

"Nezachichotala! To bylo..." Bábi rychle zalapala v hlavě, "...spokojené uchechtnutí."

"Vsadila bych se, že Černá Alissa se taky zlomyslně chichotala."

"Měla bys dávat pozor, abys nakonec neskončila jako ona," přiložila si Stařenka ze svého místa u krbu. "Nakonci už byla tak trochu komická, vzpomínáš? Otrávená jablka a takové věci..."

"No, no, a to všechno jen proto, že jsem se možná trochu... zlomyslně zasmála," popotáhla Bábi. Měla pocit, že se zbytečně stahuje do obrany. "Na chichotání není vlastně nic špatného, když se nepoužívá často."

"Myslím, že jsme zbloudili," řekl Tomjan. Mášrecht se rozhlédl po hnědofialových blatech, která se táhla až k modrobílé hradbě hor Beraní hlavy. I teď uprostřed léta se na nejvyšších vrcholcích bělaly ledové čepičky. Byla to scenérie, jejíž krása se velmi snadno popisovala.

Včely měly plno práce, nebo se tak alespoň tvářily, protože poletovaly a bzučely nad pásy tymiánu kolem cesty, jako když mají napilno. Přes horské louky pomalu putovaly stíny malých obláčků. Všude panovalo velké, prázdné ticho, které většinou panuje v prostředí, kde nejenže nejsou žádní lidé, ale které ani žádné lidi nepotřebuje.

Ani ukazatele.

"Ztratili jsme se dobře před deseti mílemi," odhadl Mášrecht. "Tady už musíme být v nějakém jiném světě."

"Tvrdil jsi, že hory jsou protkány trpasličími doly," nadhodil Tomjan. "A taky jsi říkal, že trpaslík v horách vždycky ví, kde je."

"Pod zemí, to jsem řekl. Je to všechno otázka vrstev a nerostných útvarů. Na povrchu to neplatí. Tam se do toho plete krajina."

"Co kdybychom ti vykopali díru," navrhl Tomjan.

Ale i tak to byl překrásný den. Cesta se proplétala skupinkami borovic a jedlí, předsunutými hlídkami pralesa, a bylo příjemné nechat muly, aby si šly svým tempem. Ta cesta, jak si pomyslel Mášrecht, nás nakonec někam dovede.

Tenhle zeměpisný omyl už způsobil smrt mnoha lidí. Není pravda, že každá cesta někam vede, všechny musí mít jen začátek.

"Ale my jsme se opravdu ztratili, co?" ozval se Tomjan po chvíli.

"Určitě ne."

"Tak, kde tedy jsme?"

"V horách. To je z mého atlasu naprosto jasné."

"Měli bychom zastavit a zeptat se někoho na cestu."

Tomjan se rozhlédl zvlněnou krajinou. Někde v dáli zakřičela osamělá koliha, ale možná že to byl jezevec. Mášrecht měl v otázkách živé přírody poněkud nejasno, alespoň v těch, které se odehrávaly nad poslední žulovou vrstvou. V okruhu několika mil nebylo živé duše.

"A měl jsi na mysli někoho konkrétního?" řekl poněkud jízlivě.

"Támhletu ženskou v tom legračním klobouku," ukázal Tomjan.

"Už ji chvíli pozoruju. Ale když zjistila, že se na ni dívám, schovala se támhle za tím křovím."

Mášrecht se otočil a podíval se na křoví, které se mírně kývalo.

"Hoj, vy tam, matičko," zavolal

Z křoví vypučela rozhořčená hlava.

"Čí jsem já matička?"

Mášrecht zaváhal. "To je jen takový řečnický obrat, paní... slečno..."

"Paní," usekla Bábi Zlopočasná. "A jsem jen obyčejná chudá žena, která sbírá roští," dodala vzdorovitě.

Pak si odkašlala. "Božíčku," pokračovala, "že jste mě ale vystrašil, mladý pane. Mé ubohé staré srdce."

Kolem vozů zavládlo ticho. Pak se ozval Tomjan. "Promiňte?"

"Co?" zarazila se Bábi.

"Vaše staré srdce co?"

"Co má být s mým starým srdcem?" podivila se Bábi, která nebyla zvyklá chovat se jako stařena a měla proto v této oblasti velmi chudičký repertoár. Jenže mladým dědicům, kteří se vydali za svým osudem, tradičně pomáhají tajemné stařenky sbírající dříví a ona neviděla důvod, proč tuhle tradici porušit.

"Ale vždyť jste o něm sama mluvila."

"No, to není důležité. Božíčku! Skoro bych řekla, že hledáte Lancre," nadhodila Bábi opatrně, nedočkavá dostat sek jádru věci.

"To je pravda," přisvědčil Tomjan. "Už celý den."

"Zajeli jste příliš daleko, panáčku," usmála se na něj Bábi. Musíte se vrátit asi dvě míle a zahnout polní cestou vpravo, kolem borového hájku."

Wimsioe zatahal Tomjana za rukáv.

"Když p-potkáš n-na cestě t-tajemnou s-stařen- ku, m-musíš jí n-nabídnout n-něco k j-jídlu. N-nebo ji p-přenést p-přes ř-řeku."

"Ty jsi to už někdy udělal?"

"P-přináší to s-smůlu, když to n-neuděláš."

Tomjan se na Bábi mile usmál.

"Neměla byste chuť s námi něco zakousnout, dobrá mat-, stář-, madam?"

Bábi se zatvářila pochybovačně.

"A co by to bylo?"
"Solené vepřové."
Zvrtěla hlavou. "Děkuji vám mnohokrát," řekla s noblesou, "ale vždycky se po něm hrozně nafouknu."
Otočila se na podpatku a zmizela v houští.
"Taky bychom vám mohli pomoci přes řeku!" volal za ní Tomjan.
"Přes jakou řeku?" zeptal se Mášrecht. "Vždyť jsme na vřesovišti, tady široko daleko žádná řeka není."
"M-musíme je d-dostat na s-svou s-stranu," tvrdil jim Wimsioe. "P-potom vám p-pomůžou."
"Možná, že jsme jí měli říct, aby tady počkala, než nějakou řeku najdem," ušklíbl se Mášrecht kysele.
Odbočku našli snadno. Cesta vedla do pralesa protkaného stejným množstvím stop jako seřaďovací nádraží. Byl to prales, který ve vás budí dojem, že vás stromy zezadu pozorují a obloha se zdá hrozně vysoko a daleko. Přestože den byl horký, mezi stromy vládlo vlhké, pochmurné šero a stromy se stahovaly k cestě, jako by ji chtěly pohltit docela.
Netrvalo dlouho a ztratili se znovu a nakonec došli k závěru, že ztratit se tam, kde nevíte kde jste, je horší než se ztratit v obyčejné krajině.
"Taky nám mohla popsat cestu přesněji," zabručel Mášrecht.
"Nejlíp uděláme, když se zeptáme té další báby," uklidňoval ho Tomjan. "Podívej támhle."
Postavil se na sedadle.
"Hej, vy tam, stář... dobrá..." zarazil se.
Magráta si shrnula šátek z obličeje.
"Jen ubohá ženská na chrastí," vyštěkla. Pozvedla suchý proutek, který nesla v ruce, aby svá slova jaksepatří zdůraznila. To, že čekala několik hodin uprostřed lesa úplně sama a s výjimkou stromů neměla na koho promluvit, jí na náladě nepřidalo.
Wimsiloe strčil do Tomjana loktem a ten okamžitě na tváři vykouzlil vřelý úsměv.
"Neměla byste chuť s námi něco pojíst, stář... dobrá... slečno? Bohužel už nemáme nic jiného než solené vepřové."
"Maso je pro trávicí ústrojí velmi těžké," odpověděla Magráta. "Kdybyste mohl nahlédnout do svého tlustého střeva, zděsil byste se."
"To věřím," zabručel Mášrecht.
"Víte, že dospělý muž neustále nosí ve svých vnitřnostech až dvě kila nestráveného tmavého masa?" zeptala se Magráta, jejíž přednášky o správné výživě byly tak realistické, že se před ní celé rodiny ukrývaly do sklepů a čekaly, až odejde. "Zatímco semena borových šišek a semínka slunečnic -"
"Není tady v okolí nějaká řeka, přes kterou byste náhodou potřebovala pomoct, co?" zeptal se Tomjan zoufale.
"Nebuďte blázen," zavrtěla Magráta hlavou. "Jsem jen chudá žena, která sbírá chrastí a třeba by mohla ztraceným poutníkům ukázat cestu do Lancre."
"Aha," rozjasnil Mášrecht obličej. "Hned jsem si myslel, že se k tomu nakonec dostáném."
"Teď se dáte na rozcestí doleva a u toho velkého puklého kamene zahnete vpravo. Nemůžete to minout," řekla Magráta.
"Prima," zavrčel Mášrecht. "No, už vás nebudeme zdržovat. Určitě ještě musíte nasbírat spoustu dřeva a tak."
Potom popohnal písknutím muly do kroku a tiše si brumlal do vousů.
Když je o hodinu později cesta zavedla do bludiště balvanů velikosti několikapatrových domů, zarazil Mášrecht muly, opatrně odložil opratě a založil si ruce na prsou. Tomjan se na něj užasle zadíval.
"Mohl bys mi laskavě vysvětlit, co to děláš?" zeptal se.
"Čekám," odpověděl trpaslík zachmuřeně.
"Za chvíli bude tma."
"Nebudeme tady dlouho."
Stařenka Oggová to vzdala poměrně brzo a vylezla
zpoza svého kamene.
"Máme jen solené vepřové, je to jasné?" zaútočil na ni Mášrecht ostře. "Kdo zaváhá... Tak a teď: kudy nejkratší cestou do Lancre?"
"Pořád rovně, za potokem doleva, pak na cestu, která vede k mostu, nemůžete to minout," odpověděla pohotově Stařenka.
Mášrecht se chopil opratí. "Zapomněla jste říct božíčku."
"A do pr... nojo. Božíčku."
"A pokud tomu rozumím, jste jen ubohá stařenka na roští, že?" pokračoval Mášrecht.
"Zásah, mladíku," rozzářila se Stařenka. "Právě jsem se chystala, že se do toho pustím, fakt."
Tomjan strčil do trpaslíka.
"Zapomněl jsi na řeku," upozornil ho. Mášrecht se k němu obrátil.
"Aha, jo," zabručel. "A můžete tady počkat, než najdeme řeku."
"Abychom vám přes ni mohli pomoct," doplnil ho
Tomjan opatrně.
Stařenka Oggová na něj vrhla okouzlující úsměv. "Přes řeku vede bytelný most," vysvětlovala. "Ale když už mě chcete svézt, neřeknu ne. Tak jedem."
K Mášrechtovu pobouření si Stařenka vykasala sukně, vyškrabala se na kozlík, vmáčkla se mezi Tomjana a

trpaslíka a pak se zavrtěla jako nůž na ústřice, takže obsadila přinejmenším půlku lavičky.

"Byla tady nějaká řeč o soleném vepřovém," začala, jen se usadila. "Trochu hořčice by k němu nebylo?"

"Ne," odsekl jí nevrle Mášrecht.

"Slané vepřové bez dochucovadel je dost fádní," okomentovala tento nedostatek Stařenka, "ale to nevadí, dejte ho sem." Wimsioe jí beze slova podal košík, ve kterém byla večeře pro celý ansámbl. Stařenka nadzvedla víko a přelétla obsah kritickým pohledem.

"Ten sýr už je maličko přezrálý," řekla. Je na čase ho sníst. A co je v té kožené láhvi?"

"Pivo," odpověděl Tomjan o vteřinku dřív, než se Mášrechtovi podařilo vtělit ve slova svůj okamžitý nápad. Byl by řekl: "Voda."

"Dost mizerné pivo," oznámila jim po krátké odmlce Stařenka. Pak začala šmárat v sukních po váčku na tabák.

"Má někdo z pánů oheň?" vyzvídala.

Několik herců vytáhlo svazečky sirek. Stařenka spokojeně přikývla a schovala svůj váček.

"Fajn," usmála se. "A teď, měl by někdo špetku tabáku?"

O půl hodiny později zadrkotaly vozy po lancreském mostě, projely kolem několika vzdálenějších hospodářství a pralesem, který, jak víme, tvořil podstatnou část království.

"To je ono?" zeptal se Tomjan.

"No, to není úplně celé," odpověděla Stařenka, která čekala přece jen trochu víc nadšení. "Kus království leží ještě támhle za horami. Ale tohle je jeho rovný kus."

"Tomuhle vy říkáte rovný?"

"Plochý," opravila ho Stařenka. "Ale vzduch je tady skvělý. Támhle to, to je hrad, ze kterého se nabízí malebný výhled do širého kraje.."

"Myslíte jako do pralesa?"

"Bude se vám tady líbit," dodávala jim Stařenka odvahu.

"Je to trochu malé."

Nad tím se Stařenka zamyslela. Strávila téměř celý život v Lancre. Vždycky byla ochotná odpřisáhnout, že má tu správnou velikost.

"Je to skvost," řekla. "Všude po ruce."

"Co všude, kde po ruce?"

"Všude je blízko."

Mášrecht mlčel. Vzduch opravdu byl skvělý, stékal sem pomalým proudem z nedostupných vrcholků hor a voněl pryskyřicí z horských pralesů. Projeli branou do místa, kterému se tady nahoře pravděpodobně říkalo město. Kosmopolita, který se v něm po všech těch letech ukrýval, ovšem prohlásil, že dole na pláních by něco takového zařadili mezi "roztroušené osady".

"Támhle vidím hostinec," ozval se Tomjan pochybovačně.

Mášrecht sledoval jeho pohled. "Jo," zabručel nakonec. "Jo, skoro to tak vypadá."

"Kdy uspořádáme představení?"

"To nevím. Nejlepší bude, když vzkážeme na hrad, že už jsme tady." Mášrecht se poškrabal na bradě. "Šašek říkal, že místní král, nebo co to je, chce nejdřív vidět scénář."

Tomjan se rozhlédl po městě Lancre. Zdálo se mu dost mírumilovné. Nevypadalo jako místo, odkud na noc vyhánějí herce. Potřebovalo nějaké obyvatele.

"To je hlavní město království," řekla Stařenka Oggová. "Všimněte si, jak skvěle jsou navrženy ulice."

"Jsou?" nechápal Tomjan.

"Jak skvěle je navržena ulice," opravila se Stařenka. "A taky domy jsou ve velmi dobrém stavu, na dobrém místě, co bys k řece kamenem dohodil "

"Dohodil?"

"Co bys kámen do řeky upustil," připustila Stařenka. "Upravená hnojiště, koukněte, a pěkně prostorné -"

"Madam, my jsme vaše město přijeli pobavit, ne koupit," prohlásil Mášrecht.

Stařenka Oggová vrhla koutkem oka pohled na Tomjana.

"Jenom jsem chtěla, abyste si všimli, jak pěkné je to město," řekla.

"Vaše občanská pýcha vás ctí," přikývl Mášrecht. "A teď prosím, opusťte vůz. Určitě si ještě musíte nasbírat nějaké chrastí. Božíčku."

"Díky za ten žvanec," usmála se Stařenka a slézala z vozu.

"Za večeři," opravil ji Mášrecht.

Tomjan do něj strčil. "Mohl bys být trochu slušnější," zabručel.

"Nikdy nevíš." Otočil se ke Stařence. "Děkujeme vám, dobrá - oh, je pryč."

"Přijeli sem, aby tady hráli divadlo," oznamovala Stařenka.

Bábi Zlopočasná k Stařenčinu rozhořčení v klidu pokračovala na sluníčku v loupání fazolí.

"No? Copak ty nic neřekneš? Zjišťovala jsem věci. Sbírala informace. Neseděla jsem doma na zadku a nevařila polívku -"

"Omáčku."

"No jo, to ale musí být důležitá omáčka!"

"Jaké divadlo?"

"To neřekli. Ale jestli se nepletu, je to něco pro vévodu."
"Na co by ten potřeboval divadlo?"
"To mi taky neřekli."
"Já si myslím, že to bude takový trik, aby se dostali do hradu," pokývala Bábi vševědoucně hlavou. "Moc chytré. Viděla jsi něco ve vozech?"
"Bedny a rance a tak."
"Budou plné zbroje a zbraní, to záleží na tom, co mají v plánu."
Stařenka Oggová se zatvářila pochybovačně.
"Víš, ani mně moc jako vojáci nepřipadali. Jsou hrozně mladí a nezkušení."
"To je mazané. Předpokládám, že uprostřed představení král veřejně vystoupí a prohlásí se rovnou na jevišti, kde ho každý uvidí. Skvělý plán."
"Ještě je tady něco jiného," ozvala se znovu Stařenka, sebrala ze stolu jeden fazolový lusk a začala ho žvýkat. "Zdá se, že se mu tady vůbec nelíbí."
"Musí se mu tady líbit. Vždyť to má v krvi."
"Přivedla jsem je sem tou hezčí cestou. Okolí si ani nevšiml."
Bábi zaváhala.
"Možná že měl vůči tobě nějaké podezření," řekla nakonec. "Třeba ho to okouzlilo natolik, že nebyl schopný řeči."
Odložila misku s fazolemi a zahleděla se zamyšleně k lesu.
"Pracuje ještě někdo z vaší rodiny na hradě?"
"Shirl a Daff pomáhají v kuchyni od té doby, co se kuchař zbláznil."
"Výborně. Promluvím s Magrátou. Myslím, že bychom se na to představení měly jít podívat."

"Skvělé," řekl vévoda.
"Díky, sire," odpověděl Mášrecht.
"Popsal jsi tu strašlivou událost dokonale," prohlásil vévoda. "Skoro, jako kdybys tam byl. Ha. Ha."
"Ale nebyl jsi tam, že ne?" naklonila se vévodkyně podezřívavě kupředu.
"Použil jsem jen svou představivost," pospíšil si Mášrecht s odpovědí. Vévodkyně se na něj podívala pohledem, kterým mu doporučovala, aby se jeho představivost považovala za šťastnou, že ji nedala vyvléci na nádvoří a vyslechnout za pomoci čtyř koní a řetězů.
"Všecho je přesné," přikyvoval vévoda, který jednou rukou listoval v rukopise. "Je to přesně, přesně, přesně, jako to ve skutečnosti bylo."
"Jak to ve skutečnosti bude," sykla vévodkyně.
Vévoda otočil další list.
"A ty jsi v tom také, má drahá," řekl. "Úžasné. Slovo za slovem, přesně jak si to budu pamatovat. A jak vidím, máte tady i Smrtě?"
"To je velmi vděčné," řekl Mášrecht. "Lidé už to tak nějak čekají."
"Kdy to můžete představit?"
"Odehrát," opravil ho Mášrecht a dodal: "Už jsme to zkoušeli. Takže okamžitě, jak si budete přát." A pak odsud vypadneme, pomyslel si, pryč od těch tvých očí podobných dvěma syrovým vajíčkům a té ženské hory v rudém hedvábí a hradu, který, jak se zdá, přitahuje větry jako magnet. Tohle se tedy v žádném případě nestane jednou z mých nejlepších her, to vím jistě.
"Kolik jsme vlastně řekli, že vám zaplatíme?" zeptala se vévodkyně.
"Myslím, že se mluvilo o ještě jednom stu stříbrných," Mášrecht se mírně uklonil. '
"Stojí to za to, do posledního šestáku," pokyvoval vévoda hlavou.
Mášrecht se spěšně odporoučel dřív, než s ním mohla vévodkyně začít smlouvat. Ale cítil, že by sám rád zaplatil nějakou sumu, jen kdyby už odsud byli pryč. Skvost! pomyslel si. Bohové, jak se někomu může takové království líbit?

Šašek čekal na loučce u jezírka. Zíral toužebně na oblohu a přemýšlel, kde je asi Magráta. Řekla přece, že je to jejich místo, a to, že se s ním o ně v téže chvíli dělilo několik krav, na tom nic neměnilo.
Nakonec se objevila. Měla zelené šaty a mizernou náladu.
První, co řekla, bylo: "Co to má znamenat s tou divadelní hrou?"
Šašek si sedl na vrbový pařez.
"Nejsi ráda, že mě vidíš?" zeptal se.
"Ale ano. Samozřejmě. Ale poslyš, ta divadelní hra -"
"Můj pán chce něco, co by každého přesvědčilo, že je právoplatným králem Lancre. Hlavně jeho samotného, myslím."
"A proto jsi jel do města?"
"Ano."
"To je nechutné!"
"Líbil by se ti víc způsob, který navrhovala vévodkyně?" odpověděl jí šašek odměřeně. "Ta si jednoduše myslí, že by bylo nejlepší všechny umučit. V takových věcech je opravdu dobrá. A pak by došlo k boji a tak dál. Zemřelo by mnoho lidí. Taková cesta by byla jednodušší."

"Kde je tvoje kuráž, člověče?"

"Prosím?"

"Copak ty nechceš zemřít vznešenou smrtí pro spravedlivou věc?"

"Já budu pro tu věc raději tiše žít. S vámi čarodějkami je to jinak, vy si můžete dělat, co se vám zlíbí, ale moje možnosti jsou omezené."

Magráta si sedla vedle něj. Zjisti o té hře co nejvíc, přikázala jí Bábi. Běž a promluv si s tím svým uzvoněným přítelem. Odpověděla Bábi, že on je velmi loajální, třeba mi nic neřekne. A Bábi řekla, že není čas na žádné polovičatosti. Když budeš muset, tak ho sveď.

"Kdy budete hrát?" zeptala se a přisunula se k němu blíž.

"Jářku, obávám se, že to ti nesmím říct," odpověděl šašek. "Vévoda mi přímo řekl: ‚A ne aby tě napadlo prozradit čarodějkám, že se bude hrát zítra večer!'"

"No, v tom případě mi to neříkej," souhlasila Magráta.

"V osm hodin."

"Aha."

"Ale na půl osmou pozval malou společnost na sherry, troufám."

"Předpokládám, že nám nesmíš prozradit, ani kdo je pozván," nadhodila Magráta.

"Přesně tak. Většina ze známých osobností Lancre. Ale rozuměj, já ti nic neříkám."

"Smozřejmě, že ne," přikývla Magráta.

"Ale myslím si, že máte právo vědět, co všechno vám nesmím říct."

"To máš pravdu. Existuje stále ještě ta malá branka vzadu, kudy se dá projít do kuchyní?"

"Myslíš ta, co bývala pořád otevřená a nikdo ji nehlídal?"

"Ta."

"No tak ta je skoro pořád otevřená a skoro nikdo ji nehlídá."

"Myslíš, že by tam mohl někdo kolem osmé večer hlídat?"

"No, mohl bych tam hlídat já."

"Výborně."

Šašek odstrčil stranou vlhký nos jedné přítulnější krávy.

"Vévoda vás bude čekat," dodal.

"Řekl jsi, že řekl, abys nám to neřekl."

"On řekl, že vám to nesmím vyzradit. Ale taky dodal ‚ony stejně přijdou, alespoň doufám'. Divné, vážně. Když to povídal, zdálo se, že má skvělou náladu. Ehm, Mohli bychom se po představení vidět?"

"Víc toho neřekl?"

"Oh, ještě něco o tom, že ukáže čarodějkám jejich budoucnost. Nějak jsem tomu nerozuměl. Opravdu bych se s tebou po představení rád sešel, víš. Koupil jsem-"

"Nevím, jestli si nebudu muset mýt vlasy," odpověděla Magráta nepřítomně. "Promiň, ale teď už budu muset opravdu jít."

"Dobrá, ale já jsem ti koupil tenhle dar-" řekl zmateně a pozoroval odcházející postavu.

Když zmizela mezi stromy, celý se zmenšil a sklopil oči k náhrdelníku, který nervózně žmoulal v prstech. Musel připustit, že je velmi nevkusný, ale byla to přesně taková věcička, jaké milovala, samé stříbro a lebky. Stál ho příliš mnoho.

Kráva, oklamaná rohy jeho šaškovské čepice, mu strčila jazyk do ucha.

Je to pravda, pomyslel si šašek. Čarodějky občas skutečně provádějí lidem ošklivé věci.

Nastala zítřejší noc a čarodějky se s pochybnostmi a velmi váhavě vydaly oklikou k hradu.

"Jestli nás tam vévoda chce mít, já tam nejdu," řekla Bábi. "Má určitě nějaký plán. Používá na nás hlavologii."

"Něco se určitě děje," souhlasila Magráta. "Poslal své lidi do naší vesnice a ti tam zapálili tři domy. To dělá vždycky, když je v dobrém rozmaru. A ten jeho nový seržant, ten taky nemine jedinou příležitost, kde si může škrtnout sirkou."

"Naše Daff mi říkala, že viděla dnes ráno ty herce zkoušet," přidala svou trošku Stařenka, která si nesla sáček lískových oříšků a koženou láhev, ze které stoupala bohatá ostrá vůně. "Říkala, že to byl samý křik a propichování a pak dohadování, kdo to udělal, a celé kusy, kde si lidé dlouho mumlají sami pro sebe velice hlasitými hlasy."

"Herci," zabručela Bábi opovržlivě. "Jako kdyby svět nebyl plný historie, oni si musí vymýšlet ještě další."

"A podle mě jsou taky hrozně hluční," přidávala se k ní Stařenka. "V hledišti člověk pomalu neslyší vlastního slova." Hluboko v kapse na sukni také nesla několik hradních kamenů, ve kterých strašilo. Král bude konečně svobodný.

Bábi přikývla. Pomyslela si však, že to bude stát za to. Neměla nejmenší představu, co má Tomjan v úmyslu, ale její vestavěný smysl pro dramatično ji ujišťoval, že ten chlapec má za luhem něco důležitého. Napadlo ji, jestli snad neseskočí z jeviště a neubodá vévodu k smrti, a přistihla se při tom, že si touženě přeje, aby to udělal.

"A všichni svatí ať..." zašeptala sama pro sebe, "jak se to to... ochraňují toho, kdo tady pak bude králem."

"Měly bychom si pospíšit," prohlásila Stařenka. "Nebo bude všechno sherry pryč."

Sklíčený šašek čekal u malé zadní branky. Když spatřil Magrátu, tvář se mu rozjasnila, ale pak mu ztuhla v překvapeném výrazu, když uviděl její dvě společnice.

"Nedojde k žádným potížím, že ne?" řekl. "Nechci, aby se tam stalo něco ošklivého. Prosím!"

"Já absolutně nevím, o čem to mluvíš," odpověděla mu Bábi s královským výrazem a proplula kolem.

"Nazdárek, rolničko," usmála se Stařenka a strčila ho přátelsky loktem do žeber. "Doufám, že nám tady tuhle naši holku nezdržuješ dlouho do noci!"

"Stařenko!" zakřikla ji šokovaná Magráta. Šaškovi se na tváři objevila klasická nevinně omluvná grimasa typu "no dovolte, mně přece ani nenapadlo...", jaká je typická pro mladíky, kteří se setkají s neodbytnou postarší ženou komentující jejich intimní život.

Starší čarodějky prošly dovnitř. Šašek chytil Magrátu za ruku.

"Vím o místě, odkud je skvěle vidět," řekl.

Zaváhala.

"To je v pořádku," dodal šašek spěšně. "Se mnou budeš v bezpečí."

"Ano, určitě," řekla Magráta a nahlížela mu přes rameno, aby zjistila, kudy se pustily její dvě společnice.

"Budou hrát venku na hlavním nádvoří. Půjdeme do jedné z věží u brány, odtamtud je překrásný výhled přímo na jeviště a nikdo tam nebude. Zanesl jsem tam trochu vína a všechno jsem připravil."

Když pořád ještě váhala, dodal: "A je tam nádrž s vodou a krb, ve kterém strážní občas topí. To kdyby sis třeba chtěla mýt vlasy."

Hrad byl plný hostů, kteří postávali v tichých skupinkách tím přihlouplým způsobem lidí, co se vidí celý den a teď se sejdou znovu za neobvyklých společenských okolností jako třeba na podnikovém večírku. Čarodějky mezi nimi prošly, aniž vzbudily jakoukoliv pozornost, a usadily se na jednu z lavic seřazených pod narychlo postaveným jevištěm na hlavním nádvoří.

Stařenka Oggová přistrčila Bábi svůj sáček s ořechy.

"Dáš si?" zeptala se.

V tom okamžiku k nim přistoupil jeden z konšelů Lancre a ukázal na volné místo vedle Stařenky.

"Sedí tady někdo?"

"Sedí," přikývla Stařenka.

Radní se pátravě rozhlédl po okolních lavicích, které se rychle plnily, a nakonec oči znovu upřel na volné místo přímo před sebou. Pak si s výrazem odhodlání podkasal suknici obšitou kožešinou.

"Myslím si, že protože představení začne každou chvíli, budou si muset vaši přátelé, až přijdou, najít místo někde jinde," prohlásil a sedl si.

Během několika vteřin jeho obličej zbledl. Začaly mu cvakat zuby. Chytil se za břicho a zasténal.

"Říkala jsem vám to," neodpustila si Stařenka, když se potácel pryč. "Tak proč se ptáte, když si nedáte poradit?" Naklonila se k prázdnému místu. "Oříšek?"

"Ne, díky," odpověděl král a mávl průsvitnou rukou. "Stejně by mnou okamžitě prošly skrz."

"Teď zvu vás všechny, každého z publika, hosté i veškeré panstvo, poslyšte náš příběh, který vám bude..."

"Co je zase tohle?" zasykla Bábi. "Kdo je ten chlap v těch přiléhavých kalhotách?"

"To je Prolog," vysvětlovala Stařenka. "Vždycky vystupuje na začátku, aby všichni věděli, o čem ta hra je."

"Já mu nerozumím ani slovo!" zachmuřila se Bábi. "Co je to to ‚zpudlika'?"

"To je takový druh psa," odpověděla jí Stařenka, aniž hnula brvou.

"No to je tedy pěkné, co? ‚Zvu vás všechny, každého psa, vítám vás v divadle'! To tedy lidi opravdu naladí."

Kolem se ozvalo sborové "psst!".

"Ty lískáče mají po čertech tvrdé skořápky," posteskla si Stařenka a vyplivla ořech do dlaně. "Na tenhle si budu muset vzít botu."

Bábi se ponořila do nezvyklého ticha plného očekávání a pokoušela se naslouchat Prologu. Divadlo v ní vzbuzovalo obavy. Mělo svou vlastní magii, magii, která jí byla cizí a kterou neovládala. Ale ono to bylo ještě horší. Byla to magie patřící lidem, kteří neměli s magií nic společného. Byla ovládána obyčejnými lidmi, kteří neznali pravidla. Měnili svět, protože v jejich podání vypadal lépe.

Vévoda s vévodkyní seděli na trůnech přímo před jevištěm. Bábi na ně upřela nevraživý pohled, vévoda se napůl obrátil a ona viděla, že se spokojeně usmál.

Chci, aby svět zůstal takový, jaký je, pomyslela si. Chci, aby i minulost zůstala beze změny. Minulost bývala mnohem lepší, než je teď.

Hudebníci začali hrát.

Mášrecht vyhlédl za sloupem a dal znamení Wimsloeovi a Brattsieyovi, kteří se vyšourali do světla pochodní.

STARÝ MUŽ; "Co to jen postihlo tuto ženu
(stařec)
STARÁ ŽENA: "Ta hrůza-"
(stařena)

Trpaslík je chvilku pozoroval z kulis a rty se mu nehlasně pohybovaly. Pak odklusal nazpět do strážnice, kde byl zbytek účinkujících v rozličných stadiích oblečení. Vyrazil ze sebe tradiční zuřivý výkřik hlavního inspicienta.

"Tak sebou pohněte," přikazoval. "Královští zbrojnoši! A čarodějnice - kde jsou, k sakru, ty zatracené čarodějnice!?"

Rychle se k němu seběhli tři mladí herci.

"Já nemůžu najít svoji bradavici."

"Kotel je plnej kotelního kamene!"

"Já mám v paruce nájemníky!"

"Uklidněte se, uklidněte se," zařval Mášrecht. "To se do představení všechno vystříbří!"

"Ale představení už začalo, Mášrechte!"

Mášrech sebral hrst tmelu z maskérského stolku a připlácí prvnímu na tvář bardavici jako pomeranč. Druhému narazil slámovou paruku i s jejími obyvateli a pak narychlo prohlédl kotel. Zjistil, že je plný kotelního kamene, na kterém není nic špatného. Zatím na jevišti upustil jeden z vojáků štít, a když se pro něj shýbal, upustil kopí. Mášrecht zakoulel očima a pomodlil se ke všem bohům, kteří by se náhodou dívali.

Hned od začátku to nešlo dobře. Původní zkoušky měly určité dětské nemoci, to byla pravda, ale nic tragického. Mášrecht však ve svém životě zažil jednu nebo dvě opravdu monumentální hrůzy a teď začínal mít pocit, že tohle bude ta nejhorší. Společnost byla nervóznější než hrnec humrů. Jedním uchem zaslechl, že dialog na jevišti nějak skomírá, a rozběhl se do kulis.

"- pomstíti otce tvého hroznou smrt -" zasyčel a rychle se vracel k roztřeseným čarodějkám. Zasténal "mnozí efektové!". A tahle trojice měla podle scénáře terorizovat celé království! Měl ještě minutu, než přijde jejich narážka.

"Dobrá," prohlásil a trochu se sebral. "Tak - teď tohle: víte, co jste? Jste zlé čarodějnice, jasný?"

"Jasný, Mášrechte," odpověděli roztřeseně.

"Řekněte mi, co jste!" přikázal jim.

"Jsme zlé čarodějnice, Mášrechte."

"Hlasitěji!"

"Jsme zlé čarodějnice!"

Mášrecht prošel podél jejich roztřesené řady a pak se najednou otočil na podpatku. "A co budete dělat?"

Druhá čarodějnice se poškrabala pod svou mírně živou parukou.

"Budeme proklínat lidi?" pustil se na tenký led. "Ve scénáři se říká -"

"Já tě NESLYŠÍM!"

"Budeme proklínat lidi!" vykřikli, přičemž se postavili do pozoru a upřeli oči kupředu, aby se vyhnuli jeho pohledu.

Mášrecht opět prošel podél jejich řady.

"Co jste?"

"Jsme babizny, Mášrechte!"

"A jaké babizny?"

"Jsme zlé babizny!" zaječeli a začali se dostávat do té správné nálady.

"Jaké zlé babizny?"

"Odporné zlé babizny!"

"Kujete pikle?"

"Jasně!"

"Čarujete?"

"Jasné!"

Vzpřímil se do celé své výše, ať už byla jakákoliv.

"Takže co jste?" vykřikl.

"Jsme odporné zlé babizny, čarujem a kujem pikle!"

"Výborně!" Ukázal třesoucím se prstem k jevišti, ztlumil hlas a v tom okamžiku naplnila atmosféru dramatická inspirace, ta povzbudila jeho tvořivou náladu a způsobila, že řekl: "Teď chci, abyste odsud vypadli a rozpoutali tam pravé peklo. Ne pro mě. Ne pro toho mizerného kapitána." Přehodil si imaginární doutník z jednoho koutku do druhého, posunul si z čela imaginární helmici a zasípal: "Ale pro kaprála Walikowskiho a jeho malýho čoklíka."

Nevěřícně na něj zírali.

Za jevištěm někdo zatřásl plátem plechu, a porušil tak celou náladu.

Mášrecht obrátil oči v sloup. Vyrostl v horách, kde se potulovaly bouře od jedné hory ke druhé a místo nohou jim sloužily blesky.

Pamatoval si bouře, které změnily celou horu a místo celých kusů pralesa za sebou nechaly holou rovinu. Dělej co dělej, plát plechu není totéž, ať už s ním člověk třese sebesnaživěji.

Jen jednou, pomyslel si, jen jedinkrát. Ať to alespoň jedenkrát zahřmí, jak má!

Otevřel oči a upřel je na čarodějky. "Na co tady ještě čekáte?" zaječel. "Marš na jeviště a proklejte je!"

Pozoroval, jak klopýtají na jeviště, a v tom okamžiku mu Tomjan zaklepal na hlavu.

"Mášrechte, nemáme korunu."

"Hmm?" zabručel trpaslík, jehož mysl zápasila se způsobem, jak postavit stroj na hromy a blesky.

"Nemáme korunu, Mášrechte. Musím mít na hlavě korunu."

"Ale to víš, že máme korunu. Tu velkou s červenými skly, ta dělá dojem, vzpomeň si, použili jsme ji v tom místě, co bylo to velké náměstí!"

"Obávám se, že jsme ji tam zapomněli."

Zaznělo další slaboučké zachřestění plechu, ale i přesto ta část Mášrechtova vědomí, která žila hrou, zaslechla, že hlas na scéně zadrhuje. Vběhl do kulis.

"- z žumpy prstík nekřtěňátka -"

"No dobrá, tak si najdi nějakou jinou," poradil Tomjanovi nepřítomně. "Podívej se do kufru s rekvizitami. Jsi zlý král, korunu musíš mít. Mrskni sebou, chlapče, za pár minut máš nástup. Improvizuj trochu!"

Tomjan se vrátil nazpět k proutěnému kufru. Vyrostl mezi korunami, velkými zlatými korunami vyrobenými ze dřeva a sádry, posázenými jemným sklem. Prořízl si zuby na kloboucích pomazaných hlav. Jenže většina z nich si teď

klidně spočívala v Zeměploše. Vytahal postupně ven skládací dýky, lebky a vázy, vrstvy nastřádané za celá léta, až došel na dno a jeho prsty se sevřely na něčem tenkém a kulatém ve tvaru jednoduché koruny. Nikdy ji nikdo nechtěl, protože vypadala tak nekorunovatě.

Bylo by hezké poznamenat, že mu tiše zazvonila pod rukama. Je docela možné, že to udělala.

Bábi seděla tichá jako socha a téměř stejně chladná. Hlavou se jí pomalu plížila hrůza poznání.

"To jsme my," řekla. "Kolem toho hloupého kotle. To máme být my, Gyto!"

Stařenka Oggová se zarazila, ruku s ořechem napůl cesty k bezzubým ústům. Zaposlouchala se do slov.

"Já tedy v životě nezavinila jediné ztroskotání!" prohlásila uraženě. "Vždyť oni tam vykládají, jak ženou lodi do záhuby! Nikdy jsem něco takového neudělala!"

V téže chvíli strčila nahoře ve věži Magráta šaška do žeber.

"No že se nestydí," řekla s pohledem upřeným na třetí čarodějnici. Takhle přece vůbec nevypadám, že ne?"

"Vůbec ne," potvrdil jí šašek.

"A ty vlasy!"

Šašek vyhlédl střílnou jako dychtivý chrlič.

"Vypadá to jako sláma. A ještě k tomu ne zrovna čistá."

Zaváhal a sevřel rukama kameny porostlé mechem. Než odjel z města, požádal Mášrechta o pár vhodných slov, která by mohl říct mladé dámě, a celou cestu domů se je učil nazpaměť. Takže teď, nebo nikdy.

"Rád bych se tě zeptal, zda bych tě mohl přirovnat k letnímu dni. Protože - no poslouchej - dvanáctý červen byl velmi krásný den a... Ah. Ona odešla..."

Král Verence sevřel okraj svého sedadla a jeho prsty jím bez odporu prošly. Na jeviště vyšel Tomjan.

"To je on, že? To je můj syn?"

Nerozbitý ořech vypadl Stařence z prstů a kutálel se po zemi. Přikývla.

Verence k ní obrátil uštvanou, pobledlou tvář.

"Ale co to dělá? Co to říká?"

Stařenka zavrtěla hlavou. Král naslouchal s otevřenýma očima a Tomjan, který se po scéně kradl jako krab, začal svůj hlavní monolog.

"Skoro bych řekla, že představuje vás," řekla Stařenka nezúčastněně.

"Ale takhle jsem já nikdy nechodil! Proč má na zádech hrb? A co má s nohama?" Chvíli poslouchal a potom zděšeně dodal: "A tohle jsem nikdy neudělal! Nebo tohle! Proč říká, že jsem to udělal?"

Pohled, který vrhl na Stařenku, byl plný prosby. Pokrčila rameny.

Král zvedl ruku, sundal si poloprůsvitnou korunu a důkladně si ji prohlédl.

"A přitom má na hlavě mou korunu! Podívejte, je to ona! A ještě říká, že jsem udělal všechna ta -" na minutu se odmlčel, aby si vyslechl poslední kuplet, a dodal: "Dobrá. Tohle jsem možná udělal. Tak jsem zapálil pár chalup. To ale dělá každý. Je to dobré pro rozvoj stavařiny."

Položil si korunu zpět na hlavu.

"Proč to všechno o mně říká?" zakvílel.

"To je umění," řekla Stařenka. "To je totiž to, jak se to... zrcadlo života."

Bábi se pomalu otočila na svém místě a rozhlédla se po přítomných. Upřeně sledovali představení a tváře měli napjaté. V bezdechém tichu nasávali slova jako mořské houby vodu. Tohle bylo skutečné. Bylo to skutečnější než skutečnost. Byla to historie. Možná, že to nebylo pravda, ale to s tím nemělo nic společného.

Bábi si nikdy nezakládala na slovech. Nikdy se jim nevěnovala. Slova přece vůbec nebyla důležitá, důležité byly činy. Teď si to vyčítala. Jistě, slova nebyla důležitá, byla měkká a tekla jako voda, ale byla také mocná jako voda a teď zaplavovala obecenstvo, vymílala kameny pravdy a odnášela minulost.

Tak to jsme my. Každý sice ví, kdo jsme a co děláme, ale budou si pamatovat to, co vidí tady - tři užvaněné zlé babice ve špičatých kloboucích. A všechno, co jsme udělaly, čím jsme byly, to přestane existovat.

Podívala se na králova ducha. No, nebyl o nic horší než kterýkoliv jiný král. No ano, spálil tu a tam nějaký ten dům a celkem lhostejně, ale to jen v těch chvílích, kdy ho něco skutečně rozzuřilo. Jenže u něj to nebyla posedlost. Tam, kde poranil svět, po něm zůstaly rány, které se téměř beze stopy zahojily.

Člověk, který napsal tohle divadlo, věděl, jak magii použít. Dokonce i já chvílemi věřím tomu, co hrají, a přitom vím, že v tom není ani zbla pravdy.

Umění nastavuje zrcadlo životu. A asi proto bude všechno obrácené.

Prohrály jsme. Nemůžeme udělat nic. Vůbec nic, jen kdybychom se staly přesně tím, co předvádějí. Stařenka Oggová ji strčila loktem do žeber. "Slyšela jsi to?" řekla rozhořčeně. "Jeden z nich řekl, že vaříme v kotli malé děti! To je nactiutrhání! Přece tady nebudu sedět a poslouchat, jak říkají, že vaříme v kotli malé děti!"

Když vstávala, chytla ji Bábi za šátek. "Nedělej nic!" sykla. "Všechno by bylo jenom horší!" "Prý děcko, co odhodila panečnice," říkají. To asi mluví o mladé Millii Hipwoodové. Ta neměla dost odvahy jít s tím za mámou, tak doma řekla, že jde na dřevo, a utekla ke mně. Byla jsem s ní vzhůru celou noc," brumlala si Stařenka potichu. "Porodila moc hezkou holčičku. Jsou to pomluvy! A co je to vlastně ‚panečnice'?" zeptala se nakonec.

"Slova," řekla Bábi napůl pro sebe. "To jediné zbylo. Slova."

"A teď tam vylezl nějaký člověk s trumpetou. Co tam chce dělat? Aha. Konec jednání prvního," komentovala Stařenka dění.

Slova nebudou zapomenuta, pomyslela si Bábi. Mají v sobě sílu. Jsou to sakra dobrá slova.

Ozvalo se další zahřmění, které skončilo podivným zachřestěním, jaké mohl způsobit například plát plechu, který někomu vyklouzl z ruky a narazil do zdi.

Vedro leželo na lidech jako těžký polštář a mačkalo i vzduch tak, že se mu špatně dýchalo. Bábi viděla, jak se k vévodově uchu naklonil sloužící. Ne, ten představení určitě nezastaví. Samozřejmě, že ne. Chce, aby se hra dohrála až do konce.

Vévoda musel cítit její pohled v zátylku. Obrátil se, zaostřil pohled a vrhl na ni podivný úsměv. Pak strčil do své ženy a oba se rozesmáli.

Bábi Zlopočasná se zlobila často. Považovala to za jednu ze svých silných stránek. Upřímná zlost je jednou z největších tvůrčích sil světa. Jenže se člověk musel naučit, jak ji používat. To znamenalo nenechat ji jen tak odkapat. Je třeba ji zachytit za hrází, opatrně, nechat ji, aby zmohutněla, nasbírala sílu, naplnila několik údolí vaší mysli a pak ve chvíli, kdy celá ta konstrukce už už hrozí zborcením, otevřít malou trubku až dole, u základny hráze, a nechat vytrysknout nepředstavitelně silný paprsek spravedlivého hněvu, který nezadržitelně roztočí turbíny pomsty.

Cítila zem, cítila ji i pod několika metry základů a kamenných dlaždic, koženými podrážkami a tlustými i tenkými punčochami. Cítila, jak zem čeká.

Pak zaslechla, jak král říká: "Má vlastní krev! Proč mi to udělal? Musím se ho na to zeptat!"

Opatrně vzala Stařenku Oggovou za ruku.

"Pojď, Gyto," řekla.

Lord Felmet seděl na trůně a zářil jako šílený na svět, který mu v téhle chvilce připadal skvělý. Věci fungovaly lépe, než se odvážil doufat. Cítil, jak se za ním minulost rozpouští jako ledy v jarní záplavě.

V náhlém nápadu zavolal sloužícího zpět.

"Zavolej kapitána gardy," řekl, "a vyřiď mu, ať najde ty tři čarodějnice a uvězní je."

Vévodkyně si odfrkla.

"Nepamatuješ si, co se stalo posledně, hlupáku?"

"Ale to jsme nechali dvě z nich na svobodě," řekl vévoda. "Tentokrát... seberem všechny tři. Veřejné mínění je na naší straně. Tahle věc má na čarodějky velký vliv, ony jsou na ně vlastně odkázané."

Vévodkyně si jednou rukou postupně natahovala prsty ruky druhé, až jí praskalo v kloubech, a tak dala jasně najevo, co si myslí o veřejném mínění.

"Musíš připustit, milovaná, že všechno zatím vypadá tak, jako by tenhle pokus vycházel skvěle."

"Zatím to tak opravdu vypadá."

"Dobrá. Tak tady, chlape, jen tak nestůj. Řekni mu, že to musí být, než hra skončí. Než hra skončí, chci mít všechny tři čarodějnice pod zámkem."

Smrť si upravil před zrcadlem kašírovanou lebku, přihladil si kápi širokého pláště, kousek poodstoupil a posoudil celkový efekt. Bylo to jeho první vystoupení. Byl rozhodnut, že musí dopadnout co nejlépe.

"Teď třeste se, ubozí smrtelníci," zadeklamoval. "Neboť já jsem Smrť, jehož ni... nikdo... Mášrechte, jehož nikdo?"

"Oh, proboha, Dafe! Jehož ni zámek nezadrží, ni brána s těžkou závorou, vážně nechápu, jak ti může dělat potíž zapamatovat si... tak ne, vy idioti!" Mášrecht se vrhl do bludiště zákulisí a pronásledoval dvojici nonšalantních kulisáků.

"Dobrá," řekl Smrť jen tak pro sebe. Pak se otočil zpět k zrcadlu.

"...jehož ni tumtum, tumtytumty, tum tumty tum tumty závorou," řekl poněkud nejistě a nadhodil si kosu. Ostří z ní upadlo.

"Myslíš si, že jsem dost strašný?" zeptal se a pokoušel se je nasadit nazpět.

Tomjan, který seděl na svém hrbu a pil čaj, na něj povzbudivě kývl.

"Jen žádný strach, příteli. Ve srovnání s tebou je Smrť obyčejná figura z panoptika. Ale možná, že bys mohl zkusit být trochu víc vyzáblý."

"Jak to myslíš?"

Tomjan odložil hrnek. Najednou to vypadalo, jako když mu na obličej padl stín. Oči mu zapadly, rty mu ustoupily ze rtů, kůže na bradě a lícních kostech se mu napjala a obličej zesinal.

"PŘIŠEL JSEM SI PRO TEBE, TY STRAŠLIVÝ HERČE!" řekl dutým hlasem a každá slabika dopadla na své místo jako víko rakve. "Asi takhle," řekl.

Dafe, který se zděšeně přitiskl ke zdi, se trochu uvolnil a nervózně se uchechtl.

"Proboha, nedovedu si představit, jak to děláš," vypravil ze sebe. "Čestně, já nikdy v životě nebudu tak dobrej jako ty."

"Ale na tom vážně nic není. A teď utíkej. Mášrecht má už teď nervy nadranc."

Dafe na něj vrhl vděčný pohled a rozběhl se pomoci se změnou jeviště.

Tomjan dál nejistě srkal svůj čaj a všechny zvuky, které k němu doléhaly ze zákulisí i z jeviště, kolem něj vířily jako řídká mlha. Měl starosti.

Mášrecht mu řekl, že všechno kolem hry je v pořádku s výjimkou hry samotné. A Tomjan měl dojem, že právě hra se neustále snaží na sebe vzít jiný tvar. V duchu slyšel jiná slova, jenže byla tak slabá, že jim nerozuměl. Bylo to skoro, jako kdyby se snažil vyslechnout cizí rozhovor. Musel mluvit stále silněji, aby zahnal ten bzukot, který mu zněl neustále v hlavě.

To nebylo v pořádku. Když je jednou hra napsaná, tak je - prostě napsaná. Neměla by obživnout a

překrucovat se.

Nebylo divu, že bylo třeba všechny neustále pobízet nebo jim pomáhat. Hra se jim kroutila pod rukama a pokoušela se změnit.

U všech bohů, jak bude šťastný, až budou pryč z toho pochmurného hradu a daleko od šíleného vévody. Rozhlédl se kolem sebe, došel k závěru, že bude nedlouho před koncem druhého jednání, a v touze po čerstvém vzduchu začal bloudit po okolí.

Pod jeho dotekem se otevřely jakési dveře a on vyšel na hradby. Dveře za sebou přitáhl, a tak utlumil zvuky z jeviště do sametového bzukotu. Mezi mřížemi mraků zapadalo ohnivě rudé slunce a vzduch byl klidný jako zavřený mlýnský náhon a horký jako pec.

Přešel na druhý konec hradeb a nahlédl do rokliny. Hluboko dole pěnila řeka Lancre zahalená věčnou mlhou.

Obrátil se a vešel do místa tak ledově studeného, že zalapal po dechu.

Za šaty ho tahal podivný vítr. Slyšel nesrozumitelné mumlání, jako kdyby se mu někdo pokoušel něco říci, ale nebyl schopen nasadit správnou rychlost. Chvilku stál ochromeně na místě a lapal po dechu, ale pak se rozběhl ke dveřím.

"Ale my nejsme čarodějnice!"

"Proč potom jako čarodějnice vypadáte? Svažte jim ruce, hoši!"

"Ano, ale dovolte, my nejsme opravdové čarodějnice."

Kapitán stráže vrhal pohledy z obličeje na obličej. Do očí mu padly špičaté klobouky, rozcuchané vlasy páchnoucí vlhkým seníkem, nezdravě zelené tváře a hejno bradavic. Místo kapitána vévodovy stráže nebylo perspektivní pro nikoho, kdo byl příliš iniciativní. Byl požádán o tři čarodějnice, a jak se zdálo, tyhle tři objednávce docela vyhovovaly.

Kapitán do divadla nikdy nechodil. Když ho život napnul na žebřík dospívání, vyděsil ho v jedné obstarožní hře Kašpárek s Kalupinkou a od té doby si dal záležet na tom, aby se jednak vyhnul každému organizovanému představení a za druhé všem místům, kde by mohli eventuálně žít krokodýlové. Poslední hodinu trávil tichým pitím na strážnici.

"Řekl jsem, abyste jim svázali ruce, ne?" vyštěkl. "Máme jim dát taky roubíky, kapitáne?"

"Kdybyste byli ochotní nás vyslechnout, tak byste zjistili, že jsme tady s divadlem..."

"Jasně," řekl kapitán a otřásl se. "Dejte jim roubíky."

"Prosím vás..."

Kapitán se sehnul a podíval se do tří párů vyděšených očí. Třásl se.

"Tak tohle," řekl, "bylo naposled, kdy jste někomu sežraly jeho oběd."

Uvědomil si, že teď už se na něj začínají divně dívat i jeho vlastní vojáci. Odkašlal si a sebral se.

"Dobrá, mé teatrální čarodějnice," řekl. "Odehrály jste své představení a je čas na odměnu." Pokynul svým mužům. "Ověšte je řetězy."

Další tři čarodějky seděly v přítmí za jevištěm a nepřítomně zíraly do tmy. Bábi Zlopočasná držela na klíně jednu kopii scénáře a občas do ní nahlédla, jako kdyby tam hledala nějaký nápad.

"Mnozí efektové, následuje exkurz," četla nejistě. "To znamená, že se stane spousta různých věcí najednou," vysvětlovala Magráta. "To se vždycky do her dává."

"Efektové a co?" zeptala se Stařenka, která ji neposlouchala.

"Exkurz," opakovala Magráta trpělivě. "Aha. Zajet si takhle k moři, to bych si dala líbit!" "Dej pokoj, Gyto," řekla Bábi Zlopočasná, "to určitě nemyslí tebe. Bude to asi pro herce. Nejspíš, aby se vzpamatovali ze všech těch mnohých efektů."

"Tohle nesmíme dovolit," řekla Magráta najednou. "Jestli jim to projde, budou z čarodějek už navěky staré báby se zeleným ksichtem."

"Které se ještě navíc míchají do královských záležitostí," přidala se Stařenka. "Což, jak je známo, nikdy neděláme."

"Mně nevadí vměšování," prohlásila Bábi Zlopočasná. "Mně vadí, když se někdo vměšuje ve zlém."

"A taky když někdo týrá zvířata," zabručela Magráta. "Všechny ty řeči o psím oku a ropuším uchu! Nikdo takové věci nepoužívá."

Bábi Zlopočasná a Stařenka Oggová se jedna druhé velmi opatrně vyhýbaly pohledem.

"Panečnice!" odfrkla si Stařenka pohrdavě.

"Čarodějky přece takové nejsou," pokračovala Magráta. "Žijeme přece v souladu s velkými cykly přírody a neubližujeme nikomu a je hnusné, když o nás tvrdí něco jiného. Měly bychom jim proměnit morek v kostech v roztopené olovo!"

Obě starší čarodějky na ni pohlédly s určitou dávkou překvapeného obdivu. Začervenala se, vůbec ne do zelena, a sklopila oči k zemi.

"Dobračka Sejkonopná měla takový recept," pokračovala. "Je docela jednoduchý. Stačí, když si seženete trochu olova a pak -"

"Nemyslím, že by to bylo to pravé," zarazila ji Bábi po těžkém vnitřním boji, který v tu chvíli svedla sama se sebou. "Lidi by si to mohli vysvětlovat všelijak."

"Ne na dlouho," řekla Stařenka, které se Magrátin nápad očividně líbil.

"Ne, těchhle věcí se teď musíme vyvarovat," prohlásila Bábi tentokrát o něco přesvědčivěji. "To by pak

nemělo konce."

"A proč prostě jenom nezměníme slova?" nadhodila Magráta. "Až se zase objeví na jevišti, maličko je zhypnotizujeme, takže zapomenou slova, co mají říkat, a my jim vložíme do úst jiná slova."

"Předpokládám, že jsi odbornice na divadelní řeč?" nadhodila Bábi jízlivě. "Musí to být ta správná slova, jinak budou mít lidé podezření."

"Já si myslím, že na tom není nic těžkého," řekla Stařenka pohrdavě. "Koukla jsem se do té knihy. Důležité je, aby to mělo rytmus - tumpty-dy-tumpty-tumpty."

Bábi o tom chvilku uvažovala.

"Obávám se, že to nebude jen tak jednoduché. Bude v tom ještě něco jiného," řekla nakonec. "Některá z těch povídání byla skvělá. Já sama jsem jim z větší části nerozuměla."

"Není v tom vážně žádný trik," trvala na svém Stařenka Oggová. "A stejně, většina z nich své texty zapomíná. Bude to hračka."

"Vložíme jim tedy do úst jiná slova?" zeptala se dychtivě Magráta.

Stařenka přikývla. "Žádná nová slova neznám, ale přinutíme je zapomenout ta, co měli říkat."

Obě se tázavě podívaly na Bábi Zlopočasnou. Ta pokrčila rameny.

"Myslím, že za pokus to stojí," připustila. "Všechny ještě nezrozené čarodějky světa nám budou vděčné," prohlásila Magráta vzletně. "Hm, no tak dobře," souhlasila Bábi.

"No konečně! Na co si to vy tři hrajete? Všichni už vás hledají!"

Čarodějky se obrátily a spatřily rozčileného trpaslíka, který se pokoušel nad nimi naklonit.

"Nás?" řekla užasle Magráta. "Ale my přece nejsme -"

"Ale ano, jste. Vzpomeňte si, přidali jsme to tam minulý týden. Druhé dějství, popředí, kolem kotle. Nemusíte mluvit. Symbolizujete okultní síly při práci. Jenom musíte být co nejzlejší. Tak pojďte, buďte hodní, mládenci. Zatím jste to dělali moc dobře."

Mášrecht pleskl Magrátu po zadku. "Tohle nevypadá špatně, Wilfe," prohlásil pochvalně, "ale proboha přidej si tam ještě nějakou vycpávku, pořád to není to pravé. Billeme, ty bradavice jsou skvělé. Musím říct," spokojeně se usmál a ustoupil o pár kroků, "že vypadáte jako ty nejodpornější zlé čarodějnice, jaké si jen člověk může přát. Skvělá práce. Škoda, že v těch parukách máte... Pospěšte si. Opona jde nahoru během minutky. Zlomte vaz."

Znovu pleskl Magrátu po zadku a tentokrát si mírně narazil ruku a odběhl, aby pro změnu křikl na někoho jiného.

Ani jedna z čarodějek se neodvažovala promluvit. Magráta i Stařenka Oggová se podvědomě obrátily k Bábi.

Ta si posmrkla. Zvedla hlavu. Rozhlédla se kolem. Podívala se na jasně osvětlené jeviště za svými zády. Potom tleskla rukama a ozvěna tlesknutí se rozlehla celým hradem. Nakonec si ruce zamnula.

"Příležitost dělá zloděje," prohlásila pochmurně. "Tak, předvedeme jim to rovnou naostro."

Stařenka vrhla koutkem oka ošklivý pohled za Mášrechtem. "Zlom si svůj vlastní!" zabrumlala.

Mášrecht stál v kulisách a právě dal signál ke zvednutí opony. A také muži s plechem, protože dějství začínalo hromem.

Bylo ticho

"Hrom!" sykl hlasem, který bylo slyšet přes půl hlediště. "Tak co je s ním?"

Za nejbližším sloupem se ozval nešťastný hlas. "Já jsem upadl, ten plech se ohnul a teď dělá jenom ‚chroust, chroust'!"

Mášrecht zůstal nehybně stát a počítal v duchu do deseti. Společnost ho pozorovala, jako když do nich udeří hrom, což bohužel nebylo pravda.

Nakonec pozvedl k nebi zaťaté pěsti a prohlásil:

"Chci bouři! Nic víc než obyčejnou bouři! Ne velkou. Nějakou. Chci, aby bylo všem jasné, CO CHCI! Už toho mám DOST! Chci hrom, a to HNED!"

Jako odpověď na jeho slova prořízl oblohu děsivý blesk, který rozdělil mnohočetné stíny hradu v jasně ohraničenou běl a černě. Těsně v patách mu následovalo zahřmění.

Byl to nejsilnější zvuk, který Mášrecht ve svém životě slyšel. Měl pocit, že hřmění se zrodilo v jeho hlavě a teprve pak se z ní vydralo ven.

Převalovalo se nebem a třáslo každým kamenem hradu. Odevšad se sypal prach. Kus vzdáleného cimbuří se s elegantní pomalostí baletky odlomil, převrátil a zmizel v nenasytné hlubině rokliny.

Když dunění skončilo, zbylo po něm ticho, které znělo jako zvon.

Mášrecht se zadíval k obloze. Nad hradem letěla nízká černá mračna, která střídavě zakrývala hvězdy. Bouře se vrátila.

Strávila celá léta tím, že se učila své profesi. Celé roky číhala v zapadlých údolích. Cvičila hodiny a hodiny před lesklým ledovcem. Vybrousila své umění k naprosté dokonalosti. A teď, dnes v noci, jak viděla, se mohla ukázat před tím, co se zdálo být očekávajícím a pozorným publikem, a rozhodla se, že to udělá, že se předvede v plné šíři a kráse, divoká, nezkrotná, prostě jako... bouře.

Mášrecht se usmál. Možná, že bohové přece jen naslouchali. Přál si, aby si byl místo hromu řekl o pořádný stroj na vichřici.

Divoce zagestikuloval na Tomjana.

"Tak jedem!"

Mladík přikývl a pustil se do recitace své role.

"A teď je naše postavení neochvějné -"

"Vždyť je ten kotel jenom z cínu," sykla Stařenka. "A ještě k tomu je plný kotelního kamene!"

"A ten oheň je jen z červeného papíru," zašeptala Magráta. "Tam zezdola vypadal tak skutečně a je to jenom červený papír! Koukněte, můžete do něj klidně strčit -"

"To je jedno," řekla Bábi. "Chovej se zaměstnaně a čekej, až řeknu."

Když zlý král a hodný vévoda začali svůj dialog, který nakonec vyústí v pověstné soubojové scéně, čím dál tím víc si začali uvědomovat, že se za nimi děje něco podivného, a z publika se tu a tam ozvalo uchechtnutí. Po naprosto nevhodné salvě smíchu riskoval Tomjan pohled koutkem oka.

Jedna z čarodějek rozebírala jejich oheň na kousky. Druhá se pokoušela vyčistit kotel. Třetí seděla se založenýma rukama a zírala na něj.

"Samotná země vzpírá se té tyranii -" začal Wimsloe, ale pak si všiml výrazu na Tomjanově tváři a sledoval jeho pohled. Hlas se mu vytratil. "A žádá mě, abych ji pomstil," napovídal mu pohotově Tomjan.

"A-ale -" zašeptal Wimsloe a pokoušel se nenápadně ukázat hrotem dýky.

"To bych se hanbou propadla, kdyby mě měl někdo přistihnout s tak špinavým kotlem," řekla Stařenka Oggová šeptem, který bez potíží doletěl až na druhou stranu nádvoří. "Chtělo by to tvrdší hadr, kýbl jemného písku a dva dny práce, to vám řeknu!"

"A žádá mě, abych ji pomstil!" zasyčel Tomjan. Koutkem oka zahlédl v kulisách Mášrechta, který znehybněl v gestu vyjadřujícím nepříčetnou zuřivost.

"A jak to vlastně dělají, že jim bliká?" zeptala se Magráta.

"Mlčte, vy dvě," přikazovala jim Bábi. "Rušíte lidi."

Otočila se k Wimsloeovi a maličko nadzvedla klobouk. "Jen pokračujte, mladíku. Nás si nevšímejte."

"Cože?" zeptal se zmateně Wimsloe.

"Aha, tak země tě žádá, abys ji pomstil, že?" pronesl zoufalý Tomjan. "I nebe tě dokonce žádá o pomstu, že?"

Při tomto jeho projevu vyprodukovala bouře druhý blesk, který srazil špičku další věže...

Vévoda se přikrčil na sedadle a jeho tvář se změnila v panoráma strachu. Natáhl kupředu zbytek toho, co kdysi bývalo prstem.

"Támhle jsou!" vydechl. "To jsou ony. Co ale dělají v mé hře? Kdo jim dovolil být v mé hře?"

Vévodkyně, která zdaleka nebyla nakloněna řečnickým otázkám jako vévoda, mávla na nejbližšího strážného.

Zatím se na jevišti Tomjan potácel pod tíhou scénáře. Wimsloe byl nepříčetný. A ke všemu teď ztratil nit i Gumridge, který měl na hlavě paruku z česaného lnu a představoval hodnou vévodkyni.

"Ach, tak ty mě zveš zlým králem, ač hlasitě si netroufáš, jen slovem šeptaným, bych já sám se doslechl," zakrákoral Tomjan. "A zavolal jsi STRÁŽ? Snad nějakým tajným znamením, aniž jsi použil rtů či jazyka."

Na scénu se pozpátku vypotácel strážný, který se po Mášrechtově postrčeni tak tak udržel na nohou. Ten zíral na Bábi Zlopočasnou.

"Mášrecht se ptá, co se to tady, u všech čertů, děje?" zasykl.

"Co díš?" snažil se Tomjan nadlidsky. "Slyšel jsem dobře, jak pravíš: ‚Už spěchám, má paní?'"

"Říká, abys je vyhnal z jeviště!"

Tomjan postoupil do popředí.

"Jen plané vychloubání, muži. Pohleď jak snadnou vyhnu se tvému pomalému kopí. Povídám... pohleď, jak snadno vyhnu se tvému pomalému kopí! Tvému kopí! Držíš ho ve své mizerné ruce, proboha!"

Zbrojnoš na něj vrhl zoufalý, nepřítomný úsměv.

Tomjan zaváhal. Ostatní tři herci přítomní na jevišti upřeně pozorovali čarodějky. A před Tomjanem se s neodbytností požadavků daňového úřadu vztyčila vidina souboje, ve kterém bude muset, jak to vypadalo, zaútočit sám na sebe, odrážet vlastní rány a nakonec sám sebe ubodat k smrti.

Obrátil se ke třem čarodějkám. Najednou užasle otevřel ústa.

Poprvé v celém životě ho jeho dokonalá paměť zklamala. Nenapadalo ho nic, co by mohl říci.

Bábi Zlopočasná vstala. Přešla na okraj jeviště. Publikum zatajilo dech. Zvedla ruku.

"Odstupte, duchové myšlenek a přístroje mechanické, já volám teď Pravdu, neb jest -" poněkud zaváhala - "dnes tumpty - tumpty její den."

Tomjan cítil, jak ho obchází mráz. Jak se zdálo, ostatní se probírali k životu.

Z hlubin jejich naprosto prázdných myslí se vyhrnula nová slova, slova rudá krví a pomstou, slova, která zněla ozvěnou v kamenných hradních zdech, slova ukrytá v křemení, slova, která chtěla být slyšena, slova, která vyplňovala hercům ústa tak pevně, že pokus nevyslovit je by jim polámal čelisti.

"Teď se ho nemusíš bát," prohlásil Gumridge-dobrá vévodkyně. "Vždyť je do němoty zpitý. Vezmi tu dýku, manželi - jen její ostří dělí tě od tvého království."

"Já se toho neodvážím," odpověděl Wimsloe-dobrý vévoda a pokusil se s úžasem podívat na své vlastní rty.

"Kdo se to dozví?" Gumridge mávl rukou k publiku. Už nikdy v životě tak hrát nedokáže. "Hleď, tam jest jen slepá temná noc. Teď vezmi dýku a zítra království je tvé. A bodni, muži!"

Wimsloeovi se třásla ruka.

"Mám ji, ženo," řekl. "Je tohle dýka, co tu vidím tanout, a jílcem ke mně? Sevřu si tě, tak!"

"Samozřejmě, že je to dýka. Tak do toho, konej, co třeba. Slabí si nezaslouží smilování. Pak řekneme, že spadl ze schodiště."

"Ale lidé nás budou podezřívat!"

"Což nemáme hladomornu? Nejsou tam palečnice? Vlastnictví je devět desetin práva, choti, když to, co vlastníš, je nabroušená čepel."

Wimsloe napřáhl ruku.
"Já nemohu! Byl vůči mně vtělená dobrota..."
"A ty jemu můžeš být vtělením samotné smrti..."

Dafe slyšel jen šum vzdálených hlasů. Upravil si svou masku, zkontroloval si v zrcadle smrtelné rysy a v temnotě momentálně opuštěného zákulisí nahlédl do scénáře.
"Teď třeste se, ubozí smrtelníci," zadeklamoval. "Neboť já jsem Smrť, kterého - kterého -"
JEHOŽ.
"Díky," přikývl mladík nepřítomně. "Jehož ni zámek nezadrží, ni -"
BRÁNA.
"Ni brána s těžkou závorou. Hle, pojďte a zaslechne-"
HLE, POJĎTE A VYSLECHNĚTE MŮJ PŘÍBĚH O TÉ NOCI KRÁLŮ.
Dafe schlípl.
"Když ty jsi o tolik lepší než já," zasténal. "Umíš nasadit přesně ten správný hlas i tón a pamatuješ si text." Obrátil se. "Při tom jsou to jen tři řádky a Mášrecht mi... za to... nakope... to..."
Nedořekl a ztuhl. Oči se mu zvětšily a změnily se ve dva velké talíře vrchovatě naložené hrůzou, ale v té chvíli mu Smrť lusknul prsty před obličejem.
ZAPOMEŇ, přikázal, otočil se a tiše se odkradl mezi kulisy k východu na jeviště.
Prázdnými důlky přeletěl řadu kostýmů, voskové substance a líčidla na maskérském stolku. Nosními otvory nasál smíšené pachy kuliček proti molům, vazelíny a potu.
Je tady něco, pomyslel si, co by téměř mohlo patřit bohům. Lidé si postavili svět ve světě. Ten druhý odráží ten první stejně věrně, jako odráží kapka vody okolní krajinu. A přesto... přesto...
Dali si záležet, pomyslel si Smrť, aby dovnitř toho malého světa vložili všechno, čemu by měli chtít uniknout - nenávist, strach, tyranii a tak dál. Lidé toužili po tom, odpoutat se sami od sebe, a přitom každé umění, které stvořili, je jen zavádělo hlouběji do nich samých. Smrť tím byl fascinován.
Objevil se tady z velmi konkrétního a důležitého důvodu. Kvůli duši, na kterou si činil nárok. Ale teď nebyl čas na zbytečnosti. Ale koneckonců, co znamená čas?
Nohama nevědomky vyklepal zvláštní rytmus na dláždění. Smrť se rychle rozhlédl, a když zjistil, že je sám v šedém příšeří, krátce si zastepoval.
- MILÁČKU, BUDU FILMOVÁ HVĚZDA, O JAKÉ SE TI NEZDÁ -
Pak zvážněl, srovnal si kosu na rameni a tiše čekal na svou narážku.
Za celou dobu jeho existence se mu nestalo, že by nějakou minul.
Však on se tam nakonec objeví a vezme je s sebou.
"A ty jemu můžeš být vtělením samotné smrti. Teď!" Vstoupil Smrť a jeho nohy zaklepaly po jevišti.
TEĎ TŘESTE SE, UBOZÍ SMRTELNÍCI, řekl, PROTOŽE JÁ JSEM SMRŤ, KTERÉHO - KTERÉHO - JEHOŽ NI...
Zaváhal. Zaváhal poprvé ve své věčné existenci. Přestože byl zeměplošský Smrť zvyklý jednat s miliony lidí, zůstávala každá jednotlivá smrt důvěrná a osobní.
Smrť se málokdy ukazoval, vídávali ho především lidé s okultním nadáním a pak pochopitelně momentální klienti. Důvod, proč ho neviděl nikdo jiný, spočíval v tom, že lidský mozek je svým způsobem geniámí a odmítá vnímat obraz věcí natolik strašných, že by se s nimi nebyl schopen vyrovnat. Tady ovšem došlo k určité zpětné vazbě. Protože několik set lidí v hledišti očekávalo, že v tomto okamžiku uvidí smrt, skutečně ho viděli.
Smrť se pomalu otočil a oplatil pohled stovek zírajících očí.
Dokonce i teď, kdy se zmítal ve spárech pravdy, poznal Tomjan kolegu herce v nesnázích a svedl boj se svými mluvidly.
"Ni zámek nezadrží..." zašeptal mezi zuby a s křečovitě staženým obličejem.
Smrť na něj vrhl šílený pohled klasického trémisty. JAK? zašeptal hlasem, který zněl, jako by někdo na kovadlinu zaklepal malým olověným kladívkem.
"Ni brána s těžkou závorou...," snažil se Tomjan ze všech sil.
...NI ZÁMEK NEZADRŽÍ, NI BRÁNA... HM... Opakoval Smrť a prázdné oční důlky upíral se zoufalou naléhavostí na Tomjanovy rty.
"Stezkou..."
NI BRÁNA S TĚŽKOU ZÁVOROU.
"Ne, to nedokážu!" prohlásil Wimsloe. "Někdo mě spatří! Tam dole ve stínech se kdosi skrývá."
"Nikdo tam není!"
"Cítím ten pohled."
"Slabochu! Jak mám tě přesvědčit? Hleď, jeho noha stanula na vrcholku schodiště!"
Wimsloeova tvář se pokřivila strachem a nejistotou. Odtáhl ruku.
"Ne!"
Ten výkřik však zazněl z hlediště. Vévoda se na svém místě napůl zvedl a zuby zaťal do kloubů jedné zmučené ruky. Zatímco všichni znehybněli, naklonil se k užaslým divákům.
"Ne! Já jsem to neudělal. Tak to nebylo. Nikdo nemůže říct, že to bylo právě takhle! Nebyli jste tam!" Rozhlédl se po tvářích, které se k němu obracely ze všech stran, a vpotácel se mezi diváky..
"Já taky ne," zachichotal se najednou. "Já jsem totiž v té době spal, víte? Dobře si to pamatuju. Na přehozu

mé postele byla krev, na podlaze byla krev a já ji nemohl umýt z rukou, ale to není předmětem vyšetřování. Nedovolím mluvit o věcech, které jsou záležitostí celonárodní bezpečnosti. Byl to jen sen, a až se zítra probudím, bude zase živý. A zítra se to nestane, protože k tomu nedošlo. A zítra můžete říct, že jsem o tom nevěděl. Jaký hluk dělalo jeho padající tělo! Byl by probudil i mrtvé... a kdo by si pomyslel, kolik má v sobě krve?" V té chvíli už vylezl na jeviště a vesele se ušklíbl na shromážděné postavy.

"Doufám, že tím se to všechno vyjasnilo," řekl. "Ha, ha."

V následujícím tichu otevřel Tomjan ústa, aby řekl něco vhodného, konejšivého, a zjitil, že není, co by řekl. Jenže to už do něj vstoupila jiná osoba, zmocnila se jeho rtů a promluvila:

"Mou vlastní dýkou, ty lumpe! Věděl jsem, že jsi to byl ty. Viděl jsem, jak stojíš na vrcholku schodů a cumláš si palec! Zabil bych tě tady na místě, jenže pak bych to tvé kvílení musel poslouchat celou věčnost. Já, Verence, bývalý král -"

"Tohle má být nějaké svědectví?" ušklíbla se vévodkyně. Objevila se přímo pod jevištěm a s ní bylo půl tuctu zbrojnošů.

"Jsou to jen nactiutrhači," dodala. "A nejen to, jsou to i zrádci. To všechno byly jen žvásty bláznivých herců!"

"Já byl krvavý král Lancre!" vykřikl Tomjan. "Vtom případě jsi byl předpokládaná oběť," prohlásila odměřeně vévodkyně, "a jako takový neschopný předstoupit před porotu. To by bylo proti všem zvyklostem;"

Tomjanovo tělo se obrátilo ke Smrťovi. "Tys tam byl! Tys to všechno viděl!"

OBÁVÁM SE, ŽE MĚ NIKDO NEBUDE OCHOTEN VZÍT ZA SVĚDKA.

"To znamená, že neexistuje důkaz, a kde není důkazů, tam není zločinu," zvýšila hlas vévodkyně. Pokynula zbrojnošům.

"Tady máš ten svůj pokus," ušklíbla se na svého manžela. "Myslím si, že můj způsob je přece jen lepší." Rozhlédla se po jevišti a zrak jí padl na čarodějky. "Uvězněte je," přikázala.

"Ne," ozval se najednou šašek a postoupil kupředu. "Já jsem byl tu noc ve velké síni. Zabil jste krále, můj pane."

"Neudělal jsem to!" zakřičel vévoda. "Nebyl jsi tam! Neviděl jsem tě tam. Já ti přikazuju, abys tam v té chvíli nebyl!"

"Nikdy předtím ses to neodvážil říci," zasyčela lady Felmetová.

"To je pravda, paní. Ale teď to říct musím." Vévoda na něj zaostřil nejistý pohled. "Přísahal jsi mi věrnost až do smrti, můj šašku," procedil mezi zuby.

"Ano, můj pane, je mi to líto."

"Jsi mrtev!"

Vévoda vytrhl ochromenému Wimsloeovi z ruky dýku, vrhl se kupředu a zarazil ji až po jílec šaškovi do srdce. Magráta vykřikla.

Šašek se nejistě kýval sem a tam.

"Díky bohům, že už to skončilo," řekl, když se Magráta prodrala skupinkou herců a přitiskla si jeho hlavu na to, čemu budeme laskavě říkat prsa. Šaška napadlo, že ještě nikdy nehleděl ňadrům tváří v tvar tak zblízka, naposled v dobách, kdy byl kojencem, a od světa bylo zvláště kruté, že mu tuhle zkušenost dopřál teprve ve chvíli, kdy už byl mrtev.

Slabě se v Magrátině náručí pohnul a stáhl si z hlavy opovrženíhodnou rohatou čepici a odhodil ji tak daleko, jak to jen dokázal. Uvědomil si, že už nemusí být dál šaškem, nemusel si už lámat hlavu přísahami a ničím jiným. Připadlo mu, že přidá-li k tomu ještě místo, kde spočívaje smrt proti životu markantní vylepšení.

"Neudělal jsem to," trval na svém vévoda.

Nic mě nebolí, pomyslel si šašek. To je legrační věc. Na druhou stranu, jak může člověk cítit bolest, když je mrtev. Bylo by to stejně zbytečné plýtvání.

"Všichni jste viděli, že jsem to neudělal," prohlásil vévoda.

Smrť vrhl na šaška zamyšlený pohled. Pak sáhl do záhybů černého pláště a vytáhl přesýpací hodiny. Měly na sobě droboučké rolničky. Maličko s nimi zatřásl, takže se tiše rozcinkaly.

"Taky jsem nikomu nepřikázal, aby něco takového udělal," pokračoval vévoda spěšně. Jeho hlas přicházel odněkud z daleka, až z míst, kde se teď pohybovalo jeho vědomí. Celá společnost na něj beze slova zírala. Bylo nemožné nenávidět někoho takového, ale většina z přítomných pocítila strašlivý stud za to, že se zdržují v jeho společnosti. Styděl se dokonce i šašek, a to byl mrtev.

Smrť znovu poklepal na hodiny a pak se na ně podíval z blízka, aby zjistil, zda nejdou špatně.

"Vy lžete," prohlásil zpěvavým tónem vévoda. "A lhát, to je ošklivé."

A pomalu, jako ve snu, bodl několik kolemstojících herců. Pak pozvedl dýku .

"Vidíte?" zajásal. "Žádná krev! Nebyl jsem to já!" Podíval se na vévodkyni, která se nad ním tyčila jako obrovská vlna tsunami nad malou rybářskou vesničkou.

"Byla to ona," řekl. "Ona to udělala."

Dvakrát ji jen tak jako mimochodem bodl, pak bodl sám sebe a nechal dýku vypadnout z ochablých prstů.

Po několika minutách ticha prohlásil hlasem, který zněl skoro normálně: "Teď už mě nedostanete."

Obrátil se ke Smrťovi. "Objeví se kometa?" naklonil hlavu ke straně. "Vždycky, když zemře princ nebo král, musí se objevit kometa. Půjdu a podívám se, můžu?"

Pomalu odcházel. Diváci začali tleskat a jásat.

"Musíš připustit, že v sobě měl skutečně něco královského," řekla nakonec Stařenka Oggová. "Akorát že se

ukazuje, že šlechta se umí zbláznit mnohem líp než takoví jako ty nebo já."

Smrť si tiskl přesýpací hodiny k hlavě a jeho tvář vyzařovala zmatek.

Bábi Zlopočasná sebrala ze země dýku a opatrně zkusila její špičku prstem. Ta hladce zajela do rukověti a tiše při tom zaskřípala.

Podala ji Stařence.

"Tady máš svůj kouzelný meč," řekla.

Magráta se podívala na dýku a pak na šaška.

"Tak jsi mrtvý, nebo nejsi?"

"Musím být mrtvý," řekl šašek mírně přidušeným hlasem. "Mám dojem, že jsem v ráji."

"Ne, počkej, já mluvím vážně." .

"Já nevím, ale docela rád už bych se nadechl."

"Pak musíš být živý."

"Všichni jsou živí," řekla Bábi. "Je to falešná dýka. Hercům s pravou dýkou v ruce by se asi nedalo moc věřit."

"To víš, že ne," ušklíbla se Stařenka. "Vždyť nedokážou ani vypucovat kotel!"

"Jestli jsou všichni živí, nebo ne, to mě vůbec nezajímá," prohlásila vévodkyně. "Protože jsem vládkyně, je na mně, abych rozhodla co a jak. Zdá se, že můj manžel přišel o rozum." Obrátila se ke zbrojnošům "Proto nařizuju -" . "Teď!" zasyčel král Verence Bábi do ucha. "Teď!"

Bábi Zlopočasná se narovnala

"Mlč, ženská!" prohlásila. "Pravý král Lancre stojí před tebou!"

Položila ruku Tomjanovi na rameno.

"Kdo? On?"

"Kdo? Já?"

"To je zvláštní," zavrtěla hlavou vévodkyně, "a já myslela, že je to nějaký herec."

"Má pravdu, paní," souhlasil s ní Tomjan, kterého se zmocňovala panika. "Můj otec šéfuje divadlu, ne království."

"Je to skutečný král. Můžeme to dokázat," nedala se odbýt Bábi.

"Oh, ne," zamračila se vévodkyně. "To vám neprojde. Nic takového jako dědici, kteří se tajemně vracejí do svého království, neexistuje. Stráže - chopte se ho."

Bábi Zlopočasná pozvedla varovně ruku. Zbrojnoši nejistě přešlapovali z nohy na nohu.

"Není to náhodou čarodějka, co?" prohlásil jeden z nich nejistě.

"Samozřejmě," přikývla vévodkyně.

Zbrojnoši ještě víc znejistěli.

"Já viděl, když proměnily člověka v čolka," prohlásil jeden vzdorovitě.

"Jo, a taky dokážou, že ztroskotá loď."

"A umí mnohé efekty a kdoví co ještě!"

"Jo!"

O tom bychom si měli promluvit. Za čarodějnice bychom měli dostávat rizikové příplatky."

"Může s námi udělat cokoliv, koukněte. Co kdyby z nás udělala panečnici?"

"Nebuďte hlupáci," řekla vévodkyně. "Takové věci čarodějnice nedělají. To jsou všechno jen povídačky, které mají postrašit lidi."

Zbrojnoš zavrtěl hlavou.

"No, mně se to zdálo přesvědčivé až dost."

"Samozřejmě, že ano, vždyť vás to všechny mělo -" začala vévodkyně. Pak si povzdechla a vytrhla zbrojnošovi z ruky kopí.

"Ukážu vám, jakou moc vlastně ty čarodějky mají!" řekla a bodla kopím přímo proti Bábinu obličeji.

Bábina ruka vyletěla rychlostí útočícího hada a zachytila kopí hned za hlavicí.

"Tak," řekla, "takže už to zašlo takhle daleko?"

"Mě nevystrašíte, baby sudičky," odfrkla si vévodkyně.

Bábi jí upřela na několik vteřin pohled do očí. Potom překvapeně zabručela.

"Máš pravdu," souhlasila. "Opravdu tě nevyděsíme, že?"

"Myslíš si, že jsem vás nestudovala? Vaše magie, to jsou všechno triky, iluze a mámení, určené k omámení slabých mozků. Já z ní strach nemám. Dělej, co umíš nejhoršího."

Bábi ji chvilku pozorovala.

"Co umím nejhoršího?" pokývala nakonec hlavou. Magráta a Stařenka se jí rychle odšouraly z cesty.

Vévodkyně se zasmála.

"Jsi chytrá," řekla, "to ti přiznám. A rychlá. Tak se do toho pusť, babo. Zavolej si své ropuchy a démony, Já ..."

Najednou se zarazila, ústa se jí pomalu otvírala a zavírala, ale nevyšel z nich jediný zvuk. Rty sejí pak stáhly nazpět v grimase nesmírné hrůzy, oči upírala někam za Bábinu hlavu, někam za konec světa k něčemu úplně jinému. Jedna kloubnatá ruka jí vyletěla k ústům a z hrdla se jí draly přerývané kvílivé vzlyky. Ztuhla na místě jako zajíc, který spatřil lasičku a nade vši pochybnost ví, že je to poslední lasička, kterou kdy v životě spatřil.

"Co jste jí udělala?" zeptala se Magráta, která se odvážila první promluvit. Bábi se maličko samolibě usmála.

"Hlavologie," řekla a usmála se podruhé. "Na něco takového nepotřebuješ žádnou magii typu Černá Alissa."

"Ano, ale co jste jí udělala?"

"Nikdo nemůže být takový jako ona, aniž by si ve své hlavě vybudoval hradby, do kterých se uzavře," řekla Bábi. "Já jsem je prostě jen zbourala. Každý výkřik. Každá prosba. Každý záchvěv viny. Každé píchnutí svědomí. Všechno najednou jí zní v hlavě. Je na to takový malý trik."

Vrhla na Magrátu blahosklonný úsměv. "Jednou tě to naučím, když budeš chtít."

Magráta se nad tím chvíli zamyslela. "To je strašné," vypravila ze sebe.

"Nesmysl," zasmála se Bábi úsměvem, který by vyděsil i otrlého recidivistu. "Každý chce znát své sktečné já. A jí se to teď splnilo."

"Jsou případy, kdy musíš být velmi laskavá, chceš-li být krutá," dodala Stařenka Oggová znalecky.

"Myslím, že to je ta nejhorší věc, která se kdy může někomu přihodit," řekla Magráta, která pozorovala, jak se vévodkyně kymácí dopředu a dozadu.

"Proboha, používej trochu svou představivost, děvče," zavrtěla Bábi nesouhlasně hlavou. "Jsou mnohem horší věci. Jehly pod nehty, například, různé hrátky s kleštěmi."

"Do ruda rozpálený nůž, který ti někdo vrazí do zadku," přidala se Stařenka Oggová. "A držadlem napřed, takže když si ho chceš vytáhnout, pořežeš si prsty-"

"Tohle je to nejhorší, co jsem jí mohla udělat," pokračovala Bábi trochu upjatě. "Je to v pořádku a správné. Tak jedná správná čarodějka, víš? Není třeba to nějak dramatizovat. Většinu magie si tvoříme v hlavě. To je hlavologie. Tak a teď, kdybyste -"

Vévodkyni se z úst vydral zvuk podobný úniku plynu z prasklého potrubí. Hlava sebou najednou trhla dozadu. Otevřela oči, zamrkala a zaostřila na Bábi. Tvář se jí stáhla nenávistí.

"Stráže!" vykřikla. "Přikázala jsem, abyste je zatkli."

Bábi poklesla čelist. "Cože?" vypravila ze sebe. "-Ale - ale ukázala jsem ti tvé pravé já..."

"A to se mám zbláznit, nebo co?" Když vojáci nesměle chytili Bábi za ruce, naklonila se vévodkyně k Bábi a její husté obočí se stáhlo do dramatického "V" nenávisti a triumfu. "Měla jsem se rozsypat na kusy, co? Dobrá, stařeno, ukázala jsi mi přesně, jaká jsem, rozumíš, a já jsem na to pyšná! Udělala bych to všechno znovu, jenže by to bylo ještě delší a krutější! Líbilo se mi to a dělala jsem to, protože jsem to chtěla dělat!"

Udeřila se do mohutné rozlohy své hrudi, až to zadunělo.

"Vy užvanění idioti!" prohlásila. "Jste tak slabí. Vy si vážně myslíte, že lidé jsou ve většině případů uvnitř dobří, co?"

Skupina na jevišti ucouvla pod silou jejího triumfu. "No tak!" vykřikla vévodkyně. "Já nahlédla do svého nitra. Vím, co pohání lidi. Je to strach. Obyčejný, hluboce zakořeněný strach. Není mezi vámi jediný, kdo by se mě nebál. Stačí, abych zadupala, a hrůzou si naděláte do gatí a teď především -"

V tom okamžiku ji Stařenka Oggová udeřila kotlem do týla.

"Tak ona se rozhodla, že nedá pokoj, co?" řekla běžným konverzačním tónem, když se vévodkyně svezla k zemi. "No, kdyby se mě někdo zeptal, co si o tom myslím, řekla bych, že je trochu praštěná."

Zavládlo dlouhé rozpačité ticho.

Bábi Zlopočasná zakašlala. Pak obdarovala oba vojáky, kteří ji drželi, jasným, přátelským úsměvem a ukázala na pahorek, který vévodkyně vytvořila na zemi.

"Odneste ji a strčte ji zatím do nějaké cely," přikázala. Muži se postavili do pozoru, pak chytili vévodkyni pod pažemi a s viditelnými obtížemi ji vlekli pryč.

"Opatrně!" volala za nimi Bábi.

Pak si zamnula ruce a obrátila se k Tomjanovi, který ji stále ještě pozoroval s otevřenými ústy.

"To bychom měli," sykla. "Tak a teď, chlapče, ty nemáš na výběr. Jsi králem Lancre."

"Ale já nevím, jak být králem!"

"Všichni jsme tě přece viděli! Dělal jsi to dokonale včetně toho křiku!"

"Ale vždyť to bylo jen divadlo, já jsem to hrál!"

"Pak hraj dál. Být králem, to je jako -"

Bábi zaváhala a luskla prsty na Magrátu. "Jak říkáš těm věcem, kterých je vždycky ve všem sto?"

Magráta se nejdřív zatvářila zmateně, ale pak pochopila. "Myslíte procenta?"

"Jo, ty," souhlasila Bábi. "Většina procent z toho, být králem, znamená umět hrát, jestli chceš něco vědět. V tom musíš být vážně dobrý."

Tomjan vrhal zoufalé pohledy do kulis, kde měl být Mášrecht. Trpaslík tam skutečné byl, ale tomu, co se teď dělo na jevišti, už nevěnoval skoro žádnou pozornost. Měl před sebou scénář a zuřivě ho přepisoval.

UJIŠŤUJI TĚ, ŽE NEJSI MRTEV, MNĚ TO MŮŽEŠ VĚŘIT.

Vévoda se zahihňal. Někde cestou sebral prostěradlo, obtočil ho kolem sebe a teď se plížil nejopuštěnějšími hradními chodbami. Občas udělal tiše "húúúú".

To dělalo Smrťovi starosti. Lidé mu většinou tvrdili, že nejsou mrtví, a na to byl zvyklý. Smrt, to je vždycky tak trochu šok a mnoho lidí se s tím velmi špatně vyrovnávalo. Jenže člověk, který při každém vdechu a výdechu svého těla tvrdil, že je mrtev, to byla pro Smrtě nová zkušenost.

"Budu vyskakovat na lidi," zasnil se vévoda. "Celou noc budu chřestit kostmi, budu se krčit pod střechou a lkaním předpovídat úmrtí v domě -"

TO DĚLAJÍ VÍLY SMRTI - BÁNŠÍ.

"Stejně to budu dělat, když se mi zachce," odsekl mu vévoda se stopou bývalé tvrdohlavosti. "A taky budu proplouvat zdmi, klepat do stolečků a na každého, kdo se mi nebude líbit, budu odkapávat ektoplazmu. Ha. Ha."

TO NEPŮJDE. ŽIVÍ LIDÉ NEMOHOU DĚLAT DUCHY. LITUJI.

Vévoda podnikl neúspěšný pokus proplout stěnou, vzdal se a klenutým obloukem prošel do jedné z nejzpustlejších a nejpoškozenějších částí hradu. Vystoupil na pobořené hradby a rozhlédl se. Bouře poněkud zeslábla a tříčtvrteční měsíc vyhlížel mezi mraky jako jízdenka na věčnost, kterou vám vnucuje cestovní kancelář.

Ze zdi vedle něj se vynořil Smrť.

"Tak mi řekni jedno," prohlásil najednou vévoda, "když nejsem mrtev, co tady děláš?"

Vyskočil na cimbuří a zamával prostěradlem.

ČEKÁM.

"Čekej si celou věčnost, kostnatá tváři!" zvolal vévoda triumfálně. "Budu žít v šerém světě, najdu si nějaké řetězy, kterými budu chřestit, budu -"

Udělal krok nazpět, ztratil rovnováhu, dopadl těžce na zeď a uklouzl. Kratičkou chvíli se pokoušel zbytek jeho pravé ruky zachytit na kamenech, ale pak zmizel i ten.

Smrť je všudypřítomný a v určitém slova smyslu bude právě tak pravda, když řekneme, že stál na starých hradbách a nepřítomně odfukoval neexistující smítka z ostří své kosy nebo že čekal mezi ostrými balvany hluboko v temné soutěsce, do pasu ponořen ve zpěněných vodách řeky Lancre. Zkostnatělým pohledem prohlížel hladinu řeky před sebou, až se najednou očima zastavil na místě, kde voda bublala několika zrádnými centimetry nade dnem z ostrých kamenů.

Zanedlouho se napůl průhledný vévoda ve světélkujících vlnách posadil.

"Budu strašit v jejich chodbách," řekl, "a za tichých nocí jim budu šeptat pode dveřmi." Hlas mu pomalu slábl a začal se ztrácet v nekonečném řevu řeky. "Postarám se, aby jim proutěná křesla strašidelně vrzala, jen počkej, uvidíš!"

Smrť se na něj usmál.

KONEČNĚ MÁ TVÁ ŘEČ SMYSL.

Začalo pršet.

Déšť, který bouře přinášejí od hor Beraní hlavy, má zvláštní, pronikavou kvalitu, ve srovnání s níž působí ostatní běžné deště jako suché. Teď právě takový déšť zaplavoval střechy hradu Lancre a zdálo se, že protéká přímo krytinou a plní velkou síň hradu nepříjemnou teplou vlhkostí.

Ve velké síni se shromáždila snad polovina všeho obyvatelstva Lancre. Venku hukot deště přehlušoval dokonce i řev řeky v soutěsce. Voda smáčela jeviště. Na malovaném pozadí se začaly rozpouštět a slévat barvy a jedna z opon se odtrhla z tyče, s tichým zapleskáním padla na zem a vytvořila tam barevné jezírko.

Zatím uvnitř končila Bábi Zlopočasná svou řeč.

"Zapomněla jsi na korunu," zašeptala Stařenka Oggová.

"Aha," přikývla Bábi. "Takže koruna. Má ji na hlavě, vidíte? Když herci odjížděli, ukryly jsme korunu na dně jejich koše s rekvizitami, mezi ostatní koruny, protože jsme věřily, že tam ji nikdo hledat nebude. Vidíte, jak dokonale mu padne?"

Je třeba vzdát hold Bábině přesvědčivosti, protože celý zástup opravdu viděl, jak koruna Tomjanovi padne. Jediný, kdo o tom skutečně pochyboval, byl Tomjan, protože cítil, že jediné, co brání koruně, aby se nestala náhrdelníkem, jsou jeho uši.

"Představte si ten pocit, když si ji poprvé nasadil," pokračovala Bábi. "Předpokládám, že ucítil zvláštní mysteriózní brnění."

"No, já cítil spíš -" začal Tomjan, ale zjistil, že ho nikdo neposlouchá. Pokrčil rameny a nahnul se k Mášrechtovi, který stále ještě pilně psal.

"Myslíš, že ‚mysteriózní' může znamenat taky ‚nepříjemný'?" sykl.

Trpaslík mu věnoval nepřítomný pohled.

"Cože?"

"Povídám, může ‚mysteriózní' znamenat taky ‚nepříjemný'?"

"Co? Jo tak. Ne. Neřekl bych."

"A co to tedy přesně znamená?"

"Nevím. Něco velkopanského. Asi." Mášrechtův pohled se vrátil k papíru, jako kdyby ho přitahoval magnet. "Pamatuješ, co jsi řekl o všech těch zítřcích? Potom mi chybí ten kousek po -"

"Taky jsi nemusel všem vykládat, že jsem - adoptovaný," řekl Tomjan.

"No ano, ale když ono to tak bylo, víš?" odpověděl mu trpaslík nepřítomně. "V těchhle věcech se vyplatí říkat pravdu. Tak a teď - on ji opravdu bodl, nebo ji jenom obvinil?"

"Já nechci být králem!" zašeptal mu Tomjan naléhavě. "Každý říká, že jsem celý otec!"

"To je zvláštní, to že je někdo po někom," zamyslel se trpaslík. "Představ si, že bych byl já celý můj otec. V tom případě bych byl teď třicet metrů pod zemí a kopal bych kámen, a přitom -" Hlas se mu vytratil. Upíral pohled na špičku svého brku, jako by ho namočený konec fascinoval.

"A přitom co?"

"Co?"

"Copak mě neposloucháš?"

"Já věděl, už když jsem to psal, že to není v pořádku, že je to nějaké popletené... Cože? Jo. Králem. Ale to je fajn zaměstnání. Zdá se sice, že je v tom oboru dost nevybíravá konkurence, ale jsem rád, že to s tebou takhle dopadlo. Jakmile se jednou staneš králem, můžeš si dělat, co chceš."

Tomjan se podíval po tvářích lancreských radních, kteří se shromáždili kolem stolu. Měli bystré, nebo spíš

mazané výrazy a v očích jim seděl vypočítavý pohled. Podobali se sedlákům na dobytčím trhu. Zvažovali ho. Pomalu, tak nějak chladně a neosobně mu došlo, že až bude králem, může si skutečně dělat, co bude chtít. Ovšem za podmínky, že bude chtít být králem.

"Můžeš si postavit své vlastní divadlo," obrátil se k němu Mášrecht a oči mu na okamžik zazářily. "S tolika propadly, kolik si jich jen budeš přát, a nádhernými kostýmy. Každý večer můžeš hrát v nové hře. Víš, můžeš mít prostě divadlo, vedle nějž bude Zeměplocha vypadat jako stodola."

"A kdo by se sem na mě přijel podívat?" zeptal se Tomjan a klesl na lavici.

"Všichni."

"Co? Každou noc?"

"Mohl bys jim to přikázat," ucedil koutkem úst Mášrecht, aniž zvedl pohled od papíru.

Jestli jsem se nebál, že řekne přesně tohle, pomyslel si Tomjan. Určitě to nemyslí vážně, dodal k tomu v duchu samaritánsky. Má svou hru. On vlastně v tomhle světě neexistuje, rozhodně ne teď, v téhle chvíli. V čele stolu stála prázdná židle, ve které seděl, jak ho ujišťovali, duch jeho skutečného otce. Byl by rád, kdyby mohl říct, že ve chvíli, kdy mu byl představen, cítil něco víc než pocit chladu a šumotu v uších.

"Předpokládám, že bych mohl otci pomoct se zaplacením Zeměplochy," řekl.

"To by od tebe bylo hezké, určitě," přikývl Mášrecht.

Otáčel korunou v prstech a jen tak napůl ucha naslouchal hovoru, jehož útržky poletovaly sem a tam velkou síní.

"Patnáct let?" řekl užasle starosta Lancre.

"Musely jsme," přikývla Bábi Zlopočasná.

"A já si hned myslel, že pekař minulý týden přijel nějak brzo."

"Ne, ne," vysvětlovala čarodějka netrpělivě. "To není tak, jak si myslíte. Nikdo nic neztratil, ani neprodělal.

"Podle mého výpočtu," ozval se muž, který v Lancre sloužil současně jako kostelník, městský úředník a hrobník, jsme na tom všichni prodělali patnáct let."

"Ale vůbec ne," protestoval starosta. "To je přece jasné. Čas je jako klikatá cesta, podívej, a my to vzali pěkně zkratkou přes pole."

"Kdepak," protestoval úředník a přitáhl si kus papíru. "Podívej se, když ..."

Tomjan dovolil, aby se nad ním hladina slov zase uzavřela.

Každý chtěl, aby byl králem. Nikdo ovšem nemyslel na to, co chtěl on. Jeho názor se nepočítal.

Moment! To bylo ono! Nikdo nechtěl, aby byl králem konkrétně on. Prostě vyhovoval a byl po ruce.

Zlato nečerná, alespoň ne ve smyslu fyzikálního procesu, ale Tomjan cítil, že lesk té kovové obroučky v jeho rukou má nepříjemnou hloubku. Spočívala na příliš velkém množství ustaraných i jiných pomazaných hlav. Když jste si ji přitiskli k uchu, mohli jste zaslechnout výkřiky.

Uvědomil si, že se na něj někdo dívá, a ten pohled přebíhal po jeho tváři s intenzitou kyslíkového hořáku, který olizuje nedobytnou pokladnu.

Byla to ta třetí čarodějka, ta mladá... ta nejmladší s pozorným výrazem a účesem typu živý plot. Ta, co seděla vedle přítele šaška, jako kdyby na něm vlastnila většinový podíl.

Nepřehlížela si jeho obličej, spíš studovala jeho podobu. Očima si ho měřila od kořene nosu, jako by měla místo očí šupleru. Obdařil ji úsměvem, ale ona si ho ani nevšimla. Jako všichni ostatní, pomyslel si.

Všiml si ho jedině šašek, úsměv mu s omluvným výrazem oplatil a přidal skromné spiklenecké gesto, které říkalo: co tady vůbec dělají takoví dva citliví lidé jako my dva? Ta žena si ho prohlížela znovu, nakláněla hlavu sem a tam a přivírala oči. Obracela hlavu střídavě k šaškovi a Tomjanovi. Pak se naklonila k nejstarší čarodějce, jediné osobě v celé horké vlhké místnosti, která jakýmsi zázrakem dostala korbel piva, a šeptala jí něco do ucha. Ty dvě spolu začaly šeptem vést oduševnělý rozhovor. Byl to přesně ten klasický způsob, jakým ženy vedou podobné rozhovory. Za normálních podmínek se odehrává přímo přede dveřmi, nebo ještě lépe v nich, a všechny zúčastněné stojí se založenýma rukama. Pokud je někdo tak nevychovaný a pokusí se projít, hovor okamžitě ustane a pokračuje teprve v okamžiku, kdy je nezdvořák bezpečně z doslechu.

Všiml si, že Bábi Zlopočasná zmlkla a všichni ve velké síni na něj s očekáváním upírají oči.

"Děje se něco?" řekl.

"Myslím, že by bylo nejlepší, kdyby se korunovace konala zítra," navrhla Bábi. "Pro království není dobré být bez krále. Království to nemá rádo."

Vstala, odstrčila židli, přešla k Tomjanovi a vzala ho za ruku. Bez protestů ji následoval přes sál a po schodišti nahoru k trůnu, kde mu položila ruce na ramena a jemně ho posadila na sedadlo z odřeného červeného plyše.

Ozvalo se praskání a šoupání lavic a židlí. Vyděšeně se rozhlédl.

"Co se děje?" zeptal se.

"Neboj se," řekla Bábi pevně. "Všichni by ti jen rádi vyjádřili úctu a zavázali se ti věrností. Stačí, když každému vznešeně kývneš na pozdrav, zeptáš se, co dělá a zda ho to těší. O, ano, a dobře uděláš, když jim teď vrátíš tu korunu."

Tomjan si ji rychle stáhl z hlavy.

"Proč?" zeptal se.

"Chtějí ti ji darovat."

"Ale já už ji přece mám!" nechápal Tomjan.

Bábi si trpělivě povzdechla.

"Ovšem jenom, jak se to to - fyzicky," vysvětlovala. "Takhle to bude i s obřadem."

"Myslíte jako pomyslně?"

"Tak," řekla Bábi, Jenže to je v tomhle případě mnohem důležitější."

Tomjan sevřel opěradla trůnu.

"Zavolejte mi Mášrechta," poprosil.

"Ne, je to třeba udělat, jak říkám," pravila Bábi důrazně. "Všechno je předem určeno, nejdřív se setkáš s -"

"Řekl jsem, abyste mi zavolali trpaslíka. Copak jsi mě neslyšela, ženská?" Tentokrát se podařilo Tomjanovi nasadit správný rytmus i intonaci, ale Bábi byla velmi zdatný soupeř.

"Obávám se, že si dost dobře neuvědomuješ, mladíku, s kým mluvíš," odsekla.

Tomjan se na trůně napůl vztyčil. Hrál celou řadu králů a většinou to nebyli králové, kteří by vznešeně kynuli rukama a vyptávali se lidí, jestli je baví práce. Patřili spíš k těm typům, které dokázaly přinutit své lidi zaútočit v pět hodin ráno a za mrazu, a k tomu je ještě přesvědčit, zeje to lepší než být tou dobou v posteli. V duchu je všechny pěkně shrnul dohromady a uštědřil Bábi vrchovatou dávku královské nadutosti, pýchy a arogance.

"Mysleli jsme si, že mluvíme se svou poddanou," prohlásil. "Teď udělejte, co jsme řekli!"

Bábina tvář se několik vteřin nehnula, zatímco v duchu bleskově přemítala, jak dál. Pak se pro sebe usmála, řekla lehce Jak si přejete" a šla přivolat Mášrechta, který stále ještě psal.

Trpaslík se prkenně uklonil.

"Nech těch pitomostí," štěkl na něj Tomjan. "Co mám dělat teď?"

"Nevím. Chceš, abych ti napsal děkovací řeč?"

"Už jsem ti své řekl. Nechci být králem!"

"No jo, tak to by tady mohl být nějaký problém s děkovací řečí," souhlasil trpaslík. "Poslyš a rozmyslel sis to dobře? Být králem, to je velká role!"

"Jenže je jediná, kterou člověk smí hrát!"

"Hm. No dobrá, tak jim prostě řekni ‚ne'."

"Jen tak? Myslíš, že to půjde?"

"Za zkoušku rozhodně nic nedáš."

Mezitím se k nim přiblížila skupina lancreských hodnostářů, kteří nesli korunu na hedvábné podušce. Všichni měli na tvářích výraz oddané úcty s příslušnou špetkou sebeuspokojení. Nesli korunu, jako kdyby to byl dárek pro hodného chlapečka.

Starosta Lancre si odkašlal do dlaně.

"Příprava velkého korunovačního obřadu zabere nějakou chvíli," začal, "ale rádi bychom -"

"Ne," řekl Tomjan.

Starosta zaváhal. "Prosím?"

"Já ji nepřijímám."

Starosta znovu zaváhal. Rty se mu začaly nehlučně pohybovat a oči mu lehce zesklovatěly. Cítil, že musel cestou trošku zabloudit, a rozhodl se, že bude lepší, když to zkusí znovu.

"Příprava velkého korunovačního -"

"Já nechci," přerušil ho Tomjan. "Nechci být králem." Starostova ústa se otvírala naprázdno, takže se podobal kapru na suchu.

"Mášrechte," volal Tomjan v zoufalství o pomoc. "Ty přece umíš zacházet se slovíčky."

"Víš, naše potíž je asi v tom," zamyslel se trpaslík, "že když ti nabídnou korunu, není sovo ‚ne' zařazeno do seznamu volitelných odpovědí. Možná, že by byli ochotni přemýšlet o slově ‚možná'."

Tomjan vstal, uchopil korunu a držel ji nad hlavou jako tamburům.

"Tak a teď mě všichni poslouchajte," vykřikl. "Děkuji vám za vaši nabídku, je to pro mě velká čest. Ale já ji nemohu přijmout. Nosil jsem víc korun, než se dá spočítat, a jediné království, kterému dokážu vládnout, má vepředu oponu. Odpusťte."

Jeho prohlášení následovalo hrobové ticho. Jak se zdálo, nebyla to ta nejvhodnější slova.

"Vidíš," prohlásil Mášrecht klidně, "to je další problém. Ty totiž už jsi králem. Je to prostě role, kterou pro tebe napsali, už když jsi se narodil,"

"V té roli budu mizerná šmíra!"

"Na tom nezáleží. Král, to není role, ve které je člověk dobrý. To prostě znamená, že jím je."

"Nemůžete mě tady nechat! Vždyť široko daleko není nic jiného než pralesy!"

Tomjan znovu ucítil ten dusivý chlad a tiché bručení v uších. Měl dojem, že před sebou na okamžik zahlédl vysokého smutného muže, spíš jeho jemně mlžnou podobu, který k němu prosebně vztahuje ruku."

"Lituju," zašeptal. "Vážně lituju."

Mizícím obrysem zahlédl čarodějky, které ho upřeně pozorovaly.

Mášrecht vedle něj řekl: "Měl bys nějakou naději jen v případě, že by se našel ještě nějaký jiný dědic. Nepamatuješ si, že bys měl náhodou nějakého bratra, nebo aspoň sestru?"

"Nepamatuj u si nikoho! Mášrechte, já -"

Mezi čarodějkami došlo opět k rušné výměně názorů. A pak se Magráta pustila přes velkou síň, postupovala nezadržitelně jako přílivová vlna, jako nával krve do hlavy, nezadržitelně jako píst hydraulického lisu a mířila k trůnu a za sebou vlekla šaška.

"Hej, povídám?"

"Hm. Halóó!"

"É, jářku, promiňte, slyší nás někdo?"

Hrad nahoře byl plný pokřiku a všeobecného nadšení a nebyl nikdo, kdo by zaslechl prosebné a zoufalé hlasy, které se ozývaly z chodby od podzemních kobek a stávaly se s každou uplynulou hodinou prosebnější a zoufalejší.

"Ehm, prosím? Odpusťte! Billem má tu hroznou věc s krysami, víte, jako když vám to nedělá dobře, když dovolíte. Jéééé!"

Nechme kameru svého duševního pohledu pomalu klouzat podél prastarých zšeřelých chodeb, zabrat v detailu mokvající houby na stěnách, reznoucí řetězy, vlhko, temné stíny...

"Cožpak nás opravdu nikdo neslyší? Podívejte, už toho bylo dost! Jistě se stala nějaká komická chyba, koukněte, ty paruky si klidně sundáme..."

Nechme se tajemné ozvěny odrážet v koutech plných pavučin a v tunelech plných hlodavců, dokud nezeslábnou do síly slabého šepotu na hranici slyšitelnosti.

"Halóó! Povídám, dovolte, pomoc?"

Však on sem dolů nakonec někdo zabloudí.

Nedlouho potom se Magráta zeptala Mášrechta, zda věří na dlouhé známosti. Trpaslík se přestal věnovat své činnosti, která se skládala z nakládání káry.

"Ani ne," zněla jeho rozvážná odpověď. "Spíš na dobré a na těch nejvyšších místech."

Uběhl měsíc. Nad sametově temnými vřesovišti táhla zemitě vlhká vůně předčasného podzimu a jako ozvěna matného třpytu hvězd zazářila na blatech malá jiskřička.

Bludný kámen byl na svém obvyklém místě, ale neustále ve střehu, aby se dal na útěk v okamžiku, kdyby se objevil nežádoucí návštěvník.

Čarodějky seděly ve vyčkávavém tichu. Jak se zdálo, neměla tahle schůzka naději zařadit se mezi stovku nejúspěšnějších sabatů všech dob. Kdyby je viděl Musorgskij, Noc na Lysé hoře by skončila někdy po odpolední svačině.

Pak se ozvala Bábi Zlopočasná. "Řekla bych, že to byla dobrá hostina, co?"

"Bylo mi skoro špatně," narovnala se pyšně Stařenka Oggová. "A naše Širl pomáhala v kuchyni a donesla mi domů nějaké zbytky."

"Jo, něco jsem slyšela," přikývla odměřeně Bábi. "Říká se, že prý chyběla půlka prasete a tři láhve sektu."

"Je hezké, že si někteří lidé ještě dnes vzpomenou na starého člověka," pokračovala klidně Stařenka, které se hned tak něco nedotklo. "Taky mám jeden z korbelů, které se používaly při hostině." Vytáhla jej ze zástěry. "Je na něm napsáno ‚Vivat Verence II. Rex'. Je to legrační, že mu říkají Rex. Nemyslím, že je to dobré přirovnání. Představte si krále s náhubkem a na řetězu u boudy!"

Znovu zavládlo delší ticho. Pak začala zeširoka Bábi. "Dost nás překvapilo, Magráto, že jsi tam nebyla."

"Víš, tak nějak jsme si obě myslely, že budeš sedět v čele stolu," přidala se k ní Stařenka. "Myslely jsme si, že ses přestěhovala na hrad."

Magráta tvrdohlavě upírala pohled na vlastní nohy. "Nikdo mě nepozval," řekla potom pokorně.

"No, já taky nevím nic o nějakém zvaní," prohlásila Bábi. "Nebyly jsme pozvány. Lidé nemusí čarodějky zvát, zkrátka vědí, že když budeme chtít, přijdeme prostě samy. Místa pro nás našli hned," dodala spokojeně.

"Víte, on měl jistě plno starostí," informovala Magráta své nohy.

"Musel si ve všem udělat jasno a taky pořádek, víte? Je velmi chytrý, víte? Uvnitř, myslím."

"Velmi střízlivý mladík," řekla Stařenka.

"No, ale je úplněk," převáděla Magráta rychle řeč jinam. "Na sabat za úplňku musíme všechny bez ohledu na to, jak důležité závazky máme jinde."

"A ptala -" začala Stařenka Oggová, ale Bábi ji umlčela nenápadnou, ale tvrdou ranou loktem do žeber.

"Je to moc pěkné, že věnuje tolik času tomu, aby uvedl království zase do pořádku," prohlásila Bábi uklidňujícím tónem. "To dokazuje jeho opravdovou účast. Skoro bych řekla, že nebude trvat dlouho a všechno půjde jako na drátkách. Učí se rychle. Být králem je velmi náročné."

"Jistě," souhlasila Magráta sotva slyšitelným hlasem.

Ticho, které pak zavládlo, bylo skoro hmatatelné. Nakonec ho porušil hlásek Stařenky Oggové, jasný a ostrý jako ledová tříšť.

"Heleďte, přinesla jsem s sebou lahvínku toho bublinkového vína," řekla. "Jako kdyby se byl náhodou... no jako pro případ, že... pro případ, že bychom měly chuť si dát skleničku," vyklouzla v poslední chvíli a zamávala lahví na své dvě společnice.

"Já nechci," zavrtěla Magráta zasmušile hlavou.

"Jen se napij, děvče," řekla přísným hlasem Bábi Zlopočasná. "Dneska máme moc studenou noc. Udělá ti to dobře na prsa."

Měsíc se prodral potrhanými mraky a v jeho světle vrhla Bábi na Magrátu udivený pohled.

"Poslyš," řekla, "máš nějak neuspořádaný účes. Holka, holka, ty tvoje vlasy vypadají, jako kdyby sis je nemyla přinejmenším měsíc."

Magráta propukla v pláč.

Tentýž měsíc ozařoval i jinak bezvýznamné městečko Beranov, nějakých devadesát mil od Lancre.

Tomjan opustil jeviště za hromového potlesku, který provázel závěr hry Troll ankhský. Přinejmenším stovka lidí se bude dnes večer vracet domů s myšlenkou, zda jsou ti trollové opravdu tak zlí, jak si až dodnes mysleli, i když jim to stejně nezabrání, aby si o nich i nadále nemysleli to nejhorší.

Mášrecht ho poplácal po zádech, když si sedl ke svému stolku a začal si stírat silnou vrstvu šedého líčidla, které mu mělo dodat podobu chodícího kamene.

"Bylo to skvělé," prohlásil. "Ta milostná scéna - to bylo dokonalé. A když ses obrátil a zařval na mága... řekl bych, že v celém hledišti nezůstalo jedno sedadlo suché."

"Já vím."

Mášrecht si zamnul ruce.

"Dnes večer si klidně můžeme dovolit zajít do hospody," zašklebil se spokojeně. "Takže stačí, abychom -"

"Vyspíme se ve vozech," odpověděl Tomjan pevně a zašilhal na sebe do střepu zrcátka.

"Ale vždyť víš, kolik nám ša- král dal! Mohli bychom celou cestu domů, noc co noc, spát v prachovém peří."

"Zůstaneme u slamníků a dobrého zisku," zavrtěl hlavou Tomjan. "A to ti zaplatí bohy z nebes a démony z podzemí a vítr a vlny a tolik propadel, že je ani nespočítáš, má drahá zahradní ozdobo."

Mášrechtova ruka spočinula na okamžik na Tomjanově rameni. Pak řekl: "Máš pravdu, šéfe."

"Jasně, že mám. Jak to pokračuje s hrou?"

"Hmm? S jakou hrou?" podivil se Mášrecht nevinně.

Tomjan si opatrně odlepil falešnou vrásku mezi obočím.

"Nehraj to na mě," usmál se. "Ta hra. Král Lancre."

"Jo ta. No jde to. Docela to jde, musím říct. Však ona se nakonec vyloupne." Mášrecht rychle změnil téma hovoru. "Poslyš, víš, že bychom mohli zahnout k řece, tam si najmout loď a doplout až domů? To by byla krása, co?"

"Jenže taky můžeme dojít dómů po souši a vybrat další peníze. To bude ještě pěknější, nemyslíš?" ušklíbl se na něj Tomjan lišácky. "Dnes večer jsme vybrali sto tři pence, při monologu Posledního soudu jsem spočítal hlavy v sále. To je i po odečtení všech nákladů skoro celý stříbrňák."

"Ty jsi skutečně celý otec, o tom není jediné pochyby," přikývl Mášrecht.

Tomjan se opřel a podíval se na sebe do zrcadla.

"Jo," přikývl. "Taky si to myslím."

Magráta neměla ráda kočky a pomyšlení na myší pasti ji děsilo. Vždycky si myslela, že by se dalo i s tvory, jako jsou myši, dojít k nějaké rozumné dohodě a rozdělit dostupné potraviny tak, aby z nich měly obě strany co největší užitek. Byl to velmi humanitární názor, který ovšem, bohužel, nesdílely myši, a proto byla Magrátina kuchyň, osvětlená měsícem, plná života.

Když se ozvalo zabušení na dveře, zdálo se, že se celá podlaha rozběhla ke stěnám.

Po několika vteřinách se zabušení ozvalo znovu.

Pak byla krátká přestávka. Další zabušení zatřáslo dveřmi v závěsech a navíc se ozval hlas: "Otevřete, ve jménu krále!"

K prvnímu hlasu se ublíženým tónem přidal druhý:

"Nemusíte tak křičet! Proč tak křičíte? Nikdo vám nepřikazoval, abyste tak křičel! Vždyť když takhle křičíte, kdekoho vyděsíte!"

"Promiňte, pane! To už tak nějak patří k věci."

Možná že další zabušení bylo o něco slabší, faktem však je, že po něm z věšáku na druhé straně dveří spadla Magrátina zástěra.

"Jste si jistý, že bych to nemohl udělat sám?"

"To se tak prostě nedělá, pane, aby král sám klepal na obyčejné domovní dveře. Nejlíp, když to necháte na mně. OTEVŘETE VE JMÉNU -"

"Desátníku!"

"Promiňte, pane, Trochu jsem se zapomněl."

"Zkuste západku."

Ozvalo se několik velmi váhavých zvuků.

"Nelíbí se mi, jaký to vydává zvuk, pane," prohlásil neviditelný seržant. "Mohlo by to být nebezpečné. Jestli vám mohu poradit, pane, já bych to podpálil!"

"Podpálil?"

"Ano, pane. Vždycky to tak děláme, když nám nechtějí otevřít. Pak jsou většinou venku, než byste řekl švec."

"Nemyslím si, desátníku, že by to bylo v tomhle případě to nejlepší. Myslím si, že zkusím tu západku sám, jestli vám to nevadí."

"To mi zlomí srdce, pane."

"No, to je mi líto."

"Co kdybyste mě nechal, abych ji alespoň vykopl?"

"Ne!"

"Koukněte, a co kdybych zapálil alespoň hajzlík -"

"Nepřipadá v úvahu!"

"Támhleten kurník vypadá, že by vzplál jako -"

"Desátníku!"

"Pane!"

"Vraťte se do hradu!"

"Cože? A to vás tady mám nechat samotného?"

"Tohle je výjimečně delikátní záležitost, desátníku. Jsem si jist, že jste muž neobyčejných kvalit, ale jsou chvíle, kdy i král potřebuje být sám. Týká se to jedné mladé ženy, jestli mi rozumíte?"

"Aha. Už je mi to jasné, pane."

"Díky. Teď mi pomozte sesednout."

"Promiňte, pane, to ode mne bylo netaktní."

"Už o tom nemluvte."

"Kdybyste chtěl, pomohl bych vám ji trochu rozpumpovat -"

"Prosím, desátníku, vraťte se do hradu."

"Jistě, pane. Pokud jste si jistý, pane. Díky, pane."

"Desátníku?"

"Pane?"

"Budu potřebovat někoho, kdo odveze mou čepici a rolničky do budovy cechu v Ankh-Morporku, teď, když jsem skončil. Myslím, že vy byste byl pro tenhle důležitý úkol ideální."

"Děkuji vám mnohokrát, pane. Jsem vám velmi zavázán."

"Vidím, že ve vás doslova hoří touha být užitečný."

"Jistě, pane."

"A v cechu si dejte pozor, aby vás uložili do pokoje pro hosty."

"Ano, pane. Děkuji, pane."

Pak zazněla kopyta odjíždějícího koně. Několik vteřin poté tiše cinkla západka a šašek se vplížil dovnitř.

Vyžaduje to velkou dávku odvahy, vplížit se potmě do kuchyně čarodějky, ale asi ne o tolik víc, než chodit v purpurovém kabátci se sametovými rukávy a vykrajovaným lemem. Jednu věc je mu třeba připočíst k dobru. Nebyly na něm rolničky.

Přinesl láhev jiskřivého vína a velkou kytici. Oboje cestou poněkud ztratilo na kvalitě. Položil věci na stůl a sedl si vedle doutnajících uhlíků v krbu.

Promnul si oči. Byl to dlouhý den. Cítil, že není dobrý král, ale měl celý život na to, aby sám na sobě tvrdě pracoval a změnil se v něco, k čemu nebyl původně určený. A pokud se stačil informovat, ani jeden z jeho předchůdců to ani nezkusil. Bylo tady tolik práce, tolik škod k napravení, množství věcí, které se musely zorganizovat...

A k tomu všemu tady byl ještě problém s vévodkyní. Z jakéhosi důvodu se cítil povinen uvěznit ji ve slušné cele ve vzdušné věži. Koneckonců nedávno ovdověla. Cítil, že by měl být k vdovám slušný. Jenže když byl slušný k vévodkyni, ničeho tím nedosáhl, nepochopila to a myslela si, že je to jeho slabost. Měl hrozný strach, strach, že to dojde tak daleko, že jí bude muset dát useknout hlavu.

Ne, být králem, to opravdu nebyla žádná legrace, pomyslel si. To musel přiznat. Netrvalo dlouho a usnul.

Zato vévodkyně nespala. Byla už na půli cesty dolů hradní stěnou, kudy se spouštěla na provizorním laně z navázaných prostěradel. Minulý den strávila oškrabáváním malty kolem mříží v okně své cely, i když bylo pravda, že z průměrné hradní cely byste si probourali cestu i kusem sýra. Ten blázen! Dal jí příbory a spoustu ložního prádla. To byl přesně ten způsob, jakým takoví lidé reagovali. Dovolili, aby za ně myslel strach. Báli se jí i ve chvílích, kdy si mysleli, že ji mají ve své moci (a slabí nikdy nemají silné ve své moci, přesněji řečeno nikdy je neovládnou). Kdyby se byla uvrhla do vězení ona sama, byla by se přinutila, aby litovala, že se vůbec narodila. Ale oni jí dali přikrývky a dělali si o ni starost.

No, však ona se vrátí. Všude kolem byl velký svět a ona věděla, jak zatáhnout za provázek tady a pohnout pákou tam, takže lidé zase udělají, co bude chtít. Tentokrát si nepověsí na krk neschopného manžela. Slaboch! Byl z nich všech nejhorší, neměl v sobě odvahy, ani co by se za nehet vešlo!

Dopadla těžce do mechu, chvilku lapala po dechu, ale netrvalo dlouho a s nožem v ruce proklouzla kolem základů hradu do pralesa.

Půjde až k nejvzdálenější hranici a tam přeplave řeku. Nebo si postaví malý vor. Ráno už bude tak daleko, že ji nenajdou, a stejně pochybovala, že by se vůbec někdo pustil po její stopě.

Slaboši!

Pohybovala se pralesem s udivující rychlostí. Koneckonců byly tam místy stopy vozů, které mohla sledovat, a navíc měla velmi dobrý smysl pro orientaci. Kromě toho, prakticky jí stačilo jít neustále z kopce. Byla rozhodnuta, že v okamžiku, kdy narazí na nějaký potok nebo řeku, bude je sledovat.

Pak se jí najednou zdálo, že stromy neuvěřitelně houstnou. Vozové stopy byly jasné a vedly více méně správným směrem, ale stromy po obou stranách cesty byly nasázeny mnohem hustěji, než by člověk čekal, a když se pokusila vrátit, zjistila, že za ní už vůbec žádné stopy nejsou. Pak už se občas bleskurychle otáčela a čekala, že uvidí, jak se stromy hýbají, ale nepřistihla je. Stály stoicky na svých místech, pevně zakořeněné v mechu.

Necítila vítr, ale ve vrcholcích stromů to tiše šumělo, jako by stromy vzdychaly.

"Dobrá," procedila mezi zuby. "Dobrá. Stejně jsem šla. Chtěla jsem odejít. Ale já se vrátím!"

Přesně v té chvíli cesta vyústila na paseku, která tam ještě včera večer nebyla a zítra už tam zase nebude. Byla to mýtina ozářená stříbřitým měsíčním svitem, který se odrážel od desítek ostrých parohů a tesáků a celých řad planoucích zelených a žlutých očí. Když se spojí slabí a bezmocní, mohou být dosti opovrženíhodní, ale vévodkyně rychle pochopila, že v okamžiku, kdy se k nim připojí i silní, vznikne určitý problém. Na několik vteřin se nad mýtinou rozhostilo naprosté ticho přerušované jen tichým dechem, ale pak se vévodkyně ušklíbla, zvedla nůž a vrhla se

kupředu.

Přední řady shromážděných zvířat se rozestoupily, aby ji nechaly projít, a pak se za ní zavřely. Dokonce i ty, v nichž byli zajíci.

Království si vydechlo.

Na vřesovištích, přímo ve stínu vysokých štítů, najednou utichl mnohohlasý sbor přírody. Cvrčci ustali ve svém zpěvu, sovy přestaly houkat a vlci se starali o své.

Ozvala se píseň, která se odrážela od útesu k útesu, zvedala se do skrytých horských údolí a strhávala malé laviny. Vinula se tajnými tunely pod ledovci, a když se násobila mezi ledovými stěnami, ztrácela její slova smysl.

Kdybyste chtěli opravdu zjistit, o čem píseň zpívá, museli byste se vydat na dlouhou cestu z vysokých hor dolů, k dohasínajícímu ohni u bludného kamene, kde se zvukové uzly, flažolety i ozvěny soustřeďovaly kolem malé paní středního věku, která mávala nad hlavou prázdnou lahví.

"...a kdejakou šnečí dámu, stačí chytit v domě samu, zato paní ježková..."

"Zdá se mi, že takhle ode dna to chutná mnohem líp, co?" řekla Magráta v marném pokusu přehlušit Stařenčinu píseň.

"To je fakt," přikývla Bábi a upila ze své sklenice.

"Ještě tam je?"

"Podle zvuku bych skoro odhadla, že to Gyta dopila."

Seděly na voňavém mechu a dívaly se na kulatý měsíc.

"Takže konečně máme krále," nadhodila Bábi. "A všechno skončilo."

"To všechno díky vám a Stařence, vážně," řekla Magráta a škytla.

"Jak to?"

"No, mně by byl nikdo neuvěřil, přesvědčily jste je vy."

"No, víš sama, že se nás ptali," připustila Bábi.

"Jasně, ale každý ví, že čarodějky nelžou, to je hrozně důležitá věc. Chtěla jsem říct, že všichni viděli, jak jsou si podobní, ale to mohla být náhoda. Víte," Magráta se začervenala,, "dívala jsem se na to, co znamená droit de seigneur. Dobračka Sejkonopná měla velký slovník."

"Ano," přikývla Bábi. "V pořádku."

Magráta si uvědomila, že atmosféra poněkud zhoustla.

"Ale řekly jste pravdu, že ano?" zeptala se. "Jsou to opravdu bratři, že?"

"To se spolehni," vmísila se jim do řeči Gyta Oggová. "O tom není pochyb. Byla jsem u jeho matky, když se ten tvůj - když se náš nový král narodil. A taky u královny, když se narodil malý Tomjan, a ta mi řekla, kdo je jeho otec."

"Gyto!"

"Nojo."

Víno jim stoupalo do hlavy, ale kolečka v Magrátině mozku se stále ještě točila.

"Počkejte chvilku." řekla.

"Pamatuju si šaškova otce," řekla Stařenka a mluvila pomalu a uvážlivě. "Byl to velmi oduševnělý mladík, to ti řeknu. Nevycházel se svým otcem, šaškovým dědečkem, víš, ale chodil tam často na návštěvy. Podívat se na staré známé, přátele a tak."

"Dělal si přátele velmi snadno," zabručela Bábi.

"Zvlášť mezi dámami," souhlasila Stařenka. "Byl překrásně urostlý, pravý atlet, pamatuješ? Dokázal šplhat po stěnách jako nikdo jiný, alespoň jsem to slyšela."

"Byl u dvora velmi oblíbený," pokývala Bábi hlavou. "To zase vím já."

"O, to ano. Alespoň u královny v každém případě!",

"Král byl zvyklý jezdit neustále po těch svých honech," pokračovala Bábi.

"To byl ten jeho droit," přikyvovala Stařenka. "Pořád byl venku a někde se s tím potuloval. Občas se nevracel domů ani na noc."

"Počkejte chvilku," opakovala Magráta.

Obě se na ni podívaly.

"Copak?" zeptala se Bábi.

"Ale vy jste přece všem řekly, že jsou to bratři a Verence že je otec!"

"To je pravda."

"Ale řekly jste to tak, že všichni věří, že -"

Bábi Zlopočasná si přitáhla kolem ramen těsněji šál.

"Jsme povinny mluvit pravdu," řekla. "Ale nikde nebyla řeč o tom, že musíme všem vytroubit i věci, na které se nikdo neptal."

"Ne, počkejte, to znamená... vy chcete říct, že král Lancre ve skutečnosti není -"

"Jediné, co chci říci, je," zarazila ji Bábi pevně, "že máme krále, který není o nic horší než někteří jiní a je mnohem lepší než většina ostatních, krále, který má hlavu na správném místě -"

"I když je to trochu proti tradicím," přidala si Stařenka.

"- a že duch starého krále našel šťastně svůj klid, byla velmi krásná korunovace a některé z nás si odtamtud dokonce přinesly památeční korbele, na které nemají nárok, protože ty byly určeny jen dětem, a že, koneckonců a jedno s druhým, všechno dopadlo mnohem lépe, než mohlo. To říkám já. Nezáleží na tom, jak to mělo být, nebo co se mohlo

stát. Důležité je to, jak to je."

"Ale on potom není opravdový král!"

"Možná, že je," řekla Stařenka.

"Ale vždyť jste mi teď řekly, že -"

"Kdo ví? Bývalá královna neuměla nijak zvlášť počítat, třicet už na ni bylo hodně. Kromě toho, on neví, že není po otci královského rodu."

"A ty mu to jistě neřekneš?" nadhodila Bábi Zlopočasná.

Magráta zírala na měsíc, který právě zastřelo několik mráčků.

"Ne," zavrtěla hlavou.

"Pak je všechno v pořádku," řekla Bábi. "Podívej, vezmi si to takhle. I královský rod musí někde začít. Proč by nemohl začít jím? Vypadá, že to bere vážně, což je mnohem víc, než jak se k tomu staví většina ostatních. Půjde mu to, uvidíš."

Magráta pochopila, že prohrála. Proti Bábi Zlopočasné jste vždycky prohráli, zajímavé na tom bylo jenom jak. "Jenže vy dvě jste mě velmi překvapily, vážně," řekla. "Jste přece čarodějky. To znamená, že byste se měly starat o takové věci, jako je pravda, tradice a osud, nebo ne?"

"A to je právě ono. Ty to chápeš celé špatně," odpověděla jí Bábi. "Osudné důležitý, to máš pravdu, jenže lidé, kteří věří, že je jejich osud kontroluje, se většinou začnou chovat jako blázni. A přitom je to vlastně úplně naopak."

"Bodejť, vykvajzni se na osud!" souhlasila nadšeně Stařenka.

Bábi po ní mrskla pohledem.

"Konečně přiznej, že sis nikdy nemyslela, že být čarodějkou bude snadné, nebo snad ano?"

"Pořád se učím," řekla Magráta. Upřela pohled přes vřesovisko, k místu, kde na obzoru světlal slabý proužek nastávajícího rána,

"Myslím, že bych měla jít, začíná pomalu svítat."

"Jo, já taky," přidávala se Stařenka. "Naše Shirl se vždycky zlobí, když mi nese snídani a já ještě nejsem doma."

Bábi opatrně shrabovala uhlíky dohořívajícího ohně.

"Tak kdy se my tři zase sejdem, hmm?"

Čarodějky se po sobě nejistě podívaly.

"No, já mám příští měsíc plné ruce práce," řekla Stařenka. "Nějaké narozeniny a takové věci. Ehm. A s tím vším zmatkem se mi doma nakupilo dost různých prací, které už nepočkají. Znáte to. Jo a pak se taky musím nějak postarat o všechny ty duchy."

"Myslela jsem, že jsi je vrátila zpátky na hrad," podivila se Bábi.

"Když jim se tam nechtělo," řekla Stařenka maličko omlouvavě. "A abych se vám přiznala, tak nějak už jsem si je zvykla mít v domě. Večer je to docela dobrá společnost. Už skoro ani nekvílejí, věřily byste?"

"To je prima," přikývla Bábi. "A co ty, Magráto?"

"Mně to připadá, že v téhle roční době je strašně moc práce, vám se nezdá?" odpověděla Magráta otázkou.

"Rozhodně," usmála se na ni Bábi Zlopočasná přívětivě. "Myslím, že není dobře plánovat moc dlouho dopředu, že? Takže tuhle otázku nechme otevřenou, ono se to nějak vyvrbí samo, co vy na to?"

Magráta i Stařenka svorně přikývly. Tak se rozešly a ve chvíli, kdy krajinou pomalu přicházel nový den, odcházely tři čarodějky samy se svými myšlenkami k domovu.

Copyright © 1988 by Terry Pratchett and Lyn Pratchett
Translation © 1995 by Jan Kantůrek
Cover art copyright © 1988 by Josh Kirby
First published 1988 by Victor Gollancz Ltd., London
ISBN 80-85609-68-1